New York Times **Bestseller**

Un roman inspirator, care arată puterea pe care o exercită femeile indiferent de epocă.
NATIONAL PUBLIC RADIO

MATRIX

Traducere de Brîndușa Cotea

Un roman unic, care emană vigoare și îndrăzneală.
THE GUARDIAN

O reinterpretare electrizantă, tulburătoare, de neuitat.
OPRAH

LAUREN GROFF

LAUREN GROFF

MATRIX

Traducere din limba engleză de

BRÎNDUŞA COTEA

Colecţie coordonată de
Luana Schidu

EDITURA CURTEA VECHE

2023

Matrix

byblos

LAUREN GROFF

Matrix

Copyright © 2021

First published by Riverhead Books
Translation rights arranged by AJA Anna Jarota Agency
and The Clegg Agency, Inc., USA
All rights reserved.

© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2023
pentru prezenta versiune în limba română

EDITURA CURTEA VECHE

CURTEA VECHE PUBLISHING
str. Aurel Vlaicu nr. 35, Bucureşti, 020091
redacție: 0744 55 47 63
distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21
fax: 021 223 16 88
redactie@curteaveche.ro
comenzi@curteaveche.ro
curteaveche.ro

ISBN epub: 978-606-44-1426-7
Carte apărută şi în ediție digitală

Redactor: Cristina Stan
Corector: Ilinca Gângă
Tehnoredactor: Dana Ionaşcu
Copertă: Dora Marian

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

GROFF, LAUREN
Matrix / Lauren Groff ; trad. din engleză de Brînduşa Cotea.
- Bucureşti : Curtea Veche Publishing, 2023
ISBN 978-606-44-1405-2
I. Cotea, Brînduşa (trad.)
821.111

Aceasta este o operă de ficțiune. Numele, personajele, locurile şi evenimentele sunt fie produsul imaginației autoarei, fie sunt folosite fictiv. Orice asemănare cu persoane reale, în viață sau decedate, cu companii, evenimente sau localuri este pur întâmplătoare.

LAUREN GROFF (n. 1978) este autoarea a patru romane şi a două volume de povestiri. A fost recompensată pentru opera ei cu premiile literare The Story Prize, ABA Indies Choice Award şi Grand Prix de l'Héroïne *Madame Figaro*, fiind de asemenea nominalizată de trei ori pentru National Book Award for Fiction şi de două ori pentru Kirkus Prize. Are un masterat în ficțiune obținut la Universitatea Wisconsin–Madison. Operele ei au fost traduse în peste treizeci de limbi, iar cel mai recent roman al său este *Matrix*. Locuieşte împreună cu soțul şi cei doi copii în Gainesville, Florida.

BRÎNDUŞA COTEA traduce ficțiune, nonficțiune şi piese de teatru din engleză şi franceză. Diversele experiențe din străinătate, în cei zece ani petrecuți în Franța şi cinci în Marea Britanie, precum şi studiile de lingvistică i-au consolidat abilitatea şi pasiunea de a traduce.

Pentru toate surorile mele

UNU

1.

Ea iese singură din pădure, călare. Şaptesprezece ani, în burnița rece de martie, Marie, care vine din Franța.

Este 1158, iar lumea e vlăguită aproape de sfârşitul Postului Mare. În curând va fi Paştele, care se sărbătoreşte devreme anul acesta. Pe câmpuri, semințele se desfac în întunecimea solului rece, gata să sfredelească pământul spre libertate. Ea zăreşte pentru prima oară abația, o siluetă nedesluşită în depărtare, cocoțată pe o ridicătură de pământ în această vale umedă, unde norii înfiripați din ocean se rup fără încetare deasupra dealurilor. În cea mai mare parte a anului, locul are culoarea smaraldului şi a safirului, irupând sub vălul de umiditate, şi e înțesat de oi, cinteze şi tritoni, de ciuperci delicate care răsar din solul bogat. Dar acum, în iarna târzie, totul este cenuşiu şi încărcat de umbre.

Posac, bătrânul ei cal de luptă înaintează greoi, iar un şoim de iarnă tremură în colivia lui de răchită de pe cutia fixată în spatele fetei.

Vântul se linişteşte. Copacii nu mai foşnesc.

Lui Marie i se pare că e privită din toate părţile în timp ce străbate ţinutul.

Este înaltă, o fecioară uriaşă, iar umerii şi genunchii îi ies dizgraţios în evidenţă. Ploaia fină se adună şi se scurge şiroind în josul pelerinei sale din piele de focă şi îi înnegreşte năframa verde. Chipul ei sobru, angevin, nu posedă frumuseţe, doar agerime şi pasiune, deocamdată neîncercate. Este ud de ploaie, nu de lacrimi. Încă nu a plâns, chiar dacă a fost aruncată la câini.

Două zile mai devreme, regina Eleanor s-a ivit în pragul camerei lui Marie, cu pieptul ei bogat şi părul auriu. O blană de samur îi căptuşea veşmântul albastru, bijuterii îi atârnau din urechi şi la încheieturi, pe cap avea o cunună strălucitoare, iar parfumul cu care se dăduse era suficient de puternic încât să doboare un om. Îşi dorea tot timpul să-i uluiască şi să-i dezarmeze pe ceilalţi. Doamnele de onoare stăteau în spatele ei ascunzându-şi zâmbetele. Printre aceste trădătoare se număra şi sora vitregă a lui Marie, o soră bastardă a coroanei, la fel ca ea, rodul poftelor paterne rătăcitoare. Dar această făptură cu surâs afectat, înţelegând foloasele popularităţii la curte, se făcuse nevăzută şi fugise de încercările lui Marie de a se împrieteni cu ea. Într-o bună zi avea să devină prinţesă a galezilor.

Marie a făcut o reverenţă stângace şi Eleanor a intrat plutind în cameră, cu nările fremătând.

Regina i-a spus că are veşti, ah, ce veşti încântătoare, ce uşurare, tocmai primise dispensa papală, sărmanului cal îi plesnise inima, atât de iute galopase în dimineaţa aceea să le aducă vestea: mulţumită eforturilor reginei în ultimele luni, această sărmană Marie nelegitimă, apărută deodată

din Le Maine, fusese în sfârşit numită priori a unei abaţii regale. Nu-i aşa că era minunat? Acum în sfârşit ştiau ce să facă cu această ciudată soră vitregă a coroanei. Îi găsiseră şi lui Marie un folos, în sfârşit.

Ochii puternic conturaţi ai reginei s-au fixat asupra ei preţ de un moment, apoi aceasta şi-a îndreptat atenţia către fereastra înaltă care dădea înspre grădini. Obloanele erau deschise pentru ca Marie să poată sta în vârful picioarelor şi să privească oamenii cum se plimbau.

Când a putut din nou să-şi mişte gura, Marie a rostit, cu voce sugrumată, că îi era recunoscătoare reginei pentru grija sa minunată, dar vai, ea nu ar putea fi măicuţă, era nedemnă de aşa ceva, şi apoi, nu avea niciun fel de vocaţie divină, nici măcar un pic, deloc.

Şi era adevărat, religia în care fusese crescută i se păruse întotdeauna cumva absurdă, deşi bogată în mister şi solemnitate. Căci de ce s-ar naşte copiii în păcat, de ce s-ar ruga forţelor nevăzute, de ce ar fi Dumnezeu o trinitate, de ce ar trebui ea, care îşi simţea sângele aristocratic fierbându-i în vene, să fie considerată mai puţin importantă din cauză că prima femeie a fost făurită dintr-o coastă, a mâncat un fruct şi a pierdut astfel huzurul din Eden? Era lipsit de noimă. Marie îşi sucise credinţa foarte timpuriu în copilărie; încet, geometria acesteia urma să se încovoaie tot mai mult, până când avea să capete propria identitate angulară, maiestuoasă.

Însă, la şaptesprezece ani, în această cameră austeră de la curtea Westminster, nu se putea compara cu regina elegantă şi iubitoare de poveşti, care, deşi mică de statură, îi acapara gândurile şi-i absorbea tot aerul din plămâni.

Eleanor a privit-o pe Marie şi aceasta nu s-a mai simţit atât de mică de când fusese ultima oară în Le Maine, când cele şase mătuşi amazoane ale sale plecaseră fie pe lumea cealaltă, fie la casa lor, fie la mănăstire. Atunci, mama ei îi

luase mâna şi i-o apăsase pe oul care îi creştea între sâni, îi zâmbise larg, dar cu lacrimi în ochi, şi-i spusese of, draga mea, iartă-mă, sunt pe moarte. Acel trup mare şi puternic fusese redus atât de repede la un biet schelet, cu respiraţie acră, apoi fără respiraţie, iar Marie îşi îndreptase toată vitalitatea, toate rugăciunile spre coastele ei, însă inima mamei rămăsese încremenită. Urmase durerea amară a fetiţei de numai doisprezece ani la locul de înmormântare bătut de vânt; apoi doi ani de singurătate, pentru că mama sa insistase ca moartea ei să rămână un secret, căci lupii din familie ar fi lipsit-o pe fată de avere imediat ce ar fi aflat, aceasta fiind doar o fecioară bastardă, concepută printr-un viol, care nu avea dreptul la nimic. Doi ani singuratici în care Marie storsese orice bănuţ putuse de pe urma moşiei. Apoi fuseseră copitele pe podul îndepărtat şi fuga spre Rouen şi peste canal la curtea regală de la Westminster a fratelui său vitreg legitim, unde Marie i-a îngrozit pe toţi cu voracitatea ei, cu lipsa de delicateţe, cu trupul ei osos şi stângaci. Acolo şi-a pierdut majoritatea privilegiilor de sânge nobil din cauza defectelor personale.

Eleanor a râs când Marie i-a refuzat favorul, şi-a bătut joc de ea. Dar, dar, dar. Credea cumva Marie că într-o bună zi va fi dată cuiva în căsătorie? O condamnată necioplită ca ea? Cu trei capete prea înaltă, cu tropăitul ei puternic şi grosolan încoace şi încolo, cu vocea ei gravă îngrozitoare, mâinile ei masive, sfada ei şi antrenamentele de mânuire a sabiei? Ce soţ ar accepta-o pe Marie, o creatură nu doar lipsită de frumuseţe, ci şi de cel mai mărunt semn de feminitate? Nu, nu, aşa era mai bine, hotărârea fusese luată cu mult timp în urmă, încă din toamna trecută, şi toată familia ei consimţise. Marie ştia cum să conducă o moşie mare, putea să scrie în patru limbi, ştia cum să ţină socotelile în gospodărie, făcuse toate astea atât de admirabil după moartea mamei sale, deşi pe atunci nu era decât o

copilă firavă. Se descurcase atât de bine, că timp de doi ani reuşise să-i ducă de nas pe toți, făcându-i să creadă că era însăşi mama ei, care de fapt murise. Abația în care avea să fie instalată Marie ca stareță era atât de săracă încât, chiar în momentul de față, măicuțele mureau de foame, vai. Acestea căzuseră din grațiile lui Eleanor cu câțiva ani în urmă şi, începând din acel moment, înduraseră o sărăcie lucie. Totodată, o boală misterioasă continua să facă ravagii acolo. Iar regina nu îşi putea permite ca măicuțele unei abații regale să moară de foame şi să fie răpuse de o boală cu tuse îngrozitoare, în acelaşi timp! Ar fi pus-o într-o lumină proastă.

Ochii săi reci conturați cu negru o sfredeleau pe Marie. Fata nu avea curaj să o privească. Regina i-a spus să aibă încredere, cu timpul va deveni o măicuță suficient de pricepută. Oricine avea ochi putea să vadă că fusese dintotdeauna menită virginității sacre.

La auzul acestor cuvinte, doamnele au izbucnit în râs. În acel moment, Marie şi-a dorit să le închidă pliscul. Eleanor şi-a întins mâna plină de inele. Cu blândețe, i-a spus fetei că trebuie să învețe să-şi iubească noua viață şi s-o ia aşa cum e, pentru că aceasta e vrerea atât a lui Dumnezeu, cât şi a reginei. Avea să plece într-acolo a doua zi, cu escortă regală şi însăşi binecuvântarea lui Eleanor.

Marie, neştiind ce altceva să facă, a luat mâna mică şi albă în mâinile ei mari şi aspre, şi a sărutat-o. Înlăuntrul fetei se dădea o luptă. Voia să ia carnea moale a reginei în gură şi s-o muşte până la sânge. Voia, în acelaşi timp, să-i despice mâna de la încheietură cu pumnalul şi s-o păstreze în corsaj ca pe o relicvă, pe vecie.

Regina a ieşit cu pompă. Marie s-a dus năucită spre pat, la servitoarea ei, Cecily, care i-a sărutat creştetul, buzele, gâtul. Cecily era grea de cap şi loială ca un câine. Aceasta a spumegat şi a murmurat calomnie, spunând că regina nu e

decât o sudică murdară necuviincioasă, că devenise regină întâia oară din cauza unei scroafe franțuzeşti furioase, a doua oară din cauza unei farfurii pline ochi de țipari englezeşti, că oricine se putea culca cu ea pentru un cântec, chiar aşa, e suficient să-i cânți o romanță şi numai ce o vezi cum îşi ridică fustele, dacă odraslele ei nu semănau între ele nu era degeaba, diavolul umpluse cu răutate acel cap regesc, ah, Cecily auzise poveşti cu adevărat sinistre.

Într-un târziu, Marie s-a dezmeticit din şoc şi i-a spus servitoarei să tacă, fiindcă parfumul reginei încă zăbovea în cameră, aidoma unei năluci vigilente.

Apoi Cecily a început să-şi schimonosească fața luminoasă într-un bocet, umplându-se de muci şi pete roşiatice, şi atunci a dat a doua lovitură. I-a spus lui Marie că ea nu avea s-o însoțească la abație. Că, deşi îşi iubea stăpâna, era prea tânără şi îi rămâneau prea multe de trăit ca să fie îngropată de vie pentru totdeauna cu o şleahtă de măicuțe cu ochii goi. Cecily era făcută pentru căsătorie, uită-te numai la şoldurile astea, ar putea aduce pe lume zece plozi zdraveni, unde mai pui că genunchii îi erau firavi, ceea ce însemna că nu era făcută să stea toată ziua în genunchi pentru rugăciune. Sus şi jos, sus şi jos toată ziua, ca marmotele. Da, dimineață, Cecily şi Marie aveau să se despartă.

Iar Marie – care crescuse în această prietenie cu Cecily, fiica bucătarului de pe moşia familiei ei din Le Maine, această fată necioplită care până în acel moment fusese totul pentru ea, amantă, şi soră, şi servitoare, şi plăcere şi singurul suflet din toată Anglia care o iubea – a înțeles în cele din urmă că avea să fie trimisă spre moarte vie de una singură.

Servitoarea a plâns, repetând iar şi iar, of, dulce Marie, of, i se sfâşia inima.

Marie i-a răspuns, îndepărtându-se, că aceasta e, fără îndoială, cea mai neloială formă de a sfâşia o inimă.

Apoi s-a ridicat şi a privit pe fereastra deschisă spre grădina acoperită cu o perdea de ceaţă, simţind cum soarele apune înăuntrul ei. Şi-a vârât în gură sâmburii caiselor pe care le furase în acea vară din livada reginei, pentru că toamna şi iarna îi plăcea să sugă amăreala din ei. Răcoarea crepusculului sufla în sufletul ei, toate umbrele devenind groteşti sub amprenta absurdităţii.

Toată acea iubire orbitoare pe care o simţise în anii petrecuţi la curtea lui Eleanor în Anglia se destrăma, iubire care o alinase pe Marie cu o lumină delicată, scânteietoare în faţa greutăţilor şi a singurătăţii. În prima ei zi la curtea de la Westminster, încă avea pe buze sare când se aşezase la masă copleşită, după ce traversase canalul; şi, într-un sfârşit, lăutele şi oboaiele au început să cânte şi în pragul uşii a apărut Eleanor, umflată la sfârşit de sarcină, toată pântec şi piept, cu obrazul drept inflamat, fiindcă îi fusese scos un dinte chiar în ziua aceea. Se mişca cu paşi atât de mărunţi, încât părea că pluteşte ca o lebădă, şi avea acelaşi chip pe care Marie îl văzuse şi îl îndrăgise în visele ei din copilărie. Lumina din încăpere devenise mică, o gaură de ac, şi cădea acum doar asupra lui Eleanor. În acel moment, Marie a fost pierdută. În noaptea aceea s-a întors în patul unde Cecily deja sforăia şi a trezit-o pe fată frecându-se frenetic de mâna ei. Marie ar fi plecat să caute Graalul, şi-ar fi tăinuit sexul ca să plece călare la război şi ar fi ucis fără remuşcări, ar fi răbdat cruzimi cu capul plecat, ar fi trăit răbdătoare printre leproşi, ar fi făcut orice i-ar fi cerut Eleanor. Pentru că din ea se revărsau toate lucrurile bune de pe lume: muzică, şi voie bună, şi dragoste curtenească. Frumuseţea ei crea frumuseţe, oare cine nu ştie că frumuseţea este semnul exterior al privilegiului divin?

Chiar şi acum, după ce a fost aruncată asemenea unui gunoi, Marie se gândeşte, stânjenită, în timp ce merge călare spre abaţia sumbră şi rece, că încă ar face toate acele gesturi.

Căci o uimeşte sărăcia acestui loc biciuit de burniţă şi frig, cu clădirile sale palide îngrămădite pe coama dealului. Se ştie că Anglia toată este mai săracă decât Franţa, oraşele sale sunt mai mici, mai întunecate şi mai murdare, oamenii, costelivi şi cu degerături, însă chiar şi pentru Anglia, abaţia arată jalnic: acareturile s-au surpat, gardurile stau să se prăvălească, iar în grădină mocnesc mormane de buruieni aprinse anul trecut. Calul înaintează greoi. Şoimul cârâie, nemulţumit, smulgându-şi puf de sub aripi. Marie se apropie încet de curtea bisericii. Tot ce ştie despre acest loc este că a fost întemeiat de o măicuţă cu sânge nobil, canonizată cu câteva secole în urmă, a cărei falangă poate să vindece abcese; şi că pe timpul invaziilor daneze locul a fost devastat şi jefuit iar măicuţele, siluite, că în terenurile mlăştinoase din împrejurimi încă se mai descopereau schelete cu inscripţii mistice care fuseseră tatuate atât de adânc, încât motivul decorativ se vedea limpede pe cranii. Şi atunci când, la hanul unde a poposit peste noapte, Marie i-a pomenit într-o doară numele abaţiei fetei care îi adusese mâncarea, aceasta a pălit şi i-a spus iute ceva nedesluşit în engleză, însă tonul vocii ei i-a dat de înţeles că oamenii din ţinut vedeau abaţia ca pe un loc sumbru, straniu şi deplorabil, un loc menit să inspire frică. Astfel, Marie şi-a lăsat escorta regală în oraş pentru a ajunge în acest loc al morţii sale vii de una singură.

Stând acum sub tisă, ea numără paisprezece morminte negre proaspăt săpate, care lucesc în bătaia burniţei. Mai târziu, o să afle că aici sunt îngropate corpurile a douăsprezece măicuţe şi a doi copii dedicaţi vieţii monahale. Aceştia se stinseseră cu doar câteva săptămâni în urmă din

cauza unei boli ciudate care făcea carnea bolnavilor albastră în timp ce se înecau în propriii plămâni; unele măicuțe încă sunt bolnave, respirând cu greutate şi tuşind zgomotos în timpul nopții.

Pe mormintele revene sunt aşezate rămurele de ilice, iar boabele lor roşii sunt singurele care mai strălucesc în burniță pe lumea asta, de-acum lipsită de culoare.

Începând de acum, totul va fi cenuşiu, se gândeşte ea, tot restul vieții. Suflet cenuşiu, cer cenuşiu, pământ cenuşiu de martie, abație alb-cenuşie. Biata şi cenuşia Marie! În pragul uşilor înalte ale mănăstirii îşi fac acum apariția două măicuțe mărunte şi cenuşii, îmbrăcate în veşmintele de lână.

Pe măsură ce se apropie, Marie vede că una dintre măicuțe are un chip minunat şi catifelat, fără vârstă, puhav, iar ochii îi sunt albiți de norii pe care îi adăpostesc. Fetei nu i se spusese mai nimic despre abație, dar suficient încât să ştie că această femeie era stareța Emme, care fusese înzestrată cu o muzică interioară drept consolare pentru faptul că era oarbă. Auzise că stareța e înspăimântător de nebună, chiar dacă într-un fel binevoitor.

Cealaltă măicuță are chipul unui fruct de moşmon, gălbejit şi acru, căruia locuitorii acestei ciudate țări ploioase îi ziceau *openærs*, sau *open arse*, adică anusul pe care Dumnezeu a socotit nimerit să-l îndese în acesta. Era ajutoarea priorei, Goda. Fusese aleasă în grabă atunci când fosta prioră şi ajutoarea sa muriseră din cauza bolii sufocante, fiindcă era singura măicuță dintre cele rămase care ştia să scrie destul de citeț în latină. Zestrea propusă de regină era suficientă încât să le țină în viață câtva timp, îi scrisese Goda lui Eleanor cu mari rezerve, aşa că de ce n-ar lua-o pe bastarda Marie? Greşelile de latină din scrisoarea lui Goda erau grave.

Marie îşi opreşte calul la intrare şi se lasă să alunece cu greu în jos. Încearcă să îşi mişte picioarele, dar a călărit treizeci de ore în două zile şi acum, spre groaza ei, îşi simte picioarele moi, fără oase. Alunecă în mâzga de noroi şi bălegar şi cade numaidecât cu faţa în jos, la picioarele stareţei. Emme o priveşte cu ochii ei albi, desluşind vag silueta noii priore pe pământ.

Stareţa spune cu o voce mai mult cântată decât vorbită că modestia noii priore îi face cinste. Lăudată fie Fecioara Sfântă, Steaua Mării, care le-a trimis o fiinţă aristocrată atât de umilă şi simplă pentru a conduce şi a vindeca măicuţele din abaţie după suferinţele îndurate, boala cu tuse şi foamete. Stareţa schiţează un zâmbet în gol.

Goda este cea care o ajută pe Marie să se ridice, bombănind ce imbecilă neîndemânatică este fata asta, şi uriaşă pe deasupra, şi ce înfăţişare ciudată, deşi hainele sunt destul de elegante, sau cel puţin erau, acum le-a stricat, dar poate că Ælfhild le-ar putea face ca noi, pentru că cineva trebuie bineînţeles să le vândă, numai cu banii de pe mâneci ar putea lua făină pe-o săptămână. Bodogănind în continuare, o înghionteşte pe fată către holul dinăuntru, iar stareţa le urmează. Goda are aerul jignit al cuiva care pândeşte pe la colţuri ca să audă cum e vorbită de rău, pentru ca apoi să poată strânge în braţe nedreptatea şi să o alăpteze.

Ferestrele de aici nu au sticlă, ci doar obloane de lemn acoperite cu ţesături ceruite care lasă să pătrundă gene prelungi de lumină, iar frigul de afară parcă e şi mai mare în încăperea lungă şi spaţioasă, unde numai un foc slab de vreascuri e aprins în cămin. Podeaua nu are rogojini din obligeană, ci luceşte, e din piatră rece, curată. Câteva capete o privesc din toate intrările, după care se retrag.

Molii, se gândeşte Marie. Poate delirează.

Goda o curăță de noroi greblându-l cu unghiile şi scoate năframa murdară de pe capul fetei, înțepând-o dinadins cu boldurile. O servitoare aduce un castron cu apă aburindă. Stareța îngenunchează, o descalță de şoşonii murdari, buni de nimic şi de ciorapi, apoi îi spală picioarele înghețate.

Marie simte furnicături şi arsuri adânci, în timp ce picioarele îi revin la viață. Abia acum, sub mâinile blânde ale stareței oarbe, iese din starea de şoc. Poate că acest loc fără culoare este viața de apoi, dar sub mâinile stareței, fata simte cum redevine om.

Cu voce stinsă, îi mulțumeşte bătrânei pentru faptul că i-a spălat picioarele, nu merită asemenea gest de mărinimie.

Însă Goda rosteşte printre dinți că Marie nu a avut parte de un tratament special, că tuturor oaspeților li se spală picioarele aici, chiar nu ştie nimic, asta e Regula.

Stareța îi ordonă Godei să plece şi să le spună celor din bucătărie să-i aducă cina în camerele ei. Aceasta pleacă, bombănind.

Bătrâna o sfătuieşte pe Marie să nu o bage în seamă pe Goda, ale cărei ambiții au fost spulberate odată cu sosirea fetei. Goda este, bineînțeles, fiica celor mai nobile familii englezeşti, puțin Berkeley, puțin Swinton, puțin Meldred, şi nu poate înțelege cum ar putea s-o înlocuiască o simplă bastardă dintr-un clan normand de parveniți care au furat tronul. Dar, fireşte, Eleanor a cerut această poziție pentru Marie şi ce era Emme să facă în fața voinței reginei? Şi apoi, Goda nu ar fi fost deloc potrivită ca prioră. Ea este făcută să conducă animalele care se află în grija ei, şi nicidecum să-şi îndrume surorile, cu care se ceartă şi pe care le hărțuieşte constant cu limba ei de viperă. Stareța îi şterge picioarele lui Marie cu o cârpă moale care fusese cândva albă.

Desculță, Marie e condusă pe piatra rece spre scara întunecoasă. Camerele stareței sunt micuțe, cu pergamente şi cărți aşezate la întâmplare de Goda în teancuri, însă

ferestrele sunt scumpe, din corn transparent prin care pătrunde o lumină ceruită care face camera să pară incandescentă. Şoimul se încălzeşte deja lângă vreascurile de mesteacăn care ard încet, o flăcăruie albastră gingaşă ciugulind din scoarța albă. Pe o masă e nişte mâncare, o bucată veche de pâine neagră de secară unsă cu un strat lucios şi subțire de unt, vin binecuvântat de curat, neîndoit cu apă, adus în vremuri mai bune din Burgundia, şi supă cu câte patru felii de nap în fiecare castron. Stareța îi explică lui Marie că sunt vremuri de foamete, măicuțele sunt flămânde, vai, însă suferința purifică sufletul şi le face pe aceste femei supuse chiar mai sfinte în ochii lui Dumnezeu. Şi că, măcar în noaptea asta, Marie va mânca.

O cântăreşte din priviri, pătrunzând cu ochii săi înceţoşaţi dincolo de chipul ei, şi o întreabă ce ştie despre viața unei măicuțe dintr-o abație. Fata mărturiseşte că nu ştie absolut nimic. Mâncarea nu are niciun gust, ori poate a mâncat prea repede ca să-i mai simtă savoarea. Încă îi e foame, stomacul îi chiorăie puternic. Stareța aude zgomotele, zâmbeşte şi împinge porția ei de pâine şi unt înspre ea.

Ei bine, spune ea, Marie sigur va învăța repede rânduiala lor, regina nu a pomenit vreo lipsă de istețime a copilei. Îi descrie o zi la mănăstire. Sunt opt ore de rugăciune: Utrenia în toiul nopții, Laudele în zorii zilei, urmată de Rugăciunea de dimineață, apoi Terța, Sexta, adunarea canonicilor, Nona, Vecernia, o gustare, Completoriul, somn. Muncă, linişte şi contemplație de-a lungul întregii zile. Nu îşi apleacă corpurile decât în rugăciune; oficiul zilnic este rugăciune, munca grea a corpului este tot rugăciune. Tăcerea măicuțelor este rugăciune, lecturile pe care le ascultă sunt rugăciune, smerenia lor, tot rugăciune. Iar rugăciunea este, bineînțeles, iubire. Supunere, îndatorire, subordonare; toate

acestea sunt manifestări ale iubirii, îndreptate către marele creator.

Stareța zâmbeşte senin, apoi începe să cânte cu o voce înaltă şi tremurătoare.

Dar nu, iubirea nu este umilință, iubirea e exaltare, gândeşte Marie, revoltată. Simte cum cina frugală nu-i cade prea bine la stomac. Viața de călugăriță i se pare la fel de rea pe cât şi-o închipuise.

Stareța îşi întrerupe cântecul şi spune că Marie îşi poate păstra micul şoim şi lucrurile din cufăr până când îşi va rosti jurământul de credință, moment în care tot ce a adus cu ea va intra în posesia abației. Fata ştie prea puține pentru a înțelege că acest gest deosebit de bunăvoință nu i s-ar mai oferi nimănui altcuiva.

Un clopot sună în amurgul umed. Completoriul. Stareța o lasă pe Marie să se odihnească în camerele sale. Fata aude vocile măicuțelor din capelă cântând *Nunc dimittis* şi adoarme. Când se trezeşte, Emme se află din nou în fața ei, îmbujorată după serviciul religios.

A sosit timpul ca Marie să facă o baie, spune ea cu glas moale.

Tânăra îi mulțumeşte, dar o asigură că nu este nevoie, a făcut baie în noiembrie. Stareța râde şi spune că şi curățarea corpului este o formă de rugăciune şi că la abație toate măicuțele fac baie o dată pe lună şi servitorii o dată la două luni, întrucât lui Dumnezeu nu-i plac mirosurile neplăcute ale corpului.

Acum, din umbrele din colțul camerei se desprinde una mai adâncă, o măicuță cu fire albe şi lungi în barbă şi un chip care pare să fi fost ciopârțit dintr-un buştean. Baia e gata, spune această măicuță cu o voce stridentă şi mânioasă. Accentul ei englezesc este atât de puternic, încât cuvintele pe care le spune în franceză sună de parcă ar mesteca pietre. Marie se înfioară.

Stareța tresare şi se văicăreşte că nu poate să sufere atunci când oamenii apar de nicăieri şi o sperie. Îi spune lui Marie că aceasta e institutoarea, educatoarea novicelor. O cheamă Wevua. Poate părea ciudat, însă deşi Marie a fost sfinţită în grabă ca virgină la catedrala din oraş şi, de bună seamă, a sosit la abaţie deja prioră, ea rămâne novice până când îşi depune jurământul şi se călugăreşte. Sora Wevua este cât se poate de eficientă. Instruirea ei e dură, dar cu ajutorul acesteia, novicele învaţă atât de iute, încât îşi depun jurămintele într-un răstimp uimitor de scurt.

Institutoarea încuviinţează. Ceva din atitudinea ei ostilă se răspândeşte spre Marie şi spre stareță, ca un fel de adiere spirituală. Wevua are un mers poticnit, aidoma bătăilor inimii, fiindcă, atunci când era mică, un cal i-a zdrobit laba piciorului, strivindu-i oasele şi nervii.

I-am văzut piciorul atunci când a sosit la abaţie, of, cu atâtea decenii în urmă, şi a trebuit să-l spăl, e ceva oribil, sucit, spune stareța, un coşmar în toată regula.

Încă mă doare ca flăcările iadului, subliniază cu satisfacţie Wevua.

Şi, astfel, cele trei femei coboară împreună, traversează claustrul întunecat, Marie simţind sub picioarele goale lespezile reci şi umede, până când, în cele din urmă, grupul se îndreaptă către lavatoriul unde încă răsună vocile măicuţelor care se întorseseră de pe câmp ca să se cureţe de noroi înainte de începerea oficiului divin. Din bazinul mare de lemn aflat în cealaltă parte a încăperii se înalţă aburi fantomatici în aerul rece şi umed. Atunci când cele trei femei se apropie, o miasmă de ierburi se ridică atât de puternic, încât Marie se vede nevoită să respire pe gură, ca nu cumva din cauza epuizării să o doboare mirosul. Ierburile sunt pentru puricii şi păduchii care au infestat curtea, îi spune Wevua, retezându-şi parcă vorbele cu dinţii din faţă. Îi va atârna hainele lui Marie în privată, locul în

care măicuțele se uşurează, pentru că amoniacul din urină omoară gângăniile pe timpul nopții.

Acum, cele două măicuțe înlătură şi ultimele haine de pe trupul fetei, rochia de mătase care fusese strâmtată din cea largă a mamei sale şi lenjeria de corp. Marie încearcă să se acopere cu brațele sale deşirate, clocotind de furie. Wevua se apleacă pentru a observa îndeaproape părțile intime ale fetei şi o atinge acolo cu mâinile reci. Ea spune că această prioră nouă are un trup atât de masiv, nişte mâini atât de mari, o voce atât de adâncă şi un chip atât de nefeminin, încât trebuie să verifice dacă e cu adevărat femeie, însă acum se declară mulțumită că Marie este într-adevăr ceea ce pretinde a fi şi o împinge de umăr ca să intre în apă.

Fata îşi lasă brațele să-i cadă pe lângă corp şi o pironeşte pe Wevua cu privirea, astfel încât bătrâna institutoare face un pas în spate.

Stareța spune cu blândețe, vai, dar institutoarea a fost dură degeaba cu fata. Apoi face un gest uşor spre apă, adăugând că senzația va fi cu siguranță una somptuoasă după asemenea călătorie lungă şi friguroasă. Marie păşeşte în apă. Simte usturime la glezne, la gambe, la genunchi, la coapse, la vulvă, la stomac, la piept, la subsuori, la gât. Mirosul greu al ierburilor îi inundă nările şi îi pătrunde adânc în creier.

Sora Wevua şi stareța îşi acoperă mâinile cu pânză de sac, le freacă cu săpun umed şi curăță pielea murdară a lui Marie, în unele locuri insistând până la sânge. Stând copleşită în apa fierbinte, obosită şi plină de suferință, trupul o trădează pe Marie. Începe să plângă, cu toate că-şi jurase că n-o va face niciodată, că va suporta această pierdere cu stoicism, nicio curte, nicio Cecily, niciun viitor, nicio culoare, nicio Eleanor pe care să o privească de la distanță şi să simtă cum patima o însoțeşte aidoma unui prieten invizibil. Plânge în timp ce părul cenuşiu închis îi

este împletit ca un bici ud, în timp ce iese din căldura binefăcătoare în frig, iar trupul său osos şi uriaş îi este şters cu o bucată de pânză, apoi este îmbrăcată. Rochia de in are o pată maronie care se întinde de la piept până la tiv; a aparţinut cu siguranţă unei măicuţe moarte. Cămaşa de lână care miroase a lavandă şi a altcineva abia îi trece de genunchi. Wevua pare furioasă când îi spune stareţei că e mult prea scurtă. Scapularul este şi el mult prea scurt. Şi, bineînţeles, la fel şi rochia de dedesubt, ceea ce înseamnă că acele biete picioare vor fi expuse în sfârşitul aprig de iarnă cu lapoviţă şi vânt nemilos.

Stareţa oftează. Spune că mâine Ruth va tăia cele mai zdrenţuite dintre veşmintele în plus şi va coase resturile în părţile de jos ale veşmântului şi scapularului lui Marie. Aceasta va primi trei perechi de ciorapi care să o apere de vremea rece. Se va chinui, dar destinul omenirii este să sufere, iar fiecare moment de suferinţă apropie mai mult trupul pământesc de tronul ceresc.

Bătrâna aşază acoperământul alb, specific novicelor, pe capul lui Marie, potcap, bonetă şi văl, iar Wevua trage cu putere de cele trei perechi de ciorapi. Cu glasul ei strident, aceasta spune că, mai mult ca sigur, nicio pereche de saboţi nu o să-i vină fetei.

Stareţa bolboroseşte ceva despre biata copilă, dar apoi spune, ei bine, ce ar putea ea să facă? Regina încă nu a trimis zestrea lui Marie şi le-au mai rămas atât de puţine provizii, încât nu are cu ce să-i facă saboţi chiar acum. La auzul acestor vorbe, Wevua spune că Marie nu poate umbla desculţă, că nici măcar servitorii de la abaţie nu sunt în picioarele goale, că este un păcat îngrozitor să o oblige pe noua priori să se descurce fără saboţi. Stareţa îi dă dreptate, Marie va continua să poarte încălţările cu care a venit, iar Wevua îi răspunde că a venit cu o pereche nepotrivită de şoşoni din piele de ied, care acum nu îi sunt

de niciun folos. Să-şi imagineze numai cum priora supraveghează semănatul şi străbate câmpurile primăvăratice pline de noroi, cât de repede şi-ar uda şi i-ar îngheța picioarele, ar muri din cauza răcelii care ar infecta-o de la tălpile înglodate în sus. După aceea ele vor trebui să aibă de-a face, de parcă nu ar avea deja destule pe cap, cu uriaşul corp neînsuflețit al unei surori bastarde din familia regală. Acum, vocea stareței îşi pierde tonul împăciuitor, devine tăioasă şi îi spune institutoarei că, în cazul acesta, Wevua va fi nevoită să adauge o rugăciune la oficiul ei divin din fiecare seară pentru a-i asigura lui Marie o pereche miraculoasă de saboți. Dar până când se va întâmpla minunea, fata îşi va îndura soarta, care, fără îndoială, nu este cea mai cruntă dintre toate lipsurile cu care se confruntă abația în momentul de față. Marie observă între cele două femei o ostilitate îndelungată, un război al suferinței purtat între piciorul zdrobit şi ochii înceţoşați, vechi de câteva decenii şi vizibil precum inelele unui copac retezat.

Stareța se răsuceşte şi străbate întunericul cu paşi siguri, pe când celelalte două femei înaintează cu paşi şovăitori, atingând zidul cu mâinile. Prin noapte, traversează claustrul. Stareța urcă din nou scara şi de acolo îi urează lui Marie somn uşor, nouă prioră, pentru că a doua zi fata avea să îşi înceapă munca: sortarea pergamentelor şi a catastifelor.

Marie o urmează pe Wevua în capelă, unde mai arde o singură lumânare din ceară de albine. În aceste vremuri de restrişte abația a fost nevoită să-şi vândă toate ornamentele şi nu a mai rămas decât o singură sculptură din lemn: picioare numai piele şi os, răni, ghimpi, sânge şi coaste, povestea străveche pe care o ştie pe de rost. Urcă scara întunecoasă către dormitorul comun, unde un singur felinar luminează rândurile de douăzeci de măicuțe care deja dorm

în paturile lor înguste, îmbrăcate în veşmânt complet, căci poate aceasta este noaptea în care Îngerii Învierii vor trâmbița din goarne şi ele trebuie să fie pregătite să zboare în rai. Lui Marie i se pare că o urmăresc nişte ochi, însă pe chipurile pe care le vede s-a aşternut somnul, prefăcut sau adevărat. Se aud şoapte în cealaltă parte a încăperii, o tuse puternică. Vântul suflă prin găurile din obloane, fulgi de zăpadă dansează în aerul din dormitor şi se topesc înainte de a atinge podeaua. Marie se întinde pe patul pe care i-l arată Wevua. Nu încape în el şi nu se simte confortabil până ce nu se lasă în jos ca să-şi poată îndoi genunchii şi să-şi rezeme tălpile pe podea, pe care o simte rece pe călcâie.

Ah, ce n-ar da acum pentru nemărginita bunătate a mamei sale, pentru râsul ei răsunător care făcea totul să fie mai bine, pentru aroma de verbină de pe gâtul ei; însă mama ei a murit în urmă cu cinci ani. Ce n-ar da ca Cecily să-i încălzească acum corpul, să vorbească vrute şi nevrute, să-i împărtăşească ura pentru acest loc neospitalier şi groaznic, ca să nu trebuiască să treacă singură prin toate astea. Ce ar crede Cecily despre mănăstire, ea care, copil fiind în praful şi duhoarea din coteţul găinilor unde lumina densă se revărsa pieziş prin crăpături, îşi întindea mâna pe sub găini în căutarea unui ou, cu şorţul de bucătărie mizerabil pe post de odăjdii. Care, cu expresia ei severă, legăna o găleată cu cenuşă drept cădelniță şi intona boscorodeli în joaca lor de-a liturghia, în timp ce crăpa în gura deschisă a lui Marie oul cald de la găină, trupul şi sângele amestecate ca unul, şi Marie îşi făcea semnul crucii şi abia reuşea să înghită oul vâscos şi consistent. Apoi respirația lui Cecily direct pe chipul lui Marie, mirosind a coji de morcovi proaspăt curățați, iar limba ei mică şi tare lingând gălbenuşul prelins pe bărbia fetei. A doua erezie, gură pe gură. Trupul ei direct şi cunoscător. Nu exista intimitate în rândul servitorilor, mediu în care Cecily

deprinsese asemenea arte. Căldura, descoperirea pe care o făcuse în această fată voinică cu gropițe şi paie în păr. Pulsul trupului său deasupra pulsului lui Marie.

Marie îşi strânge propriile mâini, dar acestea sunt reci şi osoase, foarte diferite de ale lui Cecily.

Încet, respirația şi căldura corpurilor din paturi încălzesc dormitorul. Afară, vântul şuieră singuratic. Marie se opreşte din tremurat. Nu va mai dormi niciodată, se gândeşte ea, apoi adoarme.

Începe să viseze numaidecât, iar visul e intens. O amintire, un doc aburind de umezeală şi marea de dincolo, strălucind în reflexia soarelui. O căldură uscată insuportabilă şi peştii din năvoade mişcându-şi gurile silențios, o mulțime, femei cărând oale din teracotă pe cap, mirosuri de putrefacție, de sânge, de corpuri, de fum, de mare sărată. Copii înotând dedesubt prin hățişurile întunecate de picioare. Oriunde privea, vedea tunica albă şi crucea roşie a cruciaților. Vacarm de voci în limbi de neînțeles, flaute în depărtare, scârțâit de lemn, izbituri de valuri. Sub coapsele ei, senzația de umeri puternici, mâna unei femei aşezându-i atent picioarele de copil, oh, este chiar mama ei. Mulțimea formează un cerc. În mijlocul gol al cercului stă o femeie dezbrăcată, lucind uleioasă în soare, atât de frumoasă. Părul în bucle negre, lejere, care-i ajunge până la talie şi smocuri la subsuori şi vintre. Poartă un lanț de argint în jurul gâtului, e o sclavă. Pe chip i se citeşte disprețul, nu priveşte spre mulțime, ci pe deasupra ei, către cerurile îndepărtate.

Se aud urlete, începe să răsune muzica, un bici pocneşte aerul periculos de aproape de pântecele moale al femeii. Trufaşă ca o pisică, femeia dezgolită păşeşte uşor îndărăt într-o cutie de lemn care îi ajunge până la genunchi. Se apleacă şi se face nevăzută. Apoi capacul cutiei este bătut în cuie deasupra ei. Acum, o sabie este ridicată scânteind. Cu

un răcnet strident, sabia este împlântată în cutie, iar respirația lui Marie se poticneşte, fără îndoială o baltă roşie se lăţeşte pe undeva. Nu te uita, fata se uită, dar nu vede nicio baltă, cel puțin nu înainte ca o altă sabie să fie învârtită, înfiptă, apoi alta, şi încă una, mai iute, tot mai iute. Ceea ce este înghețat în visare Marie dezgheață, şi se duce o luptă, e teroare, cineva trebuie să oprească asta, unde e autoritatea care să oprească ce se întâmplă, cutia e deja plină până la refuz. Ssst, vocea mamei sale în urechea ei, ssst, linişteşte-te, nu-i decât o scamatorie. Săbiile sunt scoase rând pe rând. Capacul este forțat cu o pârghie. O pauză lungă în care îşi ține sufletul la gură. Şi apoi, în sfârşit, femeia se ridică uşor din locul jos în care stătuse întinsă. Atât de frumoasă, încă strălucind, plină de ură şi ranchiună. Trăieşte, iar pielea ei nu e vătămată, nu are nicio tăietură, e întru totul perfectă şi catifelată, femeii nu i-a curs nicio picătură de sânge. Pălăria trece din mână în mână şi se umple cu monede. Pe Marie o străbat fiorii, din oase spre exterior, iar vocea iubitei sale mame răsună din nou în urechea ei. Totul e în regulă, iubirea mea, biata femeie s-a încolăcit prin cutie asemenea unui şerpişor.

Se trezeşte cu Wevua pironită în fața ei ca un nor mare şi întunecat şi simte o durere în genunchi. Aceasta îi loveşte picioarele cu vârful saboților, îndemnând-o să se trezească, puturoasa, să se dea jos din pat huiduma şubredă şi smiorcăită. Acum e Utrenia, sus sus sus, întârziată cu sânge albastru, uscată nesuferită, falsă prioră bastardă cu inimă întunecată, sus sus sus. Institutoarea nu vede nicio urmă de iubire pentru Dumnezeu în inima haină a lui Marie, dar o va sădi acolo cu forța ori o va vedea pe fată pierind nespovedită.

Marie se ridică cuprinsă de panică şi vede pe fereastră luna imensă pe cerul negru şi tot peisajul înghițit de

întuneric. În fața ei, în lumina singurului felinar, celelalte măicuțe se fac nevăzute în jos pe scara întunecată, nişte chipuri nedesluşite în beznă. Marie, aflată încă în mrejele visului său intens, aude foşnetul uscat şi rece al veşmintelor măicuțelor şi nu se poate gândi decât la aripile condorilor coborând în cercuri line spre ospățul putred de pe pământ.

2.

Marie coboară pe scara întunecoasă. I se pare că a păşit din lumina strălucitoare a zilei într-o cameră obscură. Nu reuşeşte să desluşească nimic în jurul ei în afară de fragmente fantomatice ale trecutului strălucitor, acum pierdut.

Wevua o împinge pe Marie pe bancă şi se aşază lângă ea. O altă novice stă lângă fată şi, cu dosul mâinii, o atinge pe spate pentru a-i oferi alinare. Marie îi aruncă o privire pe furiş acestei novice cu ochi bulbucați şi incisivi proeminenți; mai târziu are să afle că ea este Gât-de-Lebădă şi că novicea care e lângă ea este micuța Ruth, cu ochii mereu veseli. Ambele vor deveni cele mai apropiate prietene ale lui Marie.

Obosită, Marie vede umbrele din colțurile capelei schimbându-şi forma amenințător.

Utrenia, descoperă ea, înseamnă o rugăciune cântată; înseamnă să tremuri în frigul nopții alături de străini. Pare să dureze o veşnicie. Lumânarea pâlpâie, vântul şuieră de-a lungul şi de-a latul ținutului aspru. Simte o durere în piept, de parcă toată carnea i-ar fi încleştată într-un pumn. Aproape îi dau lacrimile. Amorțeala care a protejat-o până acum a părăsit-o. O cuprinde o durere ascuțită.

Şi, preț de un moment, capela se clatină uşor în fața ochilor săi şi dispare, iar în locul ei apare curtea reginei aşa

cum era odinioară, de parcă încă s-ar afla acolo în carne şi oase. În holul cel mare este cald şi bine, servitorii împrăştie licurici în întuneric în timp ce aprind lumânările şi, pe măsură ce ei înaintează, lumina strălucitoare alungă umbrele, mastifii, alaunţii şi ogarii se reped înăuntru, iar ea simte aroma bucatelor delicioase aduse la mese pe platouri. Acum grupuri de nobili intră cântând în straiele lor fastuoase, vocile doamnelor sunt şoptite şi vesele, iar lăutele încep a cânta într-un colţ, două voci împletindu-se într-un cântec trist de dragoste curtenească. Marie înţelege mersul acestui nou şi palpitant fel de iubire: căsnicia nu este o scuză pentru a nu iubi, cel care nu este gelos nu iubeşte, nimeni nu poate iubi doi oameni odată, iubirea creşte sau scade continuu, iubirea obţinută uşor este demnă de dispreţ, însă imposibilitatea iubirii este ceea ce o face neprețuită. Pe masă se află o lebădă friptă cu gâtul sucit la spate, carne de oaie, mormane de pâine albă şi moale, o roată de brânză, plăcinte cu carne de porc şi smochine, bere şi vin servite la răstimpuri. Iar marea surpriză, un dar pentru desfătarea tuturor, un bazilisc alcătuit dintr-un cap de mistreţ înverzit cu o gătează de pătrunjel şi din corpul unui păun fript, cu penele din coadă cusute la loc şi cu cârpe îmbibate în camfor şi vinars aprinse în gură, astfel încât acum monstrul suflă foc verde. Ce larmă, ce strălucire, ce culori, ce căldură!

Iar în inima adunării, în capul mesei, dragostea cea mare a lui Marie, atât de strălucitoare, încât aceasta nu poate desluşi silueta umană în toată acea strălucire, nu-i poate vedea decât aura.

Momentul păleşte. Se întoarce printre fantome şi umbre, cu vântul şuierând pe sub streşini, unde până şi zidurile străvechi ale abaţiei sunt atât de sărace, încât par resemnate în faţa bolii şi a foametei pe care le închid între ele.

Ridicându-se, mulțimea de maici urcă din nou în liniște scara întunecoasă, către paturile care acum sunt reci. Gât-de-Lebădă o lasă pe Wevua să șchiopăteze înaintea ei, în timp ce se îndreaptă către dormitor și o oprește pe Marie prinzând-o de mână. Îi șoptește în ureche că e atât de bucuroasă că Marie a venit la abație, Emme e inutilă, Goda nu e potrivită decât pentru îngrijirea animalelor, cineva trebuie să preia conducerea, lăudată fie Fecioara pentru că le-a adus-o pe Marie.

Din nou somn, însă mult prea curând vine vremea Laudelor, pe care o petrece visând pe jumătate în întuneric și intonând cântece. Apoi urmează abluțiunile în timp ce aleargă spre lavatoriu ca să se spele în apa rece adusă de servitori, după aceea se îndreaptă spre privată pentru a-și face nevoile și înapoi în capelă pentru slujba de dimineață, moment în care lumina zilei pătrunde prin obloanele ferestrelor. În refectoriu li se cere să facă diferite lucruri, celor mai fragile dintre ele revenindu-le muncile cele mai grele, căci în acest sfânt lăcaș durerea este dovadă de evlavie. Wevua conduce novicele să curețe cu peria și cu apă rece lespezile din capelă. Marie nu a mai făcut asta niciodată. Se întreabă, cu mâinile zvâcnind de durere, cum de Cecily nu a urât-o. Apoi urmează prima masă, o înghițitură de pâine neagră și niște lapte încă suficient de cald de la vaci. Terța; contemplație în camera de încălzire, unde măicuțele citesc cu voce tare din cărțile lor, iar Marie, care nu primește nicio carte, recită poezii din capul ei. Sexta. Psalmi, întotdeauna psalmi, însuflețiți de vocea tremurătoare a măicuței cantrix.

Goda se apropie târându-și picioarele. Marie este chemată în camerele stareței, deși Goda nu ar ști să-i spună de ce, ea însăși fiind perfect capabilă să scrie după dictare. Ajutoarea priorei iese furioasă și se duce să strângă ouăle.

Căldura din cămăruța albă a stareței este așa o alinare, încât Marie se lasă să cadă pe un scaun. Stareța zâmbește vag și începe a vorbi, ceea ce, înțelege fata cu întârziere, este de fapt dictarea unei scrisori pentru Eleanor. Se repede după pergament și condei, dar graba ei e în zadar, scrisoarea dictată de stareță se dovedește a fi foarte stranie, lipsită de sens și plină atât de servilism, cât și de mustrări, încât Marie alege să nu noteze nimic și doar să asculte ca să înțeleagă esențialul. Apoi compune o scrisoare scurtă, politicoasă, dar rece, în latină, prin care cere trimiterea degrabă a zestrei lui Marie, dat fiind că măicuțele mor de foame. Își exprimă dragostea doar în formula de salut. Stareța zâmbește cu satisfacție atunci când fata îi citește scrisoarea și observă, plăcut surprinsă, ce pricepută e Marie la dictare, priora a reușit să redea scrisoarea stareței cuvânt cu cuvânt.

Întâi compunerea unei scrisori pentru Eleanor, apoi dezordinea catastifelor atunci când își face suficient de mult curaj încât să le cerceteze, toată această muncă o dezgustă. Familiile de șerbi, țăranii atașați abației, s-au aliniat la ușa dinspre est pentru a o cunoaște pe noua prioră. Iar această zi interminabilă nu e nici măcar pe jumătate gata.

Marie vrea să se întindă pe jos în camera albă și caldă. Să-și părăsească trupul ca o închisoare în acest mizerabil loc mlăștinos și împuțit și să-și regăsească mama pe lumea cealaltă, să-și dea duhul.

În schimb, fata continuă să lucreze, Emme adoarme șuierând ușor pe nas și o muscă își lovește corpul casant de obloane.

Curând aude șoapte, cu toate că vorbitul este interzis în timpul orelor de muncă, poate că sunt femeile de dedesubt, din atelierul în care se țese mătasea. Găsește o gaură în podea, folosită probabil pentru aerisire, și se ghemuiește acolo ca să asculte ce spun.

Cineva zice acum: avea o floare de drobiță pitită în spatele vizierei coifului şi, în felul acesta, sărmana mamă a fecioarei violate a ştiut pe dată cine i-a pângărit fiica. La auzul acestor cuvinte, Marie înțelege, străbătută de un fior rece, că femeile vorbesc chiar despre mama ei; despre împrejurările naşterii sale. Aaa, da, continuă vocea încălzindu-se, o fecioară de numai treisprezece ani, dar înaltă, plăcută la înfățişare şi inocentă, era pe câmp într-o zi călduroasă, împletind o coroniță de maci şi visând, când deodată aude un zăngănit metalic şi înainte să poată fugi, e luată pe sus de păr şi pusă pe oblânc, pentru că, vedeți voi, oastea avea tabăra în apropiere, iar fata era atât de ispititoare cum stătea de una singură acolo pe câmp. Iar când copila se întoarce clătinându-se la *château* şi îngaimă ce-şi mai aminteşte, doar despre floarea de drobiță, mama ei se înfurie atât de tare, încât ia sabia familiei şi merge călare până la tabăra soldaților, unde iscă un scandal de pomină. Fiindcă o floare de drobiță este o *Planta Genêt*, înțelegeți, Plantagenet[1]. Care sunt, apropo, urmaşi ai Mélusinei, regina zână care a trăit printre oameni împreună cu copiii săi, până ce a fost surprinsă în timp ce se îmbăia, ocazie cu care îşi descolăcea coada; atunci a zburat pe fereastră, abandonând umanitatea pe vecie. Şi, după nouă luni, rodul violului plantagenet a fost, bineînțeles, noua noastră prioră, Marie. Aşa a ajuns priora noastră să fie sora vitregă bastardă a coroanei. Prin întinarea groaznică a violului. Cât de ciudat trebuie să fie să ai sânge albastru, dar să fie amestecat cu o asemenea mârşăvie!

Lui Marie i se face rău. Dacă i-ar mai fi rămas o picătură de iubire de sine, ar fi fugit de acolo, dar îşi apropie furioasă urechea de gaură ca să afle ce altceva mai ştiu despre ea.

---

[1] Familie regală engleză din secolele XII–XV. (*N. red.*)

Cineva începe să recite în şoaptă un „Ave Maria”.

Altcineva adaugă acum iute că priora se trage din Le Maine, foarte aproape de Normandia şi Bretania. O moşie măricică, deloc rea, aflată în apropiere de un drum roman şi de un râu, frumoase meleaguri, însăşi povestitoarea este o vară îndepărtată de-a ei şi ştie din surse directe că familia lui Marie este una de femei bărbătoase, virago, bunica văduvă a priorei şi cele şapte fiice ale sale, cărora mai apoi li s-a adăugat şi Marie, adică opt fete feroce. Şi că, de fapt, pe vremea când povestitoarea nu era decât o copilă, fetele din familia ei erau ameninţate că vor fi sugrumate dacă ajung ca verişoarele lor bărbătoase, sălbatice, care zburau pe câmpuri călărind ruşinos la galop, cu picioarele desfăcute, ca bărbaţii, care învăţau să mânuiască sabia şi pumnalul şi care ştiau opt dialecte, şi chiar şi ceva arabă şi greacă, toate acele manuscrise prăfuite, acele femei nefiresc de gălăgioase şi încăpăţânate, vorbind una peste alta, ciondănindu-se, vărsând sânge, învăţând să folosească toporişca, atât de ciudate şi de vulgare. Dar nu şi povestitoarea. Nu, nu, ea şi surorile ei sunt cât se poate de feminine, adaugă vocea cu îngâmfare.

Iar Marie tânjeşte din nou după râul ei din Le Maine, viguros precum un şarpe imens. După câmpurile verzi cu păsări mici aurii zvâcnind prin ele. După bunica şi mătuşile enorme din amintirea ei, de pe vremea când fata era foarte mică şi familia ei era întreagă, după poveştile şi cântecele necontenite, după rafturile pline de cărţi.

Dar acum, o femeie cu voce dulce şi duioasă strigă vai, şi ea auzise de această familie, erau vrăjitoare, da, se transformau în femei-lup în nopţile cu lună albastră şi răpeau fiicele servitorilor ca să le crească pe post de căţele cu boturi ascuţite şi dinţi tăioşi, care le însoţeau la vânătoare.

Fals, spune sec prima voce. Minciuni. De fapt, se ştia că familia era pioasă. De fapt, cele patru fete mai mari şi însăşi Marie, copil mic fiind, au plecat în cruciadă alături de armata de femei a reginei.

Priora noastră este o cruciată? întreabă vocea dulce şi duioasă cu uimire. Marie vede din nou armata femeilor revărsându-se peste versantul unui deal în Imperiul Bizantin, călărind cu picioarele desfăcute ca bărbaţii, urlând, agitându-şi săbiile în aer, cu părul desfăcut fluturând în urma lor, toate îmbrăcate în tunici alb-roşii şi vuind, înspăimântătoare. Iar celelalte măicuţe murmură pline de venerație, întrucât cruciaţii purtau sfinţenia pelerinajului pe trupurile lor, iar pe pielea lor, sanctitatea vărsării de sânge. Marie se gândeşte la mătuşa ei Euphémie, care putea să facă salturi periculoase de pe spinarea unui cal, la mătuşa Honorine, cu ai ei şoimi albi gemeni, la mătuşa Ursula şi ale ei cizme aurii şi frumuseţe furioasă, la mama ei puternică, debordând de energie şi mereu zâmbitoare, toate doar nişte copile pe atunci, luând în piept, în timpul cruciadei, orice aventură şi orice graţie divină li se ivea în cale.

Apoi viziunea lui Marie devine şi mai mare şi vede câmpiile Traciei cu Bizanţul strălucind la orizont, vede noaptea în care ea, doar o fetiţă pe atunci, s-a ridicat imediat ce respiraţia tuturor celor din jurul ei se domolise în somnul profund. Şi-a fixat pumnalul pe care-l folosea pe post de sabie la centură şi a plecat în picioarele goale prin întunericul periculos, alergând cât putea de repede prin dreptul focurilor şi al braţelor care s-au întins cu o clipă prea târziu ca s-o mai poată prinde şi ajungând la cortul cu vulturul în vârf. Pentru că în momentul în care mama şi mătuşile ei îl zăriseră, începuseră să vorbească în şoaptă despre otrăvirea vinului şi tăierea gâturilor cu pumnale şi despre sugrumare cu corzile arcurilor lor, iar Marie intuise

că totul avea legătură cu ea şi că avea de săvârşit un soi de răzbunare, fiindcă o priveau în timp ce vorbeau. Lângă cort a găsit un cui înfipt doar pe jumătate în pământ şi l-a ridicat cu mânerul pumnalului, după care a trecut pe sub buza pânzei şi a intrat. Înăuntru ardea un singur felinar. Pe jos erau o mulţime de corpuri adormite, iar câinii de la intrare şi-au ridicat capetele şi au adulmecat-o, dar şi-au păstrat lătratul în gâtlejuri. Strângând pumnalul în mână, s-a îndreptat către pat. Acolo a văzut două ridicături. Cea mai îndepărtată scotea sforăituri umede, iar cea mai apropiată s-a dovedit a fi carne în urma unei cercetări atente, un sân deasupra cuverturii de blană, un gât lung, o încâlcire de păr strălucitor, un ochi conturat puternic cu negru, deschis, care o privea. O femeie. Ca un pumn în piept a fost uimirea pe care Marie a simţit-o atunci, prima iubire. Femeia a întrebat-o în şoaptă dacă era un demon, dar după o clipă, când a zărit pumnalul şi a desluşit chipul micuţ, a înţeles ce se întâmpla şi şi-a spus în sinea ei că nu, nu era decât un copil hidos ca o broască. Marie s-a apropiat. Femeia s-a ridicat în goliciunea sa şi, privind chipul fetiţei, a spus că ah, aceasta era faimoasa bastardă, că putea vedea clar asemănarea, deşi cât de curios era că nu avea nicio urmă din frumuseţea vestită a Plantageneţilor. Dar, a continuat ea, ce creatură bizară şi vitează era Marie, păcat că se născuse fată. Apoi femeia s-a acoperit cu o mantie mătăsoasă, ferecându-şi astfel carnea, s-a aplecat către Marie şi i-a luat pumnalul din mână. I-a spus scurt că trebuia oricum să se întoarcă în cortul ei matrimonial, în umilul ei pat ecleziastic. I-a luat mâna fetiţei şi a condus-o păşind peste cei care dormeau şi pe lângă câinii de pază care s-au dat înapoi din faţa femeii; de jur împrejurul ei plutea o aură de putere. După ce au ieşit pe furiş din cort, femeia a întrebat-o în şoaptă care dintre surorile cumplite era mama ei, cea frumoasă cu cizme aurii, cea cu păsările,

cea cu chip de maimuță ori cea atât de grasă încât face pământul să se cutremure atunci când păşeşte. Iar Marie i-a răspuns că mama ei nu era grasă, ci nespus de puternică, iar femeia i-a spus atunci că a înțeles şi că inima fetei era evident loială şi curajoasă şi că venise cu siguranță să răzbune nedreptatea îngrozitoare făcută mamei ei. Dar ce minte nesăbuită avea. Fiindcă nu nimerise la cortul celui pe care îl căuta, căci acel laş refuzase crucea şi rămăsese, gras şi leneş cum era, acasă. Nu, nu, acest cort aparținea unui prieten care fusese împotriva intereselor neînsemnate ale lui Marie pe vremea când aceasta nu era decât o sămânță. O sămânță de „violetă", ha.

Şi, pe lângă asta, nu ştia fetița că o doamnă adevărată nu-şi mânjeşte niciodată mâinile cu sânge, ci îi convinge cu uşurință pe alții să-i facă cele mai grele treburi? a întrebat-o ea.

Apoi femeia i-a luat capul între mâini şi a îndemnat-o să alerge cât putea ea de repede, pentru că, dacă ajungea pe mâinile păgânilor, aveau s-o vândă şi s-o pună să frece podele şi să o hrănească cu resturile de la câini. A împins-o pe fată, iar aceasta a făcut trei paşi împleticiți, după care, atunci când s-a întors să privească în urmă, femeia deja dispăruse în noapte. Năucită, Marie a alergat către cortul său şi şi-a spălat picioarele murdare în bazin. Negăsind nicio cârpă cu care să se şteargă, s-a urcat înapoi în pat cu picioarele ude, printre blănuri, la căldura mamei sale, care, simțind că fata era înghețată de frig, a strâns-o în brațe prin somn. Apoi, pe jumătate trează, a întrebat-o unde fusese. În cele din urmă, trezindu-se de-a binelea, a mirosit-o şi s-a ridicat s-o întrebe de ce mirosea ca regina.

Aceasta a fost întâia oară când Marie a întâlnit-o pe Eleanor cea puternică, regentă a Franței la acea vreme, şi apoi a Angliei, mamă a zece copii, vulturul vulturilor, puterea din spatele puterilor. Până la moarte, fata avea să

trăiască cu această viziune timpurie a reginei implântată adânc în fiinţa sa, în acelaşi fel în care un somn bătrân poartă adânc înfipt în carne primul cârlig care l-a străpuns în tinereţe. În adâncul ei simţea iubire, o iubire puternică, aprigă şi neclintită.

Însă acum a pierdut-o pe Eleanor în îndepărtata lume a curţii regale. Aceasta o alungase pe Marie de lângă ea pe vecie. Dintre toate pierderile, mamă, casă, curte regală, aceasta era cea care, în momentul de faţă, se dovedea a fi greu de îndurat. Marie e acum prea tristă ca să mai poată să tragă cu urechea la bârfe despre viaţa ei.

Se ridică şi se îndreaptă spre obloane şi le deschide înspre peisajul cenuşiu bătut de vânt.

Când i se face prea frig, merge să le închidă şi, întorcându-se, simte că Emme nu mai doarme. Stareţa îşi deschide ochii înceţoşaţi şi spune cu blândeţe: Iartă-le vorbăria. Nu sunt rău intenţionate. Marie rămâne tăcută.

Apoi, cu un zâmbet larg pe chipul ei catifelat, stareţa îşi ridică braţul şi îl coboară chiar în clipa în care clopotele răsună, convocându-le pe măicuţe la oficiul divin, de parcă ar fi pogorât sunetul din înălţimi cu mâna ei durdulie şi palidă.

3.

Mai târziu, Marie îşi va aminti de acele zile ce au urmat sosirii sale la abaţie ca fiind înăbuşitoare şi negre. Când va privi în urmă, i se va părea că se uită dintr-o cameră luminoasă, printr-o fereastră, în noapte. Nu era nimic de văzut acolo, în afară de propriul ei chip atârnând în întuneric asemenea unei luni.

Atât de înfometate, chipurile măicuțelor sunt nişte cranii jupuite de carne în dormitorul întunecat. Se hrănesc cu supe din care carnea fiartă este scoasă pentru a putea fi refolosită la alte supe. Unghiile lor sunt de culoarea cerului albastru şi rece.

Şi apoi, la o săptămână după sosirea ei la abație, în timpul Terței, pe când se preface că intonează un cântec, aşa mâhnită cum e, înțelege subit ce anume are de făcut.

Dacă vrei să o câştigi pe Eleanor, cel mai bun atu al tău este povestitul; iubire dăruită şi primită prin cântec.

Ceea ce i-a venit în minte este un lai[2] breton în versuri cu rimă, cu totul spontan şi frumos. Mâinile încep să-i tremure în poală. Va scrie o colecție de laiuri, traduse în franceza frumoasă şi melodioasă de la curte. Îi va trimite iubitei ei manuscrisul ca o săgeată înflăcărată, care atunci când va lovi, va aprinde acea inimă crudă. Eleanor va ceda. Marie va fi reprimită la curte, în locul unde nimeni nu moare niciodată de foame şi unde este mereu muzică şi sunt câini, păsări şi viață, unde la apus grădinile sunt pline de îndrăgostiți, flori şi intrigi, unde Marie poate să vorbească în limbi străine şi să surprindă pe holuri noile idei însuflețite care se ivesc în conversații. Nu doar Sfânta Treime formată din tată, fiu şi duh despre care se vorbeşte aici, nu toată această muncă fără sfârşit, rugăciune şi foame.

Marie iese fugind din capelă când oficiul divin se încheie şi scormoneşte în cufăr. Scoate banii şi mituieşte o servitoare să se ducă în oraş şi să cumpere un mănunchi de lumânări, pergament, cerneală şi tablete din ceară de albine pentru compoziție. Smulge o pană din penajul unei gâşte indignate şi ciopleşte o peniță din ea. Se mişcă, respiră, mănâncă din puținul pe care-l mai au măicuțele la

[2] Poezie medievală. (*N.red.*)

dispoziție. Noaptea așteaptă ca zgomotele din dormitor să înceteze odată cu adormirea măicuțelor, apoi se ridică desculță și se strecoară pe scara întunecoasă.

Noaptea colorează lumea în albastru. Stelele luminează tăios, acuzator. În interiorul șopronului e plăcut, căci acesta e ferit de vântul biciuitor și e încălzit de corpurile animalelor. Ea își lipește chipul de grumazul calului său până când se dezmorțește. Bătrânul cal de luptă se întoarce și adulmecă obrazul lui Marie cu botul său neted și umed. Își scoate lucrurile, atentă să nu trezească servitorii care dorm în podul de deasupra și merge acolo unde se aud șobolanii, în cel mai adânc întuneric. Se așază pe ultimii saci de ovăz, strânși lângă peretele de piatră. Apoi scapără o scânteie pe fân și face un foc mic pe care-l folosește pentru a aprinde lumânarea, după care stinge focul mic din paie cu piciorul. La lumina slabă a lumânării, cu ochii șobolanilor strălucind verzi spre ea din întuneric, începe a scrie.

Timpul trece, iar ea își imaginează ziua versurile pe care le scrie noaptea.

Viața abației este visul. Poemele pe care le compune sunt lumea întreagă.

În poezii pomenește cortul pe care l-a văzut în Outremer, care încă o bântuie, o entitate regală impozantă și purpurie, cu un vultur din aur pur deasupra și cu o femeie dezbrăcată întinsă pe blănuri somptuoase în interior. Scrie despre sărmana ei soră Mamille, cea rămasă fără nas din cauza unui câine gelos care i l-a smuls în ziua când, proaspăt căsătorită, a ajuns în casa ei conjugală; care apoi, încă fecioară, a fost oferită abației ca nu cumva să dea naștere unor copii fără nas. Adaugă în poeme cuvintele Adelizei, sărmana copilă dedicată vieții monahale, lovită la gât de un măr putred căzut din pom în livadă și aruncat de cea mai crudă dintre novice, Edith, *Tels purchace le mal d'altrui dunt tuz li mals revert sur lui!* Fie ca răul înfăptuit asupra altora

să se întoarcă împotriva răufăcătorilor. Marie schimbă versurile unui lai străvechi, aşa încât să poată fi citit în două feluri, atât în sens propriu, cât şi ca povestea bunicii reginei, Dangereuse, o frumuseţe renumită care făcea doar ce poftea şi care, deşi era deja mamă şi soţie, s-a îndrăgostit şi a fugit cu altcineva, fără remuşcări. Marie vorbeşte despre o nevăstuică pe care şi-o aminteşte alergând pe lângă ele cu o floare roşie în gură, atunci când mama ei o târa înapoi din cruciada eşuată din Outremer – să fi fost o nevăstuică sau o vulpe? –, alege să fie nevăstuică. O pomeneşte şi pe Mélusine, zâna al cărei sânge ciudat curge şi prin venele sale. Chiar şi pe regină, frumuseţea sa neasemuită şi educaţia fără cusur, trupul ei în care natura şi-a dat silinţa să obţină o armonie perfectă, alura sa graţioasă, chipul frumos, ochii strălucitori, gura cărnoasă, nasul desăvârşit, părul blond şi lucios, purtarea manierată, cuvintele dulci, tenta rozie din obraji. Nicio femeie din toată lumea nu era ca ea.

Iar în laiul care în taină îi place cel mai mult descrie prima viziune pe care a avut-o vreodată. În săptămânile de dinaintea morţii mamei sale, pe când toate celelalte mătuşi erau fie moarte, fie măritate, mătuşa rămasă, Ursula, a început să se roage în micuţa capelă a familiei. În cele din urmă, a venit la mama lui Marie, plângând şi spunând că mai degrabă ar muri decât să se căsătorească. Nu m-ar deranja atât de mult dacă aş putea fi eu vânătorul, cuţitul care pătrunde carnea, dar nu vreau să fiu prada. Nu voi putea să stau întinsă acolo şi să las cuţitul să intre şi să iasă din mine, a spus Ursula. Mama lui Marie şi-a şters zâmbetul de pe faţă şi i-a spus cu blândeţe să nu-şi facă griji, că aranjase deja zestrea cu abaţia Fontevraud, unde aveau să o primească pe Ursula drept novice.

Cu două nopţi înainte să plece, Ursula a luat-o pe Marie la o ultimă vânătoare. S-au trezit în noaptea friguroasă de

aprilie şi s-au îndreptat pe jos către un iaz din pădure, unde animalele veneau să se adape pe timpul nopții. Odată ajunse acolo, Marie şi Ursula s-au aşezat la poalele copacilor, lăsându-şi gândurile să zboare pentru a deveni una cu rădăcinile pe care stăteau şi pentru a scăpa de o parte din ceea ce era uman în ele. Ore în şir au stat acolo fără să se gândească la nimic, când, printre cele dintâi mişcări la răsărit, ceața ridicându-se acum în fâşii de pe suprafața apei care începea să se încălzească, Marie a zărit la cea mai îndepărtată margine a iazului silueta unei căprioare. Şi era o ciută, pentru că un pui de căprioară îşi freca botul de pântecele ei, însă acesta era ieşit din comun, pentru că avea coarne, iar corpul său era de un alb imaculat. La vederea creaturii care părea o întrupare a ceții, Marie şi-a ținut respirația şi a încremenit. Dacă mătuşa sa ar fi văzut ciuta, aceasta ar fi fost deja moartă acum, cu sângele şiroindu-i pe mal.

Ciuta albă şi-a ridicat capul şi a privit-o pe Marie din cealaltă parte a iazului; şi-a văzut întreaga ființă în fată. A grăit ceva acolo, în linişstea deplină dinlăuntrul lui Marie. Timpul s-a oprit. Pădurea privea. Apoi ciuta s-a întors şi, cu un singur salt, a dispărut în desiş, cu puiul sărind în urma ei. Ursula a plecat a doua zi către Fontevraud, iar Marie a purtat cu ea imaginea acelei ciute, senzația de uimire şi misterul, până când, într-un sfârşit, le-a aşternut pe pagină.

Petrece zile întregi scriind încontinuu, copiază laiurile până la perfecțiune. Scrie cu frenezie şi se odihneşte puțin, iar pielea îi devine translucidă şi puținul de grăsime pe care-l avusese cândva pe sub piele dispare; este toată numai piele şi os din cauza dorinței de a se întoarce în şopron pentru a-şi continua munca la lumina pâlpâitoare a ciotului de lumânare. În timpul zilei, cu o mică parte din mintea sa, îşi continuă munca prin catastife şi începe să înțeleagă ce

scârțâie şi ce s-a neglijat în abație, dar descoperirile nu o interesează prea mult.

Sărmana soră Eulalia, a cărei acnee se sparge într-un puroi oribil de fiecare dată când se apleacă, care trebuie să-şi schimbe adesea boneta la amiază, fiindcă devine prea unsuroasă, spune, privind-o pe Marie, că din noua prioră nu au mai rămas decât doi ochi mari, arzători.

Gât-de-Lebădă zice că pielea lui Marie arde, că dă suficient de multă căldură încât să le încălzească pe amândouă, aşa cum stau împreună pe bancă în capelă.

Ruth crede că Marie o să moară curând, căci ea s-a născut într-o familie de ghicitoare şi poate să vadă spectrul morții strălucind pe chipul ei.

Marie scrie un prolog la colecția sa de poeme. Cei pe care Dumnezeu i-a înzestrat cu înțelegere şi elocvență nu trebuie să tacă sau să-şi ascundă darul, ci trebuie să întoarcă favoarea primită, astfel încât darul lor să înflorească prin admirația celorlalți. În prolog, Marie nu îşi dedică manuscrisul adevăratei sale destinatare, ci deviază uşor săgeata şi o îndreaptă către consortul mai puțin important, deşi mai puternic. Poate că dacă laiurile nu o vor emoționa pe regină, atunci măcar gelozia ei nebunească, iscată de această dedicație, o va convoca pe Marie la curte.

Iar atunci când îşi încheie micul teanc de foi de pergament, şlefuit îndelung, Marie ridică privirea şi află că e ajunul Bunei Vestiri, ziua Maicii Domnului, că săptămâni întregi au venit şi s-au scurs de la sosirea ei la abație. Se apleacă să mai ia câteva monede din cufăr şi sare peste Sextă, deşi nu are voie să meargă în oraş, străbătând câmpuri care înverzesc în jurul său. Va cumpăra suficientă făină albă pentru pâini, miere pentru prăjituri şi o juncă pe care să o taie pentru sărbătoare, căci altfel masa de a doua zi are să fie jalnică, cu nuci şi fructe uscate şi un viței născut mort, pe care Goda l-a cărat pe umeri până în

bucătărie, de la junca care mugea îndurerată. Fript şi cu un măr în gură nu li se va mai părea atât de trist, i-a răspuns obraznic ajutoarea de prioră bucătăresei, pe chipul căreia se putea citi oroare. Marie călăreşte cu manuscrisul strâns la piept, fericită, ca de sărbătoare. În oraş, înveleşte cartea şi scrisoarea în cea mai fină piele pe care o poate cumpăra şi cheltuie o avere să le trimită în galop la curtea de la Westminster chiar în ziua aceea şi să fie depuse în mâinile regale care, este convinsă, o vor salva, dacă nu în aceeaşi zi, atunci foarte curând. Surâde, pentru că monedele pe care le plăteşte ca să trimită darul poartă înfăţişarea destinatarului declarat, nu a celui adevărat.

Apoi aşteaptă cu sufletul la gură. Şi-o imaginează pe Eleanor cum se apleacă peste manuscris şi îl citeşte, dându-şi seama în sfârşit cine este Marie, cunoscând-o cu adevărat. Fata simte că va muri din dragoste. Sau, poate, de pe urma gloriei sale inevitabile. Fiindcă Eleanor va fi o simplă bucată de sticlă prin care se va reflecta lumina lui Marie. Regina va cere ca manuscrisul să fie copiat şi dăruit celor dragi, iar fiecare cititor al poemelor va fi pătruns de geniul fetei.

Prin mijlocirea reginei şi prin reciprocitatea dragostei sale, va trăi veşnic, se gândeşte Marie, îmbătată de aceste gânduri.

Priveşte soarele urcând pe cer în ziua anului nou, ziua Maicii Domnului, ziua primei creaţii, în care îngerul a coborât, a şoptit cuvântul în urechea Mariei şi a umplut-o cu divinitate.

Fata e prea agitată ca să poată munci împreună cu stareţa, aşa încât ia *Amores* de pe raft şi citeşte, în timp ce stareţa dictează în gol o scrisoare într-un stil sobru către un creditor. Însă cartea nu îi vorbeşte astăzi, *Perfer et obdura, dolor hic tibi proderit olim* („Fii răbdător şi puternic, într-o

bună zi, această durere îți va fi folositoare") vorbeşte unei alte femei, lipsite de speranță.

Prin urmare, se ridică în toiul dictării, îşi ia şoimul mic pe umăr şi, ignorând mustrările stareței, se îndreaptă către grajduri. Se suie pe cal şi coboară dealul la trap către câmpurile cu secară şi, odată ajunsă acolo, îşi eliberează şoimul. Apoi călăreşte în galop peste câmpuri şi prin pădure, pe drumul către oraş, căutând să-şi întâmpine salvarea. Dar atunci când niciun mesager nu-i iese înainte pe drum şi când zăreşte oraşul printre copaci, îşi opreşte calul şi îl conduce înapoi la pas, rămânând totuşi atentă la eventualele sunete de copite care s-ar fi apropiat. Însă nici pe drumul de întoarcere nu întâlneşte vreun mesager. Măicuțele care muncesc în grădină se ridică asemenea unei familii de jderi de copac, ca să o privească apropiindu-se, pentru că e strigător la cer să pleci la plimbare când întotdeauna se găseşte ceva de făcut. Cu siguranță Wevua se va năpusti asupra ei cu o sete feroce de răzbunare.

Cerul senin se înnorează şi începe să cadă o ploaie deasă. Ea fluieră încontinuu după şoim, dar pasărea nu se întoarce. Când ploaia se întețeşte într-atât că nu mai poate fluiera, Marie conduce calul în grajd, îl perie şi îi curăță copitele de noroi cu un băț ascuțit. Clopotul anunță Nona. În capelă, veşmântul său şiroieşte de apă care se adună sub bancă, iar ea tremură de frig. Apoi Wevua o loveşte peste mâini cu o nuia drept pedeapsă pentru că a fugit, pentru că a fost atât de neglijentă şi s-a udat până la piele, o loveşte până ce mâinile i se umflă, îi sângerează şi nu le mai poate folosi. Însă Marie, care se gândeşte cât de repede urmează să scape din acest loc, abia simte durerea.

Tremurând în veşmântul său ud şi cu mâinile usturând-o, se îndreaptă către refectoriu, de unde se răspândesc arome delicioase de la sărbătoarea Mariei. Cu toate că ar trebui să mănânce în linişte, surorile şuşotesc vesele, până

când stareța se ridică cu o furie rară pe chipul catifelat şi spune: Gata. Linişte. Apoi mănâncă în tăcere pâinile moi, cărnurile, prăjiturile şi napii copți, tot înghițind şi înghițind, până când se satură, după care mai mănâncă un pic, până când sunt mai mult decât sătule. Adeliza, sărmana copilă dedicată vieții monahale, trebuie să iasă afară şi să vomite, apoi se întoarce disperată că nu mai are destul timp ca să-şi umple la loc stomacul. Însă este mâncare îndeajuns şi aproape destul timp. În acea zi, pomenile pentru cerşetorii de la poartă sunt îmbelşugate.

Ploaia se opreşte, dar pământul este ud şi rece, noroiul gros pe drum.

Vecernia.

Completoriul. O dor urechile de prea mult ascultat. Dar nici urmă de vreun mesager.

După Completoriu, o servitoare de la bucătărie o aşteaptă în claustru, la ieşirea din capelă. Atunci când Marie iese, aceasta îi îndeasă în mână o pânză murdară prin care fata simte corpul uşor al păsării sale.

La început, o încearcă o durere îngrozitoare că şi-a pierdut şoimul, bunul, micul ei prieten sălbatic. Apoi simte cum o săgetează o senzație stranie de fericire, fiindcă într-un poem a spus o poveste în care îndrăgostiții îşi transmit un mesaj cu ajutorul unei privighetori înfăşurate într-o pânză brodată. Poate că acesta era de fapt mesajul pe care l-a tot aşteptat.

Da, crede ea, ar fi în stare să-şi sacrifice şi pasărea pentru asta.

Desface pânza şi vede ceea ce se aştepta să găsească acolo, şi anume corpul însângerat şi sfârtecat al păsării ei, ucise de un vultur mai mare. Din cauza iernii petrecute în interior, şoimul devenise lent, iar simțurile i se tociseră. Însă, deşi caută bine, nu găseşte niciun mesaj în pânza murdară a servitoarei.

Aceasta rosteşte ceva cu voce pioasă. Goda face un pas în faţă şi traduce în franceză. Servitoarea spune că se întorcea acasă când, în înaltul cerului, a zărit o creatură sălbatică grozavă. Un vultur cobora fulgerător, ca o săgeată, dinspre luna argintie răsărită timpuriu pe cer şi a prins şoimul între ghearele care, în timpul zborului, au strâns atât de puternic pasărea mică, încât i-a împrăştiat sângele precum grâul pe pământ. Servitoarea s-a ţinut după picăturile de sânge şi a găsit şoimul priorei domina pe cărare. A ştiut că măreaţa prioră domina şi-ar dori să afle ce se întâmplase cu el, căci, deşi este nefiresc să ţii păsări sălbatice diabolice ca animale de companie, oamenii au dorinţe ciudate şi nu câştigi nimic dacă îi judeci, fiindcă toţi oamenii evlavioşi ai bisericii ştiu că judecata, asemenea cursului apei, trebuie să curgă nu în sus, ci în jos, vai! Servitoarea îşi arată strungăreţele când îi zâmbeşte lui Marie.

Priora rosteşte cu voce foarte înceată, te rog, soră, spune-i femeii că îi mulţumesc şi să mă caute mâine să-i dau un bănuţ.

Dar la auzul acestor cuvinte, femeia pare să se împotrivească, iar Goda îi vorbeşte cu duritate. Femeia înşfacă pânza din mâinile lui Marie, lasă pasărea să cadă înapoi în mâinile priorei şi dispare bombănind în noapte.

Goda spune îmbufnată că femeia i-a cerut doi bănuţi, iar ea i-a spus că e lacomă şi că în cazul acesta n-o să mai primească nimic.

Celelalte măicuţe s-au dus deja în dormitor. Doar stareţa oarbă rămâne în picioare împreună cu Marie. Aceasta se întinde şi atinge chipul priorei şi îi simte obrajii umezi.

Stareţa spune că ah, înseamnă că Marie a înţeles ce se întâmplă atunci când cineva îşi neglijează îndatoririle şi este nesupus.

Fata răspunde că da, deşi, de fapt, ura este adevăratul motiv al muțeniei sale.

Stareța îi spune că avea de gând să o trimită la mizericordie pentru a-şi primi pedeapsa. Cinci lovituri de bici şi, între Rugăciunea de dimineață şi Terță, avea de gând s-o pună să stea în genunchi pe orz nedecorticat. Dar acum crede că Marie a suferit destul. Mai mult, în perioada asta nu au orz de aruncat. Sărmana pasăre! Bătrâna ajunsese să îndrăgească sunetele pe care le scotea în timpul nopții.

Marie încuviințează.

Wevua se furişează în încăpere. Spune că surorile lui Marie au adormit deja, că totuşi patul ei încă este gol şi că, dacă nu vrea să fie biciuită, ar face bine să se culce şi ea.

Fata se supune. O urmează pe Wevua înăuntru. Se întinde. Îşi ține mâinile reci şi dureroase în mâneci ca să le încălzească. Stă cu urechile ciulite toată noaptea, păcălindu-se de două ori că ramurile tisei care trosnesc în vânt sunt copitele unui cal în galop. Dar nu e aşa. Nu vine nimeni. Şi nici nu o să vină nimeni. Şi nu o să vină nimeni vreodată să o ia acasă.

Cuprinsă de o tristețe adâncă, înconjurată de măicuțe care sunt flămânde în pofida ospățului, în cenuşiul şi suferința acestei vieți, se gândeşte cât se poate de serios să se lase să moară.

Participă la Laudă, dar nu aude nimic.

Letargia, ştie, este un păcat. Disperare.

Ura e şi mai rea; iar ura lui Marie i-ar putea sfârteca trupul părticică cu părticică dacă şi-ar lăsa gândurile să rătăcească.

Se gândeşte să fugă de la abație, să fugă singură în pădure şi să prindă fiare pe care să le mănânce cu mâinile şi să bea apă din pâraie, să devină o sălbatică, o nelegiuită sau o pustnică în scorbura unui copac. Însă nici măcar pe

această insulă nu mai sunt multe locuri sălbatice, niciun loc care să nu fi ajuns, în cele din urmă, în apropierea unui sat unde să trăiască alți oameni. Nu, e prinsă într-o plasă uriaşă țesută din cauza speței sale femeieşti şi a înălțimii exagerate a trupului său, ar fi uşor de recunoscut, e captivă pentru că nu ştie engleză. E blocată din cauza acelor ani de singurătate trăiți în secret după moartea mamei, când s-a dat drept mama ei în toate treburile, fiindcă lupii din familie nu ar fi lăsat niciodată o copilă bastardă să moştenească asemenea avere. Marie este prizoniera destinului său din cauza izolării trăite în timpul acelor doi ani, perioadă înseninată doar de guraliva Cecily. Fata nu ar vrea să mai simtă niciodată acea pustietate sufletească. Nu e făcută să înflorească în absența celorlalți.

Îi vine în minte privighetoarea pe care regina a crescut-o de una singură dintr-un ou minuscul găsit în grădini. În acea curte atât de aglomerată, încât până şi unii nobili dormeau umăr la umăr în holul cel mare, păsării i s-a oferit propria cameră. Aceasta zbura toată ziua de la fereastră înapoi în colivie şi îşi deschidea pliscul şi cânta, iar regina şi doamnele de onoare se delectau cu trilurile sale. Însă lui Marie îi erau foarte cunoscute privighetorile – *le rossignol*, *le laüstic* – şi auzise cântând deseori soiurile sălbatice ale acestei specii prin fereastră, în timpul lungilor nopți fierbinți de vară din copilăria sa fericită, când râul susura pe lângă *château*. Cântecul păsării captive i se părea de nesuportat. Nu cânta despre zboruri înălțătoare şi nu avea triluri stranii inspirate de inima altor păsări, ci aceleaşi câteva cântece, ciripite în acelaşi fel. Imaginația sa fusese îngrădită de pereții camerei, de cel mai mic petic de cer zărit pe fereastră, de aerul sufocant din interior, de viermii primiți din mâna reginei, unul câte unul.

De fiecare dată când se simțea prea sufocată de pretențiile de la curte, Marie îşi dorea să ia pasărea în mâini şi să-i frângă gâtul.

Iar doamnele ai căror ochi lăcrimau în timp ce ascultau trista creatură – aceste doamne care se perindau tot timpul între curte şi dormitor şi capelă, fără să se gândească vreodată să alerge pe câmpuri, să se lupte, să vâneze, să se certe, să citească marii filosofi antici sau să înoate goale într-un râu al cărui curent le-ar fi putut lua de picioare şi arunca o milă mai încolo, care ştiau doar să coasă şi să ofteze la poveştile de dragoste curtenească, despre adulter şi suferință secretă –, Marie îşi imagina chiar şi aceste gâturi feminine şi delicate trosnind în mâinile ei imense.

Pe măsură ce lumina de la fereastră creşte pe tencuiala zidului vestic al capelei, Marie simte un foc în vârfurile degetelor, care o face să-şi conştientizeze corpul. Stă lipită de banca de lemn. Şoldurile ei se ating de oasele şoldurilor lui Wevua şi ale lui Gât-de-Lebădă. Le simte mirosul pielii, iar cu limba încă simte somnul pe dinți. Pe lângă vocea măicuței cantrix, aude un sturz cântând în păducelul de afară, o tufă care chiar ieri se înveşmântase într-o dantelă tremurătoare de flori albe.

I se pare acum că poate să vadă cântecul acestei păsări în aer, cum se înalță atât de sălbatic din ciocul ei mic, însă e cântat în nemărginirea naturii, aşa că trilul este purtat de vânt şi se pierde.

Îşi îndreaptă din nou atenția asupra Laudei, fiindcă acum toate măicuțele din jurul ei cântă. Ochii lăptoşi ai stareței sunt închişi de fervoare, vocea acesteia ridicându-se cristalină şi sigură deasupra celorlalte.

Marie poate să vadă până şi acest cântec cum se înalță în valuri vizibile.

Cântecul se ridică de pe buzele măicuțelor în aburi, creşte pe măsură ce pluteşte, atinge plafonul înalt şi alb şi

se adună acolo până ce devine atât de greu, încât începe să se reverse peste pereți şi piloni şi ferestre, în cascadă; se scurge înapoi de-a curmezişul podelei din piatră, până în locul în care apasă saboții măicuțelor, urcă prin tocurile de lemn şi ajunge la pielea sensibilă şi vie şi trece în sânge şi se purifică în timp ce se rostogoleşte prin trupurile măicuțelor, sus prin intestinele fetide şi afară, odată cu suflarea care le iese din plămâni. Iar cântecul ce se înalță dinlăuntrul lor şi le răsună de pe buze este o rugăciune întețită, care devine mai puternică de fiecare dată când trece prin trupurile lor.

Cântecul devine suficient de puternic încât să poată fi auzit tocmai pentru că rugăciunea se desfăşoară în capelă, înțelege ea, şi nu în ciuda spațiului închis.

Poate că trilul unei păsări într-o cameră este mai prețios decât cel al păsării sălbatice pentru că aşa îl face să fie camera însăşi.

Poate că libertatea care îi oferă păsării cântecul superior îi slăbeşte de fapt rugăciunea.

Atât de măruntă, înțelegerea acestui fapt. Cu totul lipsită de însemnătate. Şi totuşi, ar putea fi un motiv suficient pentru care să merite să trăiască.

Bine atunci, gândeşte ea cu amărăciune. O să rămână în acest loc nenorocit şi o să profite cât se poate de viața care i-a fost hărăzită. O să facă tot ce îi stă în putință să atingă gloria în această viață pământească. O să-i facă pe cei care au alungat-o să-şi regrete faptele. Într-o zi, îi vor vedea adevărata valoare şi o vor admira.

Îşi înăbuşă adânc dragostea pe care i-o poartă lui Eleanor, chiar dacă aceasta încă e vie şi o să erupă din nou de-a lungul vieții, fiind nevoită să o stingă iară şi iară; o să se transforme în ură şi apoi o să se dezlănțuie din nou în dragoste, după care o să fie stinsă de o durere ce o va pustii pe dinăuntru.

Marie priveşte în jur şi vede cum nodurile de pe spinările femeilor împung delicat lâna groasă a veşmintelor lor.

Îşi coboară privirea la oasele descărnate ale propriilor mâini şi se smulge din stupoare şi disperare. În lumina subțire şi rece a claustrului, se întoarce spre măicuțele care ies din capelă şi nu le lasă să plece la treburi. La urma urmei, este prioră, este superioară. Wevua încearcă să o facă să tacă, dar Marie o fixează cu o privire atât de tăioasă, încât până şi Wevua amuțeşte.

Le spune că în răstimp a pus la cale un plan şi le separă în grupuri. O să se ocupe de acest loc, li se adresează ea solemn.

Prima dată, le conduce pe măicuțele care țes mătasea la iaz şi le învață cum să pescuiască păstrăv cu fir de cânepă şi viermi scoşi din grămezile de bălegar, lucru atât de uşor de făcut, încât ea însăşi îl făcea la doar patru ani şi le spune că îi este ruşine de ele că țipă dezgustate. Le obligă pe măicuțele lucrătoare la câmp să culeagă frunzele noi şi proaspete de urzică şi să adune ciuperci, dar nu pe cele care se învinețesc la strângerea în pumn, decât dacă vor să aibă coşmaruri cu ochii deschişi, cu învălmăşeli de diavoli şi stele stranii pâlpâind în culori vii, le spune ea. La cină în seara aceea o să mănânce peşte şi supă, cel puțin.

Apoi aleargă urmată îndeaproape de prietenele sale, novicele Ruth şi Gât-de-Lebădă, către cellatrix[3], căreia îi cere să o lase înăuntru, unde descoperă o bucată de şuncă şi un butoi de bere puse deoparte pentru a potoli pe ascuns foamea măicuței cellatrix şi a favoritelor sale.

Şuncă? întreabă Marie. Dar am citit Regula şi nu avem voie să mâncăm animale cu patru picioare.

---

[3] Chelăreasă. (*N. red.*)

Goda pufneşte în râs în pragul uşii şi spune: E cu neputinţă să hrăneşti atâtea guri numai cu pâine. Doar corpurile animalelor mele ne-au ţinut în viaţă în aceste vremuri de foamete.

Marie crede într-adevăr că nu ar reuşi să trăiască în acest loc trist şi ud fără, cel puţin, consolarea adusă de şuncă. Bine atunci, o să permită acest lucru.

Cellatrix spune totuşi acum, cu braţele sale puternice încrucişate şi cu o voce ostilă, mânioasă, că nu e ceva nemaipomenit să serveşti carne la abaţie, alte mănăstiri servesc animale cu patru picioare în fiecare zi, în afară de vineri, că nu a făcut decât ceea ce fac şi celelalte cellatrix.

Ah. Mai sunt şi alte cellatrix care păstrează mâncarea pentru ele în timp ce surorile lor mor de foame? întreabă Marie, iar Ruth avea să povestească mai târziu că, în acel moment, chipul său era înfricoşător, de granit, inuman; cum cellatrix, o femeie voinică ce obişnuia să pălmuiască servitoarele şi alte măicuţe mai puţin importante, s-a făcut mică de frică. Marie nu ţipă, dar o trimite pe cellatrix să muncească pe câmp, cu toate că majoritatea măicuţelor de pe câmp au sânge englez, sigur nu sânge francez din cel mai albastru.

O desemnează cellatrix pe sora Mamille, cea fără nas, care nu a mai simţit foame de când i-a fost smuls nasul şi a cărei minte nu concepe decât justiţie şi dreptate. Aceasta are să devină o cellatrix excelentă şi grijulie până în ultimele zile de stăreţie ale lui Marie.

La scurt timp după aceea, priora se apleacă să scoată din cufăr o monedă cu care o trimite pe groaznica, dar cinstita Goda în oraş să cumpere suficientă făină, porci şi gâşte, ca să hrănească abaţia până când vor putea folosi roadele din grădini; şi cât e acolo, Goda trebuie să-i cumpere lui Marie o pereche de saboţi uriaşi, căci aceasta s-a săturat să simtă

pişcătura lespezilor reci prin tălpile papucilor. Îi dă ajutoarei de prioră un băţ pe care a trasat lungimea picioarelor ei.

Goda ia băţul şi monedele, pe care le priveşte tremurând de furie. Scuipă în timp ce vorbeşte. Dacă Marie a avut banii ăştia asupra ei de când a venit, de ce nu i-a cheltuit mai devreme, de ce nu le-a cruţat pe măicuţe de săptămâni de suferinţă?

Marie îşi spune în sinea ei că, pentru numele lui Dumnezeu, crezuse că va trebui să se întreţină încă mulţi ani la curte şi nicidecum să rămână printre aceste rebuturi netoate, aceste nulităţi de măicuţe, în această cocină de abaţie. Dar se calmează până ce expresia ei devine împăciuitoare şi spune că i-a stat mintea la cu totul alte lucruri, ceea ce nu e lipsit de adevăr.

Urcă în camerele stareţei şi se aşază în lumina care pătrunde prin obloanele din corn. Stând aşa, i se pare că e ca fitilul unei lumânări aprinse. Îi vine în minte limpede absolut tot ce are de făcut.

Îşi petrece după-amiaza întreagă aplecată deasupra catastifelor, urmărind cum Emme, în încercarea de a obţine favoruri din partea nobilimii locale, le-a permis celor mai mulţi dintre aceştia să întârzie cu plata pentru pământurile abaţiei pe care le aveau în folosinţă. Stareţa bolboroseşte într-un colţ, zâmbind. Atunci când fata o întreabă furioasă de ce i-a lăsat pe chiriaşi să scape fără să plătească atât de mult timp, Emme nu spune decât că, ea fiind oarbă şi pe atunci, victimă a unor inferiori lipsiţi de scrupule, cântărise lucrurile şi crezuse că, dacă ar fi dat în judecată chiriaşii pentru sumele datorate, darurile făcute de aceştia mănăstirii ar fi dispărut, fiindcă toţi nobilii sunt înrudiţi, după cum bine ştie şi Marie, iar o lovitură împotriva unuia dintre ei ar fi considerată drept o lovitură împotriva tuturor.

Aşa că s-a gândit că e mai bine să piardă chirii decât prieteni, explică stareța, de parcă vorbele ei ar fi nişte învățăminte valoroase.

Marie întreabă dacă ceea ce vrea să spună cu adevărat venerabila stareță e că a ales daruri de câteva kilograme de piper şi câteva căruțe de lemne în locul mijloacelor care le-ar fi permis măicuțelor aflate în grija ei să mănânce şi să aibă parte de belşug.

După ce a spus ce avea pe suflet, stareța totuşi se gândeşte că s-ar exprima mai bine în cântec, astfel că începe să fredoneze cu vocea sa ascuțită şi cristalină.

Marie îşi îndeasă în urechi prima pereche de ciorapi, atât cât încap, şi se apleacă deasupra catastifelor.

În după-amiaza aceea, dintre toți chiriaşii care aleseseră să nu achite dările către mănăstire, pretinzând că pământul este al lor, Marie îi alege pe cei mai obraznici, familia care se comportă de parcă ar fi nobili pe pământul care de fapt nu le aparține lor, ci măicuțelor înfometate.

În noaptea aceea, o voce dinăuntrul său îi şopteşte că nu poate face una ca asta, că nu este decât o copilă necioplită de nicăieri, iubită de nimeni, de numai şaptesprezece ani, nici măcar o măicuță adevărată încă, iar veşmântul său este cârpit nedemn cu bucăți de lână de culori diferite şi pe chipul ei nu e nici urmă de frumusețe, iar brațele ei abia dacă sunt brațe de femeie. Cum îndrăzneşte?

Ei bine, răspunde tot ea, chiar dacă nu avea să reuşească, cel mai rău lucru care i se putea întâmpla era să moară şi n-ar fi fost chiar atât de trist acum, nu-i aşa? Însă chipul Adelizei, copila dedicată vieții monahale, îi apare dinaintea ochilor, uscățiv, albastru şi demn de milă, iar furia începe să clocotească în Marie. Trebuie măcar să încerce.

Şi astfel reînvie ea şi armata sa de măicuțe o urmează, căci până acum toate au aflat că este o cruciată care

cunoaşte dreptatea divină a sabiei. Ajung la fermă dis-de-dimineaţă. Marie are cea mai regală atitudine şi arată înfricoşător pe calul său de luptă. Bate la uşă. Însă uşa este deschisă de un ajutor de servitor care cască. Atunci când o vede pe măicuţa ciudată şi mult prea înaltă, i-o trânteşte în nas.

Marie, foarte calmă, sare înapoi pe cal, se învârte de câteva ori şi îi cere lui Ruth să mai bată o dată la uşă. Când şleampăta familiei deschide uşa să ţipe la ea că trezeşte toată casa, Marie trece cu un zgomot asurzitor pe lângă ea şi intră călare în holul unde familia şi servitorii sunt tolăniţi peste tot, încă adormiţi. Folosind bastonul stareţei, pe care l-a luat cu ea, culcă la pământ totul în jurul ei, până când, cuprinşi de groază şi confuzie, învineţiţi şi însângeraţi, toţi ai casei fug prin uşa din bucătărie în pădure. Apoi, dintre cei mai apropiaţi copaci, unde i-a lăsat pe toţi servitorii şi muncitorii de la abaţie să aştepte cu tigăi şi lopeţi în cazul în care ar fi izbucnit o luptă corp la corp, Marie cheamă o văduvă săracă, fidelă de mult timp mănăstirii, mamă a şase copii mari, fiecare suficient de puternic încât să poată lupta. Îi instalează pe aceştia drept locuitorii de drept ai moşiei. În cele din urmă, pune în mâinile măicuţelor şi ale servitorilor toate lucrurile pe care le ia de la familia dezonorată, din fiecare cameră, până când mâinile sunt pline: toată argintăria adunată de familie, toată vesela şi toate tablourile, chiar şi manuscrisele pe jumătate mucegăite şi un ierbar găsit în birou, căci mănăstirea îşi vânduse aproape toate obiectele preţioase pentru a hrăni gurile flămânde, iar măicuţele nu mai aveau suficiente cărţi asupra cărora să reflecteze. Ia şi toate vacile de lapte, mai puţin una pe care i-o lasă văduvei, precum şi toate caprele şi găinile.

Cu mare indignare, însăşi priora Marie îi vizitează în aceeaşi zi pe toţi ceilalţi chiriaşi delincvenţi, cu mânecile

brodate cu fir de aur ivindu-se de sub veşmânt, cu expresia ei de Plantagenet, secundată de Goda, care e călare pe măgar pentru că, adesea, ajutoarea priorei trebuie să traducă în franceză şi invers pentru Marie. Până în momentul vizitei, fiecare dintre chiriaşii delincvenți aflase deja de biruința fetei asupra familiei îngâmfate. Fiecare înțelege acum că, odată cu venirea tinerei priore, o nouă zi sumbră s-a abătut asupra lor.

Iar în ziua în care sunt chemați să-şi achite datoriile, chiriaşii dezonorați sosesc şi Marie nu are milă față de cei care se plâng de sărăcie sau de numărul prea mare de copii. În cele din urmă, cedează şi ei, bagă mâna în buzunar şi achită partea ce se cuvenea abației, unii dintre ei bombănind, dar în mare parte fiind pe jumătate mândri să aibă o femeie atât de dură, îndrăzneață, războinică şi aristocrată în fața căreia să răspundă. Fiindcă este un adevăr profund uman că majoritatea sufletelor de pe pământ nu-şi găsesc liniştea decât atunci când se simt în siguranță în mâinile unei forțe mult mai puternice decât ele însele.

DOI

În cea dintâi primăvară petrecută la abație, Marie plantează sâmburii de caisă pe care i-a furat din grădina reginei, ca să nu-i mai aibă prin preajmă, căci îi amintesc de tot ceea ce a pierdut. Aceştia se vor chinui să crească, dând frunze subțiri şi firave. Fata se va simți ca şi cum propria ei viață ar fi strâns legată de acei copaci. Încă nu ştie dacă vrea ca ei să se usuce sau să crească viguroşi.

Ierarhia le zdrobeşte zi de zi pe măicuțe. Marie învață să recunoască anumiți paşi ai superiorilor săi diecezani pe hol,

deoarece aceştia poartă cizme, şi nu saboți precum femeile din abație. Atunci când îi aude, sare de pe scaun şi iese în linişte prin spate, lăsând-o pe confuza Emme, care este totuşi stareța lăcaşului, să se ocupe de nevoile, regulile, scuturările de bani, cerințele nesfârşite față de măicuțe, sub formă de efort şi rugăciuni, la care Emme îşi dă acordul cu amabilitate, pentru ca mai apoi, în mod convenabil, să uite să i le transmită şi lui Marie.

Fata se hotărăşte că trebuie să-şi dreseze superiorii din sânul comunității asemenea câinilor sau şoimilor, cu recompense, treptat, astfel încât aceştia să nu-şi dea seama că sunt dresați.

Este dojenită că se face nevăzută. Se scuză în scris, pentru că în scris e mai puțin stângace, seamănă mai mult cu persoana care îşi doreşte să devină. Enumeră treburile pe care le-a avut de îndeplinit în ziua respectivă: toaletarea merilor, gustul de ceapă sălbatică din lapte, o măicuță în vârstă care nu-şi poate opri nasul din sângerat, o copiliță servitoare muşcată de câine, ambii spumegând acum la gură, o moşie îndatorată şi un servitor prins în timp ce mânca creta pentru spălat rufe. Mi-aş dori să-mi pot petrece timpul cu un pahar de vin şi o prăjitură, făcând conversație, scrie ea în cuvinte umile care trădează subtil o străfulgerare de furie.

Totuşi, superiorii săi, cu respirația lor urât mirositoare, cu obrajii plini de pustule de la rasul cu lame ecleziastice tocite, cu zâmbetele lor înfumurate şi pântecele umflate, se străduiesc în continuare să o găsească. Iar ea continuă să se furişeze şi să le-o scoată pe Emme în cale.

Curând, aceştia învață să se întoarcă în oraş şi să scrie scrisori la care Marie răspunde cu multă politețe şi concesii, dar încet-încet, începe a-şi amâna tot mai mult răspunsurile. Le transformă cererile în favoruri.

Strategia ei se va îmbunătăți treptat, însă în momentul în care, mulți ani mai târziu, va deveni stareță, va fi desăvârşită.

Perioada de după Paşte este cea mai flămândă: se termină ultimele provizii de iarnă, iar belşugul grădinii se lasă aşteptat. O familie de țărani, obosită de atâta foamete, fură secară de iarnă de pe câmpurile abației, aflate la o jumătate de zi distanță călare, şi coace secara furată ca să facă pâine. Dar boabele de secară au o boală sau poate sunt blestemate de diavol, căci după ce mănâncă pâinea, unii dintre ei încep să danseze incontrolabil şi să cânte goi pe străzi, alții zbiară din cauza unor viziuni terifiante, alții înțepenesc şi abia reuşesc să respire.

Nimic nu pare să poată alunga boala: nici rugăciunile, nici scăldatul în apă sfințită, nici legarea de pat, nici săritul în fața lor noaptea pentru a-i speria, nici ținutul de gleznă şi scufundarea în râul rece, nici creanga de tisă plesnită peste cap, nici îngroparea în bălegar din cap până în picioare, nici atârnarea cu capul în jos de un copac înalt şi învârtirea lor până ce vomită, nici perforarea unei găuri mici în craniu care să lase umorile rele să iasă din creierele afectate. Se răspândeşte un zvon cum că pământurile abației ar fi bântuite de diavol, că oamenii care se hrănesc de pe acele pământuri îl iau pe diavol în corpul lor.

Ah, se vaită stareța Emme, care îşi dă seama de adevăratul necaz şi boscorodeşte că nu e decât un pas de la neputința de a mai vinde grăunțele abației la situația în care însăşi surorile să fie văzute ca femei ale diavolului. Măicuțele trezesc deja suspiciuni, nu sunt normale, ci surori cu vrăjitoarele.

Cere să fie pregătiți caii. Ea şi Marie vor merge să exorcizeze câmpurile.

O dimineață frumoasă. Bruma s-a așternut deasupra ierbii. Marie privește cum peisajul bătut de vânt se revarsă într-o vastă pădure întunecată care înaintează chiar până la marginea celor mai apropiate pământuri ale mănăstirii. Apoi, deasupra vârfurilor copacilor se conturează amenințător o arcadă construită de om, care se pierde imediat printre copaci. Atunci când fata scoate un sunet de uimire, stareța spune: Da, romanii. Ceva pentru căratul apei, cred. După care își reia cântecul, iar Marie se minunează cu gândul la acei oameni atât de nemaipomeniți, încât au fost în stare să creeze ceva ce le-a supraviețuit o mie de ani. Umanitatea cu siguranță piere, oamenii din ziua de azi sunt mărunți față de cei de acum un mileniu. Romanii, grecii, niște giganți în comparație cu normanzii sau, mai rău, englezii firavi, mici. Peste o altă mie de ani oamenii vor fi la fel de nesocotiți precum vacile care rumegă pe câmpuri. Tânjește să se afle printre oamenii mari ai generațiilor anterioare. Poate că printre ei Marie și-ar fi găsit locul. Nu s-ar mai fi simțit atât de singură.

La apus, ajung pe câmpurile năpăstuite. Fata și stareța descalecă și cântă o Vecernie scurtă în timp ce sătenii se adună. Intră în casa în care membrii familiei bolnave stau întinși, rigizi și gâfâind. O fată are pleoapele căscate, iar globii oculari sunt bulbucați pe chipul ei uscățiv, de parcă s-ar zgâi la un demon care dănțuie pe plafonul acoperit de funingine. Stareța binecuvântează pe fiecare în parte, după care o roagă pe Marie s-o conducă spre câmpuri. Emme le ordonă oamenilor să țină torțele neaprinse și să încercuiască zona de unde a fost culeasă secara rea, iar cei care știu să folosească lopeți și greble să le ia cu ei.

Apoi o transformare minunată o cuprinde pe stareță; devine mai ascuțită. Crește dincolo de limitele corpului său subțire. Stă în ultima rază de lumină uimitoare ce răzbate printre copaci, astfel încât chipul său palid strălucește și

poate fi văzut chiar şi de cei aflaţi la două sute de metri depărtare. Îşi ridică braţele. Vocea ei devine pătrunzătoare şi puternică şi intonează o rugăciune în latină pe care Marie nu a mai auzit-o sau citit-o vreodată. Atunci când stareţa strigă „Amin!" şi face semn cu capul, fata îşi atinge torţa de cele de lângă ea, fiecare aleargă să aprindă următoarea torţă şi, astfel, focul pătrunde în întunericul tot mai profund, până când câmpul este încercuit de puncte de lumină. În cele din urmă, stareţa scoate un ţipăt şi îşi coboară braţele, iar toţi ceilalţi îşi apropie torţele de pământ. Secara uleioasă se aprinde repede; iepurii şi păsările care se cuibăreau la sol se dezlănţuie. Un şoarece de câmp ţâşneşte pe lângă Marie chiţăind, iar ea îl calcă şi îl omoară cu sabotul, căci corpul lui mic e în flăcări. În sfârşit, focul, pe care lopeţile îl împiedică să se întindă pe câmpurile neafectate, se consumă până la jăratec, iar stareţa şi priora îngenunchează şi se roagă noaptea întreagă. Toţi ceilalţi dispar în întuneric să meargă la culcare.

Cele două măicuţe rămân pe câmpul mocnind şi se roagă până când fumul se împrăştie odată cu răsăritul soarelui. Pe Marie frigul o face să tremure, o doare tot corpul, urăşte din răsputeri asemenea chinuri zadarnice. Pe timpul nopţii, ca să-şi abată gândurile de la durerea resimţită, s-a rugat pentru fiecare dintre surorile ei, una câte una, defectele fiecăreia dintre ele arzând în văpăi. Uşor-uşor, hotărăşte că, spre deosebire de stareţa care le dă de făcut treburi în funcţie de ceea ce măicuţele fac cel mai puţin bine, ca lecţie de umilinţă, Marie le va pune să facă o muncă potrivită cu puterea fiecăreia. S-a zis cu măicuţele bolnăvicioase tuşind pe câmpuri sau chinuindu-se să atârne pe sârmă cearşafurile spălate şi ude, s-a zis cu Goda moderând certurile, s-a zis cu mulsul vacilor de către măicuţa Lucy, plângăcioasă şi îngrozită, a cărei soră a murit de la o lovitură de copită la cap. Atât de multe ore s-au pierdut

pentru totdeauna din cauza slăbiciunii şi a reţinerilor. Nu e nimic greşit să te mândreşti cu efortul depus de corpul tău, gândeşte ea. Niciodată nu a crezut vreun argument în favoarea umilinţei. Cu siguranţă că Dumnezeu, care a făcut numai lucruri bune, îşi doreşte ca treburile să fie bine făcute.

În cele din urmă, apare o geană de lumină. Marie o ajută pe stareţă să se ridice şi o conduce până la casa unde îşi lăsaseră caii.

Stareţa le dă ultimele instrucţiuni: timp de trei ani se va planta doar grâu pe acel pământ şi o cruce mare de lemn va fi ridicată în partea de nord pentru a ţine răul departe. Stăpâna casei ia mâinile reci ale stareţei într-ale ei şi le încălzeşte până când Emme se opreşte din tremurat.

Au oferit alimentele pe care le-au adus cu ele de la abaţie oamenilor înfometaţi din sat şi acum, măicuţele pleacă flămânde. Atunci când nimeni nu le mai poate auzi, Marie o întreabă pe stareţă unde a învăţat să exorcizeze câmpuri. În nicio carte din câte ştie ea nu se pomeneşte o asemenea ceremonie.

Bătrâna e epuizată şi palidă. Zâmbeşte şi-i spune: Oh, bineînţeles că e o scorneală. Fiecare ritual creează propriul catharsis, Marie. Acţiunile mistice creează credinţe mistice. Şi apoi, legănată de pasul clătinat al calului său mic şi îndesat, stareţa adoarme.

În spusele acesteia, Marie întrevede adevăratul scop al nopţii. Femeile de pe lumea asta sunt vulnerabile; doar reputaţia le ajută să nu fie zdrobite. Această stareţă care nu a fost mişcată de foametea cu care s-au luptat măicuţele din propria mănăstire a trecut la fapte speriată de ameninţarea bârfelor meschine.

Marie reuşeşte acum să vadă conturul lui Eleanor, felul în care aceasta a construit ziduri peste ziduri împrejurul său, ziduri de averi, sânge, căsnicii, prieteni, spioni şi

sfetnici, iar cel mai îndepărtat zid este însăşi reputaţia sa, pe care şi-o protejează cheltuind o mulţime de bani. Puterea unei femei merge până acolo unde i se dă voie. Înţeleaptă, Eleanor ştie că trebuie să-şi găsească libertatea doar sub această formă de neîncălcat. Marie are o viziune fulgerătoare cu ea însăşi, în care apare ca o figură măruntă care se caţără pe ziduri; oh, într-o zi va găsi calea peste meterezele reginei, într-o zi va ajunge înăuntru, la adăpost de vânt.

Atunci, gândeşte ea, Eleanor o să-i servească drept model pentru propria menire pe acest pământ, în interiorul acestei abaţii pe care o urăşte cu înverşunare. O să clădească în jurul său ziduri de avere, prieteni, reputaţie bună şi cinstită, o să le facă pe surorile ei să se simtă în siguranţă. Marie o să fie precum regina, gândeşte ea. Stareţa sforăie, calul dă vânturi, ziua se scurge, iar mintea lui Marie ticluieşte iute nişte planuri.

Marie devine măicuţă de sărbătoarea Înălţării Domnului, după o noapte zbuciumată în care visează cum imensul râu din copilăria ei îngheaţă brusc sub un soare dogoritor de vară, iar lumina lui strălucitoare o orbeşte. Se trezeşte în dimineaţa care are să-i încheie scurtul noviciat şi se simte năucită, febrilă, tulburată. Este mult prea agitată ca să poată auzi liturghia, să vadă şi să simtă bucuria de pe chipurile măicuţelor când acestea îi zâmbesc afectuos. E prea mult pentru ea, îşi pleacă ochii, nu o să se uite decât la ce are în mâini. Într-una îşi ţine veşmântul împăturit, iar în cealaltă lumânarea neaprinsă, apoi le urmează pe Ruth şi Gât-de-Lebădă când acestea, cu mare solemnitate, se ridică să îmbrace veşmintele. Se întorc la altar cu lumânările acum aprinse, vai, este disperată, se roagă ca nu cumva să i se stingă lumânarea. În sfârşit, binecuvântarea cu *Accipe virgo Christi velamen virginitatis*, stropirea cu apă sfinţită şi ciudata greutate a vălului negru aşezat pe capul ei.

Culoarea morții, îşi zice ea, a nopții, a disperării. Neclintită, îşi deschide mâna şi primeşte un inel.

Timp de trei zile se păstrează liniştea pentru mirese şi apoi are loc un festin ieşit din comun. Marie şi cele două noi surori ale sale, toate îmbujorate, stau în mijlocul festivității.

A trecut dincolo de temporalitate, în veşnicie, s-a încredințat acestui loc haotic şi îngrozitor, acestor femei pe care abia le cunoaşte. De altfel, simte o schimbare în ea, ceva subtil, dar de fiecare dată când încearcă s-o atingă, s-o răsucească şi s-o cerceteze, îşi dă seama că nu e decât o himeră.

Noaptea totuşi, în dormitor, îndoiala i se strecoară în suflet, cel mai întunecat şi amar sentiment posibil. Că a făcut o greşeală nenorocită atunci când şi-a acceptat propria moarte vie. Îşi lasă lacrimile să-i curgă din colțul ochilor pe tâmple, să fie absorbite de țesătura care încă poartă mirosul oilor şi al mâinilor care au tors-o şi țesut-o.

Acum, Marie pare că se zbate tot timpul, că nu poate ține pasul cu nimic. Cu cât petrece mai mult timp la abație, cu atât timpul trece mai repede.

Nu are timp nici să respire. În primii ani, lupta ei e să-şi mențină pur şi simplu măicuțele în viață. În fiecare zi se duce călare la nobili, la chiriaşi, pe câmpuri. Şobolanii au ajuns la crupe, juncilor le cresc guşile şi carnea li se usucă pe grebene, jumătate din recolta de mere este pierdută în urma unui îngheț târziu care a scuturat florile din pomi, brânza are un gust amar, cineva o caută, tot timpul o caută cineva, nu e niciodată singură decât pe spinarea calului. Doarme puțin. Când se trezeşte, mintea deja îi galopează. Nu se mai întoarce în pat după Utrenie, în acele ore scrie scrisorile cu care îşi cultivă grădina de prieteni din lumea mare. Acordă favoruri, căci fiecare familie are o fiică sau o nepoată în plus, o fată care se revoltă la gândul măritişului,

fiecare gospodărie ar fi recunoscătoare să primească miere, săpun sau bere şi rugăciuni pentru adormiţii lor dragi.

Sora Ælfhild moare de scrofuloză, gâtul bietei femei umflându-se până ce o lasă fără aer.

Marie a mai văzut şi alte corpuri neînsufleţite. Pe cel al mamei sale şi, în timpul cruciadei, pe cel al mătuşii Euphémie, căreia îi fusese prea sete ca să mai aştepte şi a băut pe nerăsuflate apă infectată abia încălzită, nu fiartă, şi care, drept urmare, timp de trei zile a defecat continuu, până ce într-a patra zi au găsit-o întinsă în patul de campanie, cu fustele ridicate deasupra taliei şi cu o muscă furişându-i-se pe ochi, fiindcă era moartă. Apoi, după ce femeile au părăsit cruciada – nu aveau să vadă Ierusalimul vreodată – şi aşteptau barca să se întoarcă în Franţa, mătuşa sa Honorine, cea cu şoimii, s-a aplecat într-un moment de neatenţie să scarpine o pişcătură de pe picior şi nimeni nu a înţeles ce greşeală făcuse până când nu au intrat într-o baie publică şi s-au dezbrăcat, iar fata de acolo, ţipând în limba ei, le-a dat afară. Piciorul lui Honorine devenise galben, negru şi roşu cu puroi şi putrefacţie şi, în cele trei zile petrecute în hanul dezgustător şi prea călduros, această mătuşă care fusese atât de tăcută în timpul vieţii s-a dezlănţuit şi a început să hulească. Au fost nevoite să-i bage un căluş în gură ca s-o facă să tacă. Când suflarea i s-a oprit în piept, păsările şi-au fluturat aripile grozave şi au ţipat ca două bocitoare. După care a murit şi Honorine.

Chiar şi aşa, Marie este tulburată atunci când o vede pe Ælfhild cu gâtul plin de umflături negre uriaşe şi trebuie să-şi oţelească stomacul şi să-şi ţină respiraţia ca să poată spăla corpul femeii.

De parcă moartea lui Ælfhild ar fi fost un semn prevestitor, chiar în acea după-amiază Marie primeşte o scrisoare scurtă de la curte, care îi dă de veste, cu o

scriitură anonimă, că împărăteasa Matilda este grav bolnavă.

O cunoşti pe Matilda? întreabă Emme, neîncrezătoare. Dintotdeauna a fost regina mea preferată, să ştii. O războinică. Ce poveşti! Odată a fugit toată noaptea pe un râu înghețat ca să nu fie capturată. Of, mi-au plăcut la nebunie poveştile acelea, am iubit-o pe regina rebelă. Şi apoi începe a fredona veselă.

Nu, n-am cunoscut-o, răspunde Marie. Nu o cunosc. Este soția. Cea care. Într-un fel, e mama mea vitregă. Nu contează. Am ajuns la ea după ce am fost alungată de pe pământurile mamei mele.

Şi îi povesteşte stareței că, atunci când neamurile din partea mamei ei veniseră s-o gonească de pe moşie, loc pe care, bastardă fiind, nu l-a putut păstra, ea fugise cu toată averea familiei care încăpuse în cufăr, cu pasărea ei, cu calul ei, cu Cecily a ei şi cu inima ei de orfană îndurerată. Au străbătut ținutul pe timpul nopții şi a fost minunat.

Prea repede, au ajuns la Rouen. Un oraş gârbovit, dubios, perfid. Măruntaiele unui animal mătăhălos luceau purpuriu în stradă, păzite de o javră uriaşă care-şi arăta colții. Palatul împărătesei Matilda din parcul regal Quevilly. Înspăimântător de mic, exagerat de îngrijit.

Înăuntru, tapiseriile de pe pereți erau mâncate de molii, iar mobilierul era greoi şi întunecat.

În sfârşit, după o aşteptare îndelungată, împărăteasa a intrat foşnind în încăpere: o femeie uscată ca o coajă, cu trăsături mărunte înghesuite în mijlocul feței. Când Eleanor sărise din patul Franței în cel al Angliei, împărăteasa – noua soacră a lui Eleanor, mama vitregă aproape inexistentă a lui Marie – o instruise pe regină în arta mai subtilă şi necesară a guvernării. Marie a fost uimită că o femeie aşa micuță, care acum tremura din toate încheieturile, a condus cândva armate, a curtat aliați, a fost încoronată atât la Roma, cât şi

la Londra, a rezistat asediilor, a traversat pe jos râuri înghețate ca să nu capituleze. Un vânt mai puternic ar fi putut-o rostogoli ca pe o frunză. Chiar şi un strănut.

Marie avea să i se adreseze cu apelativul de împărătească, i-a spus bătrâna doamnă fără s-o invite pe fată să ia loc. Nu mamă vitregă, niciodată mamă vitregă. Ea nu era nicicum rudă cu Marie şi totuşi iat-o aici, bastarda, rod al violului. Ei bine, împărăteasa nu ar fi reproşat nimănui că e copil născut din flori, unii dintre cei mai aleşi oameni erau bastarzi, majoritatea fraților săi, de fapt. Cei mai buni dintre frații săi, de fapt. Cu toate acestea, o irita faptul că se cheltuiseră bani, bani pe care nu dorea să-i cheltuiască şi nu a cerut să-i cheltuiască, dar pe care a trebuit să-i dea, fiindcă era singura care avea ceva bani în momentul, ei bine. Al violului. La început, când mama lui Marie îi scrisese cerându-i ajutorul pentru când avea să moară, împărăteasa s-a gândit să o țină pe fată la ea, dar acum că aceasta se afla aici, se bucura că nu făcuse asemenea lucru. Aşa o necioplită cu frunze în păr şi duhnind într-un fel care chiar o jignea. Apropie-te ca să te pot vedea, i-a spus împărăteasa. Nu, trebuie să stea în lumină şi să se întoarcă spre împărătească. Vai, binecuvântată fie sfânta fecioară! Marie chiar nu e cum trebuie, nu-i aşa, chiar deloc, atât de înaltă, era de-a dreptul obscen. Cu trei capete mai înaltă decât ar trebui să fie o femeie, mătură grinzile cu creştetul capului, şi e osoasă ca un bâtlan. Numai să dea din aripi şi urcă la cer. Nu, până la urmă a fost foarte bine că Marie a ajuns în Anglia, care, ca să fie totul cât se poate de clar, dacă nu ar fi fost împărăteasa, ar fi o țară abandonată complet porcilor sălbatici, celților şi diavolului, împărăteasa a fost cea care a salvat acel loc îngrozitor. Nu, nu, la vârsta pe care o avea pe atunci nu ar fi putut s-o țină pe Marie şi nici s-o învețe cum să fie o doamnă, educată cum fusese copila de mătuşile alea faimoase, lipsite de feminitate. Acele orori. Ce noroc că nora

împărătesei, Eleanor, oh, ce rapid avea s-o educe ea pe Marie, unu-doi, nu putea să sufere mojicii. Avea să-i acopere faţa cu pudră din rădăcină de crin, să-i contureze ochii şi să-i înveşmânte trupul respingător în rochii potrivite. Marie înota de-a dreptul în rochiile vechi pe care le purta, arăta pur şi simplu ridicol. Ce risipă de sânge ales, ce risipă de acest sânge care curgea şi prin venele propriilor copii ai împărătesei! Nu, Marie nu avea nimic în comun cu fraţii săi, în afară de maxilar, poate, de înălţime, nas, frunte, păr şi poate şi ochii aceia. Niciodată nu avea să reuşească fata să se mărite bine, era fără speranţă. Numai cât şi-o imaginează pe Marie cu bijuterii! O sperietoare împopoţonată, imposibil, ha-ha-ha-ha-ha! Oh, a spus ea, trebuie să ceară puţin vin ca să-şi revină şi chiar mult vin, copila arăta de parcă ar fi fost în stare să mănânce trei vaci de la bot la coadă şi tot ar mai avea loc şi pentru o gâscă. Împărăteasa a strigat spre uşă să fie servită masa, să fie aduse mai multe bucate decât credeau că ar putea mânca patru suflete sănătoase.

Iritată, a întrebat-o pe Marie de ce stă în picioare. Fata s-a aşezat. A urmat o aşteptare lungă în tăcere, timp în care buşteanul trosnea în cămin.

În cele din urmă, împărăteasa a spart liniştea şi a spus că poate s-a grăbit şi că între timp s-a mai gândit şi cine ştie, de ce ar hotărî o împărătească bătrână ce se poate şi ce nu pe această lume, poate că Marie va fermeca vreun nătâng, nu ai cum să ştii ce gusturi bizare există pe lumea asta. Oh, ar avea câteva poveşti să-i spună despre cupluri pe care le-a întâlnit, ca de pildă acea Clotilde cu chip de scroafă şi spinare cocoşată care a devenit ducesă peste noapte. Ducesa unui gârbovit cu chip de porc! Şi tot aşa. Poate că Marie se va căsători şi va aduce pe lume un neam grozav de nobili. Până la urmă, fata avea în vene sângele zânei Mélusine, la fel ca fraţii şi surorile sale, astfel că în

jurul tuturor plutea un soi de magie vizibilă, o strălucire care venea din interior. Precum piatra lunii. Şi Marie avea acea magie, împărăteasa vedea acum acea strălucire tainică extraordinară. Şi, cu cât ochii bătrânei doamne se obişnuiau mai mult cu chipul lui Marie, cu toate că fata era evident complet lipsită de frumusețe, era de fapt cu adevărat urâtă-urâtă, s-ar fi putut spune chiar remarcabil de urâtă, regina observa că ochii aceia ai ei nu erau câtuşi de puțin urâți. Erau înflăcărați. Iar asta nu era ceva de neglijat, focul interior. Of, ce păcat pentru Marie că se născuse femeie, deşi nu era rău pentru propriii săi copii, bineînțeles. Nu, nu. Se bucura că a fost să fie aşa, pentru binele copiilor ei.

Masa a fost pusă, servitorul s-a retras, puteau mânca. Cu gura plină, împărăteasa i-a spus brusc că uitase că Marie devenise orfană recent. Ei bine, împărăteasa era şi ea orfană. Era o viață cât se poate de singuratică, cea de orfan. Mama copilei nu avusese prea multe calități admirabile, dar fusese stăruitoare, reuşise în cele din urmă să înduplece familia regală să o ia pe Marie.

Fata a spus încet că mama ei fusese cea mai bună dintre femei.

Împărăteasa a şuierat nemulțumită, împrăştiind dumicați de pâine mestecată spre Marie. Şi i-a spus, fără să stea pe gânduri, că mama fetei nu fusese nicidecum cea mai bună dintre femei, oh nu, erau altele mult, mult mai bune. Însă fusese respectabilă, cel puțin respectabilă, pentru o femeie distrusă. Atrăgătoare chiar în adolescență. Atât de atrăgătoare, încât a sedus un bărbat care n-ar fi putut niciodată să-i aparțină. Da, poate nu chiar sedus, deşi este adevărat că sângele unei femei este adeseori mai fierbinte, oricine ştie asta. Păcatul Evei a fost acela al pasiunii. Nu, vina mamei lui Marie a fost aceea că fusese atrăgătoare şi nătângă, pentru că nu fugise îndeajuns de iute. Şi împărăteasa era atrăgătoare, se scriseseră cântece despre

frumusețea ei, dar măcar nu era nătângă, ştia cum să fugă repede. Alerga foarte repede şi nimeni nu o putea prinde şi de aceea nu fusese siluită, nici măcar o dată. În ciuda urâțeniei, împărăteasa spera că Marie era conştientă de faptul că acest lucru i se putea întâmpla chiar şi ei, căci, uneori, nu frumusețea, ci puterea este cea care face sângele să clocotească. Ea spera că, în această privință, fata îi seamănă mai mult ei decât mamei sale şi că Marie ştie să alerge repede-repede.

Împărăteasa a aşteptat o reacție. Marie i-a răspuns, cu voce domoală, că aleargă într-adevăr foarte repede.

Era cu neputință ca Marie să poată alerga la fel de iute ca împărăteasa, i-a spus atunci bătrâna doamnă, cu ochi sclipitori, iar fata a avut senzația năucitoare că antica împărătească voia să fie provocată la întrecere. Pe străzile din Rouen, la lumina torțelor, cu fustele ridicate, străbătând în goană un drum prăfuit şi întunecat. Să fi câştigat, Marie ar fi fost decapitată.

Fata i-a spus că nu, avea dreptate, sigur nu era la fel de rapidă ca împărăteasa.

Împărăteasa a zâmbit. Era bucuroasă să vadă că fecioara ştia să fie diplomată, o surpriză plăcută. Bine atunci, era de acord s-o ajute pe copilă, era surprinsă să vadă că nu îi displace, deşi, ca să fie sinceră, se aşteptase să-i urască figura. În orice caz, avea să-i asigure o escortă armată până la curtea din Anglia. Putea să facă asta pentru copilă. Deşi făcuse deja îndeajuns.

Marie i-a mulțumit, dar i-a spus că ea şi servitoarea ei pot să traverseze şi singure canalul; la urma urmei, ajunseseră fără ajutor la Rouen.

Împărăteasa a râs ca o fetişcană şi Marie a văzut atunci că aceasta îşi pierduse dinții centrali de sus şi de jos şi că avea măselele negre de carii în mijloc. Copilă nesăbuită, i-a spus ea, acum se ştia peste tot că fusese invitata

împărătesei, că era rudă de sânge cu coroana Angliei. Deşi nu aveai nimic de văzut la Marie, tot se putea cere o răscumpărare pe ea; ori asta, ori un mariaj forţat care să permită unei alte familii să se apropie de tron. Ce copil era încă Marie dacă nu înţelegea aceste lucruri.

Fata a tras aer în piept, apoi l-a dat afară şi i-a mulţumit cu umilinţă împărătesei pentru protecţia pe care i-o oferea.

Împărăteasa i-a spus, stând în picioare, că, ei bine, poate că rudelor li se cuvine uneori un gest de bunăvoinţă. Apoi a râs la propria glumă, după care a spus, ca din senin, că trebuie să plece la culcare. Printr-un gest de afecţiune, a lovit-o uşor cu palma pe obraz cu mâna sa mică şi uscăţivă.

Imediat după aceea, cu un foşnet de mătase şi un miros de plante împotriva moliilor, împărăteasa a dispărut. Aceasta a fost ultima oară când Marie a văzut-o pe femeia mare prin naştere, şi mai mare prin alianţă, cea mai mare prin descendenţă, sau cel puţin asta va scrie pe piatra sa de mormânt din catedrala din Rouen după ce va pleca să-şi primească răsplata veşnică.

Marie pune scrisoarea deoparte.

Nu, îi spune acum stareţei, împărăteasa Matilda nu are cum să fie grav bolnavă, nu poate muri. Va trăi veşnic în mintea fetei, uscându-se doar în vanitatea şi amărăciunea sa an de an, până când, în cele din urmă, va dispărea, de mărimea unui purice, sărind şi ciupind, în faldurile fustelor sale voluminoase.

Stareţa nu a ascultat însă nimic din ce a zis Marie. Ce n-aş da pentru o tartă de agrişe, spune ea şi zâmbeşte ca un copil, iar priora oftează şi sună clopoţelul care o cheamă pe bucătăreasa stareţei. Aceasta vine în fugă, deja bombănind.

Presiunea superiorilor diecezani asupra lui Marie devine şi mai mare. Aceştia cer o întrunire, iar ea le-o trimite pe

stareța Emme, care, odată acolo, cântă confuză, până când ei o trimit înapoi.

O servitoare din abație fură o căruță și este prinsă la doi kilometri depărtare. Marie se luptă împotriva spânzurării acesteia, reușind să-i reducă pedeapsa la scoaterea unui ochi din orbită și purtarea ulterioară a unui petic peste chip, un chip suav care întotdeauna îi plăcuse lui Marie și pe care uneori își dorise chiar să-l mângâie.

Veștile despre Eleanor ajung la ea una câte una, prin bârfele aduse de cei care caută pomană și prin rândurile din scrisorile primite de la prieteni și spioni: acum regina se află în Aquitania, acum ațâță sângele regal ca să asedieze Toulouse, pe care-l consideră al său, acum este furioasă că asediul a eșuat.

Priora știe că aceste evenimente care se întâmplă pe pământ, zărite în depărtare precum un nor întunecat pe cerul senin, vor aduce într-o zi ploaie și tunete chiar și asupra maicilor ei, atât de izolate de lume.

Urmează o primăvară uscată, în care păstârnacii și napii ies moi și zbârciți. Va urma o iarnă săracă, își zice ea. Lovește cu piciorul o plantă veștedă și îi vine să izbucnească în lacrimi, căci Eleanor nu are cum să recunoască ce pricepută e Marie și să-i ceară vreodată sfatul când, an de an, măicuțele se confruntă cu perioade de foamete, când se vede nevoită să vândă rugăciunile surorilor sale doar pentru a avea ce pune pe masă. Nu are cum să devină cunoscută în toată Europa ca o conducătoare măreață, când tot ce face este să se lupte toată ziua, tot anul. Viața de zi cu zi îi ucide măreția.

De parcă Dumnezeu ar fi auzit-o, lectura de la masă din acea zi este din *Proverbe* și vorbește despre cum mândria aduce dizgrație, dar pentru cei umili înseamnă înțelepciune.

Marie râde în sinea ei, atinsă până în măduva oaselor.

În a treia primăvară petrecută de Marie la abație, sora Pomme, măicuța grădinăreasă, pune răsadurile de cais în adăposturi de răchită şi le adaugă îngrăşământ, iar acestea cresc repede la fel de înalte ca Marie.

În al cincilea an al vieții sale la abație, sunt deja douăzeci şi şase de măicuțe cărora li se vor alătura şi mai multe, zestrea lor îmbunătățindu-se simțitor, iar Marie devine treptat, după mari şi numeroase eforturi, cunoscută pentru priceperea ei. Chipul său straniu, prelung şi înfățişarea masculină le inspiră nobililor încrederea că fiicele lor se află în siguranță alături de ea. Aceştia ar ezita dacă ar şti că Marie nu are decât douăzeci şi unu de ani, dar înălțimea, austeritatea şi anii de griji o fac să pară mult mai în vârstă. Uneori, când se ridică mai brusc din pat sau de la birou, ameţeşte din cauza lipsei de somn. Iar dacă doarme, visează bani, pentru că nu are niciodată îndeajuns, i se topesc în mână.

Acesta e anul în care Marie opreşte producția de mătase. În schimb, creează un scriptoriu. Cele mai noi patru novice ştiu toate să citească şi să scrie. Sora Gytha, care vede zâne roind pe aripile păsărilor şi chipul mamei sale în lună, nu poate să scrie sau să citească, dar creează ilustrații miniaturale uluitoare, pe care le pictează în culori vii. Marie goleşte o cameră cu ferestre şi comandă pupitre de scris în picioare, după care începe uşor să răspândească zvonul despre serviciile de copiere a manuscriselor oferite de maici la un sfert din prețul practicat de călugării mănăstirilor, întrucât se presupune că femeile nu sunt făcute să fie caligrafe, nu sunt considerate a fi capabile sau îndeajuns de înțelepte. Într-un singur an, copiatul aduce mai multe venituri decât aduseseră zece ani de tors şi țesut, iar pomenile de Crăciun includ chiar şi douăsprezece tunici bune din lână pentru sărmanii care îngheață de frig.

În al şaptelea ei an la abaţie totuşi, menit parcă să şteargă toate progresele mărunte făcute de Marie până atunci, vine o vară de miasme. Surorile laice se sting una după alta, aceste ultime fiice neînsemnate ale nobilimii, fiecare cu o zestre demnă de milă, neiubite, neîngrijite, tânguindu-se bolnăvicioase, pierind din cauza unei priviri răutăcioase sau a unui curent rece de la vreo fereastră.

Apoi, într-o zi, într-o colibă cu miros de turbă în care Marie este invitată să mănânce, priora întâlneşte o fetiţă de şase ani, cu gene lungi, care îşi ţine cele şase surori mai mici perfect aliniate. Wulfhild, fiică a lui Wulfhild, o filiaţie lungă de Wulfhilde care, din ce-şi aduce aminte, se întinde înapoi până la saxoni. Cine ştie care o fi tatăl, mama fetelor ridică din umeri, ele poartă numele ei de familie, şi anume Thrasher. Cum se poate să aibă şapte copii, când Wulfhild nu are decât şase ani? o întreabă Marie pe copilă în timp ce mama ei, cu părul roşcat cârlionţat sălbatic, îi pune priorei nişte tocană de mazăre într-un castron nespălat. Wulfhild îi şopteşte că mama ei a făcut copii ca o căţea, două perechi de tripleţi, şi doar Wulfhild, cea mai mare, a fost copil unic. Şi încearcă să spună acestea într-un amestec de engleză şi latină, pentru că engleza lui Marie încă e şubredă; într-un fel sau altul, această fetiţă reuşise să înveţe suficient de multă latină la biserică încât să poată purta o conversaţie.

Marie priveşte îndelung copila cu gene lungi şi groase, iar în mintea ei înfloreşte o armată de copii dedicaţi vieţii monahale, toţi înzestraţi cu inteligenţă sau cu forţă fizică sau cu relaţii; fete care şi-au însuşit din îndeletnicirile familiale arta sticlăriei, cizmăria, dogăritul, tâmplăria, care pot să calculeze fără tablete de ceară, care pot să înveţe limbi străine, care vor deveni măicuţe puternice ori comerciante ce se vor îngriji de nevoile abaţiei sau se vor mărita mai presus de statutul lor social, devenind parte din

armata ei de spioane pe care a visat să le răspândească în camerele de putere discretă din întreaga Europă.

O întreabă pe fată în latină dacă i-ar plăcea să vină la abație; chipul lui Wulfhild se întunecă şi ea răspunde că nu i-ar plăcea deloc. Priora îi spune că nu i-ar mai fi niciodată foame şi că ar dormi în propriul său pat, nu într-un morman de copii, dar copila refuză din nou cu hotărâre, iar voința sa de neclintit o face să zâmbească pe Marie.

Priora face pregătiri, găseşte alte trei fete, fiica de treisprezece ani a unui fierar, fiica de doisprezece ani a unui cizmar şi o copilă de nouă ani atât surprinzător de înaltă şi puternică, încât poate ridica singură un butoi de bere. Marie se duce în persoană să o ia pe Wulfhild, a cărei mamă plânge la gândul de a o pierde, dar care e de acord că o viață la abație este mai bună decât oricare alta ar putea ea să-i ofere. Tot drumul făcut prin noapte către abație, fata tremură pe oblâncul calului de luptă al lui Marie, însă e curajoasă şi nu plânge. Din bucătărie încep să dispară prăjituri cu mere; un câine umblă cu piciorul din spate legat de burtă, aşa încât şchioapătă de colo-colo scheunând, iar priora bagă de seamă alte obrăznicii, până când o aşază pe Wulfhild la ea în poală, îi spune că ştie că fata vrea să le dea bătăi de cap şi o întreabă dacă a intrat vreun diavol în ea sau ce se întâmplă.

Wulfhild răspunde că este tristă pentru că ştie că ea are ce mânca, iar familia ei, nu. Pe chipul fetei nu se citeşte regret, ci cutezanță.

Marie spune că va trimite familiei lui Wulfhild o şuncă şi o putină cu făină în fiecare an de Crăciun şi o putină cu mere toamna, e bine aşa?

Umerii fetei se relaxează şi aceasta se sprijină de pieptul lui Marie ceva timp în linişte, iar în cele din urmă răspunde cu o voce gravă că e bine. Pentru moment.

Marie îşi spune cu asprime că nu trebuie s-o iubească pe Wulfhild mai mult decât le iubeşte pe celelalte, dar zâmbeşte atunci când o vede, nu se poate abține.

Timpul se comprimă, goneşte. Acum sunt treizeci şi trei de măicuțe şi patru surori laice, iar vinerea, Marie aranjează să se servească la masă sardine şi somon, deoarece abația poate în sfârşit să şi le permită. I-a convins pe nobili să doneze pământul din jurul abației, este insistentă şi uşor amenințătoare, până când aceştia cedează şi îşi arată burțile, făcând pe morții.

Din scrisorile pe care le primeşte, Marie află că Eleanor şi-a abandonat căsnicia şi trăieşte pe pământurile sale din Aquitania. Spioanele stareței spun că regina îşi instigă propriii copii la rebeliune împotriva coroanei engleze. Aceştia sunt neliniştiți, merg călare încoace şi încolo, formând alianțe şi obținând promisiuni. Cântecul despre regină care răsună pe străzile din Paris şi Londra ajunge şi la urechile lui Marie: un vultur falnic care-şi alungă puii prea repede din cuib pentru ca aceştia să poată zbura.

Caisul rodeşte în cele din urmă. Bucătăreasa este scandalizată că Marie culege un fruct şi îl mănâncă crud, nu gătit într-o plăcintă. Aceasta spune vai, nu, nu, prioră, suntem femei, nu *animale*, iar Marie se gândeşte la calul său bun şi curajos, acum destul de bătrân, cât de liniştit, loial, iubitor şi răbdător este. În acelaşi timp, o priveşte pe fătuca netoată de la bucătărie cum îşi bagă mâna goală în păstârnacii care fierb pe foc, cum îşi scoate mâna şi priveşte tâmp cum ies aburi din ea şi cum devine roz din cauza teribilei arsuri.

Înainte ca fata să înceapă a boci şi Marie să traverseze încăperea ca să-i scufunde mâna arsă în apă, priora se gândeşte că e adevărat că nu suntem animale, însă ar fi ridicol să credem că suntem mai buni. Animalele sunt mai

aproape de Dumnezeu, bineînțeles, pentru că animalele nu au nevoie de Dumnezeu.

Vin veşti cum că Eleanor ar fi fost răpită în timpul fugii pentru păcatul de a se fi ridicat împotriva Angliei, că ar fi fost întâi încarcerată în Château de Chinon, apoi târâtă peste canal şi ținută prizonieră în câteva castele şi case, în această țară atât de umedă şi bătută de burnițe, pe care regina o disprețuieşte profund.

Prima reacție în inima lui Marie este una de bucurie: acum priora este cea liberă, stăpâna propriilor pământuri, cea care are în grijă moşii şi servitori. Pe când Eleanor este cea care se află într-o cuşcă.

Apoi momentul trece şi îşi dă seama că e cu neputință ca Eleanor să fie ținută prizonieră. Cu siguranță răpitorii nu au putut lua decât o fantomă a sa, şi nu pe femeia adevărată. Îşi aminteşte de o piesă de teatru scrisă de Euripide, despre cum adevărata Elena din Troia nu se afla în oraşul asediat în timpul îndelungatului război, fiind înlocuită acolo de o plăsmuire invocată de o zeiță; adevărata Elena trăia sub soarele şi florile din Egipt, departe de vărsarea de sânge şi de miasma morții.

Îi scrie reginei, dar nu primeşte niciun răspuns, căci scrisorile o urmăresc pe regina târâtă de colo-colo, la cheremul răpitorilor săi. În cele din urmă, aude că se află într-un *château* la o sută douăzeci de kilometri nord de abație şi creează un regim de urgență pe acele pământuri ale abației. Îi duce lui Eleanor daruri de consolare: ierburi aromatice şi ultima bucată de mătase a abației, săpun, vin, o cărticică practică de rugăciuni care încape în palmă şi care nu a fost stricată după ce Gytha i-a pictat pe primii părinți în albastru şi şarpele cu roşu. Marie repetă felul în care o va trata pe regină cu atât de multă delicatețe, încât grija sa să-i reflecte libertatea. Felul în care se va purta, cu cele mai bune maniere, îi va arăta reginei că nu o iartă

pentru faptul că i-a respins colecția de laiuri oferită în dar, care era, bineînțeles, darul propriului său suflet.

Așa cum face uneori atunci când vizitează călare moșiile abației, se apleacă în față și se reazemă de oblâncul din corn și lasă mișcarea calului să se acumuleze contra sa până ce icnește și ceva din interiorul ei se sparge.

Întotdeauna este mai calmă după aceea.

Însă atunci când ajunge, inima i se zbate în piept de parcă ar fi o copiliță de cincisprezece ani, și nu o mare doamnă de treizeci și doi. Pășind cu hotărâre înainte, în timp ce toată autoritatea semeață i se oglindește pe chip, este întâmpinată cu uimire: Dar, dragă doamnă prioră, i se spune, regina a fost luată în grabă de la castel cu doar câteva ore mai devreme și nu ni s-a spus unde urmează să fie dusă.

Marie se întoarce la abație tristă, zdrobită.

Sora Ruth, care are harul misterios de a înțelege lucrurile lăsate nespuse și care știe ceva despre teribila dragoste a lui Marie, prinde calul de căpăstru în curte și surprinde expresia de pe chipul acesteia. Când priora coboară, Ruth îi spune furioasă: Chiar dacă ai fi văzut-o, nu te-ar fi salvat din acest loc. Te-ai pricopsit cu noi.

Marie deschide gura să protesteze, dar simte cum adevărul din vorbele lui Ruth o lovește în stomac.

Cei înțelepți vor moșteni onoarea, iar cei nesăbuiți vor avea parte doar de rușine, spune Marie într-un târziu, cu chipul arzând.

Sosește la abație o soră galeză, Nest, o văduvă tânără atât de îndurerată, încât singurul refugiu pe care și-l poate lua este o mănăstire de maici. Are un chip frumos, cu buze mari și cărnoase și o aluniță lângă nara stângă, care pare să-i scoată în evidență frumusețea, deși umerii ososi sunt ridicați atât de mult din cauza încordării, încât îi împing

mandibula. Maicile nu prea înțeleg galeza pe care o vorbeşte tânăra, iar în primele zile, aceasta rămâne de una singură. Însă atunci când sacristana se alege cu o guşă cât un fluture gras, Nest se duce pe câmp şi se întoarce cu o plantă micuță verde-albăstruie, pe care o fierbe în bucătărie până ce devine un sirop gros. După o lună de băut sirop, guşa sacristanei se resoarbe în gâtul lung şi delicat, iar ochii nu-i mai ies din orbite.

Marie o cheamă pe novice la ea. La început, femeia agitată rămâne tăcută atunci când priora încearcă să-i vorbească în franceză, apoi în engleza ei rudimentară, ajutându-se şi de cele câteva cuvinte stâlcite de galeză pe care le ştia. Însă atunci când trece la latină, ştiind că Nest poate cânta oficiul divin, ochii femeii sclipesc de inteligență, aceasta se apleacă în față şi începe să turuie, tremurând din umerii ridicați şi osoşi. Până la rugăciunea de la miezul dimineții, femeile vorbesc despre plante, comprese şi echilibrarea umorilor, până ce Marie admite mulțumită că Nest are mai multe cunoştințe de medicină decât ea. În timp ce coboară la rugăciune, priora îi spune lui Nest că tocmai a creat pentru ea funcția de infirmatrix şi că îi cedează responsabilitatea vindecării corporale a oamenilor din abație. Căci a fost o adevărată povară pentru prioră să se ocupe de puroi, oase rupte, dinți putreziți şi horcăitul de moarte, de vomat, reflux, delir, pe lângă nesfârşitele treburi legate de pământuri şi de gâlceava dintre surori. Mai mult, atunci când aceste treburi legate de vindecare i-au fost încredințate Godei, ea nu a făcut decât să-i curețe pe fiecare de viermi.

Nest acceptă. În câteva săptămâni, plantează lângă infirmerie o grădină mare cu plante medicinale.

Marie o surprinde uneori pe Nest privind-o în secret cu coada ochiului, dar nu are timp să descopere motivul; se luptă înflăcărată atât cu pământul care îi oferă în

continuare fie prea puțin pe timp de secetă şi boală, fie prea mult pe timp de inundații sau iarnă lungă, cât şi cu noul diecezan care pare a vedea această abație de fecioare ca pe un izvor de avuție personală. Trebuie să întocmească un catastif fals din care să reiasă uriaşa datorie a abației, lucru care nu este adevărat, căci, se gândeşte ea, pentru a împiedica venalitatea, o faptă venală asemănătoare e pur şi simplu logică şi dreaptă.

Focurile mici previn focurile de pădure, spune Marie cu voce tare, iar Goda observă cu asprime: Nu ştiu ce-ți trece prin minte, chiar eşti o femeie ciudată, prioră.

Şi imediat după ce năpasta lăcomiei este înlăturată, năpasta lăcustelor se abate asupra grâului. Marie plânge după pâinea pierdută, dar în fața surorilor ei se arată calmă, întrucât învață să-şi controleze emoțiile pentru a le putea oferi o viață liniştită.

Mintea surorii Wevua începe să rătăcească şi să nu mai înțeleagă timpul, iar acum trebuie să trăiască în infirmerie.

Wulfhild, copila dedicată vieții monahale, s-a înălțat şi acum ajunge până la barba lui Marie, e înaltă pentru o fată în creştere. Poate face calcule matematice în minte la fel de repede ca priora şi scrie fluent în trei limbi.

Sora Agatha se stinge după ce se împiedică pe câmp şi se izbeşte cu tâmpla de o piatră.

Elgiva traversează claustrul gândindu-se la novicea Torqueri, care urmărea pisica în fața farfuriei ei în lăptărie. Felul în care şi-a aplecat chipul de felină aproape de suprafața laptelui proaspăt şi şi-a înmuiat vârful limbii roz; felul în care Elgiva, întinzându-se după lapte de-a curmezişul mesei, a trebuit să-şi închidă ochii, pentru că i se părea că simte cum limba aceea se plimba uşor de sus în jos pe dinăuntrul pielii sale. Atunci când a deschis ochii, a văzut-o pe Torqueri aplecată în continuare acolo, râzând.

Până şi Lilas s-a oprit din mişcare şi s-a uitat la ea, îmbujorată şi cu gura întredeschisă deasupra untului.

Acum sunt patruzeci de maici. Marie are treizeci şi cinci de ani. Este prioră de optsprezece ani.

Nu se poate, gândeşte ea; a stat aici, în acest colţ umed, împuţit şi noroios din Anglia mai mult timp decât a trăit oriunde altundeva. Şi totuşi, cu atât mai viu rămâne pentru ea *château*-ul din Le Maine, cu mătuşile ei certăreţe şi sălbatice, cu muzica şi poveştile necontenite, cu câinii gâfâind după o zi de vânătoare, abia târâindu-şi burţile obosite lângă foc, unde căpuşele săltau din blănile lor; sau curtea regală cu ai săi îndrăgostiţi care se furişau în îmbrăţişarea copacilor de pe *allée*, grotele, masa îmbelşugată, doamnele frumoase înveşmântate în rochii de mătase şi strălucind aidoma unor nestemate în ceaţa de deasupra râului sălciu.

Vede abaţia ca prin ochii unui străin: pietrele acum curăţate, mai mult albe decât cenuşii, gardurile îngrijite, câmpurile mănoase. Nu e acesta locul pe care l-a găsit, tristă şi cu inima frântă, cu atât de mult timp în urmă.

La târg aude femei vorbind despre animale şi spunând în ciudata lor engleză că mieii de primăvara asta sunt veseli şi graşi asemenea măicuţelor de la abaţie.

Marie râde surprinsă; aşa e, în ultimii optsprezece ani măicuţele s-au transformat din schelete deplorabile în făpturi zburdalnice ca mieii de primăvară.

Simte nevoia, chiar acolo în stradă, de a-i mulţumi Fecioarei, nu numai prin cuvinte rostite cu gura, ci prin cuvinte rostite cu inima, iar sinceritatea lor o surprinde.

Cât de ciudat, gândeşte ea. Credinţa i-a cuprins sufletul. Poate, crede ea, este asemenea unui pământ roditor.

Wulfhild împlineşte optsprezece ani. Vine şi-i spune lui Marie că nu se poate călugări, că vrea să se mărite.

Priora îşi stăpâneşte cu grijă furia. E vorba cumva despre iubire?

Da, răspunde Wulfhild, şi în obraji i se iveşte o roşeaţă, care apoi se întinde şi pe gât.

Marie întreabă dacă sunt bani la mijloc.

Niciun ban, va fi săracă lipită pământului. Wulfhild râde.

Toate acele limbi străine învăţate până la fluenţă, tot cititul acela degeaba, toate acele calcule pe care le stăpâneşte cu atâta eleganţă. Cu toate că simte durere în suflet, Marie a învăţat să se controleze.

Atunci Wulfhild va fi executoarea sa judecătorească, spune Marie. Astfel, i-ar oferi priorei ocazia de a se descotorosi în sfârşit de toţi şerpii de aici care se folosesc de puterea lor ca să fure de la abaţie. Iar salariul lui Wulfhild ar fi generos şi i-ar ajunge ca să plătească servitori şi o casă frumoasă în oraş.

Fata spune alarmată că nu a auzit niciodată de o femeie executor judecătoresc. Cine i-ar accepta autoritatea?

Marie îi răspunde că ea însăşi o va însoţi călare în prima lună, iar apoi cu siguranţă toţi o să-i accepte autoritatea.

Şi se dovedeşte a fi cea mai blândă lună pe care a petrecut-o Marie până acum la abaţie, zilele fierbinţi şi încremenite de august, cu ţârâitul metalic al insectelor şi cu Wulfhild obişnuindu-se în noul său rol. Mândria priorei înfloreşte matern atunci când fata se dovedeşte a fi o doamnă printre oamenii respectabili; mândria sa se dublează când, aflată pe câmpuri, Wulfhild trece dintr-o suflare la engleza cea mai grosolană ca să-i trezească pe cei leneşi din somnul lor la umbră. Onesta Wulfhild. Verificările sale scrupuloase arată cât de mult a fost furată abaţia de către cei cărora li se încredinţase înainte responsabilitatea

bunului său mers, chiar şi sub ameninţarea pe care o reprezenta Marie.

Într-o noapte, priora se furişează afară să simtă aroma caiselor în pârg. Ia un fruct în mână ca să-i simtă greutatea, ca să se minuneze de copacul mare şi sănătos pe care Dumnezeu l-a strâns într-un sâmbure. Însă fructul se desprinde uşor de pe codiţă, iar carnea sa este puţin moale, asemenea unei coapse ferme de fată şi, în întuneric, Marie îşi trece puful moale al fructului peste obraz şi se înfioară. Se gândeşte la Cecily, slujnica ei demult pierdută, la alinarea primită din partea ei, la gura şi la mâinile sale. Au trecut aproape două decenii de când Marie nu a mai fost atinsă din dragoste, de când valurile albe nu s-au mai ridicat din miezul fiinţei sale, scoţându-i pentru o clipă sufletul afară din corp. Parfumul cărnii fructului, moliciunea lui sub dinţii ei. Dar când ajunge la sâmbure, Marie îşi sparge măseaua din dreapta sus din faţă, până la nervul care acum începe să-i pulseze.

Restul nopţii şi-l petrece întinsă în căinţă cu faţa pe lespedea rece a capelei, până când bate clopotul ce anunţă Laudele şi pe scara cufundată în întuneric se aude foşnetul maicilor care încep să coboare. Abia dacă poate să cânte. Până şi stareţa, a cărei minte rătăceşte printre neume, observă cu vederea înceţoşată rotunjimea obrazului drept al priorei şi o întreabă dacă a muşcat-o un păianjen. Cu toate că Marie avusese de gând să viziteze trei familii de nobili în ziua aceea, nu o mai poate face cu chipul atât de umflat. După rugăciunea de dimineaţă, o caută pe infirmatrix şi o găseşte curăţând plantele medicinale de buruieni, şoptind încurajări fiecărei plante în parte în galeza ei nativă.

Frumoasa Nest îşi ridică privirea şi o plăcere timidă i se aşterne pe chip. Marie simte că ceva o răscoleşte în centrul neglijat de atât de mult timp, sub coaste.

Nest o întreabă pe prioră dacă este din nou în acea perioadă a lunii, căci îi mai alinase durerile zvârcolitoare ale pântecelui cu rețeta mamei sale pentru *dwale*[4]: fierea unei scroafe în călduri, salată verde, măselariță, cucută, mutătoare şi mătrăgună, într-o soluție de oțet.

Marie îi răspunde că nu, are o durere de măsea, cu toate că poțiunea ei i-ar mai calma durerea.

Nest o invită pe prioră înăuntru, îşi scutură pământul de pe mâini şi trece împreună cu Marie pe lângă cele trei măicuțe instalate pe scaunele lor, care îşi încălzesc oasele la soare.

Sora Estrid o priveşte pe Marie cu multă speranță, exclamând *Maman*? Duvelina, cea cu mintea absentă, zâmbeşte frumos la un fir de praf care dansează în lumina soarelui. Wevua, care o va vedea întotdeauna pe Marie ca pe o novice, bolboroseşte: Uite-o şi pe răsfățata de prioră, smiorcăita fără Dumnezeu.

Paturile sunt goale în infirmerie, toate maicile bătrâne sunt afară. Camera din spate, în care atârnă plantele de anul trecut, miroase puternic a unguraş, roiniță, fagure, rozmarin, plantele aromatice impregnate în veşmântul lui Nest. Încăperea nu are ferestre, iar singura lumină vine prin uşă şi de la jarul pe care Nest fierbe plante medicinale într-un ibric. Nest aprinde o lampă mică de lut, iar Marie simte căldura lămpii pe buze şi limbă, în timp ce infirmatrix înclină lampa spre gura ei ca să o studieze. Nest spune că durerea priorei e cu siguranță puternică; dintele trebuie scos. Este putrezit. Ce păcat, căci Marie reuşise să-şi păstreze toți dinții până la o vârstă atât de înaintată. Un miracol de sănătate.

---

[4] Cuvânt din engleza veche care descrie poţiunea anestezică folosită în Evul Mediu. (*N. trad*.)

Marie roşeşte şi simte gustul pământului din grădină pe degetele lui Nest atunci când infirmatrix leagă catgutul subțire şi rezistent în jurul dintelui mort.

Nest spune că va trage când ajunge cu numărătoarea la trei, iar Marie se pregăteşte şi închide ochii. Cealaltă femeie numără, unu, iar la doi, priora simte o durere acută, deschide ochii şi o vede pe Nest ținând firul la capătul căruia atârnă un ciot însângerat alb cu negru.

Marie spune că ea crede că să nu mințI este o poruncă, nu o sugestie.

Nest răspunde că porunca şi mai serioasă de care trebuie să țină cont o infirmatrix este aceea de a nu provoca mai multă durere decât e nevoie. Aceasta ia uşor chipul lui Marie între mâini şi se uită din nou în gura priorei. Într-un ulcior a preparat o infuzie de vindecea în *aqua vitae* şi o îndeamnă pe Marie să-şi clătească de trei ori gura cu ea şi s-o scuipe într-un castron până ce se opreşte din sângerat. Apoi ia o periuță şi unge gingia inflamată cu miere şi îi spune lui Marie să rămână cu gura căscată până când se usucă mierea.

A treia oară când Nest se uită în gura lui Marie, aceasta îşi închide buzele peste degetele lui Nest. Aromă de miere, pământ, plante aromatice. O sărută pe Nest pe pielea fină dintre sprâncene. Ea nu se fereşte. Marie ia capul lui infirmatrix între palme. Nest se îmbujorează şi o sărută pe Marie pe gură. Se ridică şi merge să închidă uşa, iar atunci când se întoarce, prin întuneric, nu mai are potcapul, nici vălul, nici boneta. Îi ia mâna lui Marie şi i-o aşază pe capul ei tuns, îndepărtând veşmântul priorei cu degete dibace. Nest o trage pe prioră şi o ridică în picioare, îi desface cureaua, îi dă jos scapularul şi îi spune să se întindă. Mâinile lui infirmatrix îi ridică poalele rochiei şi apoi Marie simte şocul pielii netede pe carnea dintre coapse şi înțelege atunci, simțind respirația lui Nest, că nu e o mână acolo, ci

obrazul mult mai fin al tinerei. Genele ei îi mângâie pielea care acum freamătă pe toată lungimea. Şi apoi gura lui Nest este acolo, la fel cum îi sunt şi mâinile, iar Marie este adusă violent în curentul rapid şi central al unui râu şi e eliberată acolo şi se roteşte, se scufundă. Atunci când se ridică din nou la suprafață, tremură şi îşi apasă pe ochi podul palmelor. Scântei se răspândesc în întuneric.

Marie o lasă pe infirmatrix să o îmbrace. Nest îi îndepărtează mâinile de pe față şi îi spune aspru, nu, nu, oh, prioră, această eliberare trupească nu este nicio ruşine, nu e decât o manifestare a umorilor, nu foarte diferită de obiceiul sângerării, este absolut naturală, nu are nimic de-a face cu copulația. Îl va întâlni pe Dumnezeu virgină. Unele maici au pur şi simplu nevoie de această manifestare a umorilor mai mult decât altele. Unele o dată la două zile, altele o dată pe an. Nest s-a gândit adesea că Marie s-ar putea să aibă nevoie de aşa ceva destul de des. Uneori priora are, ca să spună aşa, o privire sălbatică. Îi spune lui Marie să vină la infirmerie de fiecare dată când simte nevoia.

Recunoscătoare, Marie rămâne fără cuvinte. Dacă asemenea lucruri sunt pur medicale, atunci înseamnă că nu a săvârşit niciun păcat. Îşi simțise sufletul pătat încă din perioada cu Cecily. Şi într-o singură după-amiază, Nest l-a curățat.

Apoi îşi aminteşte unde e şi spune cu tristețe, dar vai, nu poate fi vorba de o prietenie specială între maici. Ar fi împotriva Regulii.

Lui Nest îi dispare zâmbetul şi îi răspunde că, aşa cum i-a mai spus, sunt şi altele care vin la ea pentru alinare. Acest tratament nu e chiar atât de special precum ar putea crede Marie; de fapt, este chiar comun.

Ideea că sunt şi alte măicuțe în situația ei o face pe Marie să râdă. Iese la lumina zilei cercetând repetat cu limba gaura proaspătă din gura ei.

Şi vede atunci ce a pierdut intrând în infirmerie, strălucirea puternică a soarelui printre crengile scuturate de vânt, cintezoiul cu aripile sale invizibile țâşnind printre flori, chipurile ridate, ca din scoarță de alun, ale bătrânelor cu ochii închişi şi bărbiile înclinate după soare. Generozitatea lui Nest față de trupul de carne i-a provocat o schimbare în interior. Nimic nu mai e la fel de categoric şi clar, nimic nu se mai află în opoziție. Bunul şi răul conviețuiesc; întunericul şi lumina. Contradicțiile pot fi toate adevărate. În centrul lumii vibrează o teroare puternică. Lumea înseamnă extaz chiar în adâncul său.

Marie are treizeci şi opt de ani.

Au fost probleme în rândul şerbelor şi, odată cu sosirea verii, pântecele a trei dintre femeile nemăritate se umflă asemenea măceşelor. Nu sunt măicuțe, e adevărat, nu au făcut un jurământ de virginitate, dar lui Marie îi pare rău că nu reuşeşte să controleze aceste trupuri aflate în grija sa, ce va crede lumea mare despre abație dacă o să umble vorba? Ar fi un scandal imens. Iar ea ar fi înlăturată din funcția de prioră. Lăudat fie Dumnezeu că şi-a dresat bine superiorii prin complimente şi priceperea ei, nu sunt niciodată aici la abație ca să supravegheze bunul mers al lucrurilor. Se sfătuieşte cu Goda, care îi explică anumite detalii legate de procreare cu ajutorul unor metafore animaliere, momentul precis în care copiii devin adulți. În cele din urmă, cheamă la întrunire întreaga comunitate a abației, peste cincizeci de măicuțe şi în jur de optzeci din rândurile celorlalți, dincolo de grădină.

Este o perioadă dificilă, le spune ea cu o voce foarte gravă şi puternică. Începând de astăzi, pământurile abației delimitate de pădurea înconjurătoare vor fi un loc doar pentru femei. Toți ceilalți vor trebui să plece.

Toți servitorii care vor rămâne vor fi femei, spune ea.

Cerşetorii de ambele sexe vor primi pomană nu aici, ci la azilul pentru săraci pe care îl va întemeia în oraş, spune Marie.

Toți vizitatorii vor rămâne la hanul de lângă azilul pentru săraci, spune ea.

Respiră adânc şi le dă ultima lovitură. La vârsta de doisprezece ani, copiii şerbelor nu vor mai putea rămâne decât dacă sunt fete; în cazul în care şerbele nu-şi vor dori să se separe de familiile lor, Marie îi poate muta pe toți pe pământurile abației aflate dincolo de moşia principală, ca să lucreze acolo.

Nu este păcat să nu te naşti femeie, spune ea capetelor plecate din fața ei. Nu este vina unor nou-născuți că au nenorocul de a nu se naşte femei. Însă păcatul apare în viețile noastre în jurul vârstei de unsprezece sau doisprezece ani, când şarpele din trupul fiecăruia se trezeşte şi tânjeşte să-şi împrăştie veninul. Aceasta e adevărata poveste a primilor noştri părinți; aceasta este înțelegerea Evei.

În jurul ei se plânge mult, în timp ce unele măicuțe se bucură pe ascuns. Doar patru şerbe aleg să se mute împreună cu progeniturile pe alte pământuri ale abației. Iar pentru cele care aleg să rămână şi să-şi lase copiii să plece, Marie găseşte patru locuri în gospodării respectabile din oraş pentru copiii izgoniți.

Regina Eleanor îşi trimite o verişoară la abație, o copilă de douăzeci de ani pe nume Tilde, al cărei chip subțire şi palid contrastează cu mintea sa ageră şi cu sufletul său modest şi pios. Marie vede adevărata vocație a fetei pe chipul acesteia şi simte o licărire de invidie. Tilde îşi petrece fericită zilele în scriptoriu şi deseori are pete de cerneală pe bărbie. Marie o urmăreşte. Într-o bună zi fata ar putea deveni o prioră pricepută, gândeşte ea. Tilde dă dovadă de judecată, de blândețe, de fervoare.

Şi într-o zi, după ce i-a lăsat banii pe chirii lui Marie, Wulfhild se opreşte în scriptoriu să o sărute pe Gytha pe obraz şi să strecoare un pachet de seminţe de fenicul glasate în buzunarul măicuţei nebune. Gytha îi zâmbeşte puţin tristă. Seara, când, obosită, Wulfhild îşi scoate tunica de piele în casa ei, din veşmânt cade o pictură minusculă a unui animal fantastic desenat pe o scrisoare veche deschisă, un tigru verde cu zâmbet uman sau un arici cântând la lăută, pe care fetele sale într-o zi îl vor ţintui de perete, adăugându-l la colecţia lor. În unele nopţi când va merge să-şi sărute fetele în timp ce dorm, se va opri şi va simţi în faţa acestor numeroase bestii create de Gytha ceva asemănător cu ceea ce simţea, copil fiind, atunci când măicuţele cântau cei mai frumoşi şi mai minunaţi psalmi ai lor, o lentă revărsare euforică interioară. Evlavie. Numai de-ar fi avut timp să cerceteze acest sentiment, gândeşte Wulfhild cu regret; dar nu are timp, nu are niciodată timp, copiii au nevoie de ea, afacerile abaţiei au nevoie de ea, nevoile şi limitele corpului său au nevoie de ea. Îşi spune că se va apropia mai mult de Dumnezeu atunci când va îmbătrâni, într-o grădină, printre flori şi păsări. Da, într-o zi va sta într-o linişte deplină până ce îl va afla pe Dumnezeu, gândeşte ea, întinzându-se în pat să doarmă. Doar că nu acum.

Muncă. Rugăciune, care face parte din abaţie la fel de mult ca umezeala, vântul. Câmpurile, scroafele, livada.

Şi Eleanor, în continuare captivă. Regina, închisă într-o cuşcă, rămâne o rană deschisă în interiorul lui Marie. Aceasta nu răspunde la scrisorile priorei, nici acum. Este de nesuportat.

La abaţie soseşte o novice gălăgioasă şi îngâmfată. Are nişte sprâncene negre atât de groase, încât i se mişcă pe chip ca două omizi. Fata nu catadicseşte să înveţe să facă semne discrete cu mâinile şi, în refectoriu, strigă în gura

mare ce vrea să mănânce: Salată! Peşte! Într-o zi călduroasă după săptămâni întregi de ploaie, novicele îşi iau coşurile şi aleargă în pădure la cules de ciuperci. O discuție aprinsă atunci când găsesc câteva ciuperci mici, cu vârful ascuțit şi cu pălăriile întoarse; acestea sunt otrăvitoare, încearcă să spună celelalte novice, dar noua novice zice că nu, acasă le culegea tot timpul, sunt delicioase, vorbeşte tare, tot mai tare, răcneşte, apucă un pumn de ciuperci şi le bagă în gură. Celelalte novice se îndepărtează. Umplu multe coşuri în linişte. Când aud clopotele care anunță Vecernia, bagă de seamă că fata lipseşte. Într-un târziu, o găsesc moartă, răsucită între două buturugi mari acoperite de muşchi, cu chipul ca o vânătaie năprasnică, limba enormă atârnând între buze, o altă ciupercă palidă.

Marie are patruzeci şi cinci de ani. Sunt nouăzeci şi şase de maici şi douăsprezece surori laice, toate pricepute. Abația este înstărită.

În cele din urmă, într-o după-amiază furtunoasă, oarba, cântătoarea, inutila, binevoitoarea stareță Emme ajunge pe patul de moarte, unde are să zăbovească, mai mult melodie decât trup.

Marie are patruzeci şi şapte de ani. De la Roma, de la Paris, de la Londra, spioanele sale îi trimit scrisori grăbite şi alarmate: Ierusalimul a căzut din nou pe mâna celor necredincioşi.

Priora plânge. Este furioasă că nu a văzut nici măcar o dată oraşul pe vremea când era copil cruciat. Nevăzut, mult dorit, visat, oraşul a crescut înăuntrul ei an de an, transformându-se în oraşul ideal, sălaş al perfecțiunii, un oraş cu care niciun altul de pe pământ nu s-ar putea asemui. Plin de cedri, smochini, crini, gazele. Iar acum, odată cu căderea Ierusalimului, în regatul pământesc al dumnezeului său apare o spintecătură. Prin asemenea

spintecături se strecoară răul cel mare. Nu doarme noaptea, trăind cu spaima unui nor întunecat pe care îl simte cum se apropie. Acesta este cu atât mai îngrozitor cu cât rămâne învăluit în umbre; viziunea sa nu reuşeşte să pătrundă urmările. Mai mult, nu poate să doarmă, pentru că blestemul Evei a tot încercat să-i părăsească trupul prin flăcări ce o mistuie din interior.

Flăcări din adâncul ei, arzând spre exterior. Înfiorător. Neastâmpărul o face să se ridice din pat, să alerge.

Iazul abației este întunecat, opac. Noaptea este fără lună.

Simte în urma sa abația cocoțată pe deal, încovoiată şi veghind încă pe jumătate, deşi cufundată în somn. Aburii de căldură încă se înalță din pământ, broaştele îşi bat tobele, insectele țârâie cu milioanele, o pasăre singuratică de noapte îşi îngână cele câteva note.

Trupul său este posedat, electric de căldură, pielea îi e străbătută de un foc zbuciumat, căldura devine de nesuportat, iar ea fuge acum înspre lumina slabă a apei. Întunericul îmbelşugat al nopții se roteşte de jur împrejurul ei. Îşi scoate saboții şi ciorapii uzi de la roua nopții şi noroiul îi răcoreşte degetele. Apa îi ajunge la glezne, făcându-i poalele să atârne greu, apoi la genunchi, la ruşine, la pântece, atât de răcoroasă acum la piept şi la brațe, iar lâna udă îi trage trupul în jos. Broaştele se liniştesc. Ea îşi mai simte doar capul în flăcări, apa îi lipăie acum la bărbie. Un corp ca de câine în apa întunecată. O viziune cu uriaşul şi nătângul ei alaunt din copilărie într-o după-amiază de august, când nu i se mai vedea decât vârful roşiatic al nasului deasupra apei. Amintirea acelui câine mort de atâta vreme îi provoacă lui Marie un râs gutural şi profund care alunecă pe suprafața apei şi răsună în capătul îndepărtat al iazului.

Căldura din membre se scurge şi este înlocuită de răcoare, ca o alinare. Nesuferite, aceste valuri de căldură, îndeajuns de puternice încât să te scoată din minți.

Cu mult efort, căci hainele îi atârnă greu acum, reuşeşte să se întoarcă la mal.

Însă o siluetă o aşteaptă acolo. Marie îşi simte inima prinsă ca într-un cleşte. Groază: o spinare biciuită, un stomac înfometat, o năruire a demnității priorei. Fie. Nu va risipi nici măcar o rugăciune către Fecioară ca să prevină urmările faptelor sale. Păşeşte cu băgare de seamă, greoi. Chipul palid din veşmântul negru devine clar, e sora Elgiva, cu obraji rotunzi pistruiați, gene lungi şi palide, dintr-o familie saxonă veche.

Elgiva întreabă zeflemitor dacă priora a avut chef de scăldat pe întuneric. Cât de ciudată rămâne franceza în gura acestor englezi, treizeci de ani petrecuți la abație şi o ureche crescută pe continent tot nu se poate obişnui cu ea.

Dar Marie spune că nu, a făcut-o din cauza înjosirii cărnii. Însă acum că ştie că sora a privit-o în tot acest timp, are parte şi de înjosirea mândriei.

Sora Elgiva îi întinde o mână, ajută trupul greoi să urce pe mal. E atât de scundă, de fapt aşa sunt toate surorile în comparație cu Marie, creştetul capului ei ajunge doar până la clavicula priorei. Se întinde în sus ca s-o ajute cu potcapul, vălul şi boneta.

Elgiva spune că a auzit-o fugind afară şi a ghicit încotro se îndreaptă. Şi mama ei a pierdut blestemul Evei devreme. Odată, au găsit-o afară în mijlocul unei furtuni, îndesându-şi zăpadă în corsaj.

Cât de mult bine îi face suflul nopții care îi adie prin părul tuns, un curent răcoros de aer direct pe pielea capului. Elgiva se apleacă, prinde tivul scapularului şi îl ridică anevoios pe deasupra. Acum, poalele veşmântului. Atât de liberă. Un şoc, pentru că sora se apleacă să prindă

tivul cămăşii de noapte, însă aici, la abaţie, trupurile nu sunt dezgolite niciodată, doar cu ocazia băii lunare, iar noaptea are ochi. Dar o langoare s-a instalat în interiorul lui Marie după răcorirea în iaz. Calmarea valului de căldură parcă e de fiecare dată ca o desprindere a cărnii de pe oase. Cu ce ar greşi dacă ar lăsa-o pe Elgiva să o ajute? Aşa că îşi lasă pielea dezgolită la vedere, în timp ce ochii măicuţei îi alunecă pe piele aidoma unor mângâieri şi mâinile îi freacă trupul ud cu o bucată de pânză uscată, în noapte. Atunci când Elgiva înfăşoară pânza curată în jurul lui Marie, atinge cu vălul ei pieptul descoperit al priorei.

O surpriză totuşi; de fapt, nu e cu adevărat o surpriză. Buzele Elgivei sunt calde, respiraţia ei, proaspătă, pentru că a mestecat frunze de mentă în întuneric, pe drum spre iaz, iar pielea ei e fină.

Nu, gândeşte Marie, mustrându-se, cu toate că ştie deja că răspunsul este da. E slabă.

Potcapul, vălul şi boneta Elgivei sunt acum pe jos, cureaua, scapularul, veşmântul. Ea râde, nu mai aşteaptă să-i scoată cu totul cămaşa, ia mâna uriaşă a lui Marie în mâinile ei mici şi aspre şi o lipeşte de centrul său, o moliciune umedă şi delicioasă acum sub degetele lui Marie, o senzaţie de afundare ca atingerea muşchiului din pădure, plină şi suplă, apoi icnetele pe care le scapă sub presiunea gurii priorei. În genunchi, pe pământul umed şi cald. Acolo jos, Elgiva miroase a orz, arpagic, sare de mare şi nămol. Răsuflarea ei atât de apropiată e ca o muzică discretă, iar broaştele, uitând de tulburarea de mai devreme, şi-au reluat ariile. Degetele lui Marie sunt pricepute. Poate că Elgiva este una dintre măicuţele care se feresc în abaţie, sunt câteva aici ca ele. După ce Nest a trezit-o, Marie le-a văzut sărutându-se pe furiş în colţul umbros cu mure sau aşteptând noaptea lângă privată ca un alt trup să se strecoare la adăpostul întunericului. Mintea priorei înclină

spre engleză, franceza nu e potrivită pentru numirea corpului animal, *hand mouth tooth breast lip thigh skin cunt*, cuvinte prin care curge sângele fierbinte al simțurilor. Sub gura lui Marie, murmurul din gâtul alb al fetei, umflarea, revărsarea din ea, sunt un flux, valul însuşi, şi, repede, o a doua incandescență albă se adună în moalele capului lui Marie, dezlănțuirea în afară. Corpul său îşi recapătă uşor simțurile, unul după altul, percepe orăcăitul broaştelor, noroiul dulce de dedesubt, gustul gurii Elgivei, iar pielea i se dezmorțeşte.

Iar după ce se linişteşte, sora spune că se aştepta la asta. Auzise că şi priora o vizitează pe infirmiera Nest.

Preț de un moment, Marie nu poate respira, imaginându-şi că măicuțele vorbesc despre ea în felul acesta. O eliberare a umorilor, ca sângerarea lunară, aşa spusese infirmatrix. Nest, cu gura ei binevoitoare, frumoasă, catifelată, atât de pricepută. În nicio carte nu e pomenită sodomia feminină şi nu încape îndoială că moraliştii furibunzi ar fi amintit-o dacă era socotită a fi un păcat. Marie a căutat; tot ce a găsit a fost doar o tăcere răsunătoare.

Trupul îi e din nou înfăşurat în bucata de pânză, hainele ude sunt ridicate de pe jos, paşii lor rapizi străbat pământul întunecat. Mirosul Elgivei îi stăruie pe degete, nu te spăla, nimeni nu o să ştie. E o noapte fără lună, fără stele, un lucru bun. I se pare că acum clopotele pentru Utrenie îşi adună tăcerea în interior, pregătindu-se să răsune.

Sora ezită, apoi şopteşte că de multe ori e singură în lăptărie atunci când celelalte maici sunt ocupate cu treburile lor.

Marie îi spune că a devenit deodată interesată să afle cum se face untul. Elgiva râde. În beznă, păducelul e înveşmântat în florile albe, tremurătoare. Un ultim sărut grăbit. Elgiva intră în capelă. În întuneric, Marie o priveşte pe măicuță cum se întinde cu fața în jos pe lespezile de

piatră în fața altarului Fecioarei Maria, cu brațele aşezate în cruce, să se roage şi să aştepte oficiul nopții.

Privind-o, Marie simte o tristețe în suflet. Poate că este milă; nu o să onoreze invitația frumoasei măicuțe pistruiate, a minții-o. Dragostea obținută prea uşor, ştie asta din poveştile de dragoste curtenească, nu este dragoste. Dragostea care curge de sus în jos, de la prioră la măicuța lăptăreasă, nu e în acord cu legile bune. Pentru inima rigidă a lui Marie, nu pot fi alte complicații decât cele în care se implicase cu mult timp în urmă cu Eleanor, imposibile şi distante. Pentru alinarea nevoilor sale trupeşti, a acestui apetit carnal primitiv, o avusese cândva pe Cecily, iar acum nu poate fi vorba decât despre mâinile vindecătoare ale lui Nest.

Se repede în bucătărie şi apoi în pivniță. Nu găseşte nicio cămaşă, cealaltă este la spălat. Întinde bucata de pânză pe frânghia de rufe, iar pe rafturi, jos, în partea stângă, îşi găseşte veşmântul, singurul suficient de mare încât să-i acopere tot trupul. Urât lucru, cu peticele şi adaosul de tiv de acum treizeci de ani. Şi acum scapularul, ciorapii, acoperământul, repede-repede. Clopotele răsună deja. Se aud paşii măicuțelor pe jumătate adormite coborând scara întunecată.

Priora înfige ultimele ace în timp ce iese fugind din bucătărie. Şi acum de-a curmezişul claustrului, cu ai lui piloni goi aidoma fecioarelor în întuneric, of, taci minte, asemenea gânduri păcătoase sunt necuvenite, este vremea rugăciunii. Şi întârzierea, îngenunchierea, locul de lângă cel neocupat al stareței. În lumina singurei lumânări de pe partea cealaltă a scaunului stareței, chipul ajutoarei sale Goda se întoarce, nasul ei adulmecă, oare ar putea să simtă plăcerea de pe Marie, mâlul iazului, mirosul de pe degete? Schițează un zâmbet. Posibil. Goda munceşte printre junci şi porci. Cunoaşte corpul animal.

Deus in adiutorium meum intende. Utrenia.

Chipurile aplecate ale măicuțelor cântă, voalate în lumina slabă. Vocile adormite se ridică în *Venite*, cu antifon.

Şi ce minune! Ce miracol este acesta!

Căldura puternică şi profundă se stârneşte din nou, nepotolită; este focul mistuitor al blestemului Evei în momentul în care părăseşte trupul şi începe să pulseze dinăuntru. Însă, de această dată, în timp ce se răsuceşte insuportabil în interior, noul veşmânt deja ud de transpirație, ceva ciudat începe să se întâmple: văpaia valului de căldură se ridică, părăsind trupul lui Marie şi se revarsă în afară, coborând asupra fiecărei măicuțe în parte, într-un iureş luminos. Şi, pe măsură ce căldura coboară, pogoară în culori noi: în surorile laice din băncile din față aprinde o flacără palidă şi plăpândă, în novicele foarte tinere iscă o flacără de un roşu uşor mai aprins, care devine aurie în timp ce se răspândeşte spre măicuțele mai în vârstă sau albastră şi verde în măicuțele care pierd blestemul Evei – e o perioadă de panică, în care le vine să se arunce de la fereastră doar pentru a-şi astâmpăra umorile fierbinți ale corpului – şi flacăra se revarsă chiar aurie şi roşiatică peste acele măicuțe gârbovite şi ştirbe, ajunse deja de câteva decenii la calmul de dincolo de finalul fertilității. Căldura coboară pe rând asupra fiecărui cap; iar când se înalță din nou din fiecare, dă naştere unei străluciri înduioşătoare care continuă să acumuleze forță şi viteză într-un vârtej fierbinte de văpăi roşii, albe şi albastre. Căldura care se împrăştie de la un trup la altul este împărțită aşa cum sunt toate lucrurile în această abație de femei. Marie o vede cum trece dintr-un trup într-altul. Poate să vadă cum până şi stareța, aflată pe patul de moarte în camerele de deasupra refectoriului, se transformă într-o lumânare de seu a cărei flacără străpunge întunericul.

Şi toate sufletele, în timp ce cântă, strălucesc puternic în lume.

TREI

1.

Marie se află pe câmpuri la apus.

Şi acestea sunt semănate cu secară de iarnă.

Este 1188 şi stareța Emme a murit de puțină vreme, după boala îndelungată. Marie a fost făcută stareță în locul lăsat liber de Emme. O cutie plină cu bile albe de argilă pentru alegeri şi o singură bilă neagră printre ele, şi Goda acoperindu-şi chipul cu mâneca când s-a făcut anunțul. Zile la rând, ajutoarea priorei a muls animalele cu asprime, făcându-le să geamă, până când găleata i-a fost luată cu grijă şi maica a fost condusă în vie să se plimbe înainte şi înapoi de-a lungul întinselor rânduri, pe fiecare dintre ele cântând domol un întreg *Magnificat*. Când a ajuns la ultimul, s-a oprit din plâns şi şi-a revenit, chiar dacă mai umilă, chiar dacă îşi şoptea regretele în urechile calde ale animalelor. Confidente blânde, acestea clipesc şi iartă; nicio penitență.

Apoi a urmat fastuoasa consacrare a lui Marie ca stareță. O cheltuială colosală, căci erau atât de multe de sărbătorit, pentru a arăta bogăția şi puterea abației, mai întâi în oraşul de pe lângă catedrală şi apoi din nou, în privat, pentru femeile sale, măicuțele şi servitoarele abației. Marie a oftat

în sinea sa, cântărind suma necesară pentru toți iezii, toate lebedele, livrele de mirodenii şi butoaiele de vin trebuincioase. Din fericire, a avut timp îndeajuns ca să pună bani deoparte pe durata bolii lui Emme.

După ce au văzut cheltuiala, superiorii diecezani s-au arătat totuşi nemulțumiți, chiar înfuriindu-se atunci când au observat consumul excesiv din vinul lor. S-au înțeles în şoaptă să scotocească abația în căutare de bogății ascunse pe care să le împartă în alte părți. Aceasta fusese prima sa acțiune în calitate de stareță şi Marie deja greşise grav. A condus festivitățile cu zâmbetul pe buze, însă pătrunsă de o adiere rece.

După ce s-au încheiat festivitățile şi după ce noaptea s-a aşternut uşor peste abație, Ruth, care fusese şi ea novice în acelaşi timp cu stareța, a sărutat-o pe Marie şi i-a spus, Marie, prietena mea, astăzi ai radiat. Ai avut o strălucire divină.

Îmi pare rău, Ruthie. De acum înainte va trebui să-mi zici Mamă, i-a replicat aceasta, şi amândouă au izbucnit în râs.

Până să fie aleasă stareță, fierbințeala de la sfârşitul menstrelor se retrăsese deja din ea. Acum blestemul Evei nu o mai apasă. Când sângele s-a oprit, cuțitele care se răsuciseră în ea încă de când împlinise paisprezece ani au dispărut în sfârşit din pântecul ei.

În schimb, capătă o claritate rece, nesfârşită.

Acum vede mult în depărtare. Vede adânc în timp.

Va scrie despre prima ei viziune măreață, cutremurătoare, mai târziu, într-o carte doar a ei, ascunsă de ochii celorlalte măicuțe. În carte va descrie limpede toate cele întâmplate.

Nu mai e mult până la Vecernie. Crepusculul se lasă deasupra dealurilor, soarele asfințeşte în şerpuiri de aur şi

umbre. În spatele său, abația este mică şi albă în această ultimă vâlvătaie. Rândunicile se agită desenând arcuri pe cer.

Pe lângă căruțe, şerbele cântă un cântec senzual atât de vechi, încât cuvintele nu îi sună englezeşti lui Marie; şi, cu toate că nu ar trebui să asculte asemenea obscenități lumeşti, zecile de măicuțe voinice ascultă zâmbind pe jumătate, cu corpurile aplecate, cu veşmintele cernite care cad ca nişte umbre pe câmpuri şi coasele care şuieră ritmul cântecului.

Marie se înfioară.

Iar în răstimpul unei expirații, întreaga lume amuțeşte.

Şi atunci, în toată imensitatea sa, lumea îşi întoarce atenția cu toată forța asupra lui Marie.

Un fulger îi scapără în vârfurile degetelor. Mai iute decât o suflare îi trece prin mâini, prin carnea brațelor, îi străbate organele interne, sexul, pielea şi i se opreşte, zimțat şi dogoritor, în gât. Culori fermecătoare înfloresc pe cerul de deasupra pădurilor. Un tunet cutremură pământul de sub picioarele lui Marie, iar cerul se spintecă. În acea spintecătură stareța vede o femeie zămislită din măreția tuturor oraşelor lumii adunate laolaltă, o femeie înveşmântată în strălucire.

Iar pe capul femeii se află o coroană de stele. Astfel, Marie ştie că aceasta este Fecioara Maria, al cărei chip e ascuns de sclipirea a doisprezece sori.

Fecioara ține în mână un mugure sângeriu de trandafir. Din marea înălțime, lasă trandafirul să cadă peste pădurea aflată la picioarele ei, iar trandafirul înfloreşte plesnind din mugurele său şi, la fel de repede, se împrăştie. Petalele sunt purtate de vânt şi fiecare petală delicată culcă la pământ copacii falnici din pădure, desenând o formă. Iar Marie simte forma aceea în degetele ei, de parcă ea însăşi ar trasa-o cu mâna şi ştie că e un labirint; iar în inima labirintului

vede o floare galbenă de drobiță, care are pe tulpina ei zveltă o lună plină, strălucitoare.

Apoi, cu o mână, Fecioara îşi înlătură vălul de strălucire de pe chip, iar Marie poate acum să o privească direct pe Maica Binecuvântată; aceasta are chipul propriei sale mame, atât de tânără şi radiind iubire. Marie cade în genunchi.

În cele din urmă, Fecioara se acoperă la loc în strălucire şi păşeşte înapoi prin spintecătura ca o rană din cer.

Apoi cerul se vindecă şi îşi recapătă nuanța obişnuită de albastru închis.

Ziua răspândeşte lumină. Marie îşi vine în fire, îngenuncheată pe pământ şi înconjurată de fiicele sale.

Dintre acestea se ridică o voce care spune că stareța este bătrână şi că a avut un moment de rătăcire; dar alta răspunde mânioasă că stareța nu are decât patruzeci şi şapte de ani şi e puternică, copilă nătângă, are cumva probleme la ochi şi nu vede că stareța a avut o revelație divină?

Marie deschide ochii şi le zâmbeşte fiicelor sale care amuțesc în fața forței şi strălucirii cu care a înzestrat-o Fecioara Maria. Simte pe pielea ei cât de uimite sunt.

Le spune că se simte bine. Că se simte într-adevăr foarte, foarte bine.

Clopotul pentru Vecernie răsună în depărtare. Marie le trimite pe măicuțe acasă, iar şerbele se întorc cu căruțele şi juncile în hambar. Stareța îşi ridică poalele veşmântului şi aleargă iute şi cu putere pe câmpuri, în ciuda siluetei ei foarte mari. Traversează livezile, urcă în camerele ei şi, deşi bucătăreasa încearcă să-i pună o întrebare legată de cină, Marie nu se opreşte. Se aşază la pupitru şi îşi consemnează viziunea în întregime.

Abia după ce a recreat cu cerneală pe pergament toate cele văzute poate cu adevărat să înțeleagă întâmplarea, scrie ea în cărticică.

Viziunile nu sunt complete până ce nu au fost aşternute pe hârtie, până ce nu au fost privite de la depărtare şi nu au fost întoarse pe o parte şi pe alta.

În lume, înțelege ea, rătăcesc bestiile apocalipsei, care îşi lasă urmele întunecate de fum şi pârjolire pe pământ. Căderea Ierusalimului va aduce căderea întregii lumi creştine. Credincioşii vor fi masacrați, siluiți şi înrobiți. Evreii de pe pământurile creştine vor fi învinuiți şi închişi în casele lor, arşi pe rug şi ucişi fără milă; femei şi copii vor fi îngropați de vii. Foamete, cuceriri, cutremure, incendii şi leşuri risipite pe câmpii. Un nor funest s-a aşternut deasupra capetelor de peste tot din lume şi întunecă aerul chiar şi aici, unde se află ele. Este de datoria lui Marie ca Mamă pentru fiicele ei să izgonească până şi vederea norului de pe aceste meleaguri.

Iar prin viziunea care i-a fost oferită sub forma unui dar strălucitor, Fecioara i-a arătat lui Marie cum să-şi ferească fiicele de influențele lumeşti.

Întrucât Marie, în rolul său de stareță, este ea însăşi floarea de drobiță care creşte prin abație şi numai puterea ei o menține în picioare.

Credința fiicelor sale este cea care străluceşte ca luna, singura lumină de pe cerul tot mai întunecat.

Cu trandafirul, Fecioara a făcut un labirint în pădurile din jurul abației, pentru a-i arăta stareței că şi ea trebuie să facă acelaşi lucru.

Trebuie să construiască un labirint.

Abația s-a aflat dintotdeauna la un sfert de zi distanță de oraş. Însă dacă de jur împrejurul ei s-ar construi un labirint cu un pasaj secret, un drum atât de complicat, încât să-i descurajeze pe toți, mai puțin pe cei mai hotărâți vizitatori,

atunci Marie şi-ar putea ține fiicele departe de lumea corupătoare.

Acest loc nu s-ar mai afla sub nicio altă autoritate în afară de autoritatea lui Marie.

Iar ele ar putea continua să trăiască pe această bucată de pământ pe care abația s-a aflat dintotdeauna şi fiicele sale ar fi astfel izolate, ocrotite, în siguranță. Vor fi autonome, independente. Vor crea o insulă de femei.

2.

În toiul nopții, Marie le cheamă pe cele mai pricepute patru fiice ale sale.

Noua priori Tilde, agitată şi meticuloasă, cu chipul dulce şi speriat al unui pârş. Oh, cum îl iubeşte pe Dumnezeu această fată, este însetată de Dumnezeu, crede în bunătatea tuturor lucrurilor cu un soi de simplitate riguroasă. O asemenea simplitate şi putere de înțelegere în această lume complexă cere un grad înalt de inteligență, crede Marie. O invidiază pe fată, o admiră.

Şi tânăra şi sârguincioasa soră Asta, a cărei minte e clară şi mecanică, înțelegând în profunzime mersul lucrurilor, care păşeşte cu o aplecare periculoasă înainte, de parcă ar fi nerăbdătoare să ajungă degrabă acolo unde şi-a propus, ale cărei bune maniere la masă sunt atât de înfiorătoare, încât e ca o penitență să stai aşezată în fața ei.

Şi sora Ruth, care a fost novice în acelaşi timp cu Marie şi a cărei minte este deschisă şi ascuțită.

În cele din urmă, Wulfhild, executoarea judecătorească a abației, trezită din somn în casa ei foarte frumoasă din oraş, unde le are pe cele patru copile ale ei, istețe şi puternice.

Târziu în noapte, reuşesc să se strângă toate în camerele lui Marie. Bucătăreasa le aduce brânză, pâine şi plăcinte cu fructe şi vin dulce venit tocmai din Burgundia. La vederea bucatelor, femeile regretă mai puţin somnul pierdut.

Apoi Marie se ridică, uriaşă, lângă foc. Ruth gândeşte că aceasta străluceşte cu o lumină care nu e de la flăcări. Stareţa le povesteşte pe îndelete viziunea pe care a avut-o pe câmp în acea zi şi apoi le prezintă planul ei.

Priora Tilde îşi pleacă impresionată capul, nu opune rezistenţă; îi este teamă de Marie, ce iute i se învârte mintea, iar acum vede cum răzbate prin superioara sa lumina primită de la Fecioară.

Pentru sora Asta, provocarea pe care o aduce o acţiune de asemenea proporţii este incitantă, e o problemă de rezolvat, iar chipul său mic şi ascuţit se înroşeşte de entuziasm. Face câteva calcule rapide şi spune că proiectul ar putea fi realizat în doi ani, dacă sunt folosite toate braţele care nu trebuie să se ocupe de funcţionarea abaţiei şi dacă o să cumpere zece junci infertile sau cai de tracţiune care să care crengile tăiate până la grămezile aprinse.

În mintea surorii Ruth, îndoiala cufundă totul într-o linişte profundă. Simte fiori reci şi tremură. Dar apoi îşi înfrânge tulburarea gândindu-se la Marie aşa cum o cunoscuse pe vremea când era novice, în primele luni de la sosirea ei la abaţie: o uriaşă sprintenă, numai piele şi os, tăcută în tristeţea ei. Se gândeşte cum, în cei treizeci de ani care s-au scurs de la acea zi fatidică, abaţia a crescut în prosperitate şi confort, de la douăzeci de măicuţe flămânde la aproape o sută de măicuţe şi zeci de servitoare şi aproape la fel de multe şerbe care locuiesc în căsuţele lor împreună cu copiii lor. Şi toate aceste amintiri, toată însemnătatea copleşitoare a recunoştinţei pe care măicuţele i-o datorează lui Marie, cei treizeci de ani de cârmuire şi geniul de care stareţa a dat dovadă în dirijarea afacerilor abaţiei, toate

acestea îi trec prin minte surorii Ruth. Într-un sfârşit, se gândeşte că labirintul ar fi cu neputinţă, cât de stupidă ar părea această idee dacă ar veni din partea oricui altcuiva în afară de Fecioara Maria, prin receptaculul său uriaş şi de neclintit, şi anume stareţa Marie; în cele din urmă, ajunge să înţeleagă că voinţa lui Marie e mai puternică decât orice imposibilitate de ordin practic şi că se va împlini chiar dacă Ruth se împotriveşte.

Îşi lasă capul în jos, se roagă, îl ridică şi spune „da”, deşi glasul său şovăie cu îngrijorare în momentul în care îşi anunţă votul.

Numai Wulfhild se opune planului stareţei. S-au împlinit doisprezece ani de când a devenit executoarea judecătorească a abaţiei, în costumaţia ei ciudată alcătuită din tunică şi fustă de piele, ambele lucioase de la seul cu care le unge pentru a le face impermeabile. Este o femeie brunetă, cu pielea arsă de soare, care lasă impresia că reuşeşte să-şi ţină sub control tumultul sufletesc doar prin puterea voinţei. E mai scundă decât Marie, însă, asemenea ei, are un soi de autoritate înnăscută pe umerii traşi înapoi. Atunci când se încruntă, frumuseţea pometilor ei înalţi şi a genelor lungi se transformă brusc în severitate. Această Wulfhild, cu o coloană vertebrală puternică, este cea care se ridică acum şi îi spune stareţei „nu”.

E un plan nebunesc, continuă ea. Este sortit eşecului.

Marie clipeşte încet, iar celelalte femei din încăpere îşi ţin respiraţia. Stareţa repetă „nu”, fără emoţie.

Wulfhild spune că abia au reuşit să economisească îndeajuns pentru stăreţie, ea însăşi le-a dat acordul muncitorilor să înceapă să extragă piatra din carierele din care e tăiată toată piatra abaţiei, ar fi absurd să se oprească acum. Le va lua încă zece ani să pună destui bani deoparte.

Marie o întreabă foarte încet pe Wulfhild dacă o iubeşte.

Aceasta îi răspunde că o iubeşte atât de mult, încât îndrăzneşte să-i spună stareței atunci când e de părere că greşeşte şi că nu toate femeile din cameră se pot mândri cu o asemenea sinceritate atunci când Marie îşi poartă chipul de ucigaşă, ca acum. Însă stareța nu o sperie, nu pe ea, pe Wulfhild.

Când de fapt este clar, după iuțeala cu care îi zvâcneşte pulsul în gât, că stareța o sperie şi pe Wulfhild.

Tăcerea se prelungeşte, cumplită.

Cu o voce atât de joasă, încât toate femeile se apleacă înainte ca s-o poată auzi, Marie spune că, atunci când Wulfhild vorbeşte, o face cu vocea autorității lui Marie, pe care ea nu a făcut decât să i-o împrumute executoarei judecătoreşti. Dar stareța vorbeşte cu autoritatea Fecioarei Maria, care i-a oferit o viziune măreață chiar în acea zi.

Cu siguranță, continuă ea, Wulfhild nu ar îndrăzni s-o contrazică pe Fecioara Maria.

Şi astfel, opoziția executoarei este nesocotită. Aceasta oftează. Se resemnează cu starea de fapt. Cu o privire arzătoare, se apleacă peste masa pe care Asta, entuziasmată, a început deja să schițeze planuri.

În fața infirmeriei, cele trei măicuțe bătrâne stau aşezate la soare. Una năpăstuită, alta smintită, alta care alunecă în timp.

Estrid a murit în somn şi a fost înlocuită cu Amphelisa, o măicuță care a călcat pe o pereche de şerpi care copulau, fiind blestemată cu o muşcătură drept pedeapsă; jumătate din corpul ei e paralizat şi se chinuie să vorbească.

Duvelina, cea care are cel mai pur sânge dintre toate maicile, trăgându-se din cea mai mare familie din Franța, s-a născut zgârcită la vorbă, cu un zâmbet şiret şi un chip de parcă şi-ar ține ochii pe jumătate închişi în fața unui vânt mereu puternic.

Şi Wevua care, neputând să se mai ancoreze în timp, se sălbăticeşte pe zi ce trece.

Priora Tilde, care aleargă toată ziua, le-a dat mazăre de decorticat, fiindcă acum, când pădurile răsună de zgomotul copacilor tăiaţi şi de ţipetele măicuţelor, fiecare mână trebuie să muncească, nu mai e timp liber nici măcar pentru maicile bătrâne şi bolnave.

Wevua se plânge că, de când au început să construiască labirintul, dormitorul duhneşte a transpiraţie. Cu neputinţă să respiri, deci cu neputinţă să adormi. Şi nimic nu mai este curat. Cearşafurile sunt oribile. Podeaua din refectoriu e plină de noroi.

Cu pronunţia ei nedesluşită, Amphelisa spune că e foarte greu, pentru că au rămas foarte puţine măicuţe să lucreze aici la abaţie. Sărmana Tilde.

Se opresc pentru o clipă din decorticat pentru a urmări vălul priorei Tilde îndepărtându-se iute pe lângă ferestre. Priora nu a mai rămas decât cu douăsprezece maici şi servitoare care să facă treaba întregii abaţii, plânge în timp ce bate untul, plânge în timp ce aleargă să scoată pâinea din cuptoare, din disperare a cedat şi a lăsat buruienile să invadeze grădina.

Duvelina îşi apleacă capul. Datorită simplităţii sale, ea este probabil cea mai credincioasă măicuţă dintre toate, cea prin venele căreia curge bunătate neîntinată. Începe să cureţe mazărea incredibil de repede, mâinile sale îşi pierd conturul, este chiar foarte pricepută la decorticatul mazării.

Amphelisa rosteşte cuvântul „copilă”, adică ce îngrozitor că acea copilă dedicată vieţii monahale a murit ieri, când stătea în calea unui stejar care se prăbuşea. Chiar în acea dimineaţă avusese loc înmormântarea. Amphelisa încă simte seva crinilor culeşi cu mâna sa bună pentru a fi aşezaţi pe trupul neînsufleţit, înfăşurat în giulgiu.

Wevua pufneşte în râs. Le spune celorlalte că toate surorile laice care sunt trimise aici mor. De ce s-ar aştepta la altceva? Peste tot e foamete. Atâta moarte. Şi servitoarea aceea netoată care a mâncat o rădăcină asemănătoare cu un morcov, dar care de fapt nu era morcov, şi care a spumegat până ce a murit. Şi bietele surori frumoase ale lui Wevua albăstrindu-se la faţă în timp ce se sufocau, ce oroare! Ea însăşi le-a săpat mormintele. Ploaia rece de februarie. Mâinile ei pline de sânge. Wevua îşi desface palmele şi le priveşte. Pare jignită să descopere că mâinile i-au îmbătrânit subit.

Prin acest gest, Amphelisa ştie că Wevua s-a întors în timpurile foametei de dinainte ca Marie să preia controlul asupra abaţiei, câţiva ani înainte ca ea însăşi să fi sosit la mănăstire, o novice de doar şaisprezece ani. O întreabă pe Wevua ce părere are despre noua prioră Marie, curioasă să ştie cum era aceasta pe vremuri.

Wevua pufneşte în râs şi spune că noua prioră Marie e o nulitate. E slabă. Încă o copilă în corpul său masiv. Abia ştie rugăciunile pe care toţi copiii creştini le ştiu pe de rost. Este şocant. A fost crescută ca o păgână. E adevărat că a purtat crucea când era copil cruciat, însă din slăbiciune, şi-a încălcat jurământul pentru a se întoarce acasă fără să fi văzut Ierusalimul. O cruciată ratată; mai rău chiar decât cei care s-au dus în Outremer doar pentru a se îmbogăţi. Wevua o aude uneori pe Marie vorbind tare în timp ce visează. Se pare că a avut o dragoste mare la curte. Fata încă murmură după dragostea aceea. În unele nopţi, Wevua se trezeşte, iar patul lui Marie este gol, cine ştie unde umblă. Wevua prezice că aceasta va muri în curând de inimă frântă. Bine, spune ea, să laşi o necredincioasă ca ea să fie priora unei comunităţi de fecioare sfinte e un scandal, un păcat.

Amphelisa zâmbeşte cu jumătate de gură. Timpul a dovedit cât de mult s-a înşelat Wevua.

Aceasta spune fără tragere de inimă că fata totuşi învaţă repede. E suficient să cânţi un antifon o dată cap-coadă şi ea îl învaţă pe de rost. Dar Wevua crede cu tărie că Marie nu ar trebui să devină măicuţă, pentru că e limpede că nu-l iubeşte pe Dumnezeu.

Iar Amphelisa râde din tot sufletul când îşi imaginează că stareţa nu ar străluci de sfinţenie. Apoi îşi reaminteşte că sunt cu toate păcătoase şi că niciuna dintre ele nu este perfectă, nici Maica Marie.

Priora Tilde zboară pe cărarea din grădină, gâfâind, şi strigă de la depărtare ca să întrebe dacă au terminat de curăţat mazărea. Apoi aproape că-i scapă un ţipăt când vede coşul doar pe jumătate plin. Îşi roagă surorile să muncească mai repede şi fuge în treaba ei.

Duvelina aproape că atinge cu nasul mazărea din poala sa, atât de mult se căzneşte.

Cele trei măicuţe rămân tăcute până ce îşi termină treaba. O văd pe Tilde cum se năpusteşte în capelă, unde trage clopotele pentru Nonă. Wevua se ridică, ia coşul cu mazărea pentru masa de seară sub un braţ şi pe Amphelisa cu celălalt, şi se îndreaptă spre capelă. Mintea ei alunecă în timp, însă corpul încă e puternic, în ciuda piciorului zdrobit. Duvelina fredonează în timp ce îşi târâie picioarele în urma lor. Wevua o lasă pe Amphelisa la uşă şi duce mazărea înăuntru. Amphelisa aşteaptă, sprijinindu-se de piatra caldă. Wevua iese şi pune coşul jos, o ridică pe cealaltă măicuţă şi o conduce înăuntru, la banca sa.

Foarte puţine maici au mai rămas să cânte Nona; celelalte sunt în capela de lângă pădure, unde e numai rumeguş, fum, transpiraţie şi ciripit de păsări. Înăuntru se află priora Tilde, cele trei maici bătrâne şi Goda, care are grijă de animale de una singură. Infirmatrix Nest s-a întors

să ia nişte alifie pentru băşici şi pansamente pentru măicuţele care lucrează în pădure şi acum se aşază nerăbdătoare ca să aştepte încheierea oficiului divin. Lumina se revarsă lin prin ferestre deasupra băncilor de lemn care sunt, în cea mai mare parte, goale.

Priora Tilde oficiază slujba în absenţa măicuţei cantrix.

Nest cântă, dar gândurile îi zboară spre pădure. Aude cum se taie lemne în depărtare, trosnetul copacilor doborâţi; celelalte femei, măicuţe, servitoare şi şerbe s-au întors foarte repede la munca lor. Tânjeşte să fie împreună cu ele în soare şi vânt. O magie ciudată s-a abătut asupra trupurilor lor. În fiecare zi de când stareţa a anunţat proiectul, vremea a fost frumoasă, nu foarte caldă, zilele prelungindu-se, astfel încât puterea şi rezistenţa sporită a femeilor sunt puse la încercare prin mai multe ore de muncă. Se întorc cu mâinile bătătorite, obrajii arşi de soare, cu un umblet marcat de oboseală şi mândrie, trupuri deja adormite în momentul în care se prăbuşesc în pat după Completoriu. În tot acest timp, Nest nu a îngrijit decât răni minore şi a avut de-a face doar cu un singur deces: micuţa copilă în vârstă de numai opt ani, dedicată vieţii monahale, care se juca în tufăriş şi n-a auzit strigătele să se ferească din calea stejarului doborât. Fetele mai mici sunt responsabile de juncile infertile şi de caii de tracţiune şi este o încântare să vezi cum animalele se mişcă la auzul glasurilor lor subţiri şi cum majoritatea fetelor pot munci la fel de mult ca măicuţele. Cât de iute lucrează toate femeile, pline de strălucire şi convingere. S-au făcut paravane şi cărări ascunse care maschează scurtătura dintre abaţie şi oraş. S-a săpat ultimul tunel secret, doar pe o distanţă scurtă, din spatele paravanului şi până sus în hambarul din spatele azilului de săraci şi al hanului; însăşi Nest a mânuit târnăcopul pentru a face ieşirea la lumină. Şi, prin pădure, se îngroapă izvoare pe sub drumuri, se cară coşuri cu pământ, făpturile care-şi încordează puterile scot

buşteni şi trunchiuri din pământ, puieţii care au fost transplantaţi îşi dublează dimensiunea într-o singură lună, iar tufele umplu locurile goale atât de bine, de parcă ar fi fost plantate acolo încă de la facerea lumii. Acolo unde sunt spaţii de umplut şi unde tufişurile nu sunt îndeajuns, se construiesc paravane ingenioase, care întreţin iluzia că drumul ar continua izolat la nesfârşit, cu toate că e separat de alte drumuri printr-o fâşie de copaci şi tufăriş. Pe drumul care se desfăşoară domol, un braţ de pietricele aduse de la cariera de piatră este pus sub alt strat, de aceeaşi grosime, de pământ. Apoi, un aparat construit de Asta, de măicuţa tâmplar şi cea fierar îşi face apariţia, o minunăţie de maşinărie: zece dintre cele mai puternice muncitoare stau înăuntrul unei roţi gigantice şi păşesc în acelaşi timp pentru a bătători pământul.

De ce ar fi în stare Asta dacă ar avea o minte belicoasă: maşinării letale cumplite, lansatoare de foc şi venin, maşinării zdrobitoare, maşinării cu substanţe încinse pregătite să explodeze; ideile o entuziasmează atât de mult, încât ciudatei măicuţe îi scapă din vedere urmările. E uluitor cât de mult drum poate fi construit într-o singură zi prin pădurea seculară. Primul lob al labirintului este deja terminat, al doilea lob a fost început. Iar toate femeile care se află acolo şi lucrează împreună se simt binecuvântate în lumina aurie, în ceaţa focurilor, în aerul proaspăt, în transpiraţia şi efortul desfătător al corpurilor lor. Chiar şi stareţa munceşte, iar forţa imensă a lui Marie îi taie respiraţia lui Nest. Stareţa nu este foarte diferită de o juncă infertilă, acel soi straniu de bou virago, nu femelă sau mascul, ci ambele în acelaşi timp. Marie a fost întotdeauna puternică. Nest îi simte forţa cărnii, de parcă s-ar mişca chiar acum sub mâinile sale. Este greu să-ţi imaginezi că sunt oameni prin venele cărora curge sânge nobil şi care sunt fizic mai puternici decât muncitorii câmpului. Nest

cade pe gânduri; înseamnă asta oare că sunt şi oameni de rând care ar trebui să conducă? Ideea o face să râdă. Din cealaltă parte a corului, Wevua îi aruncă o privire mânioasă.

Verset. Rugăciune. Binecuvântare. Nest îşi ia coşul cu alifie şi pansamente şi aproape că fuge înapoi în pădure ca să panseze mâinile suferindelor, pentru ca acestea să poată să se întoarcă la muncă.

Priora Tilde o priveşte devastată cum pleacă. Spune cu o voce slabă că infirmatrix ar fi putut lua cu ea mâncarea în roabă, pentru ca Tilde să nu fie nevoită să o ducă ea femeilor aflate la lucru.

Iar Goda, care nu e nicidecum o femeie delicată, o bate pe prioră pe umăr şi îi spune să se liniştească, să se odihnească un minut, Goda însăşi o să meargă să le ducă mâncarea. O dojeneşte pe Tilde că trebuie să înveţe să fie mai cu capul pe umeri, că trebuie să le dea treburi de făcut şi celorlalţi, ca să nu moară din cauza oboselii. Tilde ar trebui să o ia pe ea, ajutoarea de prioră, drept exemplu, fiindcă Goda ar putea mâna juncile în fiecare zi pe câmp, dar dă o mână mai mare de ajutor atunci când îngrijeşte animalele. Ca să vezi, chiar în această dimineaţă a uns cu alifie porcul care avea anusul umflat, astfel că scroafele au scăpat de ţipetele neîncetate ale porcului şi au avut parte de linişte. Da, spune Goda cu satisfacţie, Tilde trebuie să-şi găsească propriii porci cu prolaps şi să le ordone altora să mâne juncile, aceasta este ceea ce s-ar putea numi o metaforă, nu-i aşa, însă atunci când se întoarce să-i zâmbească fetei, Tilde deja a ţâşnit în altă parte.

În pădure, Marie se gândeşte la regina eliberată recent din captivitate, la felul în care ar putea arăta Eleanor după aceste lungi decenii, fiindcă până şi regina trebuie să fi îmbătrânit. Îşi ridică privirea şi o vede pe Nest mergând pe drumul nou şi aglomerat, îmbujorată de la atâta mişcare.

Cât de frumoasă e cu zâmbetul pe buze, micul defect al semnului din naştere de lângă nas o face parcă şi mai frumoasă.

În această perioadă, Marie este înfometată. Înfometată de orice, de mâncare, muncă fizică, aerul rece şi bun din plămâni; iar această foame se întețeşte atât de mult la vederea lui Nest, încât se vede nevoită să închidă ochii şi să-şi țină respirația până ce trece pe lângă ea.

Măicuțele lucrează până ce vântul păleşte, vine ninsoarea şi pământul devine prea tare ca să mai poată fi săpat. Astfel intră în perioada orelor lungi şi întunecate ale contemplației de iarnă, când tânjesc după copaci şi aer curat, trupurile lor devenind agitate din cauza lipsei de mişcare, iar visele, înțesate de labirinturi. Au dus la capăt mai multe decât a îndrăznit Asta să calculeze, doi lobi întregi de pădure au fost transformați în labirint, dinspre oraş către nord-est, către dealuri şi către nord-vest, de unde se furişează lupii primăvara ca să ia mieii. Maicile îşi termină munca devreme în brutărie, în berărie, în lăptărie, ca să poată merge să taie şi să stivuiască lemne. Cât de bine este să transpire din nou, să simtă cum li se încordează muşchii în timp ce lucrează. Arsurile de soare pălesc în lumina slabă din interior. Luciul sănătos din obrajii lor se stinge. Priora Tilde observă cum servitoarele pun pe picioare abația în doar câteva zile, curăță şi lustruiesc toate podelele şi tâmplăria, repară tot ce s-a stricat între timp. Manuscrisele din scriptoriu, care fuseseră lăsate deoparte cât munciseră afară, sunt acum reluate şi terminate cu repeziciune, măicuțele petrec ore lungi deasupra breviarelor, psaltirilor şi liturghierelor şi isprăvesc toate comenzile.

Sora Gytha, cea nebună, care este analfabetă din cauză că literele dansează şi îşi schimbă forma în fața ochilor ei, dar care pictează ilustrațiile manuscriselor cu o imaginație nebunească – diavoli perfecți pictați cu albastru, martiri

pierind în izbucniri îngrozitoare de sânge –, rămâne fără manuscrise de ilustrat şi, ca să-şi împiedice gândurile să i se împrăştie precum sporii păpădiilor, începe să povestească în şoaptă tuturor celor care vor să audă despre orgiile din pădure.

Pacte de sânge, prunci nebotezaţi transformaţi în tocană, sânge de virgine băut ca pe vin, despre toate acestea le vorbeşte.

Într-o dimineaţă îngheţată, Gytha o opreşte pe stareţă după rugăciune şi îi spune iute în şoaptă, cu sufletul la gură, că a văzut aseară cum se unduiau şi dansau copacii în sunetul goarnelor şi al tobelor vrăjitoarelor care se adunaseră acolo în toiul nopţii, în întunericul absolut fără de lună, ca să-şi execute ritualurile hidoase şi întortocheate de la miezul nopţii în jurul focurilor făcute nu din lemne, ci din mormane de carne uscată de prunci. Şi că Gytha le-a spus copacilor că nu o păcăleşte inocenţa lor prefăcută, căci ea ştie prea bine că nu sunt decât instrumente ale diavolului. Gâfâie. Dinţii îi sunt mânjiţi cu albastru în locul în care roade pensula lapislazuli, ca să-i ascută vârful.

Marie îi răspunde prudentă că poate ceea ce a văzut Gytha azi-noapte nu a fost decât o furtună de vânt şi lapoviţă care a zguduit copacii, un vânt care a vuit cu nenumăratele voci ale animalelor. Stareţa vede adevărul ascuns în ceea ce alţii consideră a fi nebunia Gythei.

Chiar în acea dimineaţă, Marie îi cere măicuţei nebune să picteze pe pereţii capelei o măreaţă Maria Magdalena, cu părul roşcat răsfirat în jurul trupului. *Apostola Apostolorum*, sfânta preferată a lui Marie; ea care, gândeşte aceasta, era adevărata temelie a bisericii. Încet, apare chipul sfintei. Este chipul lipsit de farmec, prelung şi osos, al stareţei Marie, în aureola sa aurie. Trăsăturile sunt tipic cabaline. Gytha cântă în timp ce lucrează. Stareţa simte cum se înroşeşte la faţă, îngrozită; aici nu sunt suprafeţe în care se poate

oglindi, nici măcar o cutie metalică bine lustruită şi, în măreția puterii sale, stareța a uitat până şi amintirea marii ei lipse de frumusețe, până ce Gytha a pictat-o pe tencuială.

Celelalte măicuțe confecționează diverse lucruri. Țes grămezi de pânzeturi şi lânărie, repară coşuri, lucrează piei. Încearcă să obțină un soi nou de bere din plante, în berăria de lângă pârâul înghețat.

Iar dincolo de zidurile grădinii, unde măicuțele meşteşugari şi-au construit adăposturile de pe lângă şantier, Asta, țopăind entuziasmată, împreună cu măicuța fierar şi măicuța tâmplar, construiesc maşinării pentru a îmbunătăți şi iuți munca la primăvară. Le ajută celelalte măicuțe din breaslă: măicuța cizmar, măicuța sticlar şi măicuța olar. Ele creează un fierăstrău acționat de două junci infertile sau două iepe care se învârt în cerc. Acesta poate să doboare în câteva minute un copac de diametrul a trei măicuțe ținându-se de mâini. Meşteresc o sanie care transportă copaci până la grămezile pentru ardere, cu ajutorul unui singur animal în jug. Construiesc cărucioare cu roți mari de fier care pot să străbată uşor terenul neregulat.

Urmează postul Crăciunului, Crăciunul şi Boboteaza, aidoma unor lumini strălucind în întuneric.

Şi astfel, întunericul rece se retrage. Înainte ca pământul să se dezghețe complet şi vegetația să se ivească peste tot, în cenuşiul de dinaintea postului Paştelui, măicuțele îşi reiau cu bucurie munca pe care le-a încredințat-o Sfânta Fecioară.

Mâinile lui Marie sângerează. Tocmai a urmărit oftatul resemnat al unui frasin care, după un trosnet cumplit, s-a prăbuşit lent şi grațios în lumina slabă de martie.

Veverițe dau năvală şi se răspândesc care încotro, iar păsările se împrăştie prin deschizătura din coroană.

Acesta este momentul în care i se înfăţişează Fecioara pentru a doua oară.

Mai târziu, după ce se întoarce gonind peste pământul îngheţat şi câmpurile cu secară de iarnă, urcă într-un târziu în livadă şi ajunge în abaţia încremenită de când adăposteşte atât de puţine suflete. Stareţa Marie urcă pe scări către anticamera ei rece, se aşază la pupitru, notează şi apoi o să copieze aceste rânduri în latină în cartea sa personală, *Cartea Viziunilor*:

Al doilea dar oferit de graţia Doamnei Noastre, Steaua Mării, Scaunul Înţelepciunii, Oglinda Justiţiei.

Stăteam cu un topor în mână şi priveam căderea unui copac în pădure, când deodată am simţit cum o pulsaţie adâncă îmi încălzeşte capul, după care fulgerul ca un şarpe mi-a biciuit picioarele.

În pădurea din spatele meu a apărut o lumină. A strălucit deasupra fiicelor mele şi a copilelor aşezate pe spinările animalelor din juguri; şi toţi cei care erau în mişcare au fost întrerupţi din muncă şi ţintuiţi pe loc, ca de o mână misterioasă. Iar pământul azvârlit din sape şi rumeguşul care plutea în jur au încremenit în aer. M-am întors. Şi apoi am căzut în genunchi, fiindcă pe locul în care urma să fie construit drumul prin pădure erau două femei a căror sfinţenie strălucea atât de puternic, încât sclipirea lor m-a făcut să-mi feresc chipul.

Una dintre femei purta un veşmânt de culoarea verdelui crud de început de primăvară, atunci când frunzele plesnesc bogate pe crengi, florile se deschid şi vântul suflă dulce şi răcoros peste pământ; bijuterii bătute cu smaralde, safire şi perle îi împodobeau creştetul şi mânecile, iar din piept îi sângera o rană mare şi deschisă, cu sclipiri aurii, rana suferinţei materne.

Căci Maica Domnului, Maria, Fecioara Binecuvântată era cea care mi-a dăruit această viziune.

Iar aceasta a fost a doua oară când Maica Sfântă a binevoit să-mi dezvăluie chipul său.

De mână cu ea era o femeie la fel de strălucitoare, într-o pelerină de culoarea sângelui, cu diamante şi argint la gât şi la încheieturi, iar pe sprânceană îi scânteia în rubine rana făcută de toiagul îngerului care o izgonise din prima grădină; căci aceasta era Eva, prima mamă a omenirii. În cealaltă mână ţinea o coastă din cristal, fiindcă ea însăşi fusese modelată dintr-o coastă şi se dovedise o îmbunătăţire a primului muritor plăsmuit numai din lut. Nu e oare adevărat că aurul scos direct din piatră este mai puţin perfect decât aurul topit din piatră prin muncă şi apoi călit până ce capătă strălucirea soarelui?

Femeile m-au privit în linişte, cu chipurile pline de iubire. Şi când într-un târziu am îndrăznit să-mi fixez privirea asupra lor şi n-am mai îndrăznit să-mi iau ochii de la ele, şi-au ridicat mâinile împreunate şi s-au sărutat. A sărutat-o cu sărutările gurii ei.

În acest chip mi-au arătat că războiul bine-cunoscut dintre ele nu era decât o iluzie creată de şarpe pentru a semăna dezbinare, ceartă şi nefericire în lume.

Fiindcă, am înţeles eu, după ce a gustat din fructul oprit, Eva a prilejuit cunoaşterea, iar cunoaşterea a făcut cu putinţă capacitatea de a înţelege perfecţiunea rodului din pântecele Mariei şi darul oferit de aceasta lumii.

Şi fără defectul Evei, nu ar exista puritatea Mariei.

Şi fără pântecele Evei, care este Casa Morţii, n-ar fi existat pântecele Mariei, care este Casa Vieţii.

Fără cea dintâi *matrix*[5], n-ar fi putut exista salvatrix, cea mai mare *matrix* dintre toate.

---

[5] 1. Uter; 2. Matrice, tipar; 3. Mamă, izvor, origine. (Lat.) (*N. trad.*)

Iar în clipa în care am înțeles toate astea, cele două femei s-au ridicat în același timp din locul în care stăteau în desișul mort al pădurii iernatice și, împreună, s-au înălțat ușor pe o rază strălucitoare în ceruri.

Și tot ce a mai rămas în urma lor a fost profunzimea dimineții, o aromă de mir și dulceața primului ciripit, fiindcă, deși fiicele mele fuseseră amorțite în tot acest timp, păsările fuseseră martore la întreaga scenă. După ce femeile s-au făcut nevăzute, păsările s-au trezit din uluire și au început să ciripească foarte vesele.

Iar acum, consemnând această a doua viziune divină, am reușit să înțeleg avertismentul pe care îl conține: regina se îndreaptă către abație într-una dintre expedițiile sale neprevăzute, iar noi, abația mea de maici, trebuie să pregătim, în întâmpinarea ei, un front comun de neclintit.

Marie o cheamă pe sora Ruth la ea. Vechea prietenă nu a reușit să-și ascundă temerile legate de labirint și a atacat-o fără încetare pe stareță în tot acest timp. Ca să rezolve problema, stareța a trimis-o în oraș ca institutoare suplinitoare, pentru a se ocupa de împărțirea pomenilor în clădirile abației de pe lângă catedrală, alături de un personal alcătuit din șase servitoare. Clădirile fuseseră oferite abației în perioada în care Marie tocmai devenise prioră și pe atunci nu erau decât niște depozite de cereale infestate de șobolani, zestrea lamentabilă a unei novice; doar ea văzuse potențialul clădirilor și o oprise pe stareța Emme atunci când aceasta voise să le vândă. Lui Marie i-au trebuit cinci ani ca să strângă suficienți bani pentru a le încheia construcția, și mai mulți ca să le extindă, dar atunci când clădirile au fost gata, au ținut toți vizitatorii și cerșetorii în afara pământurilor și curții abației, aceștia nemaifiind nevoiți să bată tot drumul, care înainte le lua întreaga dimineață, prin pădure și peste câmpuri, până la abația de pe deal.

Gata cu mâinile întinse prin portiță. Gata cu furtul de păstrăvi din iaz ori al căprioarelor din pădure. Gata cu amenințările legate de pământurile maicilor.

Ruth ajunge la stareță îmbujorată de frig şi mai durdulie decât era când a plecat, căci acum trebuie să fie o gazdă bună pentru nobilii şi oaspeții iluştri ai abației, pentru evlavioşii aflați în pelerinaj. Hotărâse că se cuvin numai cele mai bune alimente; pâinea albă a abației, şi nu cea de secară, berea produsă în abație, şi nu vinul. Fripturi în fiecare zi. Brânza maturată, nu cea proaspătă. Marie îi face pe plac. Încă din tinerețe, de pe vremea foametei, Ruth şi-a găsit cea mai mare plăcere în mâncare.

Regina e pe drum, îi spune stareța, strângându-i mâinile. Cu siguranță o să ajungă înainte de Carnelevarium[6], căci Eleanor a fost întotdeauna o gurmandă elegantă căreia nu i-a plăcut niciodată să postească. Lăudată fie Fecioara că Paştele nu cade mai devreme anul acesta. O să vină cu o suită pe care Ruth va trebui să o găzduiască. O suită destul de mare. Chiar zeci. O să fie o povară imensă asupra hanului, lui Marie îi pare rău că trebuie să-i spună aceste lucruri.

Ruth se înroşeşte, oftează şi îi răspunde că o să se pregătească.

Marie spune că regina o să-i ordone lui Ruth să-i arate calea secretă prin labirint până la abație, dar aceasta trebuie să fie fermă şi deşteaptă şi s-o refuze.

Ruth o întreabă, cam țâfnoasă, cum poate un muritor de rând să-i spună reginei că nu poate să facă ceva.

Marie îi răspunde că, într-adevăr, nimeni nu poate să facă asemenea lucru. Totuşi, cineva îi spală picioarele reginei foarte încet, după care i le şterge şi o îmbuibă cu

---

[6] Lăsatul secului de carne. (Lat.) (*N. trad.*)

delicatese şi cu un vin fiert bun, asta după ce, cu mult timp înainte, adică imediat după ce află că vestitorii reginei au intrat în oraş, trimite unul dintre cei mai iuți cai ai săi s-o aducă pe stareță.

După un răstimp de gândire, Ruth spune că, din păcate, abația lor este regală. Marie, fiind aleasă stareță, a devenit baroneasă a coroanei. Prin urmare, de ce nu ar putea regina să vadă drumul secret al maicilor? La urma urmei, ea este regenta. Cu toate că e stareță, Marie nu e decât o supusă în fața ei.

Regina Angliei, spune Marie sec, este o personalitate puternică, dar niciodată nu a ştiut să țină un secret. Şi chiar dacă ar reuşi să păstreze secretul, îi e prea frică să nu fie luată din nou prizonieră, din motive întemeiate, şi de aceea nu o să accepte să vină neînsoțită, iar ele nu pot avea încredere în ochii suitei.

Acum, deşi trupul lui Marie tânjeşte să se afle printre măicuțele ei mânuind un topor, îşi petrece zilele scriind scrisori şi o trimite pe Wulfhild cu mesaje prin toate colțurile țării.

Iar atunci când vine vestea că regina a fost văzută prin ținut, că înaintează repede şi fără iscoadă, Marie pleacă în galop spre oraş pe cărările şi prin tunelurile ascunse şi stă deja aşezată, transpirând lângă foc, în camera de primire a lui Ruth, în momentul în care regina intră, deranjată de această întrerupere a planurilor sale. Stareța îşi transformă chipul într-o mască. Se ridică; e înaltă, corpolentă şi măreață şi îşi începe domol solemnitățile, astfel încât Eleanor s-o poată opri şi s-o invite să se aşeze. Însă regina nu o opreşte. Marie simte cum o cercetează ochii ageri ai celeilalte femei din cap până-n picioare.

În întunecimea din pragul uşii, Eleanor părea tânără, dar acum când se apropie de foc, îşi arată ridurile fine de sub

stratul de pudră şi ghebul care a început să-i crească. Parfumul ei foarte puternic este avangarda atacului său.

În urechile lui Marie se face tăcere; ea nu îşi poate auzi decât propria inimă bătând cu putere. Caută înăuntrul său, degeaba. Dacă frumuseţea le-a fost luată celor frumoşi, graţia celor graţioşi, oare asta înseamnă că bunăvoinţa lui Dumnezeu le-a fost şi ea luată?

Fără niciun preambul, Eleanor zice, ei bine, nu-i aşa că au trecut decenii şi Marie a devenit un munte impunător de femeie? Îi spune să se aşeze, însă doar dacă nu rupe scaunul. Nu mai arată ca o condamnată necioplită. Ea, care odinioară fusese numai piele şi os. Măi să fie!

Marie zâmbeşte.

Regina o priveşte. Spune cu voce gânditoare că nu, poate că în aceste decenii Marie a devenit un sfinx.

Stareţa spune că acum au ce mânca la abaţie, că sălaşul nu mai e chinuit de foametea de pe vremea când ajunsese ea aici, doar o copilă, alungată chiar de Eleanor. În acele săptămâni văzuse prunci ai surorilor laice învineţindu-se şi pierind de foame. Acum mănâncă bine şi pe săturate, deşi, bineînţeles, niciuna dintre măicuţe nu este corpolentă. Aproape toate măicuţele au muşchi nemaipomeniţi. Poate că regina nu e obişnuită să vadă femei puternice. Ori poate că a trecut prea mult timp de când a avut armata de femei, că a uitat ce înseamnă? Poate că orice femeie care nu este atât de fragilă încât să poată fi zdrobită cu un singur ţipăt ar putea părea corpolentă, cel puţin în ochii cuiva atât de rafinat şi manierat precum regina?

Se pare totuşi că regina nu o poate auzi; aceasta spune gânditoare că nu e ca şi cum Marie a fost vreodată mică, nu-i aşa, oasele ei pur şi simplu nu aveau carne pe ele pe atunci. Acum îşi poartă propria armură pe sub veşmânt, da, ar putea spune că ea a devenit un monocer masiv şi bătrân.

Cu pielea de fier şi cu un singur corn fioros, sau cel puțin aşa a auzit. Un monocer. Da, exact asta e.

Stareța respiră pe nas şi spune că speră că regina îi va accepta condoleanțele, dat fiind că aceasta devenise văduvă de curând. Un nenorocit de ulcer, o afecțiune atât de dureroasă. Lui Marie i s-a părut curios că nimeni nu i-a scris să o anunțe, că a trebuit să afle vestea ca şi cum nu ar fi fost rude de sânge. Cu toate că, bineînțeles, Marie nu e decât o soră vitregă şi o bastardă. Cu siguranță regina a fost prea ocupată să-i scrie şi ei, surorii sale.

Soră vitregă. Şi doar prin alianță, îi răspunde Eleanor aspru. Da, aşa e, e mereu ocupată. Doar că, totodată, nu i s-a părut corect să accepte condoleanțe, când de fapt ea nu regretă defel moartea soțului său. Între ei a fost dragoste adevărată, Marie ştie acest lucru, a văzut-o cu propriii ei ochi la curte, pe când nu era decât o copilă. Chiar o dragoste mare la un moment dat, ar putea spune. Ei bine, ca să fie sinceră, îndatoririle budoarului Angliei nu au fost niciodată cele mai puțin împovărătoare. Şi regina râde scurt.

Însă apoi Eleanor adaugă, bineînțeles, dacă ții un vultur în cuşcă mai mult de un deceniu, acesta va încerca să-ți scoată ochii atunci când îl eliberezi.

Marie spune că e bine că lucrurile s-au rezolvat, că regina a fost eliberată din îndelungata sa captivitate şi că acum cel mai bun pui de vultur al ei s-a cocoțat pe tronul Angliei. Acei ani de închisoare au fost răscumpărați. A auzit totuşi că o parte dintre răpitorii reginei fuseseră destul de cruzi pe durata captivității sale. O lăsaseră fără şoimii de vânătoare. O lăsaseră fără atât de multă căldură, încât avea degerături pe chipul ei frumos. Marie s-a gândit deseori la regină cât timp aceasta a fost prizonieră, mai ales că au existat perioade în care regina a fost pe aproape, iar abația, cu toate condițiile pe care le oferă, i-ar fi putut alina

suferința. De fapt, reginei i-ar fi fost mult mai bine aici, în calitate de măicuță, decât în postura de regină captivă.

Eleanor clipeşte rapid de mai multe ori şi Marie râde în sinea ei; acest clipit rapid a fost dintotdeauna o fereastră către mintea ei. Regina spune apoi că e ciudat că Marie s-a gândit des la ea, că ea trebuie să mărturisească că nu a făcut-o mai deloc. Iar dacă s-a întâmplat, s-a gândit la acea Marie din momentul în care o cunoscuse, o figură nouă la curte, foarte bizară, toată numai coate şi cap, care se lovea de pragul uşii. Avea o voce gravă, ce se făcea auzită mereu în gâlceavă, duhnea şi era o necioplită, o copilă care-i făcea pe toți ceilalți să se ferească din calea tropăitului său. Ce specimen jalnic mai era Marie pe atunci! Înainte ca fata să fi sosit, planul era să-i fie aranjat un mariaj, dar apoi şi-a făcut apariția şi li s-a arătat în toată ciudățenia sa, gâfâind de entuziasm. Cu chipul ei lipsit de frumusețe. Nimeni n-ar fi reuşit să mărite asemenea creatură.

Regina adaugă că, dacă ar fi nevoită să se retragă într-o abație, atunci aceea ar fi măreața Fontevraud, nicidecum acest loc neînsemnat şi plin de noroi de pe această insulă pe care nu o suferă.

Masa este servită. Printr-un gest, Marie o invită pe regină să se aşeze. Spiritele s-au încins prea mult şi, ca să destindă atmosfera, stareța îi spune împăciuitoare că a făcut o copie a *Fabulelor* ei pentru Eleanor. Ilustratoarea abației este nebună, vede diavoli pitiți în iarbă şi cum se înalță răul din supa fierbinte de ceapă, însă desenele ei sunt într-adevăr foarte bune. Marie a scris poveştile într-o perioadă tristă, când starea de sănătate a stareței Emme era în declin, iar ea stătea de veghe noaptea lângă bătrâna suferindă. A încercat un stil nou în *Fabule*, diferit de cel cu care scrisese laiurile, nu mai scrie despre teribila dragoste pasională, fiindcă, după mai bine de treizeci de ani, în inima ei nu mai simte

iubire decât pentru surorile ei, iar stilul ei trebuie, bineînțeles, să se schimbe pentru a reflecta acest adevăr.

În orice caz, continuă ea, în carte este o poveste despre un cocor şi un lup. Oare ştie şi regina povestea? Nu? Un lup rodea un os, când deodată osul îi înțepeneşte în gât. Zvârcolindu-se de durere, bestia le cheamă pe celelalte animale din regat ca să ceară unuia dintre ele să-i scoată osul din gât. Dintre toate, doar cocorul are gâtul suficient de lung. Fireşte, cocorul ezită să îşi strecoare capul între toți acei colți ascuțiți. În cele din urmă, lupul îi spune cocorului că, dacă acesta îşi vâră capul în gura lui, o să primească o comoară minunată. Auzind acestea, curajosul cocor îşi strecoară capul şi scoate osul. Lupul, eliberat de durere, îi spune păsării că acum îşi va primi comoara. Şi că acea comoară este însăşi viața lui. Cocorul trebuie să se bucure că nu l-a mâncat.

Regina râde şi spune: încântător.

O vreme mănâncă în tăcere până când regina, satisfăcută de porția ei de carne albă de fazan, se lasă pe spate, îşi ia pocalul cu vin şi începe să vorbească. Îi spune lui Marie că toată lumea este uimită de zvonurile despre labirintul său.

Marie îi răspunde încântată că labirintul este într-adevăr o minune a ingineriei. De ce sunt capabile femeile atunci când li se încredințează o sarcină! Capacitățile lor par nelimitate.

Vai, dar stareța înțelege greşit tonul vorbelor reginei. Sunt nobili care spun că ar vrea să aducă o armată care să le alunge pe măicuțe de pe aceste pământuri, să le dea o lecție. Circulă zvonuri nebuneşti cum că ar fi magie la mijloc. Faptul că Marie se trage din zâna Mélusine nu o ajută. Unii vorbesc despre averi inimaginabile pe care măicuțele le-ar ascunde aici. Regina a fost nevoită să-i

liniştească pe cei mai beligeranţi. A trebuit să ameninţe, să recurgă la linguşeli. E obositor.

Stareţa îşi aşază pocalul cu vin pe masă. Spune că ştie despre toate acestea, că şi ea are propriii spioni şi ştie exact cine şi ce spune. Cât de absurdă e toată această vorbărie duşmănoasă despre o comunitate de fecioare pioase devotate sărăciei. Fără niciun Dumnezeu, ca să spună aşa. Abaţia dă de pomană tot ce nu cheltuie pe traiul de zi cu zi. Sunt sărace lipite pământului.

Dar oare chiar e adevărat, se întreabă regina cu voce tare; în timp ce a străbătut ţinutul călare, a observat că săracii acestui oraş sunt îmbrăcaţi admirabil. Mai bine chiar decât negustorii de prin alte locuri. I-a sărit în ochi şi că Marie a pus sticlă în ferestrele mai mari, nişte cercuri curate şi transparente încastrate în plumb, astfel încât impresia creată este cea a unui stup secţionat, prin care pur şi simplu se revarsă lumina acum. Ce cheltuială înfiorătoare! Poate că regina ar trebui să mărească taxele abaţiei. Poate că ar putea stoarce mai multe impozite de aici care să-i finanţeze războaiele.

Marie îi răspunde că sticla este ieftină, pentru că una dintre surori e sticlăreasă şi că săracii de aici vor fi nevoiţi să poarte aceeaşi încălţăminte şi aceleaşi tunici mulţi ani de acum înainte. Labirintul, grandiosul lor proiect, a sărăcit la loc abaţia. Scoate catastifele pe care le-a pregătit pentru această vizită şi îi arată reginei cifrele, care par într-adevăr foarte îngrijorătoare.

Un alt zvon acuzator despre Marie, spune regina, este că stareţa păstrează relicvele în capelă, ca o egoistă, şi că nu împărtăşeşte miracolele înfăptuite de acestea cu cei care ar putea avea nevoie de ele.

Marie se gândeşte la dinţii şi la oasele orânduite ale sfinţilor, la fragmentele din Sfânta Cruce. Sunt atât de multe fragmente din Sfânta Cruce doar în Anglia, încât o

întreagă Golgota de Sfinte Cruci ar putea fi construită pe un şes mlăştinos pe undeva. Este adevărat că foarte puține dintre relicvele abației sunt autentice, mare parte din valoarea lor provine din felul cum sunt aranjate; cutiile ornamentate, filacteriile cu falange şi molari. Ei bine, nici aceasta nu va fi o pierdere prea însemnată. Spune gânditoare că de Ziua Tuturor Sfinților poate că măicuțele o să organizeze o procesiune prin care să mute relicvele în catedrală, un dar din partea abației pentru credincioşii devotați din ținut.

Eleanor remarcă generozitatea acestei propuneri, numai că Ziua Tuturor Sfinților este mult prea departe.

Masca lui Marie alunecă şi ea zâmbeşte, spunând că o să aibă nevoie de timp să răspândească zvonul acestor planuri, marea binefacere oferită cu generozitate şi compasiune de abație mirenilor din ținut.

Regina oftează. O vreme, îşi bea vinul în tăcere. Se relaxează şi ea şi spune că îşi doreşte cu adevărat ca Marie să renunțe la nebunia asta a ei. Labirintul este văzut ca un act de agresiune. Femeile se opun tuturor legilor supunerii atunci când se fac tot mai puțin disponibile. Acest lucru inflamează spiritele duşmanilor lui Marie.

Stareța laudă vorbele grațioasei regente, spunând că au fost într-adevăr foarte abil alese. Dar că nu reprezintă un ordin, nu-i aşa?

Eleanor o priveşte; se potoleşte, apoi se uită în altă parte. Poate că nu. Poate că nu e decât un avertisment. Însă regina îşi dă seama că Marie, chiar şi avertizată, rămâne neînfricată. Că va continua ceea ce a început.

Ei bine, da. În calitate de stareță a acestei abații regale unde regina a ales să o instaleze cu atâtea decenii în urmă, spune Marie, ea s-a descoperit ca fiind o baroneasă a coroanei, cu toate drepturile care se cuvin acestui rang, inclusiv nădejdea, bineînțeles, de a fi protejată de puterile

coroanei. Şi până în clipa de faţă, s-a dovedit a fi o baroneasă excelentă, promptă când venea vorba despre plata taxelor şi asigurarea contribuţiilor băneşti necesare războiului. Loialitatea ei nu poate fi pusă la îndoială. Şi, asemenea tuturor nobililor împroprietăriţi, crede că are dreptul şi libertatea de a-şi fortifica pământurile în faţa intruşilor.

Eleanor spune încet că toate aceste observaţii sunt adevărate. Lasă acum la o parte vorbăria nobililor; nu a fost decât o introducere. Acum îşi începe adevăratul atac. Spionii ei îi zic că întreaga Romă vorbeşte despre interdicţie. Aceştia spun că Marie nu respectă ierarhia şi că se consideră egala diecezanilor săi. Mai spun că stareţa nu le permite mesagerilor lor să intre pe pământurile abaţiei şi că se întâlneşte cu toţi demnitarii bisericii aici, în oraş. Are duşmani chiar şi în biserică. Şi, aşa cum bine ştie stareţa, anatema ar fi devastatoare pentru o comunitate religioasă. Fără liturghie, fără spovedanie. Fără cântarea oficiului divin.

La auzul acestor cuvinte, Marie simte un nod puternic în stomac, pentru că regina are dreptate, dacă maicile s-ar opri din cântat, abaţia ar deveni un loc imposibil, rece şi umed.

Şi o parte dintre fiicele lui Marie ar muri de tristeţe şi nespovedite, adaugă regina.

Stareţa îi răspunde că şi ea a auzit zvonurile de la Roma şi că sunt cu siguranţă mai supărătoare. Dar ea e destul de sigură că nu vor fi izgonite în afara hotarelor. A început şi ea să se împotrivească Romei, în felul ei.

Eleanor râde la auzul acestor vorbe. O întreabă cum se împotrivesc, cu rugăciuni? Te rog. Rugăciunile sunt drăguţe. Ea însăşi se roagă în fiecare zi. Însă în faţa unei asemenea ameninţări, o să aibă nevoie de arme mai puternice decât rugăciunile. Poate că nu ştie acest lucru, căci a fost izolată de cele lumeşti ani întregi, dar ca să duci un război împotriva lumii, ai nevoie de armele lumii.

Urmează o tăcere atât de îndelungată, încât Eleanor îşi întoarce cu totul privirea către Marie, care o priveşte calm la rândul ei; iar regina spune cu un zâmbet subțire că bineînțeles că deja i s-a demonstrat că a avut dreptate s-o trimită aici, nu-şi va cere iertare pentru că a făcut ceea ce i-a cerut să facă Dumnezeu.

Marie păstrează tăcerea până când regina face un gest de nerăbdare şi apoi stareța cedează şi spune într-un târziu că da, bineînțeles că o să folosească rugăciunea, aceasta e cel mai bun rod al fiecărei abații. Rugăciunile lor sunt atât de multe, chiar mai multe decât e nevoie, încât măicuțele ei primesc beneficii generoase pentru rugile lor.

Cu toate astea, spune stareța, o să lupte totodată cu aur. Şi chiar cu o cantitate apreciabilă, îi pare rău s-o anunțe. Cere să se intoneze cântece şi poveşti pe străzi. Inundă străzile din Londra, Paris şi Roma cu cântece şi zvonuri despre pietatea surorilor sale, despre puterea abației şi sfințenia lui Marie şi despre labirintul lor miraculos. Râde. Bani şi poveşti. Informații şi loialitate. Nu există o apărare adevărată în fața unui asemenea război. Eleanor însăşi o învățase acest lucru pe Marie.

Regina îşi ține pocalul strâns şi îşi termină vinul, reflectând. Spune încet, ei bine, nu-i aşa că Marie a devenit o fetiță isteață?

Stareța se mustră în sinea ei, cu asprime, Uşor, nu mai eşti fetiță de zeci de ani, i-a crescut inima la auzul acestei laude. Căci odinioară şi-a pus sufletul pe pergament, iar regina l-a ignorat. Îşi aminteşte durerea de acum foarte mult timp, stăruie cu gândul la ea, aşa încât vechiul trandafir al urii, al iubirii, înmugureşte în pieptul ei şi înfloreşte din nou.

În noaptea aceea, Marie nu poate să doarmă ştiind că regina e atât de aproape, de partea cealaltă a peretelui. Se trezeşte pentru Utrenia din catedrală şi rămâne acolo până

la ora Laudelor, cufundată în rugăciune. Îi sunt dragi vocile măicuțelor sale, însă polifonia acestui cor din capitulul catedralei îi dă nenumărați fiori; acest fel de muzică i se pare mai apropiat de cântecele îngerilor.

Regina şi slujnicele ei se alătură corului pentru Rugăciunea de dimineață, iar în timpul în care aceasta se roagă şi stă în picioare, ferestrele de sticlă se umplu de lumină şi i se pregăteşte suita. Calul o aşteaptă atunci când iese în frig. Orăşenii se opresc, uimiți să o vadă pe măreața şi faimoasa Eleanor. Ea este legenda a mai bine de o jumătate de secol de poveşti spuse la gura focului în iernile întunecate şi de cântece răspândite în toată țara, dar acum, ce miracol, a păşit din poveşti şi a devenit carne şi oase. Stă acolo, pe treapta catedralei, iar răsuflarea ei este albă în aerul rece, asemenea răsuflării tuturor vietăților. Prima slujnică a reginei îi şopteşte ceva şi aceasta se întoarce către Marie. Îi zâmbeşte.

Spune că a mințit atunci când i-a zis că nu se gândise la ea în toți aceşti ani. Are un spion chiar în abație care îi trimite rapoarte în mod regulat. A fost impresionată de Marie.

Surprinsă, mintea stareței încetineşte şi începe a cerceta pe rând chipurile maicilor sale, dar nu reuşeşte să descopere punctul slab, nici s-o identifice pe cea care ar putea avea acces la mesageri. Nu poate încă să scoată o vorbă.

Regina râde când o vede năucită pe Marie. Oh, nu te îngrijora, spioana e una dintre măicuțele loiale ție. Stareța este în mare parte iubită de măicuțele ei. Ceea ce se întâmplă în rândul femeilor sfinte. Ce cohortă irascibilă, sexul slab. Toate celelalte abații răsună de certuri.

Marie dă la o parte acel „în mare parte” al reginei, o să reflecteze asupra lui mai târziu.

Regina îi spune că Marie o să găsească două daruri din partea ei. Urcă pe cal cu lejeritatea unei fetițe. O îndeamnă să le folosească pe amândouă şi un sentiment vag de bucurie îşi face loc în sufletul lui Marie. Aceasta îşi controlează expresia feței, îi mulțumeşte reginei şi adaugă că o să se roage pentru ca ea să călătorească vegheată de Dumnezeu.

Suita înaintează, regina e impresionantă în pelerina din blană de samur care reflectă lumina şi scânteiază în nuanțe de castaniu, albastru şi negru, tot soarele de pe drum adunându-se în cercul gros de aur de pe capul ei. Totul este noroi, piatră şi fum, porci scormonesc în mizerie, doar regina este făcută din ceva înălțător. Mâinile lui Marie îi tremură în mâneci.

În han, o atmosferă de uşurare, o lipsă de trupuri. Sunt multe de curățat. În lumina ferestrei, servitoarele îşi arată una alteia gleznele pline de ciupituri roşii; suita a adus purici. Ruth înaintează aproape dansând. O trage de mână pe Marie către cadouri. Unul dintre darurile lăsate de regină este o cârjă abațială. Biletul spune că a fost făcută special pentru ea atunci când regina a aflat că a fost aleasă stareță; cea a stareței Emme era sculptată din lemn de frasin cu argint filigranat şi o curbură din corn, destul de reuşită, dar mâna lui Marie avea nevoie de ceva mai greu. Noua cârjă este din bronz solid, gravată fin cu întreaga grădină a Edenului, în unele locuri accentuată cu filigran de aur, spirala curburii reprezentând şarpele cu mărul în gură, ochii sunt două smaralde. Ruth a încercat, râde ea, dar nu a reuşit s-o ridice. A fost făcută special pentru puterea lui Marie. Aceasta îi simte greutatea în mână, apoi în tot brațul, în stomac. Este ca puterea pe care s-a străduit s-o adune în toți acești ani, pentru care a bâjbâit prin noroi.

Celălalt dar este mic, învelit într-o bucată de mătase albastră. Atunci când Marie îl deschide, găseşte un sigiliu

personal a cărui matriță o arată chiar pe ea însăşi, o uriaşă cu capul încununat de o aureolă, cu o carte într-o mână şi o floare de drobiță în cealaltă, cu măicuțele adunate împrejurul ei, toate ajungându-i până la talie.

Scribe mihi, a brodat regina pe bucata de mătase. Un ordin, nu o sugestie. Sigilarea unei scrisori cu matrița abației cere ca scrisoarea să treacă şi prin mâinile priorei sau ale ajutoarei ei şi de a obține acordul uneia dintre ele; ceea ce regina îi oferă lui Marie odată cu sigiliul ei personal este o intimitate delicioasă şi interzisă.

Fiindcă o abație este o colectivitate. Intimitatea este împotriva Regulii, timpul petrecut în singurătate este un lux, timpul în care poți gândi, cu toate treburile care trebuie duse la capăt, cu toată meditația şi rugăciunile, este prea scurt pentru a ajunge să însemne ceva într-adevăr. Până şi lectura alături de celelalte măicuțe presupune cititul cu voce tare; nu există un dialog intim care să provoace vocea interioară şi să o încurajeze. Marie nu se întreabă de ce atât de puține dintre măicuțele ei au capacitatea de a gândi pentru ele însele. Din prima clipă petrecută la abație şi-a dat seama că acest lucru era împământenit în viața monahală. În calitate de stareță, îşi dă seama cât de periculoasă poate fi o măicuță liber-cugetătoare. Dacă în grupul măicuțelor ei ar mai fi una ca ea, ar fi un dezastru. Din când în când, resimte o vinovăție acută, dar alege să-şi mențină maicile în întunericul lor sacru prin muncă şi rugăciune. Îşi justifică alegerea spunându-şi că aşa le protejează inocența fiicelor ei. Ceea ce le oferă ea este un al doilea Eden.

Marie nu face decât să-şi protejeze propriul peisaj interior. Spiritul ei este singurul care poate să se întindă până la cel mai îndepărtat orizont. Doar ei îşi oferă înălțimea şoimului care ajunge printre nori, singurul care poate să desluşească mişcările mărunte de dedesubt.

Stareța compune deja în minte prima scrisoare către regină. Cât timp ai să-ți mai ascunzi chipul de mine, cântă în mintea ei.

Merge călare de una singură până la locul din pădure unde lucrează măicuțele ei. Se simte curată ca lacrima pe interior. O mânie îndelungată şi rece, pe care a ținut-o vie în inimă timp de mulți ani, încât aproape că uitase că mai era acolo, a dispărut.

Iar în golul lăsat au început să se învălmăşească alte lucruri, mult mai misterioase.

Noaptea, cerurile se rotesc în constelațiile lor de vară.

Măicuțele iau pauze de la munca mai importantă pentru a semăna grâul şi a planta grădinile. În timpul nopții, vin ploi şi pământul ud se inundă de verdeață.

În abația amorțită în lipsa sufletelor sale, o vulpe cu mamelele grele de lapte iese din pivniță târâind un sturion întreg, uscat. Priora Tilde deschide uşa şi face un pas în spate ca să o lase să treacă, oferind prada drept cadou pentru curajul animalului.

În iunie, un miracol: Amphelisa, a cărei jumătate de corp înțepenise după ce călcase pe şerpii care copulau, se trezeşte şi îşi dă seama că şi-a recăpătat simțurile în chipul şi mâna încremenite, iar acum nu mai şchiopătează decât cu un picior îndărătnic. Pune vindecarea pe seama intervenției Sfintei Lucia, după chipul căreia, într-un moment de disperare, modelase o lumânare votivă din ceară cu mâna sa bună, lăsând-o să se topească pe o piatră fierbinte în timp ce se ruga. Acum, plină de energie, a început să se ocupe de grădina care era în grija priorei Tilde, iar legumele au crescut cărnoase; leuşteanul, feniculul şi chimenul, pe care le îngrijeşte ea acum, se înalță foarte mult; verzele sunt de dimensiunea pruncilor de trei luni. Fiindcă le cântă, albinele din prisacă o înțeapă doar arareori atunci când le afumă ca să le verifice mierea. Wevua şi

Duvelina ajută, cărând tufăriş pe care să-l aprindă şi împletind nuiele, căci chiar dacă trupurile lor sunt destul de obosite, minţile lor, una simplă, cealaltă alunecoasă, sunt împăcate.

Acum, măicuţele termină ultimul lob al labirintului, în apropierea terenului mlăştinos dinspre sud-est. Asta redesenase ultima porţiune, pentru ca aceasta să se îndrepte direct către abaţie din cele mai îndepărtate colţuri ale pădurii, astfel încât călătorul ostenit, ajuns deja atât de departe, să poată să vadă printre copaci turla capelei de pe deal în timp ce face ultima urcare, lentă şi aparent fără sfârşit, prin pădure, şi să-şi piardă speranţa să mai ajungă vreodată. Chipul ei mic şi ascuţit radiază, ea ţopăie şi împunge harta cu degetele atunci când îi prezintă lui Marie inovaţiile ei, cotituri false, remodelări ale terenului menite să-l obosească cât mai mult pe călător. A făcut apel la foarte multe tertipuri, la foarte multe stratageme în această stranie restructurare a terenului abaţiei. Marie o sărută pe Asta pe frunte. Măicuţele ei sunt nişte minuni.

Stareţa s-a întors fără tragere de inimă la pupitrul său şi se dedică pergamentelor îndelung ignorate. Chirii restante, o moştenire promisă la moartea unei nobile de vază care încă nu a fost primită, deşi aceasta murise de mai bine de un an, mucegai descoperit în cerealele cu malţ, aşa încât sacii respectivi trebuie daţi la porci, mare păcat. Ţine fereastra deschisă ca să se poată concentra asupra treburilor. Labirintul o să fie terminat prin plantarea de muri, porumbari, pruni, măceşi, iarbă neagră, soc, zmeuri, scoruşi, coacăzi şi păducei pe marginile câmpurilor, pentru un plus de protecţie în cazul încălcărilor accidentale; dar şi pentru dulceaţa şi belşugul fructelor lor.

Pentru a sărbători, îi îngăduie fiecărei maici să mănânce o bucată de păstrăv de grosimea psaltirii sale şi o prăjitură cu alune şi miere. Şi, cu toate că mănâncă în timp ce

ascultă vocea surorii Agnes, supranumită „Agnes Dei” pentru că mai mult behăie, maicile sunt îmbujorate şi vesele.

În această seară, când încă e suficientă lumină încât să poată vedea drumul, stareța pleacă iute în galop cu o torță aprinsă spre pasajele secrete prin care vor trece şerbele sale dintr-o parte în alta cu căruțele pline cu provizii şi scrisori. Acum, cei care vin la abație pentru liturghie şi spovedanie trebuie să fie conduşi legați la ochi prin pasajul secret. Crezuse că o să se işte o încăierare atunci când ceruse această concesie, dar se pare că Marie stârneşte frică în inimile celor ataşați catedralei. Dimineață, ea nu o va lua pe scurtătură, ci va străbate întreaga lungime a labirintului, numeroasele sale leghe, pentru a se pune în pielea unui intrus. Îi place această înstrăinare de propria familiaritate, aventura palpitantă o face să se înfioare.

Este deja noapte atunci când iese din ultimul tunel în hambarul din spatele hanului. Nu îi deranjează pe servitori decât pentru un castron de supă, din cea care le e servită tuturor vizitatorilor, şi nişte cidru, apoi merge să se culce în camera unde stătuse regina. Deşi au trecut luni întregi de atunci, lui Marie i se pare că parfumul straniu al femeii încă persistă în aerul din încăpere, ca o rămăşiță a sufletului ei.

Nu poate să doarmă şi iese afară în frig înainte de răsărit. A lăsat un bilet pentru Ruth; va posti în această zi de rugăciune către Fecioara Maria. Pune şaua pe cal, o iapă de luptă pe care a cumpărat-o ieftin într-una dintre călătoriile ei la târgul din Salisbury, unde iapa era vândută pentru mâncare, fiindcă stăpânul său o înfometase, o bătuse şi îi lăsase rănile de pe coapse şi abdomen să se infecteze. Era o creatură nenorocită, cu gleznele ei cu băşici, spavane şi mers împleticit şi cu o tristețe atât de disperată în ochi, încât a oprit-o pe stareță din mers. Mai târziu, aveau să descopere dovezi că fusese împerecheată de multe ori pentru

a făta mânji puternici care, la rândul lor, au fost folosiți în război. Marie s-a gândit că animalul ar putea muri pe drum, dar a străbătut încet numeroasele leghe şi, în cele din urmă, a fost dat în grija ocrotitoare a Godei, care a fost îngrozită la vederea calului. În câteva luni, pielea iepei strălucea şi pe spinarea ei puteau urca cu uşurință trei măicuțe durdulii odată sau o singură stareță uriaşă. Sclipirea turbată din ochii săi s-a transformat într-o înțelegere aproape omenească. Cunoscând suferința, salvarea şi apoi renaşterea, iapa, credea Marie, devenise un soi de sfântă cabalină.

În pădurea dintre catedrală şi azilul pentru săraci, noua cărare orăşenească începe ca un tertip, căci nu promite nimic, e noroioasă şi îngustă, de lățimea unei poteci. Pe aceasta porneşte iute călare. Orele trec. Soarele răsare în aur, ziua se încălzeşte. Pe măsură ce înaintează, se minunează iar şi iar; cât de pierdută trebuie să se simtă o străină care nu a proiectat ea însăşi labirintul şi cât de repede s-ar da bătută şi s-ar întoarce în oraş. Drumul nici măcar nu pare nou, copacii au crescut deşi de fiecare parte. La prima cotitură, până şi Marie pare să se rătăcească. Însă ziua este îndeajuns de senină, iar ea se relaxează, ştie că în această noapte va dormi în patul ei la abație. Vede câteva porțiuni de pământ golaşe, unde pădurea a fost răvăşită de lucrări, dar celelalte drumuri sunt bine ascunse, iar atunci când copacii şi tufele vor creşte în sfârşit în întregime, peste doi sau cinci ani, gândeşte ea cu satisfacție, labirintul va deveni de nepătruns.

Dar vine şi miezul dimineții, iar ea încă e în primul lob şi vântul îi suflă rece prin scapular şi glugă. Îşi omoară timpul spunându-şi poveşti în timp ce calul înaintează.

În cele din urmă, ritmul legănat al calului o adoarme, iar atunci când se trezeşte, îşi dă seama după înclinarea

soarelui, întrevăzut prin despicătura din coroanele copacilor, că este cel puțin vremea Terței. Şi că nu ştie unde e. Stomacul îi chiorăie de foame. Începe să o cuprindă angoasa când se gândeşte că se apropie noaptea, cu lupii, întunericul şi misterele sale, care o va găsi pe această cărare nesfârşită, la ore depărtare de măicuțele ei. Îşi îndeamnă calul la galop.

Acesta simte frica lui Marie. Urechile i se încordează şi se orientează în față.

Însă, odată cu pasul întețit creşte şi angoasa, nu e bine. Drumul se întunecă, soarele s-a pitit după un nor, copacii se zgâiesc la ea cu umbre sinistre, crengile de deasupra sunt brațe cărnoase încremenite în coborâre, ceva se mişcă în tufişuri, bestii întunecate şi ascunse se târăsc pe burți iute înainte ca să țină pasul cu Marie.

Simte prezența diavolului, marele rău e aici, acum, cu ea, îşi aminteşte poveştile, haita de câini negri lucioşi şi păianjenul enorm, atârnând din copaci ca să scufunde o moarte diabolică de venin în trupul pământean, ochii de foc, coarnele de capră.

Şi, pentru o clipă, îşi vede păcatul imens pentru care o să fie pedepsită, pentru că a vârât în labirint darul cândva pur primit de la Fecioara Maria: dorința ei de a-şi auzi numele răsunând în slavă de-a lungul timpului.

Calul îşi continuă galopul pe drum şi lui Marie i se pare că o uşă se deschide înăuntrul ei, iar din ea se revarsă o rugăciune adevărată, din cele mai adânci şi liniştite colțuri ale inimii ei, o rugăciune în limba sa maternă, o rugăciune simplă.

Îți mulțumesc, spune ea. Iartă-mă.

Apoi calul coteşte şi, cu mare uşurare, starețа descoperă dealurile liliachii deasupra liniei copacilor. Ştie iarăşi unde e. Încetineşte. Râde de frica ei, care încă îi dă fiori reci în mâini şi picioare.

Crede că a fost eliberată de păcatele ei.

Dar nu vede în spatele ei haosul pe care l-au adus măicuțele în pădure. Familiile de veverițe, de pârşi, de şoareci de câmp, de bursuci, de nevăstuici au fost alungate din vizuini în confuzia creată. Copacii doborâți adăposteau ciocănitori, jderi, sturzi şi pițigoi codați, becațe şi cocoşi de munte, care acum sunt alungați din cuiburile lor, pitulicea fluierătoare s-a făcut nevăzută deocamdată de pe aceste pământuri, din cauza panicii stârnite; va trece jumătate de secol până ca aceste păsări micuțe să-şi croiască drum înapoi. Marie vede doar urma oamenilor asupra locului. O consideră benefică.

Într-un târziu, la asfințit, ajunge pe câmpurile unde piatra palidă a abației străluceşte sus pe deal, sub luna din căuşul rece şi albastru al cerului.

La această oră, fiicele ei stau în linişte la masa de seară, făcând gesturi pentru sare, morcovi, lapte, supă. Îşi imaginează capetele lor în vălurile cernite, aplecate asupra hranei. Îşi imaginează soarele rece înclinându-se prin fereastră şi luminând chipurile aliniate pe un rând, un şirag de perle.

Îşi struneşte calul, care se agită nerăbdător, atât de aproape de grajduri, grăunțe, apă şi odihnă, iar Marie îşi apleacă capul şi spune o rugăciune de mulțumire adresată Fecioarei.

Această călătorie, această zi, o ştie, este concretizarea primei viziuni oferite; este Aminul rugăciunii. Vântul suflă şi unduieşte ierburile moarte, aruncă frunzele maronii de stejar la pământ şi le rostogoleşte. Recoltele de pe câmp sunt retezate aproape de sol precum scalpul unei maici. Aerul este alb, e prea cald pentru ca zăpada să se aştearnă, însă fulgii dansează şi se ridică în mişcările vântului. Este fericirea lui Marie, purtată de lumea exterioară.

Nu a mutat abația cu nici măcar un țol şi totuşi a construit această mare de drumuri între şarpe şi fiicele sale.

Cu mintea şi mâinile ei, a schimbat lumea. A creat ceva nou.

Acest sentiment e fiorul creației. Zvâcneşte în ea, periculos şi viu.

Marie îl simte cum creşte înăuntrul ei. Se îmbuibă cu el. Şi, în ciuda jurământului ei, a rugăciunii rostite cu groază, în fuga din calea diavolului, înțelege că îi este foame de mai mult.

3.

Decenii întregi, Marie văzuse revolta mocnind în spatele anumitor zâmbete din oraş, o simțise în lentoarea cu care îi erau uneori înmânate plățile ori darurile pentru abație. Acum, aşa cum o avertizase regina, resentimentul a dat în clocot. O ciobăniță care ațipise într-un tufăriş aude fără să vrea o discuție pe care i-o povesteşte surorii sale, servitoare la abație. Mama vitregă a trei tineri aprigi, care o consideră mai puțin importantă decât mobila, îi ascultă pe aceştia cum complotează şi îi scrie un bilet lui Marie. O servitoare dintr-o tavernă din oraş este atât de speriată de vorbăria lăudăroasă despre cum măicuțele vor primi o lecție sângeroasă, încât îşi ridică poalele fustelor şi fuge la Ruth, care îi trimite imediat un mesager lui Marie.

Atunci când stareța identifică sursa complotului, înțelege că sunt probabil două duzini de conspiratori. Ei bine, nu-i chiar atât de rău, ar fi putut fi şi mai mulți. Ca să-ți faci prieteni, trebuie să fii pregătit să-ți faci şi duşmani, dar reputația ei înspăimântătoare încă aruncă umbre în lumea cea mare. Se gândeşte la Eleanor când era tânără şi

conducea armate. Simte cum îi fierbe propriul sânge războinic. Îşi reuneşte sfatul: Asta ţipă entuziasmată, Ruth plânge, Wulfhild este palidă, posomorâtă şi dă dovadă de meticulozitate, dar surpriza este Tilde, care are cele mai clare idei şi al cărei chip se îmbujorează, pregătit de acţiune. Marie încă nu văzuse această latură a micuţei ei pârşe. O bucură.

Ruth protestează târziu în discuţie că nu, nu pot să facă aşa ceva, ar fi un mare păcat. Sunt măicuţe. Nu pot să ucidă. Ar trebui să întoarcă celălalt obraz, nu-i aşa?

Ei bine, spune Marie, bineînţeles că trebuie să se apere. Nu-şi mai aminteşte cât de lipsite de apărare au fost măicuţele de demult, atunci când bărcile danezilor au venit pe râuri răspândind groaza, ce s-a întâmplat atunci cu sărmanele creaturi pioase, cu asedierile, spargerea relicvelor, violurile?

Cu acest ultim cuvânt, un curent rece pătrunde în cameră.

E adevărat, continuă Marie, poate că femeile sfinte nu au voie să ucidă, însă pot întinde curse. Pot să se folosească de lăcomia şi pofta trupească, astfel încât să-i conducă pe păcătoşii ticăloşi la moarte.

Şi, adaugă stareţa, ceea ce este primordial, nu-i pot lăsa să iasă din labirint. Nu pot permite să se audă în lumea mare că labirintul lor poate fi chiar şi într-o oarecare măsură pătruns, fiindcă atunci toată munca şi iscusinţa lor, toată acea revărsare de bani, ar fi fără... ei bine, spune Marie după o pauză, ar fi în van.

Wulfhild râde şi spune că stareţa lor dragă era să rostească „fără magie".

Dacă cineva se uită îndeaproape până şi la cel mai impresionant act de magie, poate să vadă mâinile agile ale omului care l-a înfăptuit, explică Marie. Din păcate, măicuţele nu vor avea destul timp la dispoziţie să se

antreneze sau să învețe cum să lupte ori să mânuiască sabia. Iar muşchii femeilor nu sunt la fel de puternici; deşi, trebuie spus, nu există nicio forță superioară celei din pântecele lor atunci când vine vorba despre a crea viață. Nu, nu. Dacă sunt nevoite să asigure siguranța abației, atunci ele trebuie să lupte, dar cât mai puțin posibil.

Dimineața, măicuțele somnoroase din sfat îşi iau la revedere, fiecare femeie mergând în treburile ei. Măicuțele lucrătoare la câmp sunt luate de la culesul recoltei, novicele sunt puse la treabă, iar şerbele cântă pentru că le plac încăierările. Grupul alcătuit din două duzini de femei al măicuței Asta sapă, construieşte şi modelează pământul în punctele pe care le consideră a fi cele mai vulnerabile, acolo unde, cu ajutorul câtorva coase şi topoare cu care pot fi înlăturați puieții şi tufărişul, aproape oricine ar putea să ajungă de la drumurile din afară spre cele interioare.

Marie îşi avertizează cunoştințele din împrejurimi. Elevele ei, acum doamne în toată firea, citesc scrisori care nu le sunt destinate, căci îi sunt loiale stareței; chiriaşii care au înflorit sub autoritatea ei îşi îmbată vecinii şi apoi îi asaltează cu întrebări, servitoarele pe care le-a trimis în case bune ascultă pe la uşi. Doar câteva zile mai târziu, patru spioane diferite îi trimit vorbă cum că atacatorii se adună chiar în acea noapte. Şerbele şi servitoarele roiesc încoace şi încolo, nerăbdătoare; le va folosi pe toate. În lavatoriu, o mare zăpăceală pluteşte în aer pe când cele patruzeci de măicuțe alese îşi spală şi îşi leagă veşmintele ca să nu se împiedice. Restul vor rămâne la abație să se roage şi să încerce să doarmă.

Ce nesăbuință, gândeşte Marie, strângându-şi cureaua groasă din piele, purtată de mama ei în a doua cruciadă. Ce nesăbuință să alegi să ataci abația într-o noapte cu lună plină, fără vânt, când se aude doar orăcăitul broaştelor. Cât de leneşi au fost rebelii să nu aleagă un punct slab mai

interesant, sau chiar două, mulțumindu-se în schimb cu cel care se găseşte cel mai aproape de oraş. Femeile ei sunt întotdeauna subestimate. Îşi fixează sabia la brâu şi îşi ia cârja abațială în mâna stângă. Îşi mână calul şi porneşte.

În vârful dealului abației, Marie şi-a instalat pe zece cai măicuțele care pot călări cu picioarele desfăcute. Şase dintre acestea obişnuiau să vâneze înainte de a ajunge la abație şi pot să mânuiască arcurile cu săgeți pe care le strâng acum în mână; cele care pot să călărească, dar nu ştiu să ochească, au coase. Aceasta va fi ultima linie a apărării, în cazul în care va fi nevoie. Marie priveşte în urma ei în timp ce călăreşte spre pădure şi vede acum, cu luna care le luminează din spate, că maicile călare par nişte siluete întunecate uriaşe, iar umbrele lor pictează dealul în forme terifiante.

Acum pătrunde în labirint, prin cărările abil ascunse către drumurile interioare, până la al şaselea drum care duce în afară, locul încleştării. Femeile aşteaptă deja acolo, tăcute, pregătite.

Marie se opreşte. Se roagă. Este absolut sigură că în această noapte o să moară. Are o viziune fulgerătoare în care o săgeată îi străpunge gâtul, cu o senzație de sufocare, iar roşul îi împânzeşte vederea. Stareța leapădă viziunea în urma sa, în pădurea care aşteaptă. Îi tremură mâinile.

De partea cealaltă, pe drumul din afară, aude vocile intruşilor, posibil beți, croindu-şi drum prin desiş şi râzând, în timp ce caii lor fornăie. Femeile aşteaptă în linişte. O măicuță agilă şi zveltă aleargă înapoi spre Marie şi îi indică prin semne că grupul este format din douăzeci şi unu de bărbați şi doar patru cai. Câteva săgeți, câteva armuri, în mare parte bâte şi săbii. Apoi măicuța spioană se face nevăzută, întorcându-se la pândă. Wulfhild se încruntă spre Marie. Singurul drum spre exterior a fost deschis şi, din pădure, se aud zgomote din ce în ce mai aproape.

Între drumuri, Asta şi grupul ei au săpat un şanţ, acoperindu-şi urmele cu muşchi şi tufăriş, pe locul care ar oferi oricărei minţi raţionale o cale de acces mai simplă către următorul drum decât să taie din greu şi să doboare crengi. Şanţul se îngustează într-un singur fir în apropierea drumului şi coteşte brusc, astfel încât corpurile care au trecut pe acolo înainte să fie ascunse privirii.

Mai aproape. Marie aşteaptă. Mai aproape.

În sfârşit, stareţa îşi coboară mâna, iar şerbele, care aşteptau ghemuite în şanţ, reuşesc să năvălească fără zgomot, să-i prindă în laţ, să le pună căluş în gură şi să-i lege pe patru dintre ei înainte ca al cincilea să-şi dea seama ce se întâmplă şi să-i alerteze pe ceilalţi.

Acum nu au mai rămas decât şaptesprezece, gândeşte Marie înverşunată.

Undeva în spate se aude o izbitură, nişte voci şoptite care se pun de acord şi care totuşi răzbat până la ele. Stareţei îi vine să râdă. Măicuţa spioană se întoarce şi o avertizează că, de data asta, caii vor fi în faţă.

Marie încuviinţează din cap şi îşi ridică privirea spre coroanele copacilor. Deşi nu poate să vadă prin întuneric, ştie că măicuţele tinere sunt pregătite cu nişte plase care au pietre prinse în colţuri. Îşi ridică pumnul. Măicuţele ascultă ordinul şi continuă să aştepte, până când stareţa zăreşte lumina lunii în ochii primului cal. Atunci îşi deschide pumnul şi novicele aruncă plasele, care cad cu o lentoare maiestuoasă şi lovesc cu precizie, pietrele încâlcindu-se în jurul picioarelor a doi cai care se prăbuşesc. Şerbele se năpustesc apoi din nou din întuneric, precum umbrele morţii.

Acum, din copaci cade o ploaie argintie de pietre care lovesc ca nişte pepeni ţestele. Câteva trupuri se prăbuşesc, se aud urlete şi e o confuzie animalică. Marie face alt semnal cu mâna şi, în susul drumului, înspre nord, novicele

năvălesc într-o deschidere în care nu sunt copaci. Fetele strălucesc albastre în lumina lunii, cu părul desfăcut, scânteietoare şi atât de frumoase toate, atât de distante în rarişte a luminoasă de lângă drumul întunecat.

În acelaşi timp, în josul drumului, înspre sud, în lumina torţelor, stau cele mai voinice dintre măicuţele lucrătoare la câmp şi servitoarele, ţinând severe lopeţile şi îmblăciele de treierat.

Pe drum se reped intruşii rămaşi, în jur de doisprezece, sau aşa crede Marie, iar în vacarmul lor, jumătate se întorc către novice şi o iau la fugă, depăşiţi de cei doi cai. Ceilalţi se întorc către măicuţele lucrătoare la câmp şi atunci se aud zbierete şi picioarele lor încep a muşca surd pământul.

În susul şi în josul drumului, novicele şi măicuţele lucrătoare la câmp rămân neclintite şi aşteaptă; vai, frumoasele mele, gândeşte Marie, vai, curajoasele, preabunele mele femei.

Apoi catgutul întins în întuneric în direcţia novicelor îi prinde pe călăreţi şi unul dintre cai nechează înfiorător, o tăietură împrăştiindu-i sângele de-a curmezişul grumazului. Calul se ridică pe picioarele din spate şi se prăbuşeşte, zdrobind în căderea lui trei fugari. Celălalt cal îşi continuă galopul, dar al doilea catgut îşi îndeplineşte misiunea şi, cu o lentoare îngrozitoare, un cap sare leneş spre novice, împroşcându-le cu sânge şi făcându-le să ţipe. Calul încetineşte şi se opreşte atunci când simte cum leşul care îl călăreşte se înclină şi alunecă.

Pe drum, măicuţele lucrătoare la câmp urlă, răcnesc, valul furios de şase sau şapte se apropie şi Marie se pregăteşte pentru încleştare; dar stratul de beţe, ascuns sub unul subţire de pământ, trosneşte şi cedează, iar corpurile intruşilor se rostogolesc în groapa adâncă înţesată cu ţepuşe din care izbucnesc urletele răniţilor însângeraţi. Şerbele demontează şi restul capcanei, răcnind ameninţător.

Se aşterne liniştea, un moment de pace înainte ca ţipetele de durere să umple aerul.

S-a terminat? se întreabă Marie. Deja? Lupta în sine nu a durat nici măcar treizeci de respiraţii. Sabia şi cârja lucesc deza-măgite. Ea nu a atins pe nimeni şi nu a fost atinsă. Gâtul nu i-a fost străpuns de nicio săgeată. Sfârşitul ei va fi în alt loc, în altă zi.

Wulfhild spune: se pare că totul a decurs bine.

Destul de satisfăcător, răspunde Marie sec.

Însă o femeie urlă în engleză şi stareţa îşi mână calul să înainteze. În lumina unei torţe îmbibate cu răşină o vede pe una dintre şerbele sale, mamă a şase copii, toţi până în zece ani, cum se zvârcoleşte pe drum, măruntaiele ei lucioase alunecându-i umede printre degete până la pământ. Nest suduie în galeză, apoi pune un căluş de piele în gura şerbei şi începe a îndesa pumni de măruntaie înapoi înăuntrul ei până ce ochii acesteia se dau peste cap, albi şi gura îi atârnă căscată. Femeia fie a leşinat, fie deja e moartă.

Marie ordonă să fie dusă în camerele ei, împreună cu copiii, iar Nest îi aruncă o privire plină de mânie şi îi întoarce spatele vechii ei prietene.

Şerbele aşază cei doi morţi şi cei nouăsprezece intruşi răniţi pe drum. Caii, care acum au devenit proprietatea abaţiei, sunt încărcaţi fiecare cu câte trei corpuri, iar ceilalţi sunt căraţi până la câmpul din incinta abaţiei, unde aşteaptă căruţe şi glugi groase care trebuie să păstreze misterul pasajului secret ce duce în oraş. Nest trece repede de la un corp la altul, unge rănile cu alifie şi le pansează, îndreaptă oasele fracturate. Fiindcă, deşi aceşti păcătoşi s-au ridicat împotriva unei comunităţi de fecioare sfinte, în toate lucrurile maicile trebuie să fie iertătoare.

Marie este nevoită să salveze capul retezat din mâinile novicelor, care se joacă de-a ludita cu el.

Stareța spune o rugăciune pentru măicuțele, servitoarele şi şerbele ei, iar vocea îi răsună pe câmpul întunecat. Sunt mândră de voi, fiicele mele, spune ea după Amin. Chipurile lor, scăldate în lumina lunii, sunt fericite. Râzând şi vorbind, urcă împreună dealul şi se îndreaptă către vinul fierbinte şi prăjiturile cu miere care le aşteaptă.

Călare, Marie conduce căruțele prin oraşul adormit. În catedrală, cere ca piatra de pe osuar să fie dată la o parte, iar cei răniți să fie vârâți în încăperea răcoroasă cu miros de mucegai, printre morți. Înainte să plece, le scoate glugile de pe cap şi îi priveşte aspru; vrea ca, atunci când se vor afla pe patul de moarte şi se vor gândi la cele mai grave păcate ale lor, să-şi amintească chipul ei. Ea însăşi împinge piatra la loc şi îi aude cum se vaită, încercând să țipe cu tot cu căluşul din gură. Ei nu ştiu că înainte de răsăritul soarelui cineva va veni să-i elibereze. Speră că durerea, întunericul şi frica de a fi îngropați de vii, resimțite în aceste câteva ore, le va servi drept o a doua lecție.

Pe cei morți îi duce chiar ea la moşiile pe care le cunoaşte bine, unde a stat împreună cu soțiile lor la un pahar de bere şi o tartă cu nuci. Acum, aceleaşi femei se întind tăcute peste trupurile neînsuflețite. Nu o pot privi pe Marie. Nu sunt furioase. Sunt triste, se simt vinovate. Stareța ar vrea să țipe la ele. Dar nu o face. Îşi continuă drumul.

Ştie, chiar înainte de a ajunge, după jeluirile care răzbat din colibele de lângă muri, că şerba rănită a murit. Poate că pierderea unei singure vieți care a salvat atât de multe altele nu e un sacrificiu prea mare. Cu toate acestea, moartea inutilă a şerbei va atârna greu în sufletul lui Marie, stareța ştiind, din proprie experiență, că nu există consolare pentru nişte copii rămaşi fără o mamă tânără. O să facă tot ce îi stă în putință. Fetele mai mari vor deveni surori laice, iar cei mici vor fi crescuți de sora femeii moarte. Şi, de-a lungul şi de-a latul ținutului, femeile vor spune poveşti care se vor

răspândi de la una la alta, de la servitoare la servitoare şi de la doamnă la doamnă, şi care vor ajunge în nordul şi sudul insulei, devenind legende. Acestea vor servi drept pildă şi măicuţele ei vor fi de două ori mai ocrotite tocmai datorită acestor poveşti tot mai răsunătoare.

4.

A trecut Octava Epifaniei.

Lumea e acoperită de un strat subţire de gheaţă strălucitoare, de grosimea unui deget. Vântul suflă cuţite reci.

Marie e singură în claustru, plimbându-se de colo-colo ca să se încălzească. Paşii ei au lăsat urme negre pe gheaţă.

Toate măicuţele ei sunt aplecate deasupra lucrului. În infirmerie, Nest şi novicea pe care o iniţiază în arta vindecării, Beatrix, pisează ierburi cu un pistil în mojarul enorm al infirmeriei. De când a ajuns Beatrix la abaţie, imediat după Ziua Tuturor Sfinţilor, ceva negrăit a început să se înfiripe între ea şi Nest. Ele cred că legătura lor este invizibilă, dar Marie o vede. Pe stareţă o emoţionează, dar o şi sufocă revelaţia că, în curând, pentru o relaţie intimă de afecţiune, infirmatrix va înceta să mai echilibreze umorile altor măicuţe şi că Elgiva, Marie şi celelalte anonime care o vizitează pe ascuns se vor întoarce la suferinţele trupeşti din cauza acestei lipse. Stareţa a început deja să jelească.

Măicuţele scriptrix[7] sunt aplecate deasupra manuscriselor, măicuţele torcătoare îşi torc firele, măicuţele ţesătoare ţes pânza, măicuţele brutărese coc pâinea bună a mesei de seară. Totul în jur e hărnicie: cuptorul a copt

[7] Copiste. (*N. red.*)

castroane şi căni întreaga zi, lucrurile sparte sunt reparate, se cos veşminte noi, se tricotează ciorapi, bârfe şi poveşti apropie şi mai mult măicuţele. Undeva departe în lumea cea mare, steagul angevin flutură deasupra nisipului şi căldurii din Ţara Sfântă, dar Marie presimte că, până la sfârşitul anului, a treia cruciadă va avea un final îngrozitor, dezastruos.

Puiul de vultur preferat al lui Eleanor este acum desăvârşit, ciocul său a gustat sânge, are temperament şi gheare sălbatice.

Marie aude poveşti despre Eleanor care o fac să clocotească de mânie. Se spune că e desfrânată, nesăţioasă, se culcă cu familii întregi, de la bătrânul ramolit până la cel mai umil servitor. Se şopteşte că pe regină nu o pot satisface cu adevărat decât caii.

Atunci când îi scrie despre aceste lucruri, ca să o avertizeze, Eleanor se amuză.

Acum regina se mişcă cu enorm de multă libertate prin lume, merge cu aroganţă pe oriunde pofteşte; nu înţelege că şi ea poartă cu sine propria abaţie. E o abaţie fără pereţi, invizibilă, cu oameni pe care îi cunoaşte, una, într-adevăr, de dimensiuni colosale, dar încă îngrădită de trupul şi mintea ei. Toate sufletele sunt îngrădite de cât pot să înţeleagă. Cel puţin Marie înţelege că e îngrădită. Eleanor, în marea ei aroganţă, se crede liberă.

Stareţa îşi ridică privirea şi se uită afară. Vântul tăios s-a oprit, copacii, cu scoarţa lor strălucitoare de gheaţă, se înclină spre ea, iar lumina palidă de iarnă pulsează în aer.

În vârful degetelor sale se iscă focul sfânt. Acesta îi biciuie şi îi arde membrele, i se adună în gât şi îi despică vederea.

Cu repeziciune, se pogoară asupra ei a treia viziune pe care Maria, Maica Binecuvântată, a considerat nimerit să i-o ofere fiicei ei credincioase.

Deasupra zidurilor de piatră ale grădinii de legume zăreşte clar vârfurile golaşe ale merilor, perilor şi caişilor; în viziune, perspectiva lui Marie se înalță prin aer până la nivelul dormitorului şi acum poate să vadă toată livada, scara uitată sprijinită de un copac, grămezile de crengi curățate de uscături, aşteptând focul de primăvară pe înălțimea netedă de dincolo de livadă. Iar în acel loc pământul începe să zvâcnească, să se zguduie şi să se rostogolească de parcă nu ar fi pământ, piatră şi un strat de iarbă, ci apa mării. Tremurul ajunge chiar până la picioarele lui Marie, înțepenite pe pietrele claustrului. Acum, o gaură neagră se cască în pământ, de o rotunjime perfectă şi de o adâncime incredibilă, de unde se înalță un vlăstar straniu şi arămiu. Copacul creşte repede, se desface tot mai mult, până ce rădăcinile sale ajung la marginea pământului neted, iar trunchiul său se înalță către ceruri. Din el apar crengi groase, ramuri de argint, de aur, aramă şi bronz, iar umbra copacului acoperă pereții abației şi se întinde în jos pe deal către iaz, către țarcul cu oi şi cotețul porcilor. Din ultimele crenguțe, cele în formă de degete, de grosimea brațului lui Marie, cresc frunze imense aidoma pânzelor corăbiilor, iar fiecare frunză în parte are o cruce albă în nervura centrală. Acum, copacul începe să înflorească, clopote albe uriaşe, mai impresionante decât imensitatea femeilor înalte. Atunci când se deschid, dau la iveală fete dezgolite, care atârnă de gleznă, cu părul revărsându-se în jos asemenea staminelor. Şi unele flori dăinuie, în timp ce altele se scutură, petalele cad ca o ploaie pe pământ şi fetele îşi încovoaie trupurile înapoi sus în rodire şi în jurul lor cresc ovule mari şi rotunde, roşii precum carbunculul şi verzi precum smaraldul. După ce cresc atât de mari încât îndoaie crengile şi, într-un târziu, le frâng cu un trosnet, fructele cad pe pământ. Acestea crapă şi dezvăluie femei fără de chip, care se chinuie să se ridice din miezul ca zăpada.

Apoi toată această creştere frenetică se opreşte, femeile fruct şi fetele atârnate în flori îşi întorc capetele către est, ascultând; sar înapoi în copac, care îşi retrage crengile, florile, fructele şi frunzele, se scufundă în deschiderea din care a ieşit şi, cu o bubuitură înfundată, gaura se închide. Lumea se pune din nou în mişcare, vântul suflă rece şi ascuţit, maicile şi-au reluat treburile. Novicele repetă în cor. Şi, odată cu vocile lor, viziunea dispare.

Marie aleargă uşor pe scări, în camerele ei mici, luminoase, unde priora Tilde scrie scrisori către chiriaşi şi ajutoarea ei Goda întocmeşte arborele genealogic al animalelor abaţiei pentru a evita reproducerea incestuoasă. Acestea îi vorbesc starei, dar vocile lor se aud din ce în ce mai slab. Marie îşi ia cartea şi, pe măsură ce scrie, începe a înţelege.

Fecioara o îndrumă să înceapă construcţia stării, cu toate că labirintul le-a lăsat din nou fără bani. În viziune i s-a arătat drumul înainte. Pe lângă un spaţiu mult mai mare pentru stareţă şi o cameră mai încăpătoare şi mai luminoasă rezervată întâlnirilor de afaceri ale abaţiei, vor fi şi apartamente pentru pensionare şi doamne bogate venite să-şi trăiască ultimii ani ai vieţii mai aproape de Dumnezeu, oferind abaţiei o dotă generoasă. De asemenea, stărea va mai avea şi o încăpere spaţioasă şi bine luminată pentru copierea manuscriselor, pe lângă cea existentă, pentru că aceasta e cea mai importantă sursă de venit a abaţiei, începută de însăşi Marie pe vremea când era prioră tânără. Cu toate că înainte doar femeile de lume ştiau de acest serviciu oferit de abaţie, fiindcă pe atunci majoritatea credeau că e necuviincios ca femeile să fie copiste, în special a scriiturilor divine; până şi abilitatea lor de a scrie era pusă sub semnul întrebării. În noua clădire va fi o sală mai bună pentru învăţat şi un dormitor separat pentru cele mai mici surori laice. Sala va fi destul de încăpătoare încât să

adăpostească şi fetele nobililor din ținut pentru o sumă considerabilă, iar acestea vor învăța să scrie, să citească, precum şi limbi străine. O să împânzească ținutul cu fete şi femei educate, care vor rămâne loiale abației de-a lungul întregii lor vieți. Marie poate implora să i se dea o sumă suficientă încât să poată să înceapă construcția şi apoi poate să termine clădirea cu banii primiți de la pensionare şi de la eleve.

Poate că, îndrăzneşte să gândească, construcția va fi îndeajuns de frumoasă şi de confortabilă încât să o tenteze chiar şi pe Eleanor să se retragă aici, şi nu la Fontevraud.

Apoi, of, opreşte-te, Marie, se mustră ea sever, ai muri dacă ai sta tot timpul atât de aproape de flacăra aceea.

Priora Tilde o priveşte pe stareță cu o expresie încordată. Îi spune Godei, cu o voce scăzută, că se teme că e vorba despre un proiect nou.

La auzul acestor vorbe, Goda îi spune că vai, ei îi lipseşte munca din pădure, ceea ce avea voie să facă, pentru că de multe ori e lăsată cu măicuțele „defecte”, ceea ce e cât se poate de nedrept. Bineînțeles, nimeni nu ar fi ştiut să aibă grijă de găini, porci, capre, vite, gâşte şi tot aşa, cum o făcea Goda, care, o spune toată lumea, are o anumită pricepere pentru animale. Ce păcat că acum măicuțele mănâncă juncile infertile una după alta. Goda însăşi le ține capetele în mâini şi şopteşte o rugăciune în urechile lor atunci când le atinge grumajii cu cuțitul. Ea crede că le alină faptul că mâna care le ia viața este totuşi cea a unei ajutoare de prioră. Îşi ridică bărbia cu mândrie.

Marie termină de scris. I se dezleagă limba. Cere, încet, să fie aduse Asta şi Wulfhild.

Goda o priveşte pe stareță, iar chipul ei, aidoma fructului de moşmon, se schimbă când vede expresia lui Marie. Ea, o adeptă a misticilor, sare în picioare şi fuge. Tilde îşi strânge

mâinile la piept şi rosteşte deznădăjduită, ca pentru ea, Doamne, of, Doamne, of, Doamne, of, Doamne.

Mai târziu în dimineaţa aceea, după sfat, Marie merge în camera de încălzire de pe lângă bucătării, unde măicuţele stau pe scaunele lor cu cărţile asupra cărora meditează, murmurând. Dintre toate maicile de la abaţie, doar stareţa practică lectura în tăcere şi, de fiecare dată, o face pe Goda să tremure şi să protesteze gălăgios în faţa acestei vrăjitorii. Şi totuşi, dacă nu există lectură interioară, atunci cum ar putea exista viaţă interioară? Marie se gândeşte şi îşi imaginează deşertul rece, bătut de vânt, care pesemne că se întinde în sufletul ajutoarei de prioră.

Maicile subalterne stau cel mai aproape de foc, în funcţie de rang, iar copiii dedicaţi vieţii monahale tremură, stând cel mai departe de foc şi cel mai aproape de frig. Stareţa închide uşa în urma ei şi nu se duce să-şi ocupe locul cel mai călduros, ci îşi lipeşte spatele de lemnul rece. Atunci când va înainta, le va spune măicuţelor despre noile ei planuri, le va împărtăşi darul primit; însă pentru moment, savurează viziunea dinăuntrul ei. Lumina care pătrunde prin ferestre este apoasă şi cade dintr-o parte, astfel încât se răsfrânge asupra răsuflării maicilor în timp ce acestea citesc cu voce tare. Suflul lor se face argint, şirurile de cuvinte devin vizibile, cuvântul fiind transformat în duh în momentul înălţării din aceste guri. Zgomotul din încăpere este un murmur surd şi dulce, neîntrerupt, vocile se întrepătrund atât de frumos, încât impresia creată nu este cea a unei tapiţerii ţesute din fire individuale, ci a unei foi solide de aur. Cu capetele aplecate peste cărţile lor în acest fel şi cuvintele care licăresc palid în lumină, Marie înţelege că abaţia este un stup, că toate albinele ei bune lucrează împreună în umilinţă şi devotament. Viaţa aceasta e frumoasă. Viaţa aceasta alături de măicuţele ei este plină de

grație. Cuprinsă de recunoştință, Marie trimite o rugăciune de mulțumire Fecioarei. Şi apoi păşeşte înainte; măicuțele sunt întrerupte din lectură şi îşi ridică privirea către ea; văd cum radiază dinăuntrul stareței urma straniei viziuni femeie-copac de astăzi şi cum se răspândeşte precum lumina unei văpăi pe chipurile lor înălțate. Începe să le vorbească despre cea mai recentă viziune a ei.

În acea noapte, priora Tilde plânge în patul ei. Crede că o să moară dacă o să fie nevoită să facă din nou toată munca din abație. Dar plânge în tăcere, pentru a nu-şi deranja surorile.

Asta visează arce ascuțite, contraforturi asemănătoare celor pe care le-a văzut în copilărie, clădirea îndrăzneață şi şocantă de pe insula din Paris, cu ferestrele sale imense, cu înălțimea nemaipomenită. Fațada, se spunea, urma să fie acoperită cu un strat gros de statui vopsite în culori vii. În mintea ei, Asta echilibrează, cântăreşte şi măsoară greutate lângă greutate, iar planurile o entuziasmează atât de mult, încât nu poate dormi o săptămână întreagă. Odinioară, pe când avea nouă sau zece ani, fugise de doica ei şi petrecuse o după-amiază foarte plăcută rătăcind prin şantierul catedralei. Pusese întrebări muncitorilor şi se zgâise, murdărindu-se de praf de piatră şi țărână, până ce fusese prinsă de ureche şi trasă în stradă de doica ei isterică, care fusese ciupită, pipăită şi căzuse în mizeria putredă a porcilor de pe stradă în timp ce o căuta pe copila pe care o avea în grijă.

Wulfhild stă trează o mare parte din noapte făcând calcule pentru abație. E obosită, şase zile pe săptămână trece pe la arendaşi, linguşeşte şi tună şi fulgeră întreaga zi în numele lui Marie, ea este vocea ei atât în oraş, cât şi în afara lui, aşa încât atunci când îi vizitează în sfârşit în persoană, stareța pare în ochii tuturor mai măreață decât o simplă femeie: o legendă. Unii spun că e sfântă, alții spun că

e vrăjitoare, zvonurile se amestecă şi se confundă; descendentă a zânei Mélusine, cu înverşunarea şi puterea de a modela natura după voinţa ei, de viţă regală. O femeie uriaşă pe calul ei de luptă, o cruciată, stareţă cu chip, trup, cunoaştere şi voinţă lipsite de feminitate.

Wulfhild trece peste propria circumspecţie şi oftează, fiindcă nu are putere asupra revelaţiilor Fecioarei Maria. Măicuţele pot să facă o mare parte din muncă – să ridice schele, să pună mortar, să construiască acoperişuri din stuf, să cioplească, să tencuiască şi să vopsească –, dar niciuna nu ştie să le înveţe cum să taie piatra. Sunt aproape autonome, însă acesta e singurul meşteşug pe care nu l-au deprins.

A doua zi, urcă în camerele stareţei. Se apleacă spre Marie şi, preţ de o clipă, frunţile lor se ating. Marie o sărută cu afecţiune pe podul nasului. Apoi Wulfhild îi prezintă planurile ei, şi anume că va lua o echipă alcătuită din cele mai bune douăsprezece muncitoare din rândul şerbelor şi vor construi o tabără a lucrătoarelor în piatră, peste dealul de după pajiştea pe care pasc oile. Nu va avea loc nicio încrucişare între sexe; nu vrea să le prilejuiască măicuţelor, servitoarelor ori şerbelor vreo situaţie care le-ar putea jigni castitatea sau tenta pe cele mai slabe dintre ele. Va folosi nişte cârpe de legat la ochi pentru a aduce străinii înăuntru şi va oferi o plată mai generoasă celor care vor lucra mai bine şi mai repede. Ea va fi răspunzătoare de ocrotirea măicuţelor tinere ale lui Marie.

Wulfie cea practică, o laudă Marie cu voce tare. În sinea ei, îşi spune: inima inimii mele.

Ar putea fi gata într-un an, crede Asta, pătrunsă de propriile viziuni glorioase.

Marie scrie, iar scrisorile ei sunt foarte iscusite şi fermecătoare. Îi schiţează reginei planurile ei, crezând că astfel îi va da ideea de a se retrage aici. În schimb, regina

nu-i trimite niciun ban, fiindcă îi strânge pe toți în nume propriu la o catedrală loială, dar îi trimite un avertisment. Atunci când starețа deschide scrisoarea, vede că regina nu i-a scris decât că Marie trebuie să fie atentă, că riscă să-şi facă abația atât de frumoasă, încât regina va fi nevoită să o taxeze de două ori mai mult în anul următor.

Acest gând o lasă pe Marie fără suflare.

Maicile lucrătoare pe câmp şi şerbele construiesc un drum mai bun către cariera de piatră. E o muncă uşoară peste pajiştile fără copaci, cu ajutorul roții mari pentru tasat pământul. În timpul nopții sunt aduşi străini legați la ochi, să lucreze piatra, şi sunt instalați în colibe confortabile.

Ghioceii răzbesc prin noroiul înghețat.

Munca la noua stăreție începe.

E începutul lunii martie, după masa de la mijlocul zilei. Se aud din depărtare zgomote de pietre care se izbesc de alte pietre, geamătul frânghiilor pe macaralele de lemn.

Cu stomacul plin de pâine şi supă de păstârnac, Marie visează la pragurile de sus ale uşilor. Se gândeşte la praguri sculptate cu grâu şi mere, praguri cu struguri şi oi, praguri cu faguri şi cu albine ca lamelele prin ele.

Desface cu un cuțit sigiliul unei scrisori. Se aşază pe marginea scaunului şi citeşte în tăcere, iar un zâmbet i se iveşte pe chip.

Goda o priveşte. Întreabă, acră, dacă e ceva interesant. Goda miroase a placentă şi a excremente de oaie; toată dimineața a ajutat trei oi să fete şi a uitat să-şi dea jos şorțul.

Marie se gândeşte să-i spună să facă o baie, dar se răzgândeşte pentru că Goda nu ar lua bine acest sfat. Zice că peste trei zile vor primi o nouă soră, pe nume Avice. Se pare că ar fi o urgență. Familie excelentă. Dota promisă este atât de generoasă, încât ar fi o nebunie s-o refuze.

Goda o întreabă plină de speranță dacă fata are vreo vocație sau, mai bine, dacă e o mistică? Este invidioasă pe o altă abație, aflată la o zi călare depărtare, unde pelerinii se adună în grupuri ca să-i ceară sfaturi unei pustnice faimoase, prin fereastră. E greu să concurezi cu o cucernică singuratică.

Marie spune că nu, se pare că noua lor soră a fost prea libertină cu sentimentele ei. De mai multe ori. Prinsă în flagrant delict. Biciuită. Şi totuşi nu se căieşte. Se pare că abația e ultima speranță a familiei.

Tilde izbucneşte în râs, se îmbujorează şi se preface că îşi continuă lucrul.

Stareța o priveşte pe prioră, iar gura ei zvâcneşte în timp ce spune că, de fapt, fata este chiar o rudă de-a lui Tilde. O verişoară de gradul trei? O anume Avice de Chair.

Un nume muzical, gândeşte Marie, bătrânei starețe Emme i-ar fi plăcut, l-ar fi fredonat întruna.

Tilde țipă şi îşi scapă penița din mână. Spune că e imposibil, Avice este sălbatică, nu poate fi stăpânită. Odată i-a ținut capul propriei surori într-o grămadă de bălegar până ce fata s-a gândit să se dea moartă.

Sec, Marie adaugă că, ei bine, ea nu poate decât să încerce s-o stăpânească, însă Dumnezeu e acela care va alege sau nu cel mai bun loc de izolare pentru ea.

Tilde spune că muritorii de rând nu pot s-o țină pe Avice într-o abație.

Stareța îi răspunde că nu au de ales decât să încerce. Şi astfel, subiectul e închis.

Marie este plecată cu treburi în oraş în ziua când Avice ajunge la abație. Şi, pentru că ploaia cade deasă şi bate într-o parte din cauza vântului puternic, atunci când îşi termină îndatoririle, merge să se roage în catedrală. Priora şi ajutoarea sa şi-au petrecut întreaga dimineață rugându-se;

acum aşteaptă în prag, la adăpost, ca novicea să apară pe drum.

Mai târziu, după întoarcerea lor la abaţie, Tilde va închide uşa de la camera stareţei şi îi va spune, încordată, cât de agresiv le-a vorbit Avice alaiului ei de rude, cum i-a atacat şi s-a dezlănţuit şi nu i-a lăsat să descalece, urlând că e abuz, până ce aceştia au pălit şi au plecat, fără să se întâlnească cu priora sau cu ajutoarea ei. Iar atunci când fata le-a văzut spatele, a început să ţipe către familia ei că acum că şi-au tăiat mielul de sacrificiu, se pot duce dracului. Apoi Avice a văzut-o pe Tilde încruntându-se la ea, a jignit-o şi a cerut să o vadă pe stareţă. Dar când i s-a spus că stareţa e în catedrală şi a văzut-o pe Goda fugind s-o aducă pe Marie, Avice a început să alerge, a depăşit-o pe bătrâna ajutoare de prioră şi a urcat prima treptele catedralei.

Şi asta vede Marie atunci când aude cum se trânteşte uşa masivă de lemn şi priveşte în spatele ei: în nartex stă o fată cu păr blond lipit de obraji, de gât şi piept, îmbrăcată într-o rochie mult prea subţire şi transparentă ca să poată fi considerată cuviincioasă. E udă leoarcă, astfel încât fiecare unghi al trupului ei iese în evidenţă, creând impresia că s-ar plimba goală pe timp de zi. Nu e frumoasă, nu; are trăsăturile adunate şi o frunte atât de lucioasă şi lată, încât pare a fi un ou, o scânteietoare fereastră romană.

Însă imediat cum o vede, ceva din Marie, ceva îngrozitor, se trezeşte. Spune uşor, şuierând, că pentru această fată ar putea merita să ardă abaţia din temelii.

Acum fata fuge spre ea, cu privirea aprinsă, iar umezeala de pe chipul ei palid şi ascuţit poate fi orice, numai lacrimi nu.

Marie o priveşte apropiindu-se iute şi rămâne nemişcată. Îşi păstrează mâinile împreunate în rugăciune. Atunci când

Avice ajunge la ea, fata spune cu năduf că pot merge la abație, prizoniera ei este aici.

Stareța o privește îndelung pe fată în timp ce aceasta gâfâie, nerăbdătoare. Goda apare în uşă, apoi se retrage. Marie spune „Amin” şi îşi face semnul crucii. Apoi, cât se poate de încet, se ridică şi îşi îndreaptă spatele ca să pară cât mai mare cu putință, iar acum, falnică în fața fetei, se apropie de aceasta şi o cuprinde în brațe. Avice se împotrivește, dar Marie reuşeşte cu uşurință să o rețină. Îi vorbeşte încet şi pe îndelete, iar vorbele ei pătrund în mintea fetei; şi, în timp ce vorbeşte, priveşte cum pielea obrajilor lui Avice se face ca de găină, cum stropii de pe chip i se estompează în păr, ultima umezeală uscându-se de pe urechile şi gâtul ei.

Prin piele, stareța simte cum fata îşi liniştește bătăile inimii. Răceala cărnii ei dispare sub căldura lui Marie.

În interiorul stareței este o mare tulburare, iar ea înțelege că e o avertizare; acum, inexplicabila atracție față de această fată, față de flacăra ei sălbatică, față de unghiurile mici ale chipului ei, față de părul ei străveziu, devine clară pentru Marie. Înțelege pe dată că de fapt o vede pe Eleanor în fată, aşa cum a fost regina cândva, tânără, goală într-un cort din Outremer, cu ochiul conturat deschizându-se ca singura strălucire de pe tot pământul întunecat.

Într-un târziu, ca într-o transă, fata murmură, şi Marie o eliberează din strânsoare. Chipul fetei este palid, ochii, mijiți. Se ține după stareță de-a lungul naosului până la uşă. Înainte de a ieşi în ploaie, Marie îşi desface pelerina groasă de lână şi i-o aşază fetei pe umeri, iar țesătura o înfăşoară pe Avice cu totul, încât atunci când aceasta se întoarce în ploaie, apare în cele din urmă drept ceea ce este cu adevărat: o simplă copilă de optsprezece ani, speriată şi furioasă.

În noaptea aceea, după ce îngenunchează să se roage lângă patul ei, Marie descoperă pe pernă un pumn de flori violete de rozmarin, furate în timpul zilei din grădina de plante aromatice. O scuză. Ascultă prin anticameră în dormitorul măicuțelor şi nu aude decât sunetul surorilor sale adormite, fluieratul din nări, oftatul şi vânturile; tocana de la masa de seară a avut varză. Nimeni nu se mişcă în afară de ea.

Marie îşi presează florile de față şi le striveşte, aşa încât mâinile îi miros a rozmarin. Apoi, tulburată de parfumul greu şi dulce al florilor, le aruncă pe fereastră şi îşi spală mâinile în lighean până când parfumul dispare.

Căprior după căprior, stăreția se măreşte.

Se face cald, un fulger fără ploaie străpunge cerul nopții.

E sărbătoarea Sfintei Maria Magdalena, *Apostola Apostolorum*, cea care poartă chipul lui Marie în capelă, aşa cum a fost pictată de nebuna soră Gytha. În jurul ei, atât deasupra cât şi în părți, au fost pictate scene din Apocalipsă. Desfrânata Babilonului este înfățişată călare pe un dragon, pictat după ce Gytha a prins un câine sălbatic şi i-a ras părul de pe față ca să vadă cum sunt construite oasele craniului. Corpul bestiei este un țipar prăjit, aripile sale sunt aripi întinse de pui de găină. Mai rău, desfrânata Babilonului are două chipuri şi ambele o înfățişează pe regină. Gytha o surprinsese odată, pe când picta o pictură murală în camera de primire a hanului şi regina trecuse prin oraş cu suita, în drumul ei. Atunci când Marie a văzut că desfrânata Babilonului are chipul reginei, şi nu o dată, ci de două ori, a simțit nevoia să acopere imaginea cu corpul ei, pentru ca nimeni altcineva să n-o vadă. Apoi a vrut să ia pensula Gythei şi să acopere pictura cu câteva tuşe de vopsea neagră. În cele din urmă, a râs până ce i-au dat lacrimile şi a lăsat pictura aşa cum era.

Marie se roagă cu disperare pe timpul nopții, iar atunci când se trezeşte şi simte că ceva vag o zgândăre în interior, se roagă pentru ajutor din partea Fecioarei ca să se poată dezbăra de poftele trupeşti.

Şi simte groază, undeva întunericul creşte, fie înăuntrul, fie în afara ei, nu ştie care e mai rău.

În perioada cea mai fierbinte, mai încărcată a verii, Marie născoceşte o mulțime de treburi pentru a-şi ține măicuțele ocupate. Acestea fac suficient săpun încât să poată vinde şi la târguri, lărgesc grădina, țes şi fac încălțăminte, ferestre şi mobilă pentru noua clădire, culeg fructele şi pun conserve şi abia mai au timp să respire. Nest şi Beatrix, cu chipurile apropiate, râd împreună de ceva de pe jos din grădina cu plante aromatice. Beatrix atinge încheietura lui Nest. Marie simte atunci un mare regret. Intră în capelă, îngenunchează pe lespedea de piatră şi se roagă.

Se aud paşi alergând. Avice priveşte preț de o clipă în capelă, acoperământul alunecându-i pe spate şi dezvelind părul luminos, strălucitor.

Este un semn, înțelege Marie, şi îi cere bunei surori Torqueri, institutoarea novicelor, ca cele şapte fete aflate în grija ei să nu aibă deloc timp liber. Torqueri le pune să cânte, să scrie pe tăblițele de ceară, să învețe latină, greacă şi franceza din Franța, până ce se răzvrătesc sau încep a plânge.

Atunci când poate să-şi întrerupă munca, Marie dă târcoale şantierului, iar în lavatoriu, înainte de Vecernie, îşi curăță praful de piatră de sub unghii.

Îngrijorările maicilor se revarsă asupra ei: merele de anul acesta nu sunt bune pentru cidru; albinele au părăsit doi stupi; iepurii au dat iama în grădina cu plante medicinale şi au mâncat ruta, spânzul, cimbrul, salvia, busuiocul cerbilor, vetricea; cea mai mică oaie a fost luată de un vultur uriaş. Toate sunt semne premonitorii, în mare parte rele,

dar ce anume anunță fiecare, mai exact? se întreabă Marie. Poate că zgomotul construcției a perturbat albinele.

Sau poate că matca a simțit un pericol apropiindu-se şi şi-a condus albinele într-un loc mai sigur. Însă o stareță nu e o regină adevărată, nu poate să-şi ia stupul şi să se îndepărteze în zbor.

Uneori, noaptea, când vântul se potoleşte, dinspre tabără se aud cântând voci joase, slabe, iar sunetul îi face pielea de găină, fiindcă asemenea voci sunt nenaturale în acest loc care, de zeci de ani, a cunoscut doar femei. Pentru ea sunt mult mai înfiorătoare decât cel mai groaznic tunet care s-a spart în ecou între dealuri, de două ori, de trei ori mai asurzitor, precum mânia lui Dumnezeu.

Marie îşi petrece timpul doar cu măicuțele subalterne, păstrează distanța.

Cu toate acestea, îşi ridică privirea şi o întâlneşte pe cea arzătoare a lui Avice, care e pironită asupra stareței în timpul meselor. Zâmbet mic, obraji învăpăiați, privire care se îndreaptă imediat asupra lingurii de lemn din mână.

Avice sus în măr împreună cu două surori laice, una dintr-o familie de berari, cealaltă din meşteşugari lumânărari, râzând de sărmana institutoare Torqueri până când Marie se apropie încet şi se încruntă, iar copilele coboară, ruşinate.

Avice şi celelalte novice fug spre iaz să înoate în lenjeria de corp, pentru că afară e foarte cald. Obrăznicia le costă trei lovituri de bici şi stat în genunchi pe orz nedecorticat între Terță şi Sextă în mizericordie.

Marie nu le-a văzut înotând, dar imaginea e atât de vie în imaginația ei, încât o bântuie.

Avice şi celelalte şase novice aleargă prin câmpurile aurii de grâu cu mâinile desfăcute ca să poată simți în palme atingerile delicate ale câmpului. Fetele se adună şi, brusc, se fac nevăzute în desişul câmpului. Marie simte veselia lor

zvăpăiată în sufletul ei, până ce Torqueri, cu chipul roşu de mânie, se repede spre ele; atunci fetele se ridică, cu capetele plecate, căindu-se. Însă Avice este fără acoperământ, iar părul ei se unduieşte în briza fierbinte. Iar părul pe care Marie l-a văzut prima oară ca fiind străveziu şi lipit de scalpul trandafiriu şi umed, este acum aproape orbitor de alb în lumina soarelui. Celelalte novice i l-au împletit în codițe subțiri pe care le-au împodobit cu flori micuțe şi albastre ca nişte nestemate. Vântul adie prin vârfurile fine care îi coboară până la şolduri. Pericol, şopteşte ceva înăuntrul ei. Această fată ar putea zdrobi totul în pumn. Marie se cutremură. Trebuie să se îndepărteze.

Cellatrix Mamille i se plânge: în fiecare săptămână trebuie cumpărată câte o juncă care să hrănească toate gurile din tabăra tăietorilor de piatră.

Chipul ei fără nas, deja atât de asemănător cu un craniu, dispare. Este înlocuit, preț de o clipă, cu un craniu vorbitor. *Memento mori.*

Marie clipeşte şi femeia îşi recapătă înfățişarea umană. Încă o lună, îi promite stareța, şi apoi măicuțele vor fi din nou singure. Dar vocea îi tremură din cauza prevestirii din viziunea fulgerătoare.

Noaptea este insuportabil de fierbinte. În singurătatea chiliei, Marie îndrăzneşte să îşi dea jos acoperământul, saboții, ciorapii şi scapularul şi doarme în cămaşă, în aerul fierbinte care se strecoară prin fereastră. Iar în noaptea aceea se trezeşte din primul vis, în care vede, confuză, cum o umbră răsare din bezna mai adâncă de lângă perete. O priveşte apropiindu-se. Un chip palid luceşte lângă al ei, o gură se apasă uşor pe gura ei. Şi fiindcă Marie crede că visează, îşi apasă şi ea gura de gura din vis. Pe mână, care, crede ea, e o mână adormită, simte mângâierea unui păr foarte moale, la fel de fluid ca apa, mătase pe chipul ei, pe

pieptul ei, iar acum o greutate se lasă peste ea, simte mişcarea unui şold ascuțit. Marie îşi apasă corpul de acesta, pentru propria plăcere. Zâmbeşte lângă cealaltă gură şi aceasta îi zâmbeşte înapoi, iar stareța începe să înțeleagă, în timp ce plăcerea se adună în interiorul ei, că nu doarme, că este trează, că o femeie în carne şi oase se află în camera ei, mişcându-se deasupra ei. Îşi dă totuşi seama îngrozită că nu se poate opri. Gâfâie, îşi găseşte eliberarea în plăcere şi, atunci când inima i se potoleşte şi îndrăzneşte să deschidă ochii, cealaltă deja a dispărut. Marie este din nou singură în chilia sa, transpirația umezindu-i picioarele dezgolite şi spatele. Sentimentul este unul stânjenitor, ruşinos.

Coboară în capelă să se aşeze în cruce pe lespezile reci de piatră, dar corpul ei are nevoie de mişcare, aşa că se ridică şi se roagă în timp ce se plimbă prin claustru. Merge desculță ca să nu facă zgomot. Pe câmpuri, în depărtare, licuricii se agață de tulpini, licărind, un milion de ochi care clipesc privind-o. Prea devreme, mult prea devreme, răsună clopotul care anunță Utrenia. Priveşte în sus prin fereastra scării întunecate şi întrezăreşte o agitație în beznă, trupurile tremurânde ale măicuțelor ei care coboară, una după alta, spre rugăciune.

Vreme de şapte zile, Marie doarme pe jos în camera ei, sprijinită de uşă astfel încât să nu poată fi deschisă, iar în cea de-a opta zi se întoarce în pat.

Se trezeşte cuprinsă de aceeaşi plăcere, de acelaşi sucub cu mişcări lascive, de tăcerea şi ardoarea din întuneric, apoi vin iureşul şi eliberarea sălbatică şi vibrantă. Mai bună decât vinul. La fel de ruşinoasă ca beția.

După Rugăciunea de dimineață, privirea lui Tilde poposeşte asupra chipului lui Marie în timp ce femeile verifică catastifele. O întreabă ezitant dacă e bine, iar atunci când stareța o întreabă de ce, priora îi spune doar că e ca şi cum, în ultimul timp, stareța ar avea o aură întunecată.

Marie îi răspunde că se simte bine, şi nu ştie sigur dacă minte.

Se întoarce la dormitul pe jos, blocând uşa; penitenţă, evitare. Trece septembrie.

Aude cum cineva o cheamă de urgenţă, stareţă, maică stareţă, te rog, aşteaptă, în timp ce traversează livada către clădirea fără acoperiş. Cunoaşte acea voce şi o înspăimântă. Cu toate că are peste cincizeci de ani şi este masivă şi înaltă, se grăbeşte tot mai tare cu picioarele ei lungi, până ce începe a alerga. Vocea imploră, e puţin isterică, chinuită, dar Marie o lasă în urmă, în frunzişul copacilor.

Ridicându-se, macaraua făcută din lemn, un bolovan şi frânghie se mişcă gemând, în timp ce, în lumina tulbure a zilei, este aşezată ultima dintre pietrele principale. Se aude un zgomot puternic; Marie îl lasă să se stingă şi gândeşte curând, curând, abaţia o să fie din nou un loc liniştit.

În noaptea aceea trimite un butoi de vin bun de Bordeaux în tabără pentru a sărbători, dar şi pentru confuzia provocată de beţie, apoi iese în întunericul de dinaintea răsăritului să spună o binecuvântare; pe jos este vomă, o miasmă de răsuflare acră. Apoi cârpele sunt legate la ochi, căruţele se îndepărtează, abaţia le e oferită din nou exclusiv femeilor înainte ca prima rază de soare să atingă pământul. Oh, binecuvântare, alinare.

Este ziua îmbăierii, iar copiii intră primii, apoi novicele.

Căzile sunt golite şi reumplute pentru maicile subalterne. Înainte ca Marie să fie chemată pentru baia ei cu apă proaspătă, institutoarea Torqueri îşi face apariţia în prag. Are pe chip un rictus pe care stareţa nu l-a mai văzut decât pe feţele celor proaspăt decedaţi. Torqueri spune repede şi cu voce joasă că au o problemă îngrozitoare.

Marie îi cere încet Godei să închidă uşa. Însă deja ştie care e nenorocirea. Viziunea cu Eleanor, pe care o avusese

când o îmbrățișase întâia oară pe Avice, udă leoarcă şi tremurând în catedrală, sădise certitudinea înăuntrul său.

Marie le cheamă pe maicile subalterne în camerele ei.

Priora, ajutoarea priorei, cantrix, sacristana, cellatrix, subcellatrix, bucătăreasa, ajutoarea de bucătăreasă, bucătăreasa stareței, infirmatrix, subinfirmatrix, hostellerix[8], scrutatrix[9], maestra copistelor, institutoarea. Nu mai e loc în camerele vechi, aşa că stau înşiruite de-a lungul pereților.

Cu toate că executoarea judecătorească nu este o maică subalternă, Marie o cheamă pe Wulfhild; aceasta este cel puțin la fel de loială şi de înțeleaptă ca oricare măicuță educată, de viță nobilă.

Apoi, când toate s-au adunat şi aşteaptă în tăcere în camera solemnă, stareța o cheamă pe Avice.

Fata intră cu un chip plin de dispreț. Îşi ține bărbia semeață. Torqueri a avut dreptate, pântecele fetei este umflat. Cineva oftează, altcineva începe să plângă. Marie aşază fata pe un scaun în mijlocul cercului.

Camera de zi a stareței este ticsită de măicuțe şi în scurt timp se încălzeşte chiar şi fără foc.

Marie anunță calm că draga lor novice este însărcinată. Unele măicuțe suspină, altele numără pe degete şi îşi dau seama că Avice n-ar fi putut fi însărcinată când a ajuns la abație. Stareța nu se poate uita la fată; la pometii ei ascuțiți, la gura delicată, la expresia de trădare cu care o țintuieşte pe Marie, care, numai să fi voit, ar fi putut-o salva.

---

[8] Măicuţa care găzduieşte nobilii şi pelerinii. (*N. red.*)

[9] Măicuţa care investighează. (*N. red.*)

Avice spune furioasă că nu e însărcinată, însă toți ochii măicuțelor se ațintesc asupra pântecului ei umflat, iar ea îl acoperă cu brațele.

Goda zice că este un scandal, o infamie, că e o fată rea, că se află sub influența diavolului.

Ruth se vaită îndurerată. Întreabă cum s-a întâmplat. Goda o priveşte cu chipul ei îngust şi palid şi începe să-i explice procesul, dar Ruth se îmbujorează şi adaugă în grabă că înțelege cum s-a întâmplat, dar cum se face că s-a putut întâmpla una ca asta aici?

Marie aşteaptă ca fata să răspundă, iar clipele se scurg şi aşteptarea devine tot mai tensionată, până când, în sfârşit, fata îşi lasă capul în jos şi spune încet că da, este însărcinată, dar e vorba despre un miracol, îngerul a venit şi i-a şoptit Cuvântul în ureche.

Pe chipul lui cellatrix Mamille se citeşte uimire, femeia îşi face semnul crucii.

Lui Marie nu-i vine a crede că este nevoită să le spună măicuțelor ei adulte că şi aceasta e o minciună. Avice râde cu răutate, Goda oftează şi priora Tilde arată de parcă abia se stăpâneşte să nu se năpustească asupra verişoarei ei şi s-o zgârie pe obraz.

Institutoarea Torqueri începe să plângă şi, lovindu-se, repetă *mea culpa*, *mea culpa*. Spune că îi pare rău, dar are somnul profund. A observat de multe ori iarbă pe saboții novicelor în timpul Laudelor, însă a crezut că imaginația îi joacă feste. A dat greş în a le proteja pe aceste fete amărâte.

Urmează un moment de tăcere, provocat de şoc, după care Marie o întreabă dacă a vrut să spună „fete”, plural, sau vorbeşte doar despre această fată.

Avice spune cu venin că vai, nu a fost doar ea. Pare răutăcioasă, încolțită. Stareța o aseamănă cu un bursuc care, încolțit de un câine, îşi scoate ghearele.

Încă o pauză în care măicuțele încearcă să înțeleagă cele auzite.

Nest şi Beatrix îşi aruncă o privire şi Marie le spune că trebuie să le examineze şi pe celelalte imediat după ce sfatul o să ia o hotărâre în legătură cu această sărmană făptură. Întrebarea este ce să facă cu Avice.

Să o biciuiască în fața celorlalte novice. Pâine şi apă în mizericordie până ce îşi naşte bastardul nenorocit. Goda este cea care propune aceste pedepse, deşi ea nu ar suporta ca nici măcar cele mai neînsemnate animale ale ei să fie tratate aşa.

Wulfhild, singura mamă de față, rosteşte un „nu” năprasnic, fata are nevoie de mâncare hrănitoare şi de lapte ca să fie sănătoasă pentru copil.

Priora Tilde spune că trebuie să o dea înapoi familiei ei, în scandal şi ruşine. Este roşie la față şi a avut nevoie de mult curaj ca să poată rosti aceste cuvinte, fiindcă familia lui Avice este şi familia ei.

Un cor de voci strigă: Nu, pentru că dacă superiorii vor descoperi cele întâmplate, urmările pentru abație vor fi foarte severe, surorile vor fi pedepsite şi toată puterea şi averea lor, strânse atât de anevoie, le-ar fi luate. E foarte probabil că Marie va fi înlăturată din funcție, şi cum ar mai supraviețui ele atunci?

Buna soră Ruth sugerează să o țină pe Avice în mizericordie cu toată mâncarea şi laptele de care are nevoie, până ce naşte.

Vai, dar în mizericordie este atât de frig şi e atât de mult curent! Nest spune că o poate găzdui în infirmerie cu măicuțele senile. Ar fi o pedeapsă, dar nu una dureroasă. Îşi ține umerii până la urechi din cauza neliniştii. Beatrix o strânge de mână şi Nest îşi coboară umerii.

Goda izbucneşte, e de părere că fata trebuie pedepsită aspru, ca să fie o lecție pentru toate celelalte, că ar trebui s-

o biciuiască pe spatele gol, că fiecare măicuță din abație ar trebui s-o biciuiască o dată. Nu e prea mult dacă cere ca Avice să sângereze pentru păcatul ei.

Însă cantrix Scholastica spune cu vocea ei cristalină că nu pot biciui o fată însărcinată. Ar fi pur şi simplu un act de cruzime. Fata are să dea naştere unui copil mort ori unui viţel sau spiriduş.

Goda încuviinţează, o pot biciui peste mâini şi genunchi cu o nuia de frasin. Durerea e aceeaşi. Iar regulile există dintr-un motiv.

În sfârşit, se hotărăsc să o supună pe fată la douăzeci de lovituri pe mâini şi genunchi şi să o închidă în infirmerie până ce naşte. Dacă bebeluşul supravieţuieşte şi e fetiţă, are să fie încredinţată vieţii monahale. Dacă nu este fată, o să-l dea unei şerbe să-l crească până ce o să ajungă la vârsta la care îl pot trimite în lume. Dacă Avice supravieţuieşte, familiei ei o să i se spună că a fugit, prin cuvinte atât de bine alese, încât să nu fie o minciună, iar fata o să fie trimisă ca servitoare într-una dintre casele donatorilor loiali, fiindcă nu pot da o asemenea păcătoasă unui alt lăcaş de femei sfinte. Dacă ar excomunica-o şi ar izgoni-o în lume fără niciun ban, ar însemna s-o condamne pe fată la o viaţă scurtă şi brutală de cerşetorie sau, şi mai probabil, de prostituţie.

La auzul acestui ultim cuvânt, un fior străbate încăperea.

Nest spune cu accentul ei dulce galez că n-ar trebui să mai dureze mult. Biata copilă şi-a ascuns condiţia incredibil de bine. E o minune că au descoperit-o abia acum. Deşi palid şi afectat, chipul lui infirmatrix nu este mai puţin frumos ca de obicei.

Iar Avice, care a devenit din ce în ce mai furioasă cât timp le-a ascultat cum îi hotărăsc soarta, explodează acum cu un ţipăt îngrozitor de puternic.

Nest îi spune să înceteze: sfatul a fost îngăduitor şi dacă Avice nu se opreşte din ţipat, se pot răzgândi. Apoi o scoate pe fată din încăpere şi o conduce pe scări spre mizericordie, unde o să-şi primească loviturile.

Curând, de la fereastră, maicile subalterne privesc cum toate vălurile albe ale novicelor sunt dirijate precum mieii înspre infirmerie. Într-un sfârşit, Beatrix iese şi, cu chipul acum relaxat, scutură din cap: niciuna dintre celelalte fete nu a fost la fel de compromisă ca Avice. Şi, atunci când novicele ies din infirmerie, palide şi clătinându-se pe picioare, Marie le cheamă pe toate măicuţele abaţiei în refectoriu şi ţine un scurt discurs.

Apoi iese din nou în seara rece de noiembrie. Avice este adusă în claustru fără veşminte, doar în cămaşa subţire, şi i se ordonă să îngenuncheze. În ultima rază de soare, ţesătura cămăşii ei devine translucidă şi păcatul este evident în ochii tuturor. Vârfurile părului ei blond care atinge pământul sunt murdare.

Scrutatrix îi dă nuiaua lui Marie, pentru că este datoria şi dreptul ei în calitate de stareţă să pedepsească. Însă aceasta ezită. Nu poate să o lovească pe copila care e oglindirea reginei în tinereţe, acea flacără rebelă, şi caută în jurul ei pe cineva care să facă ceea ce ea nu reuşeşte. Nu poate fi Tilde sau Goda, din cauza furiei lor, nici Ruth, care e blândă, nici Nest, din cauza bunătăţii şi compasiunii ei. Aşa că îi dă nuiaua lui Torqueri, cu speranţa că eşecul institutoarei de a le proteja şi îndruma pe fete îi va potoli mâna şi nu se va arăta prea severă.

Marie se forţează să privească atunci când aşteptările îi sunt înşelate.

Pereţii noii ai grandioasei stăreţii sunt tencuiţi şi zugrăviţi. S-a pus acoperişul, iar acum echipe întregi de maici lucrează în interior.

Casa stă semeață pe ridicătura sa de pământ, elegantă şi puternică, cu arcade noi, ferestre impresionante şi plafoane înalte. Camerele sunt luminoase. Aici locuiesc surorile laice şi novicele, ale căror glasuri tinere se înalță în râsete şi cântări. Aici şi-au instalat copistele pupitrele şi tot aici sunt apartamentele noilor pensionare, femei bogate venite să-şi trăiască ultimii ani la abație, doamne obişnuite să fie înconjurate de ce e mai frumos, căței mici, păsări, muzică, servitoare laice. Cu toate aceste femei la un loc, stăreția e un spațiu bogat spiritual. În sfârşit, o clădire demnă de stareța sa, gândeşte Marie în timp ce priveşte din claustru în sus către clădirea din piatră şlefuită. O clădire demnă de ea.

Un ritual sacru: edificiul este stropit cu apă sfințită.

În vis, lui Marie îi apare o prevestire întunecată: coboară dealul în galop îndreptându-se către pădure şi este împresurată de nori şi de un întuneric dens. Un fulger luminează întreaga lume şi pământul se cutremură. În spatele ei aude pietrele abației fisurându-se şi prăvălindu-se într-un dezastru asurzitor şi țipetele măicuțelor ei atunci când acoperişul se prăbuşeşte peste ele. Dar Marie nu poate privi în urmă, pentru că acum simte o căldură fremătătoare pe spate, când două brațe subțiri o strâng cu putere. Se trezeşte şi este singură.

Avice intră devreme în travaliu. Țipete se înalță din infirmerie. În grădină, măicuțele care adună varza, napii şi păstârnacii din pământul rece se adună toate într-un cerc, îngenunchează şi îşi împreunează mâinile în rugăciune. Din depărtare se aude glasul strident al coțofenelor, cocoțate în moşmoni.

Chiar şi din partea cealaltă a livezii, aflată în camerele de la primul nivel al noii stăreții încă neterminate, care miroase a tencuială şi vopsea, Marie aude țipetele. Într-un târziu, se ridică şi priora Tilde încearcă să-i vorbească, dar stareța nu

aude nici măcar un cuvânt. Iese în frig şi merge întâi în ţarcul oilor, dar acestea se zgâiesc înapoi la ea cu feţele lor nătânge şi mirate şi nu spun nimic. Apoi coteşte spre pârâu şi începe să alerge. Traversează repede claustrul şi intră în infirmerie.

E un aer închis, e foarte cald şi miroase a rugină şi a transpiraţie. Avice gâfâie în patul întunecat, are părul lucios şi ochii sălbatici. Goda pipăie fata între picioare. Spune că, din câte observă, corpul uman pare să fie mai delicat şi mult mai slab construit pentru a da naştere decât corpurile animalelor pe care le îngrijeşte ea; că deseori s-a întrebat de ce atât de multe femei mor la naştere şi că acum a văzut că e din cauză că şoldurile lor sunt atât de mici şi capetele copiilor sunt atât de disproporţionat de mari. De ce ar face Dumnezeu bestia umană atât de nepotrivită pentru a da naştere este un mister. Sau poate că nu e aşa, suspină ea, „Voi mări foarte mult suferinţa şi însărcinarea ta; cu durere vei naşte copii.”[10]

Nest spune cu o voce încordată că Goda ar face mai bine să păstreze aceste observaţii pentru ea.

Beatrix tresare atunci când o vede pe Marie, o siluetă uriaşă în pragul uşii, şi îi spune că nu au nevoie de ajutorul stareţei, dar Nest îi zice să tacă, că e bine şi corect să aibă lumina mamei lor cu ele.

Marie îşi trage un scaun lângă Avice şi o lasă pe fată să-i strângă mâna cu putere. Se roagă cu înflăcărare Fecioarei Maria.

Terţa, Sexta, Nona. Toate par să treacă într-o clipită în nemărginita suferinţă a fetei.

---

[10] Geneza 3:16, în traducerea lui Dumitru Cornilescu (1924, ediţie revizuită în 2016). În continuare, toate citatele din Biblie sunt preluate din ediţia menţionată. (*N. trad.*)

Avice respiră slab şi chipul ei are paloarea morţii. Este o uşurare atunci când îşi pierde cunoştinţa şi ţipetele ei se potolesc deodată în somn. Sângerează atât de puternic, încât maicile întind o pânză impregnată în ulei sub ea ca să salveze un al treilea rând de cearşafuri.

În somn, corpul lui Avice se zvârcoleşte şi capul copilului apare, violet şi oribil printre coapsele subţiri. Încă o zvârcolire şi iese, lucios şi mort. O fetiţă.

Nu e nimeni acolo care s-o spovedească pe Avice. Marie aruncă o privire îngrijorată către uşă, dar nu vine nimeni şi e revoltată, căci a nu arăta îndurare este un păcat teribil; cuprinsă de panică, de oboseală, Marie nu se gândeşte să o spovedească chiar ea.

Noul şuvoi de sânge care ţâşneşte dintre picioarele lui Avice o acoperă în roşu pe Goda până la umeri. Roşie îi este şi fruntea, iar Nest şi Beatrix îndeasă o bucată de pânză ca să oprească şuvoiul, dar în câteva momente şi pânza se înroşeşte. Mâna lui Avice tresare în mâna lui Marie. Suflul îi iese afară din trup şi nu mai intră înapoi.

Seara, stareţa le cheamă pe maicile subalterne. Un cerc de chipuri grave în lumina lumânării.

Spune că vor hotărî împreună ce e de făcut, însă nu intervine în sfat şi, într-un târziu, propune să se voteze.

După ce toate maicile au votat, Goda se ridică şi spune virtuoasă, cu chipul strălucindu-i victorios, că vor face acest lucru doar ca un avertisment pentru celelalte măicuţe care au o voinţă mai slabă, care ar putea să cedeze şi să comită păcatul poftei trupeşti. Oh, gândeşte Marie, nu o să mai repete niciodată greşeala cu zidarii, nu o să-i mai dea voie niciodată cuiva care nu e femeie să pună piciorul aici. Însă Goda simte nevoia să pedepsească pe cineva, aşa că mormântul este săpat în pământul nesfinţit din afara curţii bisericii, sub cele mai îndepărtate ramuri ale meschinei tise.

Dimineață, fără ceremonie, Avice este coborâtă în groapă, înfăşurată în giulgiu, cu fața în jos şi cu pruncul la picioare, astfel încât, în momentul Apocalipsei, oasele ei nu vor putea să se ridice către mâinile Îngerilor Învierii. Atâta neîndurare pentru un păcat al cărnii, îşi spune Marie în gând.

Avice, moartă. O grădină închisă, o primăvară oprită, o fântână astupată.

Hotărâseră să nu țină vreun ritual de înmormântare, dar stareța nu suportă tăcerea, aşa că face un pas în față şi rosteşte scurta rugăciune cu voce tare. Vocea ei e prea slabă şi iute pentru ca primele cuvinte să fie auzite, însă devine tot mai puternică atunci când rosteşte „unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârşit. Amin".

Pe chipul celorlalte măicuțe se aprinde mânia la auzul rugăciunii pentru sora dezonorată, dar şi pentru că stareța lor, o femeie, la urma urmei, rosteşte asemenea cuvinte. Atunci când pământul este aruncat peste Avice şi pruncul ei şi acoperă giulgiul, maicile întorc spatele şi pleacă să-şi continue munca. O răceală cumplită se instalează între măicuțele mai răzbunătoare şi stareța lor, pe care, oricât de puternică ar fi lumina răspândită de ea, Marie nu o va mai putea face să dispară.

Eleanor îi scrie. Scrisoarea ei e un act de mare finețe. Scrie despre câmpurile roditoare ale abației, auzise că se găsise mană într-unul dintre ele. Aveți grijă, le avertizează regina. Dacă se răspândeşte zvonul, cele mai bune câmpuri v-ar putea fi luate de Biserică.

Marie îi răspunde că e adevărat, doar că acel câmp a ars, boala nu s-a răspândit şi că se bazează pe Eleanor să laude recolta abației şi să nu răspândească vestea legată de contaminarea unui câmp mic, neimportant. Este chiar în natura unor câmpuri să fie devastate. Regina, cu înțelegerea

ei aprofundată în domeniul agriculturii, ştie acest lucru mai bine decât oricine.

Câmpurile reginei, scrie Eleanor, nu au fost niciodată afectate de mană, chiar dacă Marie se poate să fi auzit alte lucruri. Cu cât e mai bogată recolta, cu atât mai răspândite sunt zvonurile false de către cei care vor să scadă preţul la piaţă.

Bineînţeles, îi răspunde stareţa, ea nu a vrut să insinueze aşa ceva, ci a încercat un gest de solidaritate. Câmpurile amândurora sunt bogate în rod şi ambele ştiu cum merg treburile, amândouă se luptă cu Bârfa şi Zvonul, aceste străvechi păsări care se hrănesc cu stârvuri. Poate că, într-o bună zi, Eleanor ar putea veni în vizită la abaţie ca să vadă câmpurile lui Marie împreună cu ea. Stareţa a construit cele mai frumoase apartamente, într-unul dintre acestea fiind atârnată o tapiserie care înfăţişează un unicorn şi care a fost ţesută de propriile ei maici. Marie i-l rezervă reginei sale. Poate că are să-i placă atât de mult, încât o să vină aici când îşi va dori să se retragă din societate.

Stareţa stă cu sufletul la gură toată luna cât aşteaptă să primească răspunsul.

Oh, dragă Marie, îi scrie Eleanor în cele din urmă. Chiar şi acum, când amândouă sunt atât de bătrâne, Marie se ţine în continuare de şotii. Chiar nu-şi mai aminteşte? Ele nu sunt acel tip de prietene care se apreciază cel mai mult atunci când sunt amândouă în acelaşi loc, străbătând aceleaşi câmpuri. Ele două, spune regina, nu pot fi prietene decât la distanţă.

5.

Scrisorile zboară în mâinile lui Marie, scrisori asemenea stolurilor de grauri, zarvă sălbatică care scutură grânele.

În scrisorile primite de la spionii şi prietenii ei, stareța vede cum se aşterne răul peste lume, un rău care înfrânge până şi binele din inimile sfinte.

Cel mai strălucit şi mai bun dintre copiii lui Eleanor, acel leu regal războinic, este capturat şi ținut prizonier în ciuda legilor creştine. Cruciații, prin dictat sfânt, ar trebui să scape de răpire. Dacă nu este stabilită şi acceptată nicio răscumpărare, acesta este sfârşitul imperiului angevin, ofilit, slăbit şi uşor de răsturnat. În cele din urmă, răscumpărarea cerută este uluitoare, de patru ori cât veniturile curții engleze.

Scrisorile de la Eleanor sunt acum semnate „Eleanor, prin mânia lui Dumnezeu, Regină a Angliei”.

Regina o anunță pe Marie ce pretenții are. Atunci când stareța vede suma cerută abației, izbucneşte într-un acces de râs sălbatic, şi Tilde îşi ridică privirea întrebându-se dacă nu cumva chipul lui Marie a luat foc.

Cu o voce sugrumată, stareța le citeşte scrisoarea priorei şi ajutoarei de prioră. Goda păleşte şi spune neîncrezătoare că ar putea vinde mieii noi. Ce păcat, cei de anul acesta sunt cu adevărat remarcabili, însăşi Goda a petrecut trei nopți nedormite ca să-i smulgă de lângă mamele lor şi a crezut că o să primească drept răsplată măcar o înghițitură de miel cu mentă, dar vai, ca de obicei, eforturile ei vor trece nerăsplătite. Tilde se gândeşte şi spune că ar putea vinde moşia lor cea mai îndepărtată, căci este suficient de mare încât să le aducă suma trebuincioasă. Marie nici măcar nu o

priveşte pe prioră atunci când îi răspunde să nu fie nătângă, pământul înseamnă putere şi nimeni nu are mai puţină putere decât o femeie religioasă. Ar fi o nebunie să vândă şi puţina putere pe care au căpătat-o aşa încet şi anevoios. Cuvintele ei sunt atât de neobişnuit de aprige, încât o lovesc pe Tilde ca o cutie peste ureche.

Marie se gândeşte, după care se ridică şi găseşte cârja abaţială a stareţei Emme şi a predecesoarelor sale, care este din argint filigranat şi corn. Aceasta ar putea fi cumpărată de către un protector care s-o dăruiască unei alte abaţii mai mici. Tilde priveşte întristată cum cârja abaţială are să fie înstrăinată. Marie îi surprinde expresia şi resimte o lovitură puternică în adâncul sufletului ei, înţelegând că priora năzuieşte ca într-o bună zi să devină stareţă. Braţele lui Tilde sunt bineînţeles mult prea firave ca să ridice cârja grea a lui Marie. Ia din capelă un dar oferit recent de o familie de cruciaţi, cotul Sfintei Ana în relicvariul său în formă de catedrală, strălucind cu onix şi calcedonie. Goda plânge atunci când înţelege că relicvariul va părăsi abaţia; a petrecut multe ore în genunchi rugându-se la sfântă, mama celei mai extraordinare mame dintre toate. Şi nici măcar nu va obţine pe el o sumă suficientă încât să poată achita partea abaţiei din răscumpărare, aşa încât Marie se îndreaptă cu paşi grei către cufărul pe care l-a adus cu ea cu foarte mult timp în urmă. Cufărul e gol acum, în afară de un străvechi inel bizantin din hiacint care aparţinuse bunicii ei. Lui Marie nu-i intră decât până la ultima articulaţie a degetului mic. Atunci când îl poartă, vede păsări aurii plonjând deasupra câmpurilor, un râu vârtos şi o femeie sprintenă cu părul cenuşiu, fără chip, dar cu o voce suavă: bunica ei. În gât i se pune un nod pe care nu îl poate înghiţi.

Va merge singură la Londra; va fi mai rapidă aşa, pentru că nu are nevoie să se odihnească şi poate să lupte atunci

când este prinsă într-o ambuscadă. În plus, nu poate avea încredere în nimeni că va obține prețurile pe care le poate obține ea. Iapa ei geme uşor atunci când Marie se urcă în şa înainte de ivirea zorilor, dar stareța o mustră cu o voce aspră, spunându-i că trebuie să fie foarte puternică, pentru că îi va cere multe. Calul se răzgândeşte, bate pământul cu copita şi pleacă în cel mai rapid galop pe care îl poate susține, un ritm nimicitor pentru orice statură mai puțin solidă decât cea a stareței.

Marie este faimoasă în ținut, e stareța uriaşă învăluită în toată acea magie moştenită, toată acea strălucire oferită ei de către Fecioară. Atunci când lucrătorii de pe câmp o văd trecând călare, îngenunchează şi îşi pleacă capetele cu frică.

Însă simte cum autoritatea îi scade cu cât se îndepărtează mai mult de abație. Poate că scrisorile ei îi influențează pe cei mai puternici din lumea creştină. Dar pentru aceşti oameni de rând de dincolo de pământurile abației, care nu se aşteaptă s-o vadă pe faimoasa stareță războinică, ea nu este decât o măicuță uriaşă, călare pe un cal uriaş, aspră, ciudată şi bătrână.

Înainte de crepuscul, Marie ajunge la Londra, în ceața infectă amestecată cu fum care îi pătrunde în piele şi în plămâni, în vacarmul vocilor imateriale care țipă şi se ciondănesc pe aleile înguste din apropiere, cu capre sărind brusc în fața calului, de pe mormanele de bălegar de la umbră, pe lângă barjele de pe râu întunecate şi înalte, printre garduri din nuiele de răchită. Dangăte de clopote răsună tot timpul şi dau dureri de cap. Se îndreaptă direct către prăvălie, unde îşi poartă maiestuozitatea cu atâta trufie, încât împinge celelalte trupuri din încăpere la perete. Adoptă tactica tăcerii; le face o favoare extraordinară că a ales prăvălia asta ca să-şi pună la vânzare bunurile prețioase. Negocierea pe care o poartă este asemenea unui duel. Nu părăseşte prăvălia până ce nu-i răneşte pe toți cei

dinăuntru cu excelente lovituri usturătoare, care demonstrează cât de precis poate să spintece ea şi cât de norocoşi sunt că şi-a stăpânit mâna. Chipul nu-i trădează mulțumirea, căci este într-adevăr foarte mulțumită, vor rămâne câteva monede şi pentru urgențe viitoare sau pentru proiectele de fortificare a abației pe care deja a început să le urzească în minte. Se strecoară prin întuneric şi conduce calul direct la casa vistierului, unde bate cu pumnul în uşă. Intră, croindu-şi drum pe lângă servitoarea care cască somnoroasă, şi îi trezeşte pe toți ai casei, buimaci în cămăşile lor de noapte. Este neclintită, grațioasă, are expresia angevină şi îi înspăimântă pe toți. Nu pleacă până când nu este adus registrul de taxe şi contribuția lui Marie – mai generoasă decât cea cerută de regină – este înscrisă acolo.

Acum e târziu. Se simte uşoară, eliberată de bani şi datorie. Deasupra râului atârnă o lună palidă, bolnavă. Ar trebui să doarmă în casa unui protector, unde va găsi odihnă pentru cal, mâncare bună şi un pat moale, însă nu mai poate sta în acest oraş agitat, în apropierea atât de multor persoane de sex opus, sexul mult mai rău, care îi stârnesc agresivitatea şi o fac să se agite. Are impresia că se umple cu rău cu fiecare respirație. Aşa că îşi şopteşte intențiile în urechea calului sfânt, care îşi ține ochii închişi de oboseală pe pieptul lui Marie pentru o vreme, apoi îi deschide. Iapa este şi ea acum pregătită de drum. Se întorc prin duhoarea întunecată a străzilor şi, în sfârşit, ajung în câmpul deschis, unde vântul nestăpânit curăță diavolii oraşului de pe pielea neacoperită a lui Marie.

O voce dinlăuntrul ei spune că nu va mai vedea vreodată oraşul care arde atât de întunecat în spatele ei. Această eliberare o încântă. Îmbătrânirea înseamnă să pierzi întruna ceva; toate lucrurile considerate importante în tinerețe se dovedesc a nu fi aşa odată cu trecerea timpului. Pieile sunt

lepădate şi lăsate pe marginea drumului pentru a fi ridicate de cei tineri, care le vor duce mai departe.

Deasupra abației se îngână, cu o lumină subțire, ziua şi noaptea, iar lăcaşul pare foarte îndepărtat, cocoțat pe deal, atunci când Marie iese din pasajul secret al labirintului. Uşurarea îi dă o senzație de slăbiciune. Pielea iepei freamătă delicat de oboseală şi aceasta înaintează cu capul plecat.

Cât de bucuroase sunt măicuțele să o ştie din nou în siguranță, toate radiază. Chipurile lor, neavând nevoie de nicio carapace în acest loc pe care Marie l-a făcut sigur pentru ele, sunt atât de vulnerabile, încât stareței i se pare că le-ar putea răni cu o singură privire mai insistentă. Le roagă să-i pregătească o baie şi, între timp, să fie adusă nişte mâncare în grădină, unde vrea să lase bunul soare să-i ardă pielea şi să-i alunge frigul călătoriei din oase.

Deja la această oră mică, maicile bătrâne şi plăpânde stau pe banca de lângă florile de echinaceea, care se revarsă în frunze late ca nişte monede de un galben aprins. Wevua, care mârâie la Marie precum un câine şi loveşte în aer spre ea cu piciorul zdrobit, Amphelisa, al cărei atac cerebral, din nefericire, s-a repetat, Burgundofara, care a început să cadă mai peste tot, oasele ei fiind atât de casante, încât şi-a rupt şoldul, şi Edith, care nu mai poate dormi şi bântuie peste tot în timpul nopții, strigându-şi mama. Duvelina cea fără minte bate din palme atunci când o vede pe Marie, se ridică şi apoi, subit, ceva se schimbă în expresia ei, i se citeşte un fel de viclenie. Se aude sunetul unor picături de ploaie pe pământul umed. Duvelina îşi ridică poalele şi începe a urina puternic pe jos, unde o baltă începe a se lărgi în jurul saboților săi. Şi, pentru că stareța este atât de obosită, nu poate face nimic altceva decât să râdă împreună cu măicuța ei fără minte, în timp ce toate celelalte măicuțe bătrâne sau decrepite sar, se mută sau se târâie îngrozite, departe de balta tot mai mare de sub picioarele lor.

Pe la sfârşitul verii vin ploile şi o miasmă se înalță din pământul prea umed şi din şanțurile şi bălțile de pe lângă iaz. Aerul rău le îmbolnăveşte pe jumătate dintre măicuțe. Însăşi Marie se îmbolnăveşte atât de tare, încât este mutată în infirmerie, unde rămâne câteva nopți printre trupuri muribunde şi, uneori, deja moarte.

Aude cum ploaia se opreşte, aude prin febra ei îndelungată cum toată umezeala iese din pământ şi îl lasă uscat timp de câteva zile, o întreagă săptămână fierbinte.

Febra îi creşte atât de mult, încât o zguduie şi este trezită de un demon mic şi albastru care îi strânge vârful limbii cu un cleşte de foc. Atunci când îşi vine în fire, Nest şi Beatrix îi spun că şi-a retezat vârful limbii în timpul accesului de febră.

Măicuțele infirmatrix şuşotesc într-un colț, însă pe jumătate conştientă, Marie le aude şi înțelege că acestea se tem că o vor pierde. Şi, odată cu vorbele lor, Moartea păşeşte în infirmerie şi începe a veghea dintr-un colț al încăperii.

În timpul nopții se trezeşte din nou şi vede Moartea aplecată deasupra surorii Sybilla, care era deja bătrână când Marie sosise la abație. Era măicuță harnică şi stoică, însă poate că din cauză că se născuse fără voce ca să poată vorbi. Moartea îşi lipeşte buzele de gura ei şi inspiră viața afară din măicuța bătrână.

Apoi, încă însetată, Moartea se împarte în două şi cel de-al doilea cap al său se apleacă asupra tinerei surori Gwladus, o prințesă galeză despărțită de familia ei de rebeli şi adusă la abație drept pedeapsă. Dacă nu ar fi fost încredințată în mâinile Domnului, ar fi dat naştere unor nobili galezi puternici şi inteligenți care s-ar fi răzvrătit inevitabil împotriva coroanei engleze.

Ambele măicuțe se înalță din trupurile lor prin gurile căscate, ca să se alăture umbrei întunecate a Morții care continuă să le soarbă.

Mai târziu, când va reuşi să se ridice şi să ia o pană în mână fără ca frigurile să i-o smulgă, Marie va scrie despre ceea ce vede în *Cartea Viziunilor*.

Cu toate că moartea nu m-a luat şi pe mine, scrie ea, eram ca o pană purtată de un curent de apă. Am fost şi eu în urma surorilor mele moarte în timp ce acestea s-au ridicat la cer.

Ne-am înălțat şi ne-am tot înălțat prin bolta cerească înspre căldura mâinii lui Dumnezeu. Iar senzația pe care am avut-o trebuie să fi fost asemănătoare cu cea resimțită de un uliu atunci când palele de vânt invizibile poartă pasărea pe curentul lor, fără ca aceasta să dea din aripi, plutind minunat.

În cele din urmă, m-am regăsit pe o câmpie de nori, surorile lăsându-mă în urmă în urcarea lor. Pe acea vastă câmpie de deasupra norilor, atât cât puteai vedea cu ochii, erau şapte turnuri, dintre care unele erau mai apropiate de locul unde eram eu, plutind pe vânt, iar altele erau aproape invizibile.

Cel mai apropiat turn era atât de aproape, încât îl puteam atinge. M-am apropiat de fereastră şi am privit înăuntru. Şi acolo mi-am văzut surorile moarte de mult timp, unele îmbrăcate în veşminte de aur, altele învăluite într-o lumină strălucitoare şi altele, precum stareța Emme, aveau coroane mari de spini pe capete şi se rugau împreună, cu voce tare.

Şi pe pământ, la câțiva stânjeni sub picioarele mele, am văzut cele patru fiare ale apocalipsei: leul, bivolița, vulturul şi bestia cu chip de femeie; toate înaripate şi cu corpurile acoperite de ochi holbați care clipeau. Şi fiarele salivau, zbierau şi urcau pe laturile turnului, cu o şerpuire

asemănătoare cu cea a unui triton sub o piatră. Au urcat atât de repede, că mi-a înghețat sângele în vine.

În timp ce fiarele se apropiau, rugăciunile surorilor mele din turn au început să se audă tot mai tare, mai înfocat şi, curând, s-au transformat într-un cântec divin. Cântând, s-au apropiat cel mai mult de rugăciune, fiindcă a cânta este însăşi inima inimii rugăciunii. Glasurile lor s-au împletit şi au stârnit un mare cutremur, iar cântecul surorilor mele a făcut ca pietrele turnului să se mişte şi să vibreze.

Bestiile au scrâşnit din dinți şi au răcnit, dar nu au reuşit să se mai agațe de turn şi au început să alunece în jos pe pietre. Şi au căzut una după alta, leul, bivolița, fiara cu chip de femeie şi vulturul. Deşi erau înaripate, s-au prăbuşit la pământ.

În timp ce priveam, surorile mele şi-au reluat rugăciunile în tăcere. Dar nu eram în siguranță, fiindcă acum, din corpurile însângerate ale fiarelor au început să apară bestii mai mici, care şi-au făcut imediat auzite țipetele îngrozitoare şi care creşteau în timp ce se cățărau pe turn.

Când m-am trezit, febra dispăruse.

Peste abație se lăsase întunericul şi era o linişte profundă, a somnului, în infirmerie, iar eu am prețuit ca pe un dar această viziune care mi-a fost oferită în timpul bolii mele.

Prin aceasta mi se revelase că abația noastră de femei sfinte este unul dintre cei şapte piloni ai omenirii, construiți să țină fiarele dezlănțuite, violente şi bărboase ale Apocalipsei departe de mieii blânzi ai Domnului; şi chiar dacă ceilalți şase piloni încă nu-mi sunt cunoscuți, acest al şaptelea este egal cu fiecare dintre ei.

Strălucirea, credința şi pietatea surorilor mele sunt precum un foc măreț care ține la distanță teroarea nopții.

Iar eu, care protejez şi cresc această abație, trebuie să rămân hotărâtă, puternică şi semeață precum turnul de

piatră, să-mi țin surorile în siguranță, sus, deasupra pământului.

În dimineața zilei în care m-a lăsat febra am auzit vestea că, dincolo de labirint, în oraş, în timpul nopții, vântul a suflat şi a întețit flacăra unui felinar înclinat dintr-un hambar şi că, foarte repede, focul a devenit uriaş. S-a împânzit cu atâta repeziciune printre casele din partea de vest a oraşului adormit, că nici măcar nu a fost timp de țipat sau de alergat la râu sau la fântâni după apă. Deşi a cruțat pelerinii care dormeau în han şi pe surorile noastre care se îngrijeau de ei acolo, a devorat cealaltă parte a drumului, distrugând prăvăliile din lemn şi paie de lângă catedrală şi, mult mai grav, întreaga casă parohială din spatele ei, cu toți ocupanții săi sfinți care dormeau înăuntru, toate acele sărmane suflete pioase devotate bisericii. Sora Ruth, hostellerix şi intendenta azilului de săraci, s-a trezit să vadă ce se întâmplă peste drum şi a zărit o întindere carbonizată din care se înălțau dâre de fum, iar prin cenuşă s-au găsit oasele a douăzeci de morți în paturile lor.

Din cauza acestui dezastru, nu a mai rămas niciun suflet viu în oraş care să fi primit aprobarea superiorilor noştri să vină prin pasajele secrete şi să țină liturghia în abație, nimeni care să ofere surorilor mele mângâierea spovedaniei. În afară, bineînțeles, de mine.

Şi, odată cu această veste, am înțeles în cele din urmă atât viziunea, cât şi ordinul care mi-a fost dat în timpul febrei.

Îmi voi asuma chiar eu responsabilitățile sacerdotale ale abației.

Întrucât eu, în calitate de stareță, sunt mama acestui loc, părintele fiicelor mele, cu toată autoritatea conferită de Dumnezeu unui părinte. Şi, precum Maria Magdalena, *Apostola Apostolorum*, care a ținut predici şi a convertit

mulți creştini, am fost chemată să prezidez asupra liturghiei şi spovedaniei fiicelor mele.

Abia după două săptămâni poate Marie să se ridice, să stea în picioare şi să umble. A pierdut din greutatea musculară şi veşmântul flutură pe ea. Încă se simte un miros de carne arsă atunci când bate vântul dinspre nord-est, o cenuşă care se adună pe trunchiurile merilor pe partea din care bate vântul.

Pe chipurile vesele ale măicuțelor ei a apărut o umbră. Şi-au pierdut orientarea, nu s-au mai spovedit şi împărtăşit de la dezastru, jelesc sufletele pierdute care, deşi erau în vârstă şi orbecăitoare, încercaseră cu bunăvoință să le ofere măicuțelor consolare. Cu toate că Tilde o sâcâie în fiecare zi pe Marie în legătură cu asta, stareța nu scrie să cheme pe cineva nou.

Într-un târziu, după ce îşi revine, stareța o cheamă pe cea mai sfântă dintre surori la ea, cantrix Scholastica, a cărei bunătate este ca o lumină pură şi umilă, şi i se spovedeşte, aşa cum măicuțele îşi mărturisesc deseori păcatele una alteia, conform Regulii. Cantrix zâmbeşte, îi ia mâna lui Marie, însă nu îndrăzneşte să-i ofere penitență. Şi atunci când spovedania se încheie, este timpul să meargă la liturghie. Stareța se duce în cămăruța de lângă capelă şi îmbracă veşmintele. Stofa are mirosul altor trupuri, iz de ceapă şi piele, trupuri care erau vii în urmă cu puțin timp şi care s-au stins în incendiu.

Are cartea de rugăciuni, a pregătit pâinea şi vinul cu propriile mâini. Marie priveşte chipurile maicilor ei în momentul în care intră în capelă purtând veşmintele preoțeşti, având cea mai mare autoritate, şi pe unele fețe citeşte uluire, iar pe altele, un fel de veselie sălbatică abia stăpânită. Pe chipurile celor mai bătrâne măicuțe, cele care cunoscuseră abația înainte ca Marie să vină şi s-o ia în

primire, se vede stupoare, mânie şi frică. Goda pare atât de oripilată, încât Marie nu s-ar mira dacă aceasta şi-ar părăsi pe loc forma pământeană.

Wevua se ridică, cu bastonul țăcănind de pământ. Răcneşte de parcă ar fi rănită, un sunet animalic puternic şi profund. În vacarm şi confuzie, Ruth se ridică şi o conduce afară pe bătrâna măicuță, aruncându-i lui Marie o privire atât de tăioasă, încât aceasta ştie că este sfârşitul vechii lor prietenii, a pierdut-o pe Ruth, poate pentru totdeauna. Stareța îşi lasă capul în jos ca să simtă valul de durere, apoi îşi priveşte din nou numeroasele fiice rămase, ordonându-le cu cea mai aspră expresie să stea pe loc. Acestea, obişnuite să asculte, rămân nemişcate. Confuzia le tulbură chipurile, căci care e păcatul mai mare, să părăsească liturghia sau s-o asculte din gura unei femei? Timpul trece şi hotărăşte în locul lor. Începe prima parte a slujbei. Marie zâmbeşte; oferă potirul, pâinea, binecuvântează. La final, imnul. Măicuțele se ridică şi se întorc tăcute la muncă.

Întreaga zi se aud boscorodeli mânioase.

Goda aşteaptă în apartamentul stareței, tremurând atât de tare, încât saboții îi clămpănesc în picioare. Spune că e rău, e împotriva bisericii, împotriva lui Dumnezeu ca o femeie să țină liturghia.

Marie încearcă s-o iubească pe sărmana Goda. Nu e vina ei că s-a născut aşa.

O roagă să-i spună dacă ea crede că femeile sunt sexul slab.

Goda izbucneşte şi răspunde că bineînțeles că femeile sunt sexul mai fragil şi mai păcătos. Corupt şi slab.

Stareța o întreabă ce dovezi are, conştientă că Goda nu ştie multe pasaje din scriptură pe de rost.

Goda rămâne cu gura căscată. Are găuri mari în gingii acolo unde şi-a pierdut dinții. În cele din urmă spune, nesigură, ei bine, nu e asta lecția Evei?

Marie îi cere ajutoarei de prioră s-o privească, se aşază lângă ea şi îi ia mâna într-a ei. Ceva din Goda tânjeşte după atingere, poate că din cauza asta are grijă de animale. Se împotriveşte un timp, dar apoi o lasă să-i desfacă degetele şi, încet, începe să-şi reazeme trupul de cel al stareței. Marie o întreabă, Goda, tu crezi că Fecioara Maria, care deşi nu s-a născut decât o simplă femeie, este cea mai prețioasă nestemată a oricărui om născut dintr-un pântece? Nu e cumva Fecioara noastră cel mai desăvârşit receptacul, aleasă în aşa fel încât în propriul său pântece Cuvântul să poată deveni om?

Goda răspunde furioasă că bineînțeles că aşa este. Dar, dar, dar.

Iar Marie îi spune, aşteaptă o clipă, hai să privim mai îndeaproape, şi stareța ştie că ea şi Goda au avut neînțelegerile lor în trecut, însă te rog, fii sinceră, fiica mea: a cunoscut Goda vreodată o persoană care să fie egalul lui Marie, de oricare sex să fi fost aceasta? Şi aşteaptă răspunsul, timp în care în interiorul celeilalte femei se duce o luptă teribilă, şi ajutoarea de prioră rosteşte, într-un târziu, un „nu” foarte timid. Este acră, mioapă şi sclava ierarhiei şi a autorității, dar e pură în felul său, nu poate să mintă, sărmana maică bătrână.

Marie îi aminteşte că abația va primi vizita diecezanului imediat după sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului. Dacă Godei i se va părea în continuare că este greşit ca o femeie să țină liturghia, poate să-şi spună oful într-o întâlnire privată atunci.

Iar sărmana Goda este atât de zdruncinată, încât se ridică şi îi spune lui Marie că trebuie să vomite. Dă fuga afară, lăsându-le singure pe priora Tilde şi pe stareță.

Tilde îi evită privirea lui Marie. Obrajii îi sunt vineți de furie. Stareța o priveşte insistent.

Priora spune în sfârşit că toată această blasfemie e un păcat îngrozitor. Dacă Marie are de gând să continue aşa, atunci maicile vor trebui să aleagă o nouă stareță.

Oh, te rog, chiar azi de-ar avea loc o alegere, îi răspunde Marie, aş câştiga foarte uşor.

Tilde o contrazice.

Stareța îi spune că ar trebui să facă un calcul şi o priveşte pe prioră în timp ce aceasta triază chipurile maicilor în mintea sa. În cele din urmă, Tilde oftează. Îşi sfărâmă condeiul în mâini.

Priora spune că dacă o să se organizeze o facțiune împotriva lui Marie, ea o să...

Marie se bucură că Tilde este îndeajuns de înțeleaptă să nu-şi ducă propoziția până la capăt.

O aud pe Goda afară, încă vomând. Tilde îi spune că, acum că o înfruntă în sfârşit pe Marie, ar vrea să ştie de ce o păstrează pe Goda în rolul de ajutoare de prioră. Deşi este o excelentă îngrijitoare a animalelor, nu ştie latină aproape deloc şi nici nu este de ajutor în treburile abației. Unde mai pui că e de-a dreptul nepricepută în relațiile dintre oameni. Nu înțelege deloc sentimentele oamenilor.

Stareța îi dă dreptate. În aceste privințe e mai bine să auzi sfatul Godei şi să faci exact pe dos.

Însă Tilde spune că acesta nu e un răspuns şi de ce nu ar pune-o în locul ei pe sacristană, pe cantrix sau pe maestra copistelor, toate inteligente şi gânditoare subtile? Oricare dintre ele ar putea fi cel puțin o mână de ajutor.

Marie îi răspunde că, pe lângă îndatoririle pe care le are cu animalele, rolul de subalternă o ține ocupată. Prea multe emoții tot timpul, îmbinate cu rigiditatea, sunt periculoase. Dar o Goda ocupată nu reprezintă nicio amenințare.

Stareța înțelege ceea ce încearcă Tilde să facă; priora vrea o nouă ajutoare de prioră drept răsplată pentru tăcerea ei. E sigură că Tilde o să cedeze prima. Dintre ele două, Marie are

mult mai multă tărie de caracter. După un răstimp îndelungat, în care femeile s-au privit încruntate dintr-o parte în cealaltă a camerei, ochii lui Tilde se umplu de lacrimi şi priora iese în grabă din încăpere.

Însă răspunsul ei o roade pe Marie şi, mai târziu, în timpul după-amiezii, este nevoită să-şi întrerupă lectura ca să se gândească la cuvintele pe care i le-a spus priorei. E adevărat că o păstrează pe Goda aproape, deoarece veninul femeii se împrăştie iute, provocând pierderi mici, neînsemnate pentru demnitatea ei. O priveşte pe Goda cu ale ei degete pestriţe de cerneală în timp ce aceasta, murmurând, face socoteala unor oi, junci şi găini pe spatele unei scrisori mai vechi. Apoi taie totul, muşcă din condei, scrijeleşte din nou cu peniţa câteva cifre pe hârtie, le socoteşte cu voce tare, mângâleşte din nou foaia şi îşi linge buzele care se înnegresc după ce le atinge cu vârful limbii, negru de cerneală. Poate că mirosul ei puternic de ogradă, vulgaritatea, vocea ei puternică şi felul cum calcă în picioare emoţiile surorilor sale sunt ceea ce îi place lui Marie la ajutoarea de prioră. Poate că, dacă iubeşte o soră atât de dificilă precum Goda, stareţa poate fi mai sigură de propria bunătate.

Şi aşa se face că Marie, păcătoasă ea însăşi, ascultă spovedaniile fiicelor ei.

Barajul s-a prăbuşit. Majoritatea măicuţelor bătrâne sunt furioase, dar nu îndrăznesc să-şi exprime mânia cu voce tare, preferă să bodogănească, să se roage, să-şi întoarcă umerii spre Marie.

La început, doar novicele, surorile laice şi maicile tinere merg să se spovedească, însă după câteva săptămâni, stareţa nu se poate ridica de pe scaun ore întregi. Le ascultă; le aude.

Suscipe sancta Trinitas has oblationes quas tibi ego peccatrix offero, rostesc ele şi, adeseori, plâng.

Şi, de-a lungul anilor în care va fi duhovnica abației, ceea ce va auzi o va face să ardă şi mai mult de mânie în numele lor. Nu din cauza lucrurilor mărunte, precum rugatul fără rugăciune în inimile lor, minciunile, şterpelirea unei bucăți de pui de pe frigăruie, măruntele pofte trupeşti şi prieteniile speciale – cât de multe dintre ele se simt impure din cauza unui sărut necuviincios! –, la acestea răspunde cu o penitență minoră şi un zâmbet în glas, iar surorile răsuflă uşurate. Dar suferă pentru viețile pe care le duceau fiicele ei înainte, pentru greutățile secrete invizibile pe care le-au târât după ele atunci când s-au alăturat abației. Pentru felul în care această novice de optsprezece ani plânge pentru că nu este virgină, fiindcă descoperise o formă întunecată aşezându-se pe patul ei în fiecare noapte încă din ziua în care împlinise opt ani. A înghițit păcatul, care nu este al ei, şi l-a închis în ea ca şi cum ar fi fost. Sarcinile secrete, pumnii în burtă, loviturile în cap. Chipurile strivite de pământ şi fustele ridicate. O voce tânără şi ezitantă povesteşte despre cuțitul care aştepta în mâna ei, pentru că ştia că un rău anume plănuia să i se furişeze în cameră în ziua cununiei surorii ei. Şi aşa s-a întâmplat, iar ea a fost pregătită, şi apoi, deodată, totul în jurul ei a fost numai sânge şi urlete şi, după aceea, putreziciunea interioară a dispărut şi sora ei a rămas văduvă la doar câteva clipe după ce devenise mireasă. O asemenea crimă o apăsase foarte tare pe sărmana măicuță. Şi nu reuşise să mărturisească aceste lucruri niciunui duhovnic înainte de Marie, căci un astfel de păcat nu putea fi auzit decât de urechile unei femei. Dacă ar fi murit înainte ca stareța să devină duhovnică, ar fi ars în iad pentru asta.

Aceasta este sora Filomena, o măicuță tăcută şi pioasă, a cărei nas se descuamează des şi ai cărei ochi nu sunt niciodată luminoşi.

Marie îi spune că, aşa cum ştie şi ea prea bine, a fost vorba de autoapărare. Adevăratul ucigaş a fost cel care a ales să intre prin uşa copilăriei cu intenţii malefice.

Dar în tăcerea care se lasă, stareţa îşi dă seama că răspunsul nu va fi niciodată satisfăcător pentru această măicuţă. Filomena are nevoie să sufere, să găsească catharsisul prin suferinţă fizică, nu va fi niciodată mulţumită altfel. Marie urăşte penitenţa sub formă de pedeapsă corporală, dar oftează şi îi spune măicuţei să se ducă în mizericordie şi să se autoflageleze până ce îi sângerează pielea de pe spate. Să rămână îngenunchiată în frigul de acolo până ce aude clopotul pentru Vecernie. Să se roage tot timpul cât stă în genunchi. Să se roage din tot sufletul. Şi atunci când se va ridica, durerea şi rugăciunea sa îi vor fi curăţat păcatul, iar ea va putea să-l lase pe jos în mizericordie şi să înceapă cu inima despovărată o rugăciune adevărată.

O urmăreşte pe Filomena tot timpul a doua zi. Ceva în expresia tinerei s-a însufleţit, umerii îi sunt mai drepţi, o căldură s-a strecurat în sufletul ei, unde sălăşluise în toţi aceşti ani nefericirea, rece şi grea ca o piatră.

Ca duhovnică, Marie nu s-a apropiat mai mult de Dumnezeu. E dezamăgită de acest lucru. Sperase să descopere în noul rol rădăcina vocaţiei ei.

Şi totuşi, drept consolare, simte cum, cu fiecare secret împărtăşit, dragostea măicuţelor ei faţă de stareţa lor creşte, simte această dragoste caldă şi strălucitoare ca un soare rotindu-se pe cerul zilelor ei. Nu se mai pot revolta acum, gândeşte ea. Ştie prea multe despre ele.

Iar atunci când tristeţea lor o apasă atât de mult încât nu poate dormi, lui Marie îi place să meargă în scriptoriu şi să schimbe latina misalurilor şi psaltirilor la feminin, căci de ce nu ar face acest lucru dacă liturghia este menită să fie ascultată şi vorbită doar de femei? Râde în sinea ei în timp

ce face aceste schimbări. Includerea femeilor în texte pare un act îndrăzneț. Este distractiv.

Eleanor îi scrie lui Marie că a auzit de la mica ei spioană că stareța şi-a asumat încă un rol eretic. Nu doar spovedania, dar şi liturghia? Îşi bagă mâna în foc. Marie n-ar trebui să fie surprinsă dacă se va arde.

Ca de fiecare dată, pomenirea spioanei o irită. E de-a dreptul înfiorător că încă nu a reuşit să descopere trădătoarea printre fiicele sale. O crăpătură în armura lui Marie, prin care pătrund săgeţile lui Eleanor; iar aceasta din urmă o ustură, fiindcă este conştientă de riscurile pe care şi le asumă. Dar este conştientă şi de faptul că dreptatea e de partea ei.

Regina renunță la şiretlicuri şi îi scrie pe un ton grav că nu ştie cum va reuşi Marie să se eschiveze şi de această dată fără să fie pedepsită, iar din locul în care e în prezent, regina nu o poate apăra.

Scrisoarea vine de la Fontevraud, unde regina se gândeşte să se retragă pentru restul vieții ei. Totuşi, îşi exagerează neputința. Oricine ştie că regina poate să tragă sforile marionetelor ei regale şi papale şi de acolo. Atât de mult război, atât de mulți bani se scurg din Anglia pentru a salva Normandia, regiunile Anjou, Poitou şi Aquitania din mâinile răsculaților. Deturnarea de fonduri din Anglia pentru protejarea altor ținuturi îndepărtate nu poate fi susținută; englezii o să se revolte, iar Marie e de părere că această revoltă o să aibă loc curând. Şi rămâne chestiunea succesiunii.

Este epuizant, scrie regina, dar stareța simte în spatele vorbelor ei o energie care n-a fost pusă în cuvinte. Regina are o redutabilă şi subtilă minte politică. Nu ar fi surprinsă să descopere că, în tot acest timp, Eleanor fusese forța din spatele angevinilor, imperiul care acum stă să se destrame.

Mai jos în scrisoare, regina scrie: A fost o surpriză enormă să constate că, trupeşte, cellatrix de la Fontevraud era geamăna lui Marie. A crezut că visează sau că imaginaţia îi joacă feste atunci când a zărit constituţia aceea masivă şi vocea profundă a lui Marie în abaţia franceză, şi nu în ciudata şi micuţa abaţie engleză, ascunsă în spatele labirintului. În cele din urmă, regina a reuşit să o găsească pe dublura lui Marie şi să descopere că nu, această maică înaltă şi voinică nu era nimeni alta decât mătuşa lui Marie, Ursula. Oh, continuă regina, şi-o aminteşte pe Ursula de pe vremea când aceasta era tânără, în timpul cruciadei. Avea pe atunci un chip foarte frumos, era încălţată cu nişte cizme aurii şi era una dintre cele mai pricepute femei vânător din oastea ei de femei, aproape toată lumea era îndrăgostită de ea. Dar pe atunci era chiar şi mai puţin docilă şi civilizată decât fusese Marie, marea condamnată necioplită, atunci când ajunsese la curtea lui Eleanor! Şi ce şocantă poate fi trecerea timpului pentru cei frumoşi şi tineri, Ursula devenise la fel de masivă, morocănoasă şi banală la chip ca nepoata sa. Când te gândeşti că pe lume pot să existe două asemenea virago! În orice caz, scrie regina, Ursula a rugat-o pe Eleanor să-i transmită dragostea ei lui Marie.

Stareţa strânge scrisoarea la piept, fiindcă credea că mătuşa ei murise de mult, trebuie să aibă cel puţin şaizeci şi cinci de ani. E un dar neaşteptat de la Dumnezeu să afle că nu este singură, că mai există cineva pe lume care ştie cum e să înoţi în cotul ascuns de sălcii al râului, ce înseamnă să galopezi după coada unei căprioare săltând prin pădure, să iubeşti acea remarcabilă inteligenţă calmă care fusese mama lui Marie.

Ziua vizitei diecezanului a sosit; atmosfera este una de pompă, de solemnitate, la masă vor servi o scroafă întreagă friptă împreună cu purceluşii ei, mirosul delicios de carne

răspândindu-se deja printre clădiri. Legarea la ochi a superiorilor a fost un moment dificil, însă Marie s-a mişcat atât de uşor şi de rapid, că nu le-a oferit acestora ocazia de a protesta şi, astfel, nu a întâmpinat niciun obstacol.

Întreaga abaţie a fost pregătită în aşa fel încât să strălucească pentru această vizită. Cocoţată pe deal, mănăstirea este acum un edificiu de sidef.

Novicele şi măicuţele mai tinere au pregătit o piesă de teatru: *Virtuţile şi Viciile*. În inocenţa lor, Virtuţile îşi arată carnea frumoasă a braţelor şi piepturile rotunde şi înoată în desişuri de şuviţe lungi de păr, desprins din acoperăminte şi strânsori. Marie ştie, fără să privească chipurile vizitatorilor, că va trebui să explice spectacolul în aşa fel în timpul mesei, încât să pară nu doar acceptabil, ci şi sacru.

Mai târziu, după masă, aşezată pe scaunul ei în refectoriu, stareţa vede cum măicuţele, începând cu copiii dedicaţi vieţii monahale şi ajungând până la novice, surorile lucrătoare pe câmp, surorile din cor, măicuţele subalterne, toate se îndreaptă cântând către întrevederile lor. O sută optzeci de surori în total. Iar când acestea ies din încăpere, Marie citeşte *Omnia bene* scrisă pe chipul lor. Totul este bine. Niciun suflet, nici măcar cele care încă refuză să se spovedească nu au scos o vorbă despre faptul că stareţa ţine liturghia. Unele sunt loiale. Altele sunt speriate.

Însă vine şi rândul Godei. Ajutoarea priorei se îndreaptă cu pasul ei greoi spre uşă. Îi aruncă o privire încurcată lui Marie, îşi ridică semeţ bărbia şi închide uşa în urma ei.

Stareţa se gândeşte că acum nu-i mai rămâne nimic de făcut decât să aştepte şi să vadă ce se întâmplă.

Atunci când Goda iese, pe chipul ei e imprimat *Omnia bene*. Clachează abia acum, în ultimul moment. Ochii ei mici se umplu de lacrimi, se înroşesc, umerii îi cad.

Tilde se ridică şi îi aruncă o privire lui Marie. Nu, priora nu este o ameninţare. Atunci când iese, pe chipul ei se citeşte un resemnat *Omnia bene*.

Însăşi Marie se ridică, intră.

Rosteşte *Omnia bene* cu vocea ei joasă şi gravă şi inima îi este uşoară pentru că nu e prefăcută, întreaga abaţie o duce într-adevăr foarte bine sub mâna ei fermă.

6.

Într-o zi, Marie îşi priveşte mâinile şi observă că sunt pătate, noduroase. A îmbătrânit, gândeşte surprinsă.

Pentru a-i ţine departe pe lupii care coboară de pe dealuri ca să fure miei, Marie le cere măicuţelor să construiască un zid de piatră în jurul pajiştii pe care pasc oile. Un zid atât de înalt, încât să nu poată fi sărit. Această construcţie le ia toată toamna.

Elgiva, trecând prin bucătărie cu o baniţă de ceapă, se apropie prea mult de foc, iar veşmântul i se aprinde şi aproape că este mistuită de flăcări înainte ca bucătăreasa să o stingă cu apă de ploaie. Mai trăieşte abia până la Sextă şi Marie este cea care lasă în jos pleoapele pline de băşici ale femeii. Îi atinge mâinile roşii şi umflate, dar pielea se desprinde la fel de uşor precum coaja unei sfecle coapte.

Câmpurile sunt cosite de măicuţele ei cernite, răsfirate, care se leagănă.

Iarna este o coală de pergament pe care scriu picioruşele păsărilor, vulpilor, iepurilor.

Sora Duvelina, cea cu mintea slabă, plimbându-se prin brazdele de primăvară proaspăt arate, aude un zgomot uşor. Se apleacă şi descoperă un cuib cu pui de iepuri, dintre care jumătate sunt zdrobiţi într-o pastă roz, iar cealaltă jumătate

tremură, dezgoliți. Câteva săptămâni după aceea își mișcă trupul cu mare atenție; până într-o zi, când, în lavatoriu, cantrix Scholastica o oprește pe Duvelina în timp ce toate celelalte surori se grăbesc să iasă, se uită în buzunarul ei și vede în întunecimea de acolo patru nasuri zvâcnind, opt ochi strălucitori. Câtă tandrețe, gândește Scholastica. Cât de bine trebuie să le fie acelor pui orfani lângă corpul cald al surorii Duvelina. Apoi i se pare că pătrunde în mintea surorii ei preț de o respirație, un loc mut plin de minuni, de o frumusețe acută, de o iubire atât de intensă, încât nu poate fi simțită decât fizic, o răsuflare de căldură, o bucurie asurzitoare. Scholastica se preface că nu a văzut nimic. Și atunci când, într-o noapte, nu la mult timp de la descoperire, se aude o bufnitură și patru iepuri mici se strecoară pe scara întunecată, Scholastica se ridică din pat să alerge după ei. Ea își dă seama, după zâmbetele abia reținute ale măicuțelor care se prefăceau că dorm că, deși mai multe maici, poate chiar toate, știau secretul Duvelinei, niciuna nu a dat-o în vileag.

O vară fierbinte și Asta a construit, împreună cu măicuța fierar și cea tâmplar, niște instrumente rotative ciudate, pe care apoi le pune la capătul fiecărui rând de viță-de-vie. Chiar și cu slabe adieri de vânt, aceste mașinării se învârt și captează lumina soarelui, pe care apoi o împrăștie orbitor înapoi în vie. Scot tot timpul niște sunete asemănătoare unei voci de femeie, pe care cantrix, cu urechea ei muzicală desăvârșită, le-a schimbat, astfel încât să pară niște voci care se înalță într-un cântec perpetuu, un cântec cu armonii grave și reconfortante, chiar și pe timp de noapte. În unele nopți, lui Marie i se pare că este din nou copil și că stă în poala mamei ei, unde este legănată până ce adoarme. Aceste structuri luminoase au fost concepute și pentru a speria păsările și funcționează atât de bine, încât recolta de struguri este prea mare pentru ca măicuțele să o culeagă

singure. Maicile tâmplar sunt ocupate cu confecționarea butoaielor de lemn. Până şi Marie vine la cuvele în care se storc strugurii, iar locul e cuprins de veselie atunci când starețа îşi dă jos saboții şi îşi scufundă picioarele în mâzga dulce şi voluptuoasă de struguri zdrobiți. Şerbele cântă, bătând din palme, iar starețа renunță la demnitate şi dansează împreună cu celelalte măicuțe, tinere şi bătrâne, alunecând şi râzând până ce rămâne fără puteri şi trebuie ajutată, acoperită de resturi de struguri din presă.

Se îmbăiază şi se întoarce curată şi fericită în apartamentul ei, unde găseşte o scrisoare de la Eleanor. Este o scrisoare bizară, în care dincolo de vorbele calme se ascunde o anumită frenezie.

Zvonurile pe care spioanele i le-au trimis sunt corecte: copilul preferat al reginei, într-un târziu răscumpărat şi eliberat, care se dezlănțuise împotriva celor care profitaseră de absența lui îndelungată, a fost ucis de o săgeată trimisă la întâmplare englezilor, care l-a nimerit în spinare. Un leu măreț doborât de cel mai neînsemnat vierme. Fiica preferată a reginei, Joanna, fostă regină a Siciliei, a murit săracă lipită şi abandonată, făcută măicuță în pripă, rostindu-şi jurămintele chiar în momentul morții, în timp ce năştea. La scurt timp după ce Joanna s-a dus la Fecioara Sfântă, cele două fiice mai mari ale reginei au murit şi ele, fiice pe care le abandonase atunci când fugise din patul Franței în cel al Angliei, dar pe care le prețuia.

Dintre cei zece copii născuți din pântecele lui Eleanor, au mai rămas acum doar doi, iar aceştia sunt, de departe, cei mai puțin iubiți de regină. Iar cel mai rău dintre ei, puiul de vultur fără scrupule, fără putere sau iubire de Dumnezeu, este moştenitorul măreței insule engleze. Îi paşte dezastrul.

În curând, bătrâna regină îşi va vedea ultima fiică încă în viață, pe Eleanor. Are aproape optzeci de ani, dar este trimisă la sud de Castilia, acolo unde domneşte fiica ei, să

aleagă care dintre nepoatele sale să fie tânăra regină a Franței. Redutabila Eleanor. Doar ei i-ar putea reuși asemenea lucru.

Însă Marie citește atât de multă tristețe în cuvintele lui Eleanor, încât se înfioară.

Regina este aproape distrusă. Aproape, dar nu încă.

Cât de umană a devenit Eleanor odată cu trecerea anilor; sau poate doar față de Marie. Odinioară, chipul ei fusese radiant precum soarele, imposibil de privit. Acum, starețа poate să pătrundă acest chip și să citească gândurile ascunse din spatele său. A căutat-o pe Eleanor crezând că va intui drumul către ea și că o va găsi. Acum înțelege că, de fapt, ea nu e departe.

Asta este tot ceea ce și-a dorit Marie. Însă o resimte ca pe o pierdere.

Sfârșitul scrisorii este scris într-un stil mai precipitat. O anunță că a visat că va muri în această călătorie, că va fi din nou capturată și că se va stinge de supărare. O imploră pe sfânta Marie să se roage pentru regina ei, să-i spună, cu ajutorul viziunilor sale, dacă visul ei se va adeveri.

Starețа privește în coridorul lung al viziunii sale și nu vede nicio moarte a reginei în călătoria în Spania și înapoi. Îi scrie acestea reginei, însă pe un ton sever, spunându-i să prindă curaj și să își facă datoria. Glumește ca să o înfurie pe Eleanor prin stupiditate. Regina a fost numită după mama sa, Aenor: *alia* Aenor, regina pe care nicio altă femeie nu a egalat-o, are, drept nume de botez, Cealaltă Aenor. În scrisoarea ei, Marie o numește pe a doua Eleanor, regina Castiliei – Eleanor, fiica lui Eleanor – Alia Alia Aenor. Mai bine o regină iritată decât una disperată și panicată.

În cele din urmă, Marie spune că înțelege că nepoata care ar fi alegerea evidentă, fiica mai mare și mai frumoasă, nu este și cea pe care ar trebui s-o aleagă ca să o aducă înapoi în Franța cu ea. Urraca e prea delicată; aceste

responsabilități covârșitoare ar omorî-o. Fata care va naște generații de regi și sfinți va fi sora mai mică, Blanche, care nu este alegerea evidentă, dar care a moștenit caracterul și înțelepciunea reginei.

Nu pomenește că această ultimă idee nu este o viziune. Așa i-a spus o prietenă dragă de-a ei, o fată pe care a educat-o la abație și care a făcut un mariaj bun în Castilia și care le cunoaște personal pe ambele surori regale.

Și poate că Eleanor vede și ea asta în copilă, pentru că Blanche, și nu Uracca, este cea pe care o aduce înapoi spre nord cu ea și pe care o trimite apoi la Paris să devină regină a francezilor. După aceea, simțindu-se slăbită, bătrâna regină se întoarce la abația Fontevraud.

Însă, mult prea curând, Ursula, mătușa lui Marie, îi scrie, spunând că acesta a fost ordinul reginei. Doar Ursula trebuie să scrie, nu și starețа, căci regina se pregătește să moară, iar mintea ei începe să alunece în timp. Sunt momente în care crede că Ursula e Marie. Ea nu știa că între micuța Marie și Eleanor a fost o prietenie atât de mare, cât de ciudat este că această legătură a existat. De fapt, regina i-a spus Ursulei chiar zilele trecute, cu o voce stranie, că și ea o iubește, însă doar ca pe o soră, și că din acest motiv trebuie să o trimită departe. Câte secrete se ascund în Marie, în Eleanor, în relația dintre ele. Mătușa sa îi scrie că ar vrea să fie acolo lângă ea. Își dorește să fie amândouă din nou pe malul iazului înainte de zori, foarte tinere, așteptând ca animalele să iasă din pădure să se adape.

Ceva îi taie respirația lui Marie. Îi vine să se ridice, să alerge la grajduri și să plece călare. Să închirieze o barcă cu care să treacă canalul, să coboare în galop din Normandia și să ajungă la căpătâiul reginei sale ca să-i fie slujnică până când măreața femeie are să moară.

Însă apoi îşi ridică privirea şi o vede pe Tilde aşteptând cu manuscrisul să-i aprobe nişte împuterniciri. Goda vine într-un suflet, îngrijorată, să le anunțe că o epidemie misterioasă a afectat câteva vaci, au febră şi abcese pe gingiile lor groase şi umede.

Iar o albină cu granule de polen de o parte şi de alta a corpului se izbeşte continuu de perete.

Marie oftează şi îşi trece o mână peste chip. Îşi trimite dragostea acasă. Dar îşi păstrează trupul în noroioasa Anglie.

Stareța aşteaptă moartea reginei. Aşteptarea este îngrozitoare.

Se consolează atât cât poate, desfătându-se în spațiul generos al încăperilor şi în albul proaspăt al tencuielii din stăreție. Se bucură de şemineul care o încălzeşte chiar şi în nopțile în care frigul abia se face simțit, de bucătăria excelentă şi propriul personal care e pregătit să o hrănească atunci când pofteşte, de vocile dulci ale copiilor dedicați vieții monahale şi ale şcolărițelor cântând acolo unde le-a aşezat, în camerele de studiu care se află chiar sub camerele ei. De la ferestrele de sticlă, înfiorător de scumpe, poate vedea claustrul şi grădinile şi îşi poate spiona măicuțele.

Însă apetitul o părăseşte. Nu mai mănâncă decât o porție mică din preparatele pe care bucătăreasa ei i le trimite sus în apartament, iar muşchii încep să se topească uşor şi să i se lipească de oase. Încă e înaltă, dar nu mai este masivă, iar veşmântul trebuie scurtat pentru că acum atârnă pe jos.

În aceşti ani marcați de aşteptare, la abație vine o anume Sprota, o novice de o frumusețe remarcabilă: buze cărnoase pe chipul rotund, pielea şi părul cu o tentă auriu-rozie, ochi enormi de un albastru atât de pal, încât irişii se ascund. Lui Marie, aceştia îi amintesc de gălbenuşuri bătute în albuşuri. Atunci când stareța o întâlneşte prima dată la catedrala din

oraş, este mişcată de frumuseţea uimitoare a fetei şi de delicateţea cu care familia ei îşi ia rămas-bun de la ea, plângând şi tânguindu-se. O străbate un fior de nelinişte; în toţi aceşti ani s-a temut ca nu cumva la abaţie să apară o a doua Avice, un alt şoc care să cutremure temeliile pe care le-a construit cu atât de multă răbdare. Însă felul în care fata primeşte dragostea celorlalţi, cu bărbia semeaţă şi cu multă stăpânire de sine, când îşi ridică mâna palidă şi o ţine ridicată în aer până când e sărutată de fiecare în parte, începe să o irite pe Marie, care îşi dă seama repede că Sprota nu este un ecou de-al lui Avice, ci ceva cu totul diferit, un alt tip de ameninţare. Iar atunci când mama fetei, o femeie cu un chip lacom şi un piept enorm, îndrăzneşte să se apropie şi să şoptească în urechea stareţei că fiica ei este binecuvântată, sfântă, că este foarte posibil ca, odată cu trecerea timpului, să fie beatificată, că trebuie, înainte de toate, să fie tratată cu respectul cuvenit celor binecuvântaţi de mâna Domnului şi preţuită asemenea perlei abaţiei, atunci ceva şi mai întunecat se agită în interiorul lui Marie.

Stareţa îşi ia privirea de la mamă, pe care timpul a înăsprit-o, şi şi-o îndreaptă asupra oglindirii ei mai proaspete. Nu îi spune că frumuseţea este foarte înşelătoare, că e mai greu şi nu mai uşor să devii sfânt atunci când te naşti cu ea. Că femeile obişnuite devin mai sfinte abia atunci când roua tinereţii a secat din trupurile lor şi când micile umilinţe şi semne ale vârstei le-au pătruns pielea şi le-au ajuns la os.

Răspunde doar, sec, că da, Sprota are să fie tratată la fel de bine ca toate celelalte novice. Toate surorile sfinte din abaţia lui Marie sunt tratate ca nişte perle.

Acum că Sprota a luat vălul alb al novicelor, vorbeşte puţin, cu o voce înaltă şi şoptită, şi doar în citate din Biblie. Pe chip afişează tot timpul un zâmbet; uneori Marie zăreşte o duritate acolo, la limita imperceptibilă a batjocurii.

Măicuțe tinere, eleve şi celelalte novice o urmează, agățându-se de ea. Atunci când institutoarea Torqueri o pune să frece podeaua din refectoriu împreună cu celelalte fete sau să meargă devreme la vaci să le mulgă, servitoarele sunt văzute luând munca din mâinile delicate ale Sprotei. Iar atunci când, drept pedeapsă pentru nepăsare, Torqueri îi dă fetei treburi mai grele şi copila poartă cobilița pe umerii săi fragili ca să care găleţile de apă către lavatoriu, se împiedică şi varsă jumătate din apă – poate, are să îi spună Torqueri în privat, nu chiar întâmplător, poate cu intenția de a-şi mai uşura povara – celelalte novice o văd suferind şi protestează la felul în care minunata trestie de fată se clatină sub greutate. Dar Sprota îşi ridică mâna delicată şi palidă şi spune că nu, slăbiciunea, insultele, greutățile, persecuțiile, dificultățile îi oferă satisfacție. Căci dacă acum e slabă, astfel devine puternică.

Chipurile novicelor se luminează. Când aude în trecere vorbele Sprotei, pe Marie o cuprinde teama că un cult ar fi în formare la abație. O parte din vechile puteri îi revin. Stareța este întotdeauna în cea mai bună formă atunci când are un adversar pe măsură.

Şi apoi, într-o după-amiază, sora Pomme, care încă e grădinăreasa principală a abației, cu toate că acum e atât de bătrână, încât spinarea îi este aplecată în față de la nivelul şoldurilor, o aude pe fată predicând în şoaptă albinelor. Le vorbeşte despre deşert, despre fumul mirodeniilor aromatice şi despre toate acele parfumuri, le vorbeşte despre crini care cresc printre mărăcini. Dintre toate cântecele, predică din acel cântec vechi, nefast, îi spune Pomme lui Marie, gâfâind după ce a urcat dealul.

Oh, dar este un cântec cât se poate de sacru, nu e câtuşi de puțin nefast, răspunde Marie. Este preferatul meu dintre toate textele sacre, „Cântarea Cântărilor”.

Mie îmi dă o senzație ciudată în stomac, spune Pomme. Iar acea ciudățenie este răutatea corpului meu. Şi nu-mi place.

Aşa mă simt şi eu, dar mie îmi place foarte mult, spune Marie.

De la fereastra ei, stareța o vede pe Sprota cu brațele întinse şi palmele deschise către soare. În spatele Sprotei sunt stupii şi adeptele ei, adunate nu sunt mai multe de cinci, dar se țin de mâini, cu umerii lipiți, adorând-o pe fată.

Marie coboară în grădină, se aşază de partea cealaltă a zidului şi ascultă ce spune Sprota. Fata este o vorbitoare excelentă, clară şi calmă, mesajul pe care îl transmite, deloc revoluționar: să iubeşti viața prin muncă, aşa cum albinele iubesc florile de pe pajişte. Dar ea îşi foloseşte vocea precum o lăută, smulgând emoții din partea ascultătorilor. Atunci când Sprota îşi încheie ritualul, lasă mâinile în jos şi pare să se trezească dintr-o transă. Clipeşte şi zâmbeşte timid atunci când adeptele sale se strâng în jurul ei, mângâind-o, şi ea spune vai, Doamne, ultimul lucru pe care şi-l aminteşte este că se afla pe câmpul pe care se întind rufele la uscat şi nu ştie cum a ajuns la albine, cum a făcut.

Însă Marie poate să vadă, pe cât de clar îi permite viziunea sa, că, în timp, şi Sprota o să aibă propriile viziuni. Iar acestea o să aibă drept scop avansarea ei, întrucât, cu siguranță, zvonul despre fata frumoasă care are viziuni se va răspândi, va aduce străini care vor încerca să vină s-o vadă pe fata cea sfântă. Pentru a-i împiedica să-şi croiască drum către abație, fata va trebui dusă în oraş ca să le vorbească şi va străluci în fața ascultătorilor săi, iar numele ei va deveni mai răsunător în lume decât numele mănăstirii care o găzduieşte. Atunci când Sprota va fi câştigat suficientă putere în urma faimei şi banilor aduşi de pelerini, viziunile ei vor fi în conflict cu cele ale lui Marie. Stareța se apleacă şi

atinge capetele violete şi ţepoase ale arpagicului, gândindu-se ce să facă.

Răbdare, îşi spune. Loveşte la mânie şi tot ceea ce ai construit în acest loc s-ar putea duce de râpă.

O săptămână mai târziu, la masa de seară, Sprota refuză să mănânce. Stă nemişcată şi mută. Atunci când celelalte novice o întreabă prin semne dacă posteşte, ea le răspunde cu mâinile că nu mănâncă carne de animal cu patru picioare. E împotriva Regulii.

În seara următoare, carnea de oaie condimentată, servită în sos de migdale, rămâne neatinsă atât de întreaga masă a novicelor, cât şi de câteva măicuţe mai tinere. Gât-de-Lebădă, vechea prietenă a stareţei, cu ochii ei ieşiţi din orbite închişi în rugăciune, posteşte şi ea.

Este cu siguranţă o lovitură. Marie ar fi stăpânit această nouă situaţie treptat, dacă nu s-ar fi uitat la chipurile tăcute ale măicuţelor şi nu ar fi văzut acolo zâmbete reţinute, dacă nu ar fi fost ţintuită cu priviri neobrăzate. Sprota o fixa cu ochii mijiţi.

Marie o priveşte şi ea insistent, testând-o, dar fata nu-şi îndreaptă privirea în altă parte, şi stareţa înţelege că voinţa Sprotei este un zid, înalt şi solid, unul pe care voinţa ei mai fluidă va trebui să-l împresoare dacă vrea să aibă sorţi de izbândă.

Mai rău, a doua zi, când Marie se duce în grădină să-i spună bucătăresei planurile ei pentru mesele săptămânii, o vede pe aceasta cum îi aruncă o privire Sprotei, care se preface că ar culege spanacul, iar aceasta îi face un semn uşor cu capul. Abia atunci bucătăreasa se ridică în picioare, se apropie de stareţă şi îi arată o listă de mâncăruri complet lipsită de carne.

Păcat că vor putrezi cozile de vacă, răspunde stareţa, ridicând o sprânceană. Bucătăreasa este palidă de frică, mâinile îi tremură, dar şopteşte, Ah, dar vedeţi, Sprota ne

îndeamnă să respectăm mai mult Regula, e de părere că totul este atât de înspăimântător de permisiv printre aceste femei aşa-zis sfinte. Prevede o pedeapsă teribilă dacă nu ne îndreptăm obiceiurile.

Isteață, gândeşte Marie. Orice nenorocire care se va abate în mod inevitabil asupra abației va deveni o dovadă pentru Sprota: fânul aprins de un fulger, un miel înghițit de o mlaştină, o gaură în acoperiş prin care intră ploaia. Iar lucruri rele se întâmplă mereu, asta e realitatea unei moşii atât de vaste.

Stareța o cheamă pe servitoare, îi spune să pregătească iapa şi merge în oraş să-i ceară sfatul lui Ruth, hostellerix şi intendenta azilului de săraci. Ruth este înțeleaptă, dar şi suficient de furioasă pe Marie încât să-i vorbească pe şleau. O găseşte pe vechea ei prietenă stând la soare sub trandafirii de un roşu-aprins care au crescut şi s-au întins pe întregul zid al hanului. Pântecele lui Ruth i-a uzurpat poala. Chipul ei este atât de dolofan, încât îi iese afară din bonetă.

Ruth pare că nu o vede pe stareță. Marie vine şi mai aproape, până când mai că o atinge pe măicuță. Îşi apropie chipul de cel al lui Ruth, dar aceasta fixează calm un punct inexistent. Într-un târziu, Ruth mormăie că ceva împiedică lumina să-i cadă pe obraji, ieşise afară să ia nişte aer curat şi să privească oamenii trecând pe stradă, dar cel mai probabil o vrăjitoare a blestemat-o sau poate că norul întunecat al diavolului atârnă invizibil în fața ei şi blochează lumina.

Marie îşi controlează zâmbetul şi spune că nu, ea nu e norul întunecat al diavolului, ci mai degrabă mama lui Ruth şi o prietenă care o iubeşte nespus. Cât de ciudat că Ruth nu fusese atât de copilăroasă nici măcar pe vremea când erau amândouă novice şi Ruthie făcea în secret păpuşele

din cârpe şi din smocul de puf al ciulinilor, lângă care să se cuibărească în timpul nopții.

Ochii măicuței se întorc brusc asupra chipului stareței şi spune, Ah, da, copilăroasă, dar dacă stareța tot vrea să vorbească despre aşa ceva, atunci să ştie că nimic nu este mai copilăros decât să îmbraci veşminte preoțeşti şi să oferi împărtăşanie falsă surorilor tale, de parcă liturghia nu ar fi decât o piesă de teatru, nu un ritual vital pentru eternitatea sufletului. Ce ruşine! Ruth tremură de mânie.

Dacă e atât de nemulțumită, îi spune Marie cu blândețe, atunci ar fi trebuit să le scrie superiorilor...

Însă Ruth o întrerupe, zicând că, aşa cum Marie ştie prea bine, a scris scrisori, multe scrisori, dar cumva, toate au ajuns la stareță cu sigiliul intact. Se pare că până şi cei mai nebănuiți oameni sunt plătiți de ea. Că până şi scrisorile puse direct în mâinile menite să le primească s-au rătăcit.

În cazul acesta, spune Marie, poate că Ruth ar trebui să-şi găsească consolarea în rugăciune. De fapt, poate că va îngenunchea şi ea alături de Ruth şi se vor ruga împreună ca răufăcătorii să-şi primească pedeapsa veşnică. Sau ar putea lăsa rugăciunea pe mai târziu şi să savureze pur şi simplu micile bucurii ale zilei de azi, soarele cald de pe pielea lor, trandafirii, compania unei prietene vechi. Căci să te bucuri de aceste plăceri lumeşti este de asemenea o formă de rugăciune.

În ciuda furiei, erezia lui Marie o face pe Ruth să zâmbească.

E întotdeauna ciudat să văd atâta carnalitate într-o femeie sfântă de asemenea renume precum stareța, spune Ruth într-un târziu.

Marie se aşază lângă ea şi împreună inspiră parfumul trandafirilor.

Stareța începe să vorbească despre Sprota. Deşi simte furia înțepătoare a lui Ruth, vede şi că cealaltă femeie o

ascultă. În timp ce vorbeşte, Marie observă micile întâmplări de pe stradă: gâsca albă mărşăluind împreună cu alaiul său de boboci, copilul care se apleacă să se uşureze în spatele unui maldăr de vreascuri, căruţele încărcate cu napi şi vechituri, caii atenţi la propriii paşi, adunarea celor care vin după pomeni la poarta azilului pentru săraci. La marginea aleii, o mişcare cenuşie îi atrage atenţia lui Marie. Aceasta se gândeşte că trebuie să fie un şobolan uriaş sau un grup de şobolani, după care, atunci când se mişcă şi ies la lumină, vede că este o pereche de leproşi care stau ghemuiţi ca să se ascundă. Mama e deja puternic afectată de boală, cu degetele de la mâini şi de la picioare scurtate, cu nasul distrus şi cu umflături mari pe chip, iar copilul, cu un ochi albit de cecitate şi fără sprâncene. Stau strâns unul într-altul, grămezi umane. O femeie îmbrăcată în haine negre elegante, trecând pe stradă, vede perechea care acum se târâie să iasă la lumină şi scuipă o flegmă mare asupra lor, iar în spatele ei, două fetiţe, copii în miniatură ale mamei lor, scuipă şi ele spre leproşi atunci când trec pe lângă ei.

Marie amuţeşte şi continuă să privească scena. Ruth, în mintea căreia această îndelungată prietenie a construit o fereastră între ea şi stareţă, îşi dă seama ce se petrece acum în mintea celeilalte femei. Reţinându-şi un zâmbet, spune că această nouă inspiraţie a lui Marie pare mai degrabă diabolică decât divină.

Stareţa răspunde că inspiraţia este cu siguranţă divină, căci altfel cum s-ar putea explica faptul că abaţia nu reuşeşte să găsească un chiriaş bun pentru acea căsuţă cu grădină din cealaltă parte a oraşului? Este un semn divin. I-a fost arătată calea.

Femeile îşi înăbuşă râsetele luându-şi expresii solemne şi privesc în continuare cum sunt oferite pomenile şi cum leproşii, ultimii care se apropie de poartă, îşi ridică castroanele şi îşi înclină capetele.

Înainte să se întoarcă la abație, Marie îi lasă câteva instrucțiuni lui Ruth. O îmbrățișează pe cealaltă, care nu o îmbrățișează la rândul ei. Odată ce Marie își înghite dezamăgirea și urcă pe cal, Ruth îi spune într-un târziu că o iubește pe prietena ei, dar că urăște din tot sufletul diavolul care a posedat-o pe stareța ei.

La cină, Marie poate s-o privească din nou cu calm pe Sprota, care radiază de convingerea propriei divinități interioare.

Dimineața, stareța își cheamă fiicele la o întrunire specială. Atât de multe măicuțe, gândește Marie, în timp ce privește toate acele chipuri adunate în fața ei; poate că mănăstirea a crescut îndeajuns, și-a atins limitele. Va trebui să moară maici înainte să accepte altele noi. În orice caz, moartea e o constantă aici.

Se ridică și se așterne liniștea. Vorbește. Le povestește, emoționată, cele văzute în oraș, sărmana mamă leproasă și copilul ei, scuipatul, viața umană mai puțin importantă decât cea a cățelelor care își târâie mamelele pe jos. Despre cum în Biblie leproșii sunt vindecați cu iubire. Cum este de datoria măicuțelor să aibă grijă de năpăstuiții pământului.

Chipurile maicilor se luminează de bunătate, oh, cât le iubește.

În sfârșit, spune că, după multe rugăciuni, i-a fost oferită o viziune să întemeieze o casă a leproșilor cu propriile sale grădini la marginea orașului și că abația o să aibă grijă de aceste suflete nenorocite. La auzul veștii, chipurile măicuțelor se entuziasmează, căci majoritatea dintre ele sunt cu adevărat femei ale lui Dumnezeu, devotate credinței lor.

Marie continuă. După ce a avut viziunea, s-a rugat întreaga noapte pentru îndrumare, ca să o poată alege pe cea care va fi desemnată drept îngrijitoare a leproșilor. A

îngenuncheat în capelă şi, până la ivirea zorilor, a primit răspunsul.

Face o pauză pentru a crea suspans.

Spune că noua îngrijitoare a leproşilor va fi iubita lor novice, Sprota.

Marie o priveşte pe fată cum păleşte.

Copila se ridică. Rosteşte cu o voce admirabil de stăpânită ce mare onoare îi face stareța. Însă, din păcate, ea nu este decât o novice, nu şi-a depus încă jurământul şi are atât de multe de învățat înainte să devină egala surorilor sale sfinte. Este devastată de faptul că trebuie să rămână la abație şi să continue să învețe ani buni înainte să îndrăznească să preia o asemenea responsabilitate.

Marie spune că s-a rugat şi pentru acest lucru şi i s-a spus că strălucirea nemaipomenită a fetei le va permite măicuțelor să treacă cu vederea adâncimile ignoranței sale. Toate surorile de aici au văzut felul în care Sprota are grijă până şi de insectele pământului. Grație acestei străluciri divine, fata îşi va primi legământul chiar în această după-amiază.

Sprota se opune, vai, nu, dar nu este decât un vierme, un scarabeu, nu este demnă de asemenea onoare. Poate că o măicuță care şi-a dovedit deja puterea ar trebui să fie îngrijitoarea leproşilor. Cu siguranță, ajutoarea priorei, Goda, ar fi cea mai potrivită pentru acest rol, atât prin sfințenie, cât şi prin bună-cuviință.

Goda îşi ridică mândră bărbia la auzul laudelor.

Marie se gândeşte, zâmbind, la funcția de ajutoare de prioră care ar deveni brusc disponibilă şi la alegerile pe care ar trebui să le țină. Admiră viclenia Sprotei, felul în care mută piesele de şah în minte.

Ei bine, nu-i aşa că modestia fetei o pune într-o lumină bună, întreabă stareța. Câtă umilință şi grație! Însă nu

trebuie să uite: „Oricine se va înălța va fi smerit; şi oricine se va smeri va fi înălțat.”[11]

Pentru că nu mai are cum să o contrazică pe stareță, ochii fetei se umplu de lacrimi. Cele care o iubesc citesc în acele lacrimi pioşenie şi sunt emoționate.

Înainte de Nonă, o căruță este încărcată cu bere, vin, făină şi alte alimente, cu cearşafuri şi saltele, iar adeptele fetei se adună în jurul Sprotei extrem de fericite să o vadă urcând în ierarhie atât de repede. Lângă ea stă o servitoare costelivă şi cenuşie, care, imediat după anunț, s-a repezit la Marie implorând-o s-o lase şi pe ea să meargă cu Sprota şi care acum tremură şi se îmbujorează pentru că stă în căruță lângă frumoa-sa fată.

După ceva timp, cu chipul tras, servitoarea avea să îi raporteze lui Ruth că, imediat după ce au ajuns acolo, Sprota s-a închis în camera din spate – să se roage, aşa a strigat din spatele uşii –, iar când servitoarea pregătea supa ca să-i primească pe primii leproşi, a găsit fereastra din camera fetei deschisă şi calul dispărut din şură.

Gât-de-Lebădă vine plângând furioasă la Marie. Nu ar fi în stare să țipe nici dacă ar vrea, dar şuşotitul ei e şi mai rău. Tu ai făcut asta, o acuză prietena ei. Tu şi mândria ta diavolească. Nu puteai să ai încă o femeie profet aici. A trebuit să te descotoroseşti de competiție.

Ce absurd, spune Marie calmă, nu eu i-am deschis fereastra Sprotei şi nu eu am urcat-o pe cal.

Stareța scrie familiei Sprotei cu părere de rău despre măicuța lor apostată. Singura parte bună este că fata nu a fost infectată cu lepră; însă, din păcate, a fost infectată cu idei false despre propria sfințenie, care s-au dovedit a fi idei semănate în mintea fetei de mâna diavolului.

---

[11] Matei 23:12. (*N. trad.)*

Tăcerea pe care o primeşte ca răspuns este dovada că aceştia o adăpostesc pe fugară, pe lângă faptul că pierd zestrea generoasă, pe care Marie o donează întreținerii leprozeriei.

În cele din urmă, Gât-de-Lebădă, simplă, bătrână şi tăcută acum că furia a părăsit-o, se oferă să îngrijească leproşii în locul Sprotei. Îi mărturiseşte stareței că a avut o soră care a murit din cauza acestei boli. Este îngrozitor să te chinui în timp ce corpul îți putrezeşte. Şi e şi mai rău pentru majoritatea leproşilor, care sunt alungați în natură, lăsați să moară de foame şi urâți de toți ceilalți, decât s-a dovedit a fi pentru sora ei, care a fost prețuită şi iubită până în ceasul morții. Se va îngriji ca leproşii să fie curați, hrăniți, iubiți şi protejați, spune ea.

Marie îi răspunde că are cu adevărat un suflet mare şi îi atinge mâinile.

Gât-de-Lebădă zâmbeşte. Din păcate, spune ea, nu e o sfântă. Doar o bătrână cu milă în inima ei. O formă destul de comună de bunătate.

Stareța îi zice cu blândețe, în aşa fel încât să nu dea un răspuns prea usturător, că asemenea bunătate poate părea comună doar celor care văd exemple de sfințenie acolo unde nu sunt.

Cu ocazia Calendelor din aprilie, Marie se trezeşte într-o linişte aparte – asemănătoare acalmiei care se instalează imediat după ce clopotele se opresc din bătut – şi ştie că Eleanor a murit în noaptea aceea.

Totul se învârte şi Marie cade. De unde? Din strânsoarea unei mâini care o ținuse în tot acest timp. Lumina lunii pătrunde prin fereastră asemenea unui pumnal. De jur împrejur, surorile ei se trezesc, se roagă, coc pâine şi ea

aude că nu e singură pe lume. Dar este îngrozitor de singură.

Timp de câteva zile, lumea nu mai are niciun sens. Marie stă întinsă în pat şi se gândeşte, absurd, că trupul ei e ca o saltea de pene din care puful este scos cu pumnii.

Nu a reuşit nici până acum să descopere cine fusese spioana lui Eleanor. Această scăpare o înfurie.

O săptămână mai târziu, Marie stă la pupitru. Scrisoarea care confirmă moartea reginei stă deschisă în faţa ei. Tilde se uită peste catastife, dar Goda o fixează cu privirea din partea cealaltă a camerei. Îşi ridică capul şi adulmecă. Goda are ceva din simţurile câinilor de vânătoare, poate să simtă emoţia ascunsă privirii.

Toţi oamenii sunt precum iarba, spune din senin ajutoarea priorei, iar gloria lor este gloria câmpului; iarba se ofileşte, florile se scutură, doar Cuvântul dăinuie etern. Vocea îi tremură. Ridică privirea spre tavanul camerei de lucru, pe care Marie îl urăşte în această clipă din cauză că e atât de perfect, atât de înalt, de neted şi alb.

Îţi mulţumesc, Goda, spune Tilde surprinsă, însă Marie nu se sinchiseşte să-i răspundă.

Poate, se va gândi Marie mai târziu cu uimire, acum că regina a murit, durerea o va face să-şi piardă întrucâtva minţile.

I se spune că a ridicat o masă şi a aruncat-o, împrăştiind peste tot manuscrise, lumânări, cerneală, dar ea nu-şi aminteşte să fi făcut aceste lucruri. În timp ce traversa claustrul, piciorul i s-a ridicat fără voinţa ei şi a lovit o pisică, aruncând-o peste zid. Nu simte nicio remuşcare. Dintotdeauna a urât pisicile. La un moment dat, se opreşte din lectură şi priveşte peste capetele măicuţelor, fără să clipească, cât ai număra încet până la o sută. Acestea aşteaptă, pentru că aşa arată stareţa atunci când are

viziuni. Dar în loc să aibă chipul străluminat de intensitatea revelației şi să înceapă a proclama, Marie închide ochii şi cade din picioare asemenea unui copac.

Când, subit, la câteva săptămâni după moartea lui Eleanor, Wulfhild devine văduvă – şi este o poveste într-adevăr tragică, un cuib de pasăre în streaşină, o scară şubredă, o cădere pe drum, zdrobirea trupului de o căruță încărcată cu bălegar care trecea cu viteză –, Marie se duce la ea şi o ia în brațe pe femeia care plânge. Îi sărută creştetul capului, simțind cum tristețea întețeşte durerea acestui copil al inimii ei. Fetele lui Wulfhild se adună în jurul lor. Se roagă împreună cu ele, pentru ele, până ce acestea adorm rezemate de ea. Wulfhild îi vorbeşte întreaga noapte despre pierderea ei, îi povesteşte despre cel mai drag companion al său, cel mai blând suflet care a păşit vreodată pe acest pământ. Marie o ascultă, deşi pe de-o parte o alină faptul că Wulfhild ştie acum şi ea ce simte Marie, că nu mai trebuie să-şi poarte de una singură propria suferință.

Începe să călărească în fiecare zi între Sextă şi Nonă, indiferent de vreme. Prin ploaia necontenită de aprilie şi prin ceața din mai, de-a lungul câmpurilor şi de jur împrejur şi iar de jur împrejur, regretând că nu poate pătrunde şi în pădure. Visează să meargă la vânători lungi de zile întregi, să urmărească o dâră de sânge până ce găseşte ascunzişul în care bestia rănită se ascunde din cauza oboselii, să simtă frenezia uciderii, sângele fierbinte pe mâini. Sărmanul cal înaintează greoi.

Încearcă să îşi atingă durerea prin cuvinte, dar e ca şi cum ar încerca să apuce un nor.

În schimb, în timp ce călăreşte, se gândeşte la Dumnezeu. Înțelege atunci că Dumnezeu trebuie să fie ca soarele de pe cer, care se înalță pentru o nouă zi şi doarme în timpul nopții, reînnoindu-se continuu. Este cald pentru că îşi revarsă căldura şi lumina şi totuşi, în acelaşi timp,

este rece prin depărtarea sa. Dăinuie aşa cum şi oamenii care umplu pământul cu viaţă trăiesc şi mor. Nu îi pasă, nu se abate de la calea lui, nu ascultă zgomotele de dedesubt de pe pământ, nu se poate opri să observe viaţa oamenilor câtuşi de puţin. Se descotoroseşte de toate poveştile absurde pe care tot încercăm să i le atribuim şi trăieşte doar ca el însuşi, strălucitor, distant şi lipsit de sens.

Este de datoria sfinţilor şi a îngerilor să intervină pentru oamenii împotmoliţi în pământul de dedesubt, neînsemnate creaturi scârnave, care trebuie să pară, în ochii lor măreţi, nişte insecte care se zvârcolesc şi ţipă cuvinte prea surde ca să poată fi auzite.

Iunie trece, la fel şi iulie. Într-una dintre plimbările ei călare, observă că pârâul care alimentează berăria şi cară excrementele din privată s-a uscat în căldura de august. Merge călare în amonte, de-a lungul cursului apei, până la locul unde acesta dispare în pădure. Chiar şi deasupra albiei uscate, mai multe tufişuri de fructe de pădure se încâlcesc şi zgârie pielea de pe picioarele calului până ce biata creatură sângerează mărgeluţe rubinii.

Într-un târziu, dincolo de acest desiş, găseşte pădurea din apropiere şi, mai apoi, află cel mai apropiat drum din labirint.

În acest loc, pârâul este atât de bine ascuns în tunelurile de pe sub drum, încât nici nu pare că mai continuă să curgă pe aici. Peste drum, se afundă din nou în tufăriş, în albia pârâului, iese pe partea cealaltă şi apoi pătrunde în pădurea atât de deasă, încât trebuie să stea întinsă, cu picioarele strânse la spate. Calul ei masiv trebuie să-şi sugă burta, să se răsucească şi să geamă ca să-şi poată strecura corpul printre copaci. Şi apoi iarăşi în sus, până ce ies la drum. Calul, care în cursul vieţii sale a înfruntat bătălii sângeroase cu o inimă curajoasă, se împotriveşte acum să intre din nou printre ghimpi, dar Marie insistă şi îl

blestemă, până când animalul cedează în fața voinței mai puternice a stareței. Încă patru fâşii de pădure deasă, încă patru drumuri şi ies din labirint.

Copacii de aici sunt mărunți, terenul noroios. Acesta trebuie să fie pământul coroanei, îşi spune în sinea ei, în timp ce picioarele calului alunecă prin noroi. Leagă iapa, îşi aruncă saboții şi continuă să meargă, cu toate că se scufundă în mlaştină până la gambe.

În cele din urmă, ajunge într-un luminiş atât de întins şi straniu, încât se freacă la ochi şi mai priveşte o dată. Este un teren mlăştinos cu copaci piperniciți, de mlaştină, asemenea unor mâini care se întind să zgârie un cer jos, şi cu tufe mari, verzi şi cafenii, de trestii şi ierburi sfrijite. Ochiul ei desluşeşte în sfârşit ciudatul vas albastru de piatră care cuprinde totul de jur împrejur.

Simte focul în vârfurile degetelor, însă acesta se retrage prin corpul lui Marie. Nu ştie, are să scrie ea mai târziu, dacă ceea ce vede este un dar din partea Fecioarei sau, pur şi simplu, o viziune creată de propria minte.

Vede că această umezeală va rămâne exact în locul în care stă ea acum. Acolo unde umezeala terenului mlăştinos se scurge în noroi, devenind în cele din urmă pârâu, vor fi ecluze de lemn cu roți de fier ridicând şi coborând porți, astfel încât marele vas de piatră se va umple cu apă şi va deveni un fel de lac. Şi, după ce va fi închis suficient de mult timp, pârâul va putea apoi fi lăsat să curgă, indiferent de perioada anului. În timpul lunilor de vară, oile o să bea apă pe săturate şi nu o să mai sufere de sete, stând în apă până la genunchi ca să se răcorească. Muzica revărsării de ape o să se alăture celorlalte sunete din timpul verii la abație. Pârâul o să curgă lin şi fără încetare pe sub berărie, aşa încât mânăstirea o să aibă bere proaspătă şi mied chiar şi vara, în timp ce acum se mulțumesc cu bere veche şi cu

vinul de anul trecut. Şi va putea lua cu el şi mirosul urât al excrementelor.

Această viziune este prielnică, deşi ar putea să nu fie divină. O umple de ambiția ei fierbinte de altădată.

Va construi ceva de folos, un lac, din ceva care nu serveşte la nimic, această mlaştină, această mocirlă de noroi şi miasme. Şi dacă nu i se va permite să inunde pământul, în ea mocneşte deja o mânie gata să se reverse cu putere asupra coroanei, coroana care îndrăzneşte să dăinuie, cu toate că cea care a purtat-o cel mai bine dintre toți s-a înălțat la Dumnezeu. Dacă ar putea, ar strivi coroana în mâini.

Asta spune că, într-adevăr, un asemenea proiect este cu putință, şi rosteşte aceste vorbe cu vechiul ei entuziasm. Chipul ei slab a îmbătrânit doar în pânzele fine de riduri din jurul ochilor. Tremură de nerăbdare. Sare în sus.

Tilde protestează, nu au cum, nu au cum să inunde pământ care nu e al lor, ar însemna să fure, dar Marie îşi schițează planurile şi nimeni nu o ascultă pe prioră.

Wulfhild se încruntă la ideea unui alt proiect de construcție. Spune că ar fi o povară. Şi de ce ar avea nevoie să crească şi mai mult? De ce trebuie această abație să înghită şi mai mult pământ? Marie nu-şi va găsi liniştea până ce nu va controla toată această insulă mlăştinoasă, spune ea. Acum începe să țipe. Deja, spune Wulfhild ridicându-se de nervi, măicuțele sunt atât de bogate, încât averea lor atrage mânie; iarna aceasta, hainele de lână oferite drept pomană au fost atât de bune, că nici casnicele înstărite nu şi-au putut permite asemenea lucruri şi s-au plâns că săracii n-ar trebui să primească ceea ce nu-şi pot permite oamenii cinstiți.

Timpul a fost aspru cu Wulfhild. A adunat decenii de călătorii neîncetate în numele abației, decenii de conflicte,

de confruntări cu furia, obida şi abuzul oamenilor, decenii în care a cerut bani, în care soarele i-a bătut chipul; iar noua ei suferinţă i-a grăbit îmbătrânirea. Cearcăne negre şi adânci îi atârnă sub ochi şi are nişte pungi ciudate de carne în jurul gurii, sub urechi şi mandibulă. De când a devenit văduvă, a început să le ia cu ea pe cele două fete mai mari ale ei – tânăra Wulfhild şi Hawise –, fiindcă ele au devenit înlocuitoarele mamei lor, preluând treburile pe care Wulfhild nu le mai poate îndeplini. Toate trei au un vag iz de vânat, pielea lucioasă a îmbrăcăminţii lor este impregnată cu mirosul trupurilor lor, al cailor, al vremii aspre, al turbei şi umezelii din regiune, al câinilor uriaşi pe care îi ţin pentru a le proteja. Atunci când Marie îşi aţinteşte privirea asupra fetelor, simte cum i se taie respiraţia: au chipul mamei lor de când aceasta nu era decât o copilă, acele gene negre şi dese, acei obraji trandafirii.

Stareţa spune, de parcă ar fi evident, că încearcă să facă abaţia invincibilă. Dacă vine seceta şi puţurile seacă, abaţia va avea apă în continuare. Măicuţele nu vor fi afectate. Le reaminteşte de Regulă: autosuficienţă.

Asta le spune să nu-şi facă griji, nu este un proiect mare, chiar nu. Nu e nevoie decât de o fracţiune din munca depusă pentru labirint sau pentru stăreţie.

Wulfhild se apleacă în faţă. Preţ de o clipă, atmosfera din încăpere devine tensionată, executoarea judecătorească îşi adună voinţa pentru a i se împotrivi lui Marie. Celelalte femei îşi ţin respiraţia, martore la ceea ce nu credeau a fi cu putinţă, şi anume că până şi stareţa cea de temut îşi poate găsi perechea.

Însă în cameră intră şi Goda, frângându-şi mâinile. Tocmai ce a fost nevoită să înece trei serii de pisoi nou-născuţi, păcat, dar aşa le trebuie pisicilor ca să se înveţe minte să nu mai fie aşa păcătoase. Chicoteşte. Apoi se uită

de jur împrejur şi întreabă ce se întâmplă. Sentimentul de putere care se aduna în Wulfhild dispare.

Încuviinţează din cap. Spune cu asprime că va face aşa cum îşi doreşte Marie.

Tilde adaugă pe un ton puţin mai răspicat că şi furtul de la coroană tot furt se numeşte.

Marie se răsteşte la Tilde zicând că nu fură nimic, că pământul va rămâne acolo unde a fost dintotdeauna, că măicuţele nu fac decât să-i găsească un folos. Priora deschide gura, o închide, o deschide. Curajul o părăseşte. O ţine închisă.

Încep lucrările. Blocuri de piatră sunt cioplite din pereţii carierei şi transportate, copaci sunt tăiaţi şi cioturile scoase din pământ, o platformă este construită peste terenul mlăştinos pentru lucrări. Primele blocuri de piatră aşezate sunt înghiţite de mâzgă. Zeci dintre cele mai voinice măicuţe se mişcă în lungul şi în latul terenului aidoma furnicilor, căci totul se face cu repeziciune şi în tăcere. Este puţin probabil ca vreunul dintre demnitarii coroanei să vadă ce se întâmplă acolo, căci acest lucru ar însemna că respectivul a intrat fără voie pe proprietatea privată pe care se află labirintul. La fel de greu de crezut ar fi ca cineva, aflat pe o potecă rar umblată, să privească în sus cu ochi pătrunzători de vultur, de-a curmezişul vasului de piatră, fiindcă ar fi suficient să facă un singur pas în faţă sau în spate şi atunci copacii i-ar bloca complet vederea către zid. Cu toate acestea, nu este imposibil ca cineva să-l întrezărească şi să spună mai departe, îi şopteşte Wulfhild lui Marie; şi chiar dacă abaţia este mai iubită decât coroana în toate ţinuturile din jur, întotdeauna se vor găsi şi monarhişti în acest loc.

Se construiesc întâi marginile între care barajul va fi înălţat de o parte şi de alta a deschiderii vasului. În abaţie, măicuţele fierar şi tâmplar se ghemuiesc şi fac desene pe

pământ, apoi forja începe să răsune, ciocanele lovesc cât e ziua de lungă şi ecourile umplu aerul rece. Din cer începe să se cearnă zăpadă care se topeşte pe trupurile măicuţelor lucrătoare şi le udă până la piele. Marie le vizitează călare în fiecare zi, ca să le încurajeze şi să le aducă mâncare caldă. Se roagă împreună cu ele şi uneori rămâne acolo şi îşi îndoaie corpul ca să potrivească piatră lângă piatră pentru scara din afară care oferă acces la partea de sus a ecluzei. Chiar dacă e bătrână, stareţa este puternică şi corpul ei tânjeşte după această formă de muncă fizică intensă. Iar când măicuţele se adună să muncească după rugăciunea de dimineaţă, Wulfhild le îmboldeşte să lucreze într-un ritm cât mai alert, spunând, cu chipul ei palid, cu mâinile vârâte în tunica ei călduroasă, că trebuie să termine treaba înainte să-şi intre iarna în drepturi. Apa le ajunge până la jumătatea pulpei, acum până în talie, acum s-a ridicat deja pe zidul temporar care blochează gurile în care vor fi puse porţile; o mare parte din construcţie a fost deja înghiţită pe dedesubt, ierburile, cuiburile în care locuiesc păsările rare de mlaştină, vizuinile şerpilor, barajele castorilor. Ultimul exemplar de salamandră roşie care se mai găsea doar în acest loc umed este alungat din cuibul în care hiberna şi piere, cu măruntaiele deschise de ciocul unei păsări. Copacii răsuciţi, mici, dar străvechi, care au văzut romani şi danezi, văd acum apele unindu-se deasupra celor mai înalte ramuri ale lor. Pe malul noului lac apare un luciu de gheaţă. Pentru a transporta porţile ecluzelor este nevoie de patru cai de tracţiune care să tragă umăr la umăr, dar măicuţele au avut noroc, căci pământul a îngheţat, iar acest lucru le înlesneşte foarte mult munca. O aprigă furtună de zăpadă le opreşte însă progresul. Măicuţele se întorc în abaţia întunecată, îngrămădită, şi, la început, li se pare un fel de alinare, aidoma cailor obosiţi aduşi înapoi în confortul grajdului. Curând, acest confort se transformă într-un sentiment de

captivitate şi tânjesc după libertate. Privesc ţurţurii atârnând de streşinile acoperişului şi se gândesc la primăvară.

În cele din urmă, spre marea lor uşurare, vremea se îndreaptă. După o zi senină, geroasă, zăpada e transformată într-o gheaţă atât de solidă, încât se poate merge pe ea. Măicuţele termină scara, lucrând repede ca să nu îngheţe, poarta ecluzei este bine fixată, iar porţile se ridică şi coboară cu uşurinţă, în tăcere, mulţumită proiectării ingenioase a Astei. Măicuţa leagă caii de zidul temporar care a reţinut până acum apa, îi îndeamnă să tragă, iar aceştia rup zidul. Cu un vuiet asurzitor, apa se revarsă învolburată din ecluză, până când Asta coboară poarta şi stabilizează debitul. Chiar şi în toiul iernii, apa se scurge cu desfătare la vale, la fel de sălbatică de parcă ar fi fost umflată de dezgheţul şi ploile de primăvară, repezindu-se pe sub drumuri şi pe câmpuri.

La câteva leghe distanţă, în ţarcurile oilor de pe pământurile abaţiei, măicuţele păstoriţe vor auzi o bubuitură, vor ridica privirea şi vor vedea apa într-un asalt înspumat în timp ce străbate albia uscată. O vor asemăna cu o herghelie de cai sălbatici gonind şi vor scoate ţipete de bucurie.

Wulfhild stă alături de Marie deasupra barajului şi priveşte întinderea de un cenuşiu mat a lacului.

Stareţa cercetează cu privirea totul dimprejurul ei. Ea a făcut asta. Ea a construit asta, ea a blocat vasul şi l-a umplut cu apă. Simte cum mâinile, picioarele, stomacul îi radiază.

Se simte regală. Se simte papală.

Însă lângă ea, Wulfhild respiră greu. În aceste luni de muncă a chinuit-o o tuse persistentă care acum s-a agravat, devenind huruitoare. Marie o priveşte pe executoarea sa judecătorească, îi ia braţul, îi observă paloarea de sub pielea arsă de soare şi slăbiciunea din trupul robust. O întreabă,

îngrijorată, dacă îi este bine, dar acum simte cum îi arde pielea.

Ea răspunde că e doar puțin bolnavă şi încearcă să zâmbească. Are ceva la plămâni.

A lucrat din greu, zice Marie. Trebuie să meargă acasă şi să se odihnească puțin. Şi dă ordin să fie chemată Nest. Infirmatrix va merge la casa din oraş a lui Wulfhild, pentru a se asigura că aceasta va face tot ce i se spune, fiindcă Wulfhild nu este fericită decât atunci când merge călare să se îngrijească de treburile abației.

Apoi măicuțele se retrag, refăcând scurtătura dintre drumurile labirintului cât pot de bine, înainte să planteze puieți şi tufişuri la primăvară. Se îndreaptă spre abație de-a lungul albiei pârâului. Măicuțele mai tinere, încântate de pârâul sălbatic şi învolburat care a apărut în urma eforturilor lor, dansează şi cântă, iar măicuțele mai bătrâne zâmbesc privindu-le şi țin ritmul bătând din palme.

Cellatrix Mamille ştia că aceasta este ultima zi a lucrărilor, aşa că a complotat împreună cu bucătăresele şi au tăiat un porc gras, pe care l-au fript. Au pregătit şi plăcinte untoase cu praz şi, deliciul suprem, o supă de lapte cu ierburi fine.

Vreme de două zile, Nest trimite mesaje reținute: Wulfhild este foarte bolnavă, dar boala nu a rămas decât la plămâni, nu s-a extins.

A treia zi, atunci când Marie merge să o vadă pe Wulfhild, Nest coboară repede în curte, cu chipul îmbătrânit de oboseală. Fără Beatrix să o relaxeze, şi-a încordat umerii şi aceştia îi ajung la mandibulă. Of, Marie. Îi spune stareței că regretă, dar că nu o poate vedea pe Wulfhild pentru că, mai mult decât orice, are nevoie de odihnă.

Primele oi au început să fete, iar Goda şi ajutoarele ei rămân în țarcul oilor pe timpul nopții, în mici adăposturi

improvizate. Ah, nu, nu ne supără, îi spune Goda atunci când Marie le face o vizită, şi măcar aici nu miroase a picioare şi a vânturi ca în dormitor. Cu o sfoară, ajutoarea priorei leagă lâna jupuită, încă umedă şi însângerată, de pe un miel născut mort pe unul orfan. Tremurând, mielul atinge botul noii sale mame, care scoate un țipăt de femeie îndurerată.

Aerul este umed şi cade burniță, care se întețeşte până ce devine o ploaie puternică, cu lapoviță. Marie se întoarce prin noroi, cu gândul la mielul acoperit cu blana mielului mort, reflectând la ce ar putea să prevestească.

Se şterge în lavatoriu, iar după ce se gândeşte mai bine, cere să i se pregătească o baie. Cât de bine s-ar simți trupul bolnav al lui Wulfhild în apa fierbinte. Ştie foarte bine că nu poate să transmită această stare de bine prin experiența propriului trup, dar crede că, poate, magia străbunoaşei sale Mélusine s-ar putea răspândi în felul acesta, pe calea aerului, căci şi zânei îi plăcea să facă baie. Cine ştie pe ce căi nevăzute călătoreşte asemenea magie?

Din cauza ploii, noaptea se lasă prea devreme şi Completoriul vine repede după Vecernie. Marie este singură în patul ei. Ceva se împrăştie în aer, o pâclă întunecată deasupra ținutului, ceva obscur şi vast dă târcoale dincolo de vederea stareței. Ploaia biciuie ferestrele.

Rămâne întinsă în pat până ce aude paşi grăbiți afară şi clopotul care dăngăne sălbatic. Se ridică, ştiind că s-a adeverit lucrul de care îi era groază. Îmbracă pelerina veche din piele de focă pe care o poartă atunci când pleacă în afara abației cu treburi şi dă fuga afară, traversând livada înspre curte. Este agitație în întuneric, cineva țipă că pârâul se revarsă, şerbele urlă în engleza lor împiedicată. Una dintre ele se apropie şi îi spune stareței cu chipul nedesluşit în glugă că mieii au murit în inundație. Marie se gândeşte la Goda şi la măicuțele ei care dorm în țarc şi simte cum o

mână rece îi străpunge pieptul şi îi opreşte inima. Le trimite pe Asta şi pe trei şerbe puternice călare la ecluză, apoi ia una dintre torţele care sunt aprinse în grabă şi se avântă, prin ploaia piezişă şi întunecată, peste câmpuri, către ţarcul oilor. Aleargă şi iar aleargă, şi fuga ei pare nesfârşită, călcâiele ei afundându-se în pământ.

Într-un târziu, vede un pâlc întunecat pe o ridicătură, unde, atunci când se apropie, zăreşte oile salvate. Măicuţele aleargă pe câmpurile inundate şi se afundă până la talie ca să salveze cât mai multe. Punctele palide care plutesc în întuneric sunt oile înecate. Marie înaintează cu greu prin apa îngheţată, scufundându-se până la talie, până la coaste. O cuprinde frigul şi veşmântul ud îi strânge picioarele. Găseşte o oaie care stă deasupra unei surate moarte, vâslind panicată cu picioarele din faţă şi, cu toate că animalul este de două ori mai mare decât un copil obişnuit şi se zbate frenetic, Marie îl ia în braţe şi îl cară până la ridicătura de pământ. În lumina slabă totul este întunecat, până când o torţă care se apropie din depărtare dezvăluie licărirea subită a lânii palide, oile adunate laolaltă pe înălţimea dealului. Acum, mai multe torţe lasă dâre luminoase şi vede că apa a crescut prea mult, iar cele mai multe dintre măicuţe nu mai pot să iasă pe uscat şi se ţin una de alta în timp ce plâng, stând laolaltă. Marie nu mai e la fel de puternică pe cât era odinioară. Cu toate acestea, se întoarce în apa mare până la piept şi scoate două oi, câte una sub fiecare braţ. Iară şi iară şi iară, apa îi ajunge acum până la gât, ridică deasupra capului un miel care nu mai mişcă, dar care încă respiră.

Însă chipul Godei străpunge întunericul, fără acoperământ pe cap. Ploaia şiroieşte peste ţeasta ei tunsă, are ochii mijiţi, ţipă că este suficient, gata, au pierdut destule, nu mai pot să piardă şi o stareţă. Suficient. Marie aude cum îi tremură corpul, un geamăt înălţându-se din

stomac prin gât şi nu îl poate opri, aşa cum nu-şi poate opri nici dinţii din clănţănit. Îşi aşază capul pe umărul Godei şi aceasta i-l leagănă pe braţe. *Oh now*, îi spune ea în engleza ei nativă, linişteşte-te acum, potoleşte-ţi inima, draga mea dragă, stareţa mea, de parcă Marie ar fi fost o juncă tulburată, în timp ce ploaia rece i se prelinge pe gât.

Dimineaţa dezvăluie amploarea dezastrului: trei duzini de oi înecate, un viţel prea mic ca să poată înota pentru a se salva şi o măicuţă cu apă în plămâni. Ecluza a fost distrusă şi au nevoie de trei zile ca să o repare, spune Asta pe un ton grav. Bietele oi ude sunt duse în livadă, unde vor fi în siguranţă. Creaturi nătângi fără memorie; acum sunt vesele, adulmecând printre rădăcini după mere putrezite. Mielul îmbrăcat cu blană dublă a fost salvat în mod miraculos. Zburdă de parcă nu ar fi simţit deja gustul amar al pierderii.

Cele trei fete mai mari ale lui Wulfhild vin la abaţie nechemate. Tânăra Wulfhild, Hawise şi Milburga. Stau în faţa lui Marie, fiecare gravă şi palidă, iar ea vrea să le strângă în braţe, cuprinsă de tristeţe şi vinovăţie. Dacă Dumnezeu i-ar fi dăruit nepoţi, atunci ar fi fost aceste fiice ale lui Wulfhild, pe care mândria stareţei le lasă acum orfane.

Marie aşteaptă să audă cuvinte mânioase din partea lor, acuzaţii pentru că a lăsat-o pe mama lor să muncească până ce a ajuns pe patul de moarte, însă fetele se apropie de stareţă şi o sărută. Nu înţelege de ce o iubesc încă, nu merită dragostea lor. Durerea violentă pe care a simţit-o stareţa când şi-a pierdut dragostea vieţii ei a îmbolnăvit-o pe Wulfhild, imensa mândrie şi aroganţa lui Marie sunt de vină.

Ele spun că au cercetat ecluza distrusă şi că a fost cu siguranţă mâna demnitarilor coroanei la mijloc. Şi că lupta va continua şi va deveni tot mai acerbă dacă ele nu vor pune

mâna pe făptaş. Îi cer lui Marie să le lase pe ele să se ocupe de asta. Nu se cuvine pentru femeile sfinte, iar lor le va oferi consolare, întrucât barajul şi ecluza sunt ultimele eforturi ale mamei lor. Respirația grea a lui Wulfhild face casa să răsune zi şi noapte. Corpul ei e inflamat, ochii îi sunt sălbatici. Fetele s-ar bucura să aibă un motiv să iasă din casă, pentru că altfel riscă să-şi piardă mințile, spun ele. Îi vor găsi pe cei care au distrus ecluza şi se vor asigura că nimic asemănător nu se va mai întâmpla pe viitor.

Marie le avertizează că, dacă le lasă să se ocupe de această treabă, atunci le permite să păcătuiască în numele abației.

Tânăra Wulfhild zâmbeşte şi caninii ei sunt ascuțiți, ca ai mamei ei. Iat-o, gândeşte stareța. Cea mai întunecată parte din Wulfhild trăieşte în această copilă.

În cazul acesta, răspunde tânăra Wulfhild, nu-i aşa că sunt norocoase că Marie este duhovnica lor?

Stareța este cuprinsă de febră în mijlocul Vecerniei de a doua zi, iar cămaşa îi este deja udă leoarcă la *Magnificat*. Îşi simte creştetul capului clocotind. Mâncarea o dezgustă. Opreşte o servitoare care trece în grabă pe lângă ea cu o găleată din care se varsă apă murdară. Îi cere copilei speriate să le zică servitoarelor din grajd să-i pregătească iapa, trebuie să ajungă în oraş.

Febra, crede ea, o cheamă la Wulfhild.

Aerul rece pe obraji îi face bine. Oraşul este tăcut pe înserat, toți s-au întors acasă la familiile lor să mănânce şi să se odihnească. Cineva trece în galop pe lângă ea, însă Marie nu îi poate desluşi chipul în întuneric.

Ajunsă la casa lui Wulfhild, aruncă hățurile oricui poate să le prindă şi dă fuga înăuntru spre camera de la etaj, care străluceşte în lumina lumânării. În timp ce aleargă pe scări aude un zgomot aspru asemănător celui făcut de o pilă

metalică pe o nicovală şi ştie că este respiraţia bietei sale Wulfhild.

În cameră, Nest tamponează cu o compresă umedă chipul umflat şi vânăt al lui Wulfhild. Îşi ridică privirea, uimită. Înseamnă că stareţa este magică, aşa cum se zvoneşte, îi spune ea lui Marie, pesemne că a zburat până acolo pe aripile vântului. Nest o trimisese cu câteva minute în urmă pe Beatrix ca să o cheme.

De pe pernă, bolnava o priveşte pe Marie cu panică în ochi.

Fiicele lui Wulfhild sunt într-un con de umbră, şi ele abia au ajuns, se simte un iz de carne de cal şi transpiraţie. O pată neagră e pe ciorapii lui Hawise şi stropi de noroi pe tivul tunicii lui Milburga. Stareţa le aruncă o privire. Hawise încuviinţează din cap, sumbră şi palidă. S-a rezolvat.

Marie îşi lasă capul în jos. Atenţia lor se întoarce asupra lui Wulfhild.

Stareţa îşi scoate saboţii şi se urcă în pat în partea dinspre perete, cu picioarele imense atârnând peste marginea patului. O ia în braţe pe Wulfhild, încercând să-i absoarbă durerea. Respiraţia acesteia pare să se mai liniştească; ochii săi bulbucaţi se închid. Fiicele se apropie. Mezina, Ydon, mică şi drăgălaşă, rumenă, dă la o parte de pe obraji părul mamei ei.

Marie o priveşte insistent pe Nest. Infirmatrix scutură din cap la început, apoi, când vede că stareţa nu renunţă şi îşi încruntă chipul cu expresia unui ordin, Nest îşi pleacă în cele din urmă capul în faţa voinţei ei. Se întoarce şi toarnă întreaga fiolă de opiu în cană. Ţine o cârpă albă sub gura lui Wulfhild, ca să prindă orice picătură care i s-ar prelinge de pe buze, însă nu este niciuna. Marie îi mângâie gâtul bolnavei şi, cu ochii închişi, femeia care se chinuie să respire înghite întregul conţinut. Respiraţia aspră a lui

Wulfhild se domoleşte pe măsură ce drogul începe să-şi facă efectul.

Tânăra Wulfhild, cu chipul sobru, dar cu obrajii umezi, o roagă pe stareță să săvârşească maslul. Aceasta se conformează, cu o voce cât se poate de limpede. Apa sfințită pe care a adus-o cu ea lipită de piele este prea fierbinte acum de la febra propriei cărni.

Când sfârşeşte maslul, fiicele lui Wulfhild îngenunchează şi îşi sprijină capetele de trupul mamei lor.

În cameră este atât de multă durere, încât Marie abia mai poate suporta. Rugăciunea ajută, dar ce ajută şi mai mult sunt poveştile. Le spune fetelor că, atunci când mama lor a venit la abație, un simplu copil încredințat vieții monahale, o soră laică o ura. Această copilă avea de două ori vârsta mamei lor şi era mult mai masivă. Vreme de două săptămâni o tot pişca pe Wulfie în timpul oficiului divin, aştepta până ce aceasta adormea şi o împingea jos din pat, îi punea piedică aşa încât să aterizeze într-o grămadă de bălegar, şi tot aşa. Wulfhild suporta totul cu atât de mult stoicism şi nu s-a plâns nici măcar o dată, încât toată lumea o socotea un model de smerenie.

Acum, fetele încep să zâmbească. Îşi cunosc bine mama.

Însă, continuă Marie, de fapt, mama lor aştepta momentul potrivit. Era o noapte în care vântul vuia atât de tare, încât măicuțele abia îşi mai auzeau propriile voci. Toată lumea era încordată, pentru că nebuna soră Gytha se ridicase în timpul lecturilor de la gustare şi spusese fără să şovăie că aceasta e noaptea cu lună plină în care oamenii-lup îşi iau forma de câine şi amuşină pe la ferestre, urmărindu-i pe creştini cum dorm în paturile lor. Din patul ei din dormitor, Wulfhild a urmărit-o pe fata răutăcioasă care se ridicase şi aprinsese ciotul de lumânare să meargă la privată. Mama lor s-a furişat şi ea afară desculță, deşi era cumplit de frig. Atunci când cealaltă fată era în privată,

Wulfhild a luat în tăcere potcoava pe care o ascunsese printre veşminte special pentru acest moment şi a fixat-o în uşă astfel încât fata să rămână blocată în acel loc murdar şi împuţit. Apoi a aşteptat răbdătoare în întuneric, în timp ce cealaltă fată lovea uşa cu picioarele şi ţipa. Dar vântul era atât de puternic, încât nimeni nu putea s-o audă. Când lumânarea fetei s-a stins, Wulfhild a luat o mătură cu care a început să lovească pereţii, speriind-o pe fată până ce aceasta a leşinat. După aceea, Wulfhild s-a întors în pat şi s-a culcat la loc. Biata copilă a fost eliberată din privată pe jumătate îngheţată, atunci când institutoarea, trezindu-se cu puţin timp înainte de Utrenie, văzuse că nu era în patul ei. Dimineaţa, când institutoarea a aliniat toate fetele ca să descopere cine făcuse asemenea faptă păcătoasă, Wulfhild a făcut un pas în faţă şi a spus că ea a fost aceea şi că acum erau chit. Şi, cu toate că institutoarea a bătut-o sălbatic pentru această necuviinţă, Wulfhild nu s-a căit niciodată.

Fetele râd. Hawise spune că o recunoaşte pe mama lor.

Milburga povesteşte că odată a văzut-o pe mama lor cum s-a ridicat de la masa unde îi erau servite prăjituri cu nuci şi mied bun de către un chiriaş al abaţiei şi cum a sărit brusc pe fereastră când şi-a dat seama că el şi familia lui nu încercau de fapt decât să câştige timp pentru ca servitorii să aibă vreme să ducă jumătate din oi pe o pajişte din apropiere, ca să-şi ascundă adevărata avere.

Tânăra Wulfhild spune că şi ea era acolo în ziua aceea şi, aşa cum era de aşteptat, mama lor avusese dreptate.

Ydon întreabă ce s-a întâmplat cu fetiţa rea, s-au împrietenit în cele din urmă? Pentru că nimeni nu poate rămâne supărat pe mama ei prea mult timp. Au cunoscut-o fetele pe această măicuţă?

Marie îşi lasă mâna pe capul fetiţei şi îi zâmbeşte. Nu îi spune că este o poveste tristă, că biata copilă a fost lovită de un cal la doar câteva luni după aceea şi că a murit pentru

că îi fusese strivit capul; şi că Marie, care nu o uită pe niciuna dintre fiicele ei, care nu uită nimic, a uitat totuşi numele acelei copile care o rănise pe Wulfhild atât de mult.

Lumânarea se stinge şi Nest aprinde una nouă. Chipul infirmierei este ostenit. Ydon a adormit cu capul pe pieptul mamei ei, când, deodată, Wulfhild horcăie. Genele ei lungi sunt adunate în smocuri pe obraji. Marie îşi ţine respiraţia, aşteptând ca ea să inspire din nou. Poate, gândeşte ea înfiorată, şi îşi apasă mâinile pe inima lui Wulfhild, trimiţându-şi toată forţa în trupul încremenit, fiecare gând ca o rugăminte. Întoarce-te, gândeşte ea. Dacă vreodată Fecioara i-a arătat stareţei un miracol, atunci trebuie să fie acesta, răsuflarea ei întorcându-i-se în plămâni, sângele năvălindu-i înapoi în obraji, ochii ei deschizându-se, mâinile acestea aspre şi arse de soare atingând din nou chipul lui Marie. Însă tăcerea se prelungeşte. Panica stareţei se stinge şi în sfârşit îşi îndepărtează mâinile de pe inima femeii. Ei bine, gândeşte ea, nu mersese nici atunci când îşi dorise să o aducă înapoi pe mama sa. În ciuda forţei din interiorul ei, mâinile sale nu ştiu să facă miracole aducând la viaţă trupuri neînsufleţite. Priveşte chipurile fiicelor lui Wulfhild, în timp ce acestea înţeleg, pe rând, că mama lor nu mai e.

O vom revedea în viaţa următoare, spune Marie. Durerea este prea mare ca să nu creadă asta.

Nest se întoarce la abaţie. Fetele adorm îndurerate.

În timpul Utreniei, Marie stă aplecată deasupra trupului neînsufleţit al ultimei femei pe care a iubit-o cu propria inimă, şi nu cu inima împrumutată a unei stareţe. Toate au dispărut: mama ei, cele cinci mătuşi, Cecily, regina, Wulfhild.

Încet, pe măsură ce noaptea se adânceşte şi febra dispare, în Marie are loc o transfigurare. De data aceasta, niciun veşmânt care să strălucească orbitor precum lumina,

niciun nor care să-i vorbească aspru din înalturi; doar moartea acestei fiice a sufletului ei şi întunericul nesfârşit.

A cunoscut rugăciunea de-a lungul vieţii, dar înainte de această noapte, a fost o rugăciune asemănătoare cu aruncarea unei monede, însoţite de o dorinţă, în adâncul unei ape. A fost o speranţă îndreptată vag în afară. Obişnuia să o închine nu sfintei şi neînduplecatei trinităţi care îi era impusă, ci Fecioarei Mamă, care purta chipul propriei ei mame. Chiar şi în rugăciune se răzvrătea.

Acum vede ceea ce ar fi trebuit să fie limpede. Şi-a făcut viaţa sfântă, a trăit fără de păcat, a rostit toate cuvintele potrivite, însă în adâncul ei a râvnit la propria mândrie nesupusă.

Aroganţa lui Marie a atras această ultimă boală asupra lui Wulfhild. Foamea sa nemărginită a devorat-o pe fiica sufletului ei. Nevoia de a mări această abaţie pe care o văzuse ca pe o prelungire a propriului corp. Acţiunile sale întotdeauna ca reacţii la întrebarea ce ar fi putut face în lume dacă ar fi fost liberă.

Stând lângă femeia moartă, Marie renunţă la foamea care a luminat-o de dinăuntru. Va păstra ceea ce i-a fost dat. Va învăţa să fie mulţumită. Această penitenţă se va dovedi a fi pentru o persoană atât de ambiţioasă un efort de voinţă, o luptă necontenită corp la corp cu diavolul, care poartă propriul ei chip.

Va renunţa la lupta ei îndelungată împotriva frumuseţii esenţiale a abaţiei, va lăsa egoul să-i fie înghiţit de refuzuri.

Of, gândeşte ea, este deja atât de bătrână şi de obosită.

Şi, chiar în acea dimineaţă, învăluită în durerea ei, călare înapoi spre abaţie, pentru o clipită vede conturându-se deasupra copacilor un monumental vultur de piatră, de mărimea unui munte. Şi, cu toate că ziua e blândă şi luminoasă în pădurea prin care înaintează călare, deasupra vulturului cioplit atârnă un nor negru şi ameninţător de

furtună, plin de fulgere. Iar sub greutatea ploii, penele cioplite ale păsării se topesc cu repeziciune, ciocul şi ochii curgându-i în şuvoaie cenuşii de pe chip, de parcă ar fi fost făcut din pulbere, şi nu din piatră.

Calul înaintează, viziunea se destramă, se vede iar albastrul cerului. Marie clipeşte şi respiră din nou. Viziunea ei este despre imperiu, despre destrămarea iminentă a năzuinţelor Angevinilor. Foarte curând, tot ceea ce construise Eleanor cu atât de multă grijă se va nărui.

Marie oftează şi îşi freacă chipul obosit cu ambele mâini. Năruirea este condiţia umanităţii, îşi spune ea; povestea potopului şi a arcei care a salvat creaturile două câte două este doar primul refren al unui cântec care va fi cântat iar şi iar, declinul treptat şi repetat al pământului, prăbuşirea civilizaţiilor una după alta, până la moartea într-un târziu a copiilor Evei odată cu apocalipsa, cele şapte peceţi, cele şapte trâmbiţe, cei şapte îngeri, cele şapte potire. La sfârşit, pământul se va fisura şi cei răi vor fi aruncaţi de vii în lacul de foc. Marie crede că acest final în flăcări va fi de fapt piatra, solul şi apele pământului în sine, care, în urma nesăbuinţei şi lăcomiei oamenilor, a devenit prea fierbinte ca să-i mai ducă în cârcă. Aşa are să fie, iar Marie nu poate face nimic ca să oprească asta, chiar dacă ar mai avea voinţă.

7.

Viaţa încetineşte. Timpul este format din roţi care se găsesc în interiorul altor roţi.

Noi aspirante sosesc fragede şi tinere. Urmează muncă şi rugăciune. Alte măicuţe evadează din trupurile lor prin moarte.

Temporale, sărbătorile mobile, ciclul Crăciunului, ciclul Paştelui. *Sanctorale*, sărbătorile fixe. Anotimpurile şi culorile lor: de la gri porumbel la verde, la floral prismatic, la auriu. Calendele, nonele şi idele din fiecare lună. Zilele săptămânii, sabatul. Noapte şi zi.

Utrenia, Laudele, Rugăciunea de dimineaţă, Terţa, Sexta, Nona, Vecernia, Completoriul.

În cor, în timp ce măicuţele se pregătesc să cânte un psalm anume, Gât-de-Lebădă, care a venit de la leprozerie pentru a se sfătui cu Marie, simte cum o ţintuiesc ochii copiilor dedicaţi vieţii monahale şi cum abia se stăpânesc să nu râdă. În momentul în care copiii cântă despre broaştele care coboară şi distrug, aceasta îşi lasă bărbia în piept, îşi umflă obrajii, face ochii mari şi scoate rapid limba. Un puternic acces de tuse îi cuprinde pe copii, pe novice, chiar şi pe măicuţele tinere. E gluma lui Gât-de-Lebădă legată de acest psalm, veche de câteva decenii; un lucru mărunt pe care cei mici îl aşteaptă în ciclul calendarului liturgic, un lucru pentru care o iubesc cu înverşunare.

Cât de reconfortant este să ştii că toate ciclurile vechi vor reveni.

Bătrâneţea îşi pune subit amprenta asupra Godei, ca o lovitură de trăsnet. Vine la Nest să-i ceară o alifie pentru articulaţiile ei umflate şi roşii. În timp ce i se aplică alifia, ajutoarea priorei oftează şi închide ochii. Nest îi priveşte gura strânsă, mică şi încreţită, minunându-se cât timp a trecut de la sosirea ei la abaţie, pe când era o tânără văduvă îndurerată şi se simţise intimidată de Goda, de gâlceava ei, de autoritatea poziţiei ei, de cât de bine vorbea maica engleză şi franceză, de sângele ei nobil. Însă de-a lungul acestor ani, Nest a ajuns să înţeleagă că, dacă te îngrijeşti suficient de orice corp adult, vei descoperi copilul speriat care se ascunde înăuntru. Cu cât este mai vehementă

împotrivirea în faţa puterii, cu atât mai mic e copilul. Goda, un copil în faşă. Alifia ar trebui să-şi facă deja efectul, dar Nest îi reţine mâinile Godei. Le masează uşor până ce răsună ultimele clopotele pentru Terţă.

Acum, o nouă întunecime se răsfrânge asupra insulei, provocată de nepricepere, nebunie şi lăcomie. Se stârneşte o luptă între coroană şi Roma.

În anul 1208, un interdict papal se abate asupra întregii regiuni. Penitenţa trebuie impusă atât celor sănătoşi, cât şi celor bolnavi; căci, în mijlocul vieţii, ne aflăm deja în ghearele morţii. Niciun cult divin nu mai poate fi oficiat, niciun trup nu mai poate fi îngropat în pământ sfinţit. Doar nou-născuţii pot fi botezaţi şi maslul mai poate fi oferit celor aflaţi pe patul de moarte. Peste tot va fi durere şi oroare, iar în oraşe oamenii vor suferi, nu se vor putea spovedi, nu se vor putea împărtăşi, cei răposaţi vor fi lăsaţi să putrezească, iar aerul se va umple cu miasma descompunerii lor.

Atunci când Marie citeşte îngrozitoarea veste – cu câteva zile înainte ca mesagerul să ajungă la curtea regală, căci legăturile ei sunt mai rapide şi mai eficiente – lasă pergamentul din mână şi vederea i se întunecă de mânie.

Oamenii aceştia care se cred superiorii săi, cât de nesăbuiţi şi inutil de cruzi aleg întotdeauna să se arate! Lovesc în cei nevinovaţi ca să lovească în coroană. Astfel ajunge puterea să roadă mintea şi sufletul, gândeşte ea.

Jos, în stăreţie, o servitoare cântă fals un cântec de jale, iar Marie ascultă o vreme sunetul periei pe piatră, cântecul, vacile mugind pe pajişte.

Vechea ură se zbate din nou înăuntrul ei, creşte.

Ei bine. Nu va spune niciuneia dintre fiicele ei despre interdict. Nu vor şti despre el, nu le va afecta cu nimic viaţile, nu le va tulbura pacea. Vor trăi în continuare aşa

cum au făcut-o şi până acum, fericite, ştiind că sunt cele mai iubite de Dumnezeu.

Insula abației o va recunoaşte doar pe Marie drept cea mai înaltă autoritate.

Până şi pe ea o entuziasmează puțin acest gând.

Câteva zile mai târziu primeşte o scrisoare din partea diecezanului, vizibil tulburat: Oh, nobilă virago, tu, care în înțelepciunea ta, eşti ridicată în slăvi deasupra tuturor celorlalte exemplare ale sexului tău, începe el, apoi continuă cu rugămintea de a le cere măicuțelor ei să se roage neîncetat pentru ca anatema să fie anulată.

O simte pe Tilde în spatele ei, citind, şi, cu toate că primul impuls este să arunce pergamentul în foc, îi îngăduie şi priorei să-l vadă.

Suntem sub interdict papal? o întreabă priora pe Marie cu asprime.

Teritoriul Angliei în întregul său, da. Însă abațiilor încă li se permite să oficieze cultul divin, răspunde stareța, de parcă acest lucru ar explica totul.

Priora se aşază şi se apleacă uşor în față până ce îşi sprijină capul de pupitru. Marie aşteaptă. Dedesubt, peria răzuieşte pietrele abației, vocea cântă. Dar Tilde nu se mişcă.

Sunt păstorița tuturor sufletelor din abație, spune Marie în cele din urmă. Sunt mama tuturor, iar rolul meu este să protejez şi să ghidez toate surorile, servitoarele şi şerbele noastre. Suntem întregi prin noi însene.

Marie, eşti foarte departe de a fi capul bisericii, mormăie Tilde, cu vocea înăbuşită din cauza pupitrului.

Din punct de vedere al ierarhiei, poate că da. Însă dintre toți oamenii, surorile sfinte, umile şi blajine sunt cele care şed cel mai aproape de mâna lui Dumnezeu. Iar abația noastră e recunoscută ca fiind cea mai pioasă din tot

ținutul. Şi dacă pe pământ este vreun mijlocitor, acela sunt chiar eu, spune Marie. *Ergo*, nu recunosc nicio anatemă.

Unde e viziunea care ți-a spus asta? o întreabă Tilde, ridicându-şi capul. Pe chipul ei delicat şi timid se citeşte atât de multă furie, încât stareței îi stă inima pentru o clipă. Nu? Nicio viziune de data asta? o întreabă priora. Poate că ceea ce spui nici nu e adevărat.

E adevărat, răspunde Marie. Nu a fost niciodată mai sigură.

Tilde oftează şi îşi sprijină din nou capul de pupitru. Spune că dacă aşa stă situația, nu au ce face, dar că măicuțele au toate familii răspândite peste tot prin lume şi care s-ar putea să aibă de suferit sub această interdicție. Acestea ar trebui cel puțin să ştie prin ce trec familiile lor.

Şi, cu o tresărire victorioasă, stareța înțelege că a câştigat. Că priora nu i se va împotrivi, că, deşi măicuțele ei vor afla despre interdictul asupra Angliei, nu vor fi atinse de întunecatul nor papal care s-a abătut asupra insulei mai mari, ci vor rămâne sub protecția ei strălucitoare şi călduroasă, singure, împreună.

Însă moartea, ca întotdeauna, îi ia şi bucuria acestei victorii.

Asta îşi bagă mâinile în mecanismul unei pompe din grajdul vitelor, însă un şobolan care se instalase acolo o muşcă de degetul mare. Cât de neaşteptat, se gândeşte Asta privind insistent muşcătura şi înfuriindu-se tot mai mult, aşa cum obişnuieşte să facă atunci când evenimentele din zi nu se desfăşoară potrivit calculelor ei. Ignoră muşcătura şi continuă să-şi vadă de treburi. După o săptămână, sărmana Asta, acum doar piele şi os, salivează, spumegă şi boscorodeşte isteric despre diavolul care stă călare peste ea. E atât de însetată, încât limba îi atârnă uriaşă şi neagră afară din gură în orele de dinainte să se prăpădească. Marie plânge, pregătind corpul costeliv.

Apoi, o servitoare plictisită să vadă numai femei în jurul ei pleacă în timpul nopții cu o roată de brânză bună şi cea mai frumoasă pânză de altar, presărată cu perle. Luni mai târziu este descoperită într-un lob îngust al labirintului: o rămăşeală de veşminte pătate şi oase ciugulite. A murit cel mai probabil de teamă şi singurătate. Brânza a dispărut în gâtlejurile animalelor sălbatice şi a ajuns în pământ, dar maicile găsesc pânza de altar şi observă că a rămas ca nouă. Un miracol! exclamă celelalte servitoare, cu toate că Marie a auzit şi şoapte cum că nu era un miracol, ci un blestem pe care stareța însăşi îl pusese asupra fetei atunci când aceasta furase pânza sfântă.

Şi, într-o zi în care furtuna amenință să se dezlănțuie întreaga dimineață, sora Gytha devine sălbatică. În loc să o picteze pe Sfânta Lucia ținându-şi ochii în mână, pictează pe un manuscris un copac în care merele nu sunt nici mere, nici fluturi, ci organe sexuale femeieşti deschise. Atunci când presiunea acumulată de-a lungul întregii după-amiezi se dezlănțuie într-o furtună sălbatică de vară cu vânt şuierător, tunete şi cer negru urlător, măicuța nebună intră dansând în țarcul oilor şi moare lovită de fulger, o gaură neagră, mică şi perfectă străbătându-i trupul din țeastă în călcâiul stâng.

Marie spală singură acest ultim trup ațos. Cât de plictisitoare are să fie abația fără măicuța nebună, cât de lipsită de culoare şi frumusețe. Nu îi coase gura Gythei. Va lăsa acei dinți albaştri să zâmbească în fața morții.

Însă pe urmă, datorită frumuseții funeraliilor, a vocilor măicuțelor ei, simte cum îşi revine.

Şi când te gândeşti, toată acea ură pe care stareța o simțea în adâncul sufletului în tinerețe s-a transformat cumva, prin presiunea timpului, în iubire.

Fiindcă această comunitate este prețioasă, există aici un loc chiar şi pentru cele mai nebune, pentru cele respinse,

pentru cele dificile, în acest sălaş există îndeajuns de multă iubire chiar şi pentru cele mai greu de iubit femei. Cât de scurtă şi singuratică ar fi fost viaţa Gythei, ca femeie izolată pierdută în cruda societate laică. Cât de puţină frumuseţe ar fi reuşit să mai aducă în această viaţă imperfectă şi dificilă dacă ar fi fost forţată să trăiască departe de surorile ei care o iubeau.

Este bună, gândeşte Marie, este foarte bună această viaţă liniştită de trudă în mijlocul altor femei. O uimeşte faptul că odată i s-a împotrivit cu atâta înverşunare.

Este 1212. Marie are şaptezeci şi unu de ani.

De câţiva ani, interdictul papal atârnă greu asupra Angliei. Îi tulbură pe credincioşii din afara abaţiei.

Spionii ei de la curtea din Londra o înştiinţează că peste tot în Europa părinţii cumpără încălţăminte rezistentă şi haine pentru copiii lor, le pregătesc un săculeţ cu cârnaţi, pâine tare şi brânză, şi îşi trimit inocenţii în Ţara Sfântă, într-o cruciadă a copiilor. Marie îşi imaginează un potop de copii nevinovaţi revărsându-se în statele cruciate, cum se rătăcesc pe drum şi mor înfometaţi, cum sunt răpiţi şi folosiţi drept sclavi, cum se îneacă în mare, cum suferă. Iar acasă, părinţii sărbătoresc bucuroşi sacrificiul, convinşi că, trimiţându-şi copilul în cruciadă, şi-au asigurat un loc în ceruri.

Odată, văzuse cruciada ca pe pumnul uman al lui Dumnezeu. Acum ştie că e ceva ruşinos, născut din aroganţă şi lăcomie.

Marie tremură, înfuriată. Lasă scrisoarea şi se pregăteşte să discute aceste idei şi cu Tilde, care a început să sufere de strabism, acum, la vârsta mijlocie. Însă o voce strigă de afară, priora sare în picioare şi aleargă la uşă. Goda şi Marie schimbă priviri între ele. Stareţa îşi reciteşte scrisoarea în

tăcere, când, deodată, uşa se deschide şi priora aduce de mână înăuntru o bătrână.

Tilde spune, zâmbind atât de larg, încât stareța se întreabă ce se petrece cu ea, că aici de față, Maică, se află cea mai nouă pensionară a abației.

Marie o studiază pe bătrână. Este clar că ar trebui să o cunoască. Poate o soră laică ce nu s-a călugărit, alegând să se căsătorească şi care acum, la bătrânețe, a revenit. Poate o copilă educată la abație, care s-a întors după un mariaj bun. Hainele femeii sunt simple şi închise la culoare, dar materialul este somptuos, iar tivul şi corsajul rochiei sunt brodate fin.

Apoi femeia zâmbeşte şi rosteşte numele lui Marie, iar în ridurile de pe obraji îi apar nişte gropițe. Stareța se ridică încet.

Nu e ca şi cum vârsta se descojeşte de pe chipul acestei femei uitate de vreme, cu lobi mari şi pleoape pleoştite. Dar în acelaşi loc în care stă bătrâna mai e o femeie: Cecily a lui Marie, cea cu părul auriu, prima ei prietenă, cea pricepută, directă şi iubitoare. Sub acelaşi chip, fata din amintirile de demult şi bătrâna în carne şi oase din fața lui Marie îşi întind în acelaşi timp mâinile către stareță.

Pentru prima dată după multă vreme, stareța rămâne fără cuvinte.

Cecily spune că s-a întors la Marie. În sfârşit. Aşa cum i-a promis. Trei căsnicii, fiecare mai îmbelşugată decât precedenta, însă nu mai vrea asta. Nu are niciun copil, în schimb are mulți bani de oferit abației pentru găzduirea ei. S-a întors să aibă grijă de Marie.

Tot acest timp. Şi totuşi, Cecily nu i-a scris niciodată, spune stareța într-un târziu. Crezuse că prietena ei a murit.

Cecily răspunde că nu este decât vina lui Marie, pentru că nesăbuita a învățat-o doar să citească, nu să şi scrie. Începe să verse lacrimi de fericire.

A reuşit să-i facă această surpriză cu ajutorul priorei Tilde, explică ea. Tilde îi spune că a pregătit deja camerele lui Cecily. Dar bătrâna slujnică nu va locui niciodată în ele. În schimb, îi cere propriei servitoare să-i mute lucrurile în apartamentul lui Marie. Stareța nu se opune. Tot ce reuşeşte să facă este să-i strângă mâinile lui Cecily şi să se minuneze.

Priora le avertizează aspru pe celelalte măicuțe să se abțină de la bârfe, că noua pensionară şi Marie au fost crescute ca două surori. Spune aceste lucruri şi pentru liniştea ei.

Şi, pe durata acestor ultime luni bune, Marie o are din nou pe Cecily lângă ea să-i încălzească oasele în pat.

8.

Aceasta a fost cea mai grabnică viziune pe care am avut-o, scrie Marie în cartea ei. Dintre toate viziunile care mi-au fost oferite de Fecioară, aceasta a fost a nouăsprezecea şi a fost şi cea mai dulce dintre toate, pentru că am înțeles atunci pe dată că e şi ultima.

Fiindcă am trăit mai bine de şaptezeci de ani, am îmbătrânit şi sunt ca un copac străvechi din livadă, al cărui trunchi noduros înmugureşte şi înfloreşte primăvara, însă toată dulceața sevei sale se concentrează în puținele roade pe care le mai dă toamna.

Eram adunate în capelă, la rugăciune, atunci când am avut viziunea. Măicuțele mele citeau Psalmul Opt... luna şi stelele pe care tu le-ai întemeiat... Când, între rostirea a două cuvinte, focul ciudat mi-a atins pielea şi dinaintea ochilor mi s-a înfățişat viziunea începutului lumii.

Întrucât această viziune era despre strălucitoarea imensitate a lui Dumnezeu punând totul la cale deasupra întinderii întunecate de ape, ca o cloşcă uriaşă.

Aşa au căzut ouăle strălucitoare ale creaţiei. Iar ouăle s-au spart şi din găoace s-a împrăştiat conţinutul fiecăruia. În primul a fost lumina, care s-a împărţit în zi şi noapte, iar din al doilea au ieşit cerurile. Din al treilea au ieşit pământul, apele şi roadele pământului. Din al patrulea s-au ivit soarele, luna şi stelele, iar din al cincilea s-au răspândit toate creaturile cerului şi ale apelor. Din al şaselea au ieşit toate creaturile pământului şi primii noştri părinţi.

Însă trupurile micuţe ale primilor oameni stăteau nemişcate pe pământ asemenea unor păpuşi făcute din ţărână, până când aripile lui Dumnezeu au iscat o adiere care a suflat deasupra noului pământ, asupra noilor mări şi păduri. Această adiere miraculoasă a insuflat viaţă în cele două trupuri, iar ele s-au mişcat, s-au aşezat şi s-au uitat de jur împrejurul lor.

Căci acesta era Duhul Sfânt, precum o moaşă care sărută naşterea pe gura copilului şi îi eliberează respiraţia.

Dumnezeu a adus bunătatea în lume prin ouăle ei.

Duhul Sfânt al lui Dumnezeu ne umple cu suflul ei şi ne dă viaţă.

Şi din viziune m-am întors în trupul meu, chiar în timp ce gura mea forma următorul cuvânt al psalmului.

Lângă mine, lumânările din ceară de albine s-au aprins şi s-au stins deodată cu suflul Duhului Sfânt, o confirmare că ceea ce văzusem fusese adevărat.

Cufundată în întuneric, le-am vorbit fiicelor mele despre frumuseţea acestei lumi, pe care văzusem că aveam să o părăsesc curând.

Am ştiut totodată că aceasta avea să fie ultima mea viziune. Simt cum s-au dus toate. Pentru că eu sunt o

revărsare de ape. Şi toate oasele îmi sunt dislocate. Şi inima mi-e de ceară, topită înlăuntrul meu.

Marie are şaptezeci şi doi de ani. Lupta din interiorul ei s-a încheiat după moartea lui Eleanor şi apoi a lui Wulfhild. Ceea ce i-a mai rămas este o teamă faţă de cei din afara abaţiei, faţă de răutatea lor, de ignoranţa lor faţă de Dumnezeu.

Este obosită. Între sâni, simte un ou întărindu-se uşor. Şi mamei ei îi fusese dăruit acest ou. Şi mamei mamei sale. Îşi aminteşte cât de cenuşie devenise pielea mamei ei pe patul de moarte, trupul masiv uscându-se până la os.

Priora Tilde e într-o goană şi se ocupă de toate. Va fi o stareţă bună. Neinspirată poate, dar Marie este sigură că va păstra tot ceea ce a reuşit ea să adune prin luptă de-a lungul timpului pe această insulă umedă şi noroioasă, în această abaţie ciudată pe care a construit-o în jurul ei ca pe o carapace, o catedrală, un cămin.

Marie şi Cecily stau împreună în anticamera stareţei, cu fereastra deschisă în vântul răcoros de aprilie. O şuviţă fină de păr alb desprinsă din acoperământul lui Cecily se ridică şi cade. Mâinile ei scot încet, de nicăieri, un Copac al Vieţii ţesut cu fir de aur. Ea povesteşte ceva, dar Marie nu ascultă. Speră să-i meargă bine ghimbirului plantat într-un ghiveci, într-un colţ cald şi umbros de pe lângă mesteceni. E atentă la insecta verde de pe pervaz de mărimea unei falange, care îşi curăţă faţa mică, la vocile novicelor care învaţă mâna guidonică în livada de la poalele dealului şi felul cum se împletesc fantastic cu istorisirea aspră şi caldă a lui Cecily. Însă acum, aceasta din urmă urmează să izbucnească în minunatul catharsis al plânsului, iar stareţa se trezeşte din visare şi ascultă povestea prietenei ei în sens invers. Este o poveste veche, pe care mama lui Cecily,

bucătăreasa, adora s-o spună când curăța mere cu cuțitaşul ei. Este despre o doamnă atât de frumoasă, cu ochi atât de luminoşi, încât toți cei care o vedeau se îndrăgosteau de ea. Din această cauză, doamna cu pricina nu avea niciodată linişte, era vânată atunci când se afla la vânătoare, era urmărită atunci când se plimba, pândită atunci când călărea, i se cântau romanțe noaptea şi nu mai reuşea să se odihnească. Slujnicele ei erau nevoite să doarmă cu pumnale la îndemână, ca să-i țină pe cei cu gânduri necurate departe de dormitorul stăpânei lor. În cele din urmă, ieşindu-şi din minți, a apărut la fereastra sub care lăutele şi flautele cântau nevăzute în grădină şi, la lumina unei torțe, şi-a scos ochii din orbite, urlând că, dacă tot îi doreau ochii atât de mult, puteau să-i ia. Şi şi-a aruncat ochii însângerați peste admiratori.

Însă Marie sâsâie înainte ca Cecily să-şi încheie istorisirea şi să izbucnească într-un plâns nesătul. Îi mărturiseşte că această poveste i s-a părut întotdeauna incredibil de prostească, căci dacă doamna este frumoasă, ea este pedepsită pentru acest lucru, când de fapt, în viață, e de departe mai adevărat că, dacă o doamnă nu este frumoasă, ea e cea pedepsită.

Iar Cecily, iritată, îi răspunde înțepat că Marie trebuie să ştie mai bine, fiindcă nu a fost niciodată considerată frumoasă, dar în loc să fie pedepsită pentru urâțenia ei, a devenit măreață. Iat-o acum, cea mai sfântă dintre femeile sfinte de pe această insulă. E venerată şi preaiubită, baroneasă a coroanei, proprietară a mai multor pământuri decât cei mai mulți nobili de aici şi, cu siguranță, cea mai bogată stareță la nord de Fontevraud. Să fi fost frumoasă sau la fel de urâtă, dar cu o feminitate delicată şi potolită, ar fi fost căsătorită, posibil să fi murit cu mult timp în urmă în chinurile facerii. Tot ce ar fi rămas în urma ei pe pământ n-ar fi fost decât o fiică, o nobilă neînsemnată, atât de

ocupată, încât abia şi-ar fi amintit trăsăturile mamei ei. De fapt, încheie Cecily, stareţa datorează totul urâţeniei sale.

Marie o priveşte puţin enervată. Vrea s-o ia la trântă aşa cum obişnuiau să facă pe vremea când erau mici, s-o tragă de păr, să-i ciupească pielea de pe braţe şi şolduri până să-i plesnească în prune mov şi s-o muşte. Îi răspunde, cu o voce joasă şi tăioasă, că se înşală. Marie îi datorează totul doar lui Marie.

Acum, prietena ei râde cu dispreţ şi spune, da, sigur, s-a ridicat prin forţe proprii! Asemenea unui vierme care se întrupează doar din noroi. Nu. Încă de pe vremea când nu era decât o sămânţă în pântecele mamei ei, Marie fusese modelată de ceilalţi, de mama ei, de mătuşile ei feroce, de cărţile ei, de banii pe care îi avusese. Numai prin simplul fapt că o trimisese la abaţie, regina avusese un cuvânt mai greu de spus în formarea lui Marie decât avusese însăşi Marie. I s-a oferit totul pe tavă, nu în ultimul rând marea binecuvântare a urâţeniei ei. Cecily repetă că prietena ei n-ar fi acum decât oale şi ulcele, cu viermi târându-i-se printre coaste, dacă nu ar fi avut norocul să se nască atât de urâtă.

Vântul flutură încontinuu şuviţa albă a lui Cecily pe lâna neagră a acoperământului său. Obrajii îi sunt îmbujoraţi, este din nou copila de altădată, sinceră şi directă. Dar acum, pe chipul ei se strecoară confuzia şi spune alarmată că nu se poate ca ochii lui Marie să se fi umplut cu adevărat de lacrimi. Nu a zis nimic chiar atât de dur încât să facă să plângă o asemenea stareţă respectabilă, nu-i aşa?

Iar Marie îi răspunde cu o voce distantă, clipind des ca să îşi stăpânească lacrimile, că nu băgase de seamă până acum că Cecily o considera atât de respingătoare.

Cecily se aşază în genunchi, care trosnesc dureros în faţa lui Marie. Îi ia mâinile şi i le sărută, apoi spune că e posibil ca prin venele lui Marie să curgă sânge regal, dar în rest nu e decât o bătrână neghioabă. Fiindcă atunci când e vorba

despre putere, bunătate, inteligență, blândețe şi măreție a spiritului atât de vaste încât îți taie răsuflarea, frumusețea este o nimica toată, frumusețea e o fărâmă pe lângă un munte, nu e decât un pai pe lângă un hambar în flăcări.

Stareța o îndeamnă să se ridice, ce bătrână necioplită mai e şi ea. Dar fața ei este roşie şi abia îşi poate reține zâmbetul. Iar Cecily, care a spus întotdeauna lucrurilor pe nume, îşi ridică privirea către acel chip cu mustăți şi riduri, către acei ochi căprui strălucitori şi ageri şi ştie că a potolit orgoliul lui Marie până ce a atins lumina interioară a acesteia. Mai are multe lucruri tăioase pe care i le-ar putea spune. Însă, din dragoste, Cecily îşi pune lacăt la gură.

Acum stareța a început să doarmă mult. Stă la soare alături de Wevua, care, în mod surprinzător, este încă în viață, deşi are cu siguranță peste o sută de ani. Nu mai poate să vorbească, mormăie şi face grimase, ca maimuțele pe care Marie le-a văzut în altă viață, la curtea de la Westminster.

Curând, stareța e prea slăbită ca să mai poată fi adusă afară şi rămâne întinsă în patul ei, încercând să se roage cu fiecare bătaie a inimii.

Atunci când nu doarme, dar se preface pentru a fi lăsată în pace, se gândeşte la viața ei.

Unele lucruri şi le aminteşte foarte clar, de parcă ar fi viziuni. Cecily, atât de tânără pe câmpuri în zilele fugii lor de pe moşia din Le Maine către Rouen. O furtună iscată de nicăieri, picăturile de ploaie groase ca scuipatul, caii forțați să meargă la trap din cauza ploii dese. Un câmp înțesat cu căpițe, un tunel prin interiorul uscat al unei căpițe, unde fetele s-au dezbrăcat de hainele ude şi s-au acoperit cu pătura de lână, râzând din cauza apropierii trupurilor lor şi a felului în care îşi loveau brațele şi picioarele atunci când încercau să se mişte. Sunetul ploii şi dulceața bogată a fânului. S-au întins pe spate, stând aproape una de alta ca

să se încălzească, iar Marie i-a simțit atunci inima lui Cecily bătând pe toată lungimea trupului ei, pulsul tâmplei sale acolo unde se odihnea pe brațul lui Marie. Mirosul ei era puternic, mirosul săpunului cu roiniță şi lavandă ce rămăsese sub coada ei împletită, piele de miere, ceapă sălbatică şi frunze putrezite în ea. Întotdeauna se frecaseră una de alta prin hainele lor, dar nu fuseseră niciodată dezbrăcate ca acum, nu ar fi îndrăznit. Cecily a clipit şi genele i-au mângâiat brațul lui Marie. Aceasta a încremenit şi a început să numere până la o sută. Atunci când avea să ajungă la o sută, avea fie să se dea la o parte, fie să o sărute pe prietena ei. Dar la douăzeci şi unu, Cecily şi-a întors capul şi şi-a apăsat buzele pe gâtul lui Marie, iar aceasta şi-a ridicat mâna şi a atins chipul lui Cecily. I-a găsit buzele cu degetele şi nu era nimeni acolo să le vadă sau să le oprească. Nu era nevoie să se retragă cu sufletul la gură ca în clipa în care uşa grajdului se deschidea în lumina soarelui şi o siluetă apărea în prag cu cerul în spate, nimeni de pe pământ nu ştia unde sunt. Cu atingeri timide şi uşoare, mâna rece a lui Cecily i-a atins interiorul genunchiului şi a început să urce către partea cea mai ascunsă a coapselor. Şi-a lăsat brațul stâng sub capul lui Marie, iar cu cel drept a îmbrățişat-o. Sub gura ei, Cecily a zâmbit, şi-a răsucit mâna, dar nu a atins-o pe prietena ei acolo unde voia să fie atinsă, ci şi-a mutat-o pe şold, pe curba mică a abdomenului, pe coaste şi pe sfârcuri. În sfârşit s-a înduplecat, şi-a lăsat mâna iarăşi în jos şi a aşezat-o foarte uşor pe centrul ei, acolo unde nu îndrăznise niciodată să-i ceară lui Cecily să o atingă. Zidul care o împresura strâns pe Marie înăuntrul ei a început să se dărâme, ea a început să alunece din propria minte şi să se scufunde în cercurile plăcerii care creşteau din centrul său. Era o culminare a tuturor momentelor petrecute în coteţul găinilor, în grajduri, a săruturilor pe furiş, a luptelor din

râu, în timp ce peştii mici le ronțăiau gleznele. În cele din urmă, şi-a pierdut rațiunea, simțea cum o străbate bucuria şi extazul de a trăi într-un corp care ascundea atâtea comori, într-o lume materială atât de surprinzătoare şi plină de frumusețe. Toată noaptea, până ce s-au revărsat zorile minunate.

Chiar şi acum un mic ecou de plăcere răsună în carnea trupului bolnav.

Însă nu e totul atât de plăcut. Există şi durere. Durere de parcă ai fi zgâriată sau muşcată de bestii mici şi invizibile, de vulpi şi nevăstuici.

Cuprinsă de această durere, îşi aminteşte de primele luni petrecute la abație, când se simțea precum un înger apostat, alungat din lumina paradisului în întunecimile iadului.

Îşi aminteşte, iar şi iar, de o noapte la scurt timp după ce a preluat frâiele abației, când s-a trezit agitată şi a ieşit în întunericul dens şi fără stele. Un vițel fusese despărțit de mama sa în ziua aceea. Atât junca, cât şi vițelul mugiseră toată după-amiaza şi continuaseră şi noaptea, suficient încât câteva măicuțe mai sensibile să-şi piardă apetitul. Atunci când Marie protestase cu blândețe, Goda se răstise la ea, spunându-i că separarea vacii şi a vițelului este absolut necesară dacă măicuțele mai vor să mănânce unt şi lapte. Marie tăcuse atunci, pentru că ținea la untul şi la laptele ei, dar şi pentru că fusese foarte mâhnită când îşi dăduse seama că laptele şi untul păreau să merite suferința animalelor. Vaca se liniştise la amurg, însă acum paşii lui Marie au trezit-o din somnul său şi, privind în jur, a început să-şi caute din nou vițelul. Negăsindu-l pe nicăieri, a început iar să mugească, şi, auzit de această dată din apropiere, mugetul a sunat în urechile lui Marie atât de plin de suferință, încât i s-au umplut ochii de lacrimi. Suferința vacii, nemărginită şi profundă, era ca un adevărat val, care a luat cu el şi durerea lui Marie. Aceasta a intrat în padoc, a

găsit-o pe mamă şi a mângâiat-o pe pântece pentru a o alina. Dar vaca s-a răsucit, astfel încât capul ei era acum îndreptat spre Marie, şi şi-a îndesat creştetul aspru şi lat în pieptul şi abdomenul acesteia. Ea şi-a pus braţele în jurul capului greu, simţind cum o străbate fiorul de durere al mamei pentru viţelul pierdut, afundându-şi propriul contur în suferinţa celeilalte fiinţe. Iar mai târziu, în timp ce răsunau clopotele pentru Utrenie şi ea s-a întors prin întuneric de parcă ar fi fost oarbă, s-a întrebat dacă acesta fusese momentul în care se aflase cel mai aproape de Dumnezeu – care nu e de fapt nici un părinte invizibil, nici soarele care încălzeşte pământul şi face seminţele să încolţească – ci nimicul din centrul sinelui. Nu Cuvântul, întrucât rostirea Cuvântului mărgineşte măreţia infinitului, ci liniştea de dincolo de Cuvânt, cea în care sălăşluieşte infinitul.

A înţeles atunci că de fapt nu conta că sufletul ei era atât de diferit de cel al surorilor ei, că ele fuseseră învăţate să râvnească la propria lor supunere şi ea nu, că ele credeau lucruri pe care ea, pe ascuns, le credea prosteşti, nevrednice de o femeie. Ele erau pline de bunătate aşa cum un potir este plin de vin. Marie nu era aşa şi nu ar fi putut fi niciodată. Bineînţeles că Marie avea ceva măreţ în ea, însă măreţia nu era acelaşi lucru cu mărinimia.

Şi acela a fost momentul în care a înţeles cum îşi putea folosi măreţia în folosul surorilor ei. Putea să renunţe la flacăra iubirii unice care ardea înăuntrul ei şi să aleagă o iubire mai mare. Putea să construiască în jurul celorlalte femei o abaţie a sufletului care să le protejeze de frig şi de umezeală, de superiorii care nu aşteptau decât să le înfulece. Avea să construiască o abaţie invizibilă, plămădită din ea însăşi, o biserică mai mare din propriul ei suflet, un edificiu al sinelui în care surorile sale puteau să crească

aidoma pruncilor în căldura întunecată şi fremătătoare a pântecelui.

Când a intrat în capela luminată de un singur felinar şi a desluşit printre umbrele şi întunecimea veşmintelor doar chipurile luminoase ale măicuţelor care cântau, le-a văzut ca pe nişte bebeluşi plutind în întunericul amniotic.

Acum că este bătrână şi pe moarte, stând în aerul închis şi încărcat de mirosul plantelor medicinale din infirmerie, se gândeşte cât de straniu e că, înainte de sfârşit, nu se întorc amintirile din perioadele lungi, fericite şi confortabile, ci momentele efemere de extaz şi momentele întunecate, grele, de încercare, pasiune, foame şi suferinţă.

Zâmbeşte cu gândul la vechea Marie, din acea perioadă dureroasă a vieţii sale, pe când era atât de tânără încât credea că ar fi putut muri din dragoste. Ce creatură nesăbuită, i-ar spune Marie cea bătrână acelei copile. Deschide-ţi mâinile şi lasă-ţi viaţa să plece. Nu ţi-a aparţinut niciodată ca să poţi să faci ce vrei tu din ea.

9.

Marie se simte tot mai rău.

Într-o noapte vede afară haita de câini a iadului dând târcoale prin întuneric.

Se ridică disperată ca să-şi avertizeze fiicele.

O voce îi spune să se liniştească şi mâini blânde o întind înapoi pe spate. Îi scot acoperământul. Cunoaşte căldura acestor mâini, mirosul de plante aromatice. Nest. Oh, scumpa şi grijulia Nest.

Pe când era tânără, avea cel mai des şi mai frumos păr, aude pe cineva spunând cu tristeţe. Acum, uite. Alb ca zăpada. Cunoaşte acea voce, se chinuie să-şi amintească

numele, nu reuşeşte. Însă îi apare chipul în minte; gropiţe printre paie aurii sau păr asemănător paielor. Buze ca o inimă pulsând. Tânără.

De ce nu poate vedea? Totul a devenit palid în faţa ochilor ei. Vrea să le spună ceva, dar nu ştie încă ce anume. Este ceva urgent. Trebuie. Îşi vede încă aripile acoperind protector abaţia.

Aude lătrături în depărtare. Da, da: câinii iadului, se adună tot mai mulţi.

Acum îi poate auzi. Aude cum aleargă labele grele pe pământ, atât de iute. Îi aude săpând gropi în pământurile abaţiei. Omorând oile. Cum urlă şi îşi cheamă surorile infernale. Tânjeşte să le spună măicuţelor ei să asculte şi ele şi să iasă cu crucile şi să rostească rugăciuni ca să alunge câinii.

Fiindcă fiicele acestui loc măreţ au ridicat unul dintre cei şapte piloni sacri care ţin răul departe de această lume.

Bunătatea şi evlavia lor au păstrat graţia Fecioarei Sfinte pe pământ.

Căci rugăciunile lor sunt contraforturile cerurilor.

Cineva spune acum că sărmana stareţă a fost bolnavă mai mult timp decât a recunoscut. De ani de zile i se tot taie respiraţia de durere şi îşi apasă cu mâna locul dintre sâni. Atinge şi tu. Ai zice că are o piatră acolo.

Oricum, stareţa nu le-ar fi spus nimic despre durere. Nu ar fi vrut să-şi îngrijoreze fiicele. Aşa s-au stins şi mama şi bunica ei, este blestemul familiei, din păcate. Marie era foarte mică atunci când bunica ei s-a dus, dar a fost acolo şi a văzut-o pe mama ei îmbolnăvindu-se. Are chipul cenuşiu, aşa cum l-au avut şi ele. Nu o să mai dureze mult.

Respiraţia cuiva şuieră puternic prin această ceaţă.

Durerea o mănâncă de vie pe Marie.

Gură care nu poate vorbi, ochi care nu pot vedea, mâini care nu pot simți, picioare care nu pot merge şi nici din gât nu poate scoate niciun sunet. Se apropie, se apropie.

Se apropie sfârşitul: mările se ridică, mările coboară, monştrii ies zbierând din ele, apa arde, copacii transpiră sânge, cutremurul răstoarnă clădiri, dealurile se transformă în cenuşă, oamenii fug, oasele morților se ridică, stelele cad din rai, cerurile şi pământul ard, pământul eliberează morții cei buni către ceruri pentru judecată, da, judecata se apropie.

O căprioară arzând incandescent în vaporii apei reci, o mamă, o regină, coroana ei o pereche de coarne.

Fiicelor, pregătiți-vă, fiți gata de sfârşitul lumii.

Chiar şi respirația s-a transformat în suferință.

Nu îşi mai poate apăra fiicele, în curând îi va mulțumi Fecioarei pentru daruri, se va ruga pentru ele. În curând se va odihni lângă mama ei, lăsând căldura cărnii ei să încălzească acest trup rece, atingându-i cu dragoste buclele negre.

Ultima împărtăşanie.

Tot ceea ce a fost cu putință, cu tot ceea ce i-a fost dat, a fost făcut.

Vede o femeie într-o cutie.

Nu, ea este femeia din cutie. Alunecă şi se fereşte de săbiile care intră din toate unghiurile, contorsionându-şi trupul în întuneric, ca să nu fie străpunsă de alte săbii care vin necontenit, atât de ascuțite. Fiecare sabie este rece atunci când îi atinge trupul, însă niciuna nu îi taie pielea până la sânge.

Da. Aşa a fost viața ei.

Cântați imnurile.

Podgoria mea, care este a mea, e acum în fața ochilor mei.

Marie tânjeşte după ea, tânjeşte mult, întregul ei trup se întinde către ea, aurul, muzica divină, eliberarea. Să-l vadă pe Dumnezeu, care nu este împărţit în trei, ci singular. Dumnezeu, singur, femeie. A vieţuit o eternitate în comunitate, a fost suficient.

Grăbiţi-vă, preaiubitele mele.

Atunci, aşa să fie. Şi aşa este.

Înmormântarea este solemnă şi praznicul fastuos. Rola funerară se va întoarce atât de groasă cu toate titlurile de laudă pentru stareţa Marie ţesute acolo, încât nu încape îndoială că nicio altă femeie din ţinut nu o să rămână în memoria tuturor şi nu o să fie la fel de venerată. Ea a fost maiestuoasă, măreaţă chiar şi după moarte, iar renumele ei isca frică până şi în inimile celor care nu o întâlniseră niciodată.

Puţine mai sunt surorile care îşi amintesc de sărăcia abaţiei de dinainte ca Marie să preia conducerea, doar Goda şi, de asemenea, Ruth şi Gât-de-Lebădă, care au fost novice în aceeaşi perioadă cu ea. La praznic, cele trei măicuţe bătrâne deapănă poveşti: paisprezece măicuţe care au murit de ciumă într-o singură săptămână, Goda protejând vaca de lapte cu propriul trup de cele patru surori hămesite care mânuiau cuţite de bucătărie ca să taie şi să mănânce animalul, mesele triste cu napi copţi, copiii dedicaţi vieţii monahale care mureau de foame. Iar Marie, uriaşă şi slabă ca un cocor când înainta din pădure zornăind pe calul ei de luptă în acea zi în care a sosit la abaţie. O salvatoare atât de îndoielnică încât, în timp ce o observau de după obloane, măicuţele bolnave şi înfometate au început să plângă, speranţele lor fiind spulberate.

Însă novicele, gândindu-se acum la acele grădini de vară inundate de vegetaţie şi la albinele care ţâşnesc printre flori, la viţa-de-vie de sub sculpturile muzicale, la porcii, oile, caprele, găinile, vacile şi la merii încărcaţi de fructe,

zâmbesc uşor. Ele ştiu că aceste măicuţe sunt sfinte şi sincere, dar nu le cred în întregime poveştile.

Îngroapă trupul lui Marie sub lespezile altarului principal din capelă, locul cel mai onorabil. S-a vorbit despre beatificare. Deja şerbele vin în timpul nopții să se roage lângă ea şi apar zvonuri despre vindecarea unui chist sebaceu, a unei încheieturi rupte, a unei măsele cu abces.

În primele opt zile de la numirea ei în funcția de stareță, Tilde are vise agitate şi se trezeşte simțindu-se de parcă inima îi bate să-i sară din piept. În a noua noapte, când se trezeşte cuprinsă de aceeaşi panică, se ridică din pat şi merge în capelă să se roage.

Îşi lasă lumânarea pe altar şi îngenunchează în prezbiteriu, dar nu se simte în largul ei şi gândurile îi zboară. Se pomeneşte că admiră picturile de pe pereți care dansează în lumina slabă: apocalipsa, judecata, Maria Magdalena cu părul său lung despletit până în talie şi chipul prelung, banal şi cabalin. O intensitate aurie revărsându-se pe chipul Fecioarei în Buna Vestire. Apocalipsa Sfântului Ioan, desfrânata Babilonului, cu două capete, călare pe dragonul ei.

Şi apoi simte o adiere rece pe gât, ca o respirație suflată asupra ei de aproape. Cineva sau ceva este în naos, în spatele ei. Înghite un nod şi îşi vede mâinile tremurând. Începe să murmure o rugăciune în timp ce se ridică încet. Îşi ia lumânarea, dar atunci când atinge suportul, flacăra este stinsă. În întuneric, fumul se ridică în rotocoale deasupra mâinilor ei.

Îşi face curaj şi se întoarce să vadă ce se întâmplă şi zăreşte o unduire de lumină în depărtare, exact deasupra locului în care a fost înmormântată Marie. Ştie, fără urmă de îndoială, că ceea ce vede este fantoma bătrânei stareţe, cu toate că, mai târziu, are să se întrebe dacă nu cumva lumina lunii strălucea de pe frunzele lucioase ale stejarului

de afară şi pătrundea prin fereastră, tremurând, poate, în aer.

Stareța Marie avusese o mare ambiție, o nerăbdare, uneori chiar o furie abia stăpânită, însă niciodată răutate. Stareța Tilde a lucrat împreună cu ea vreme de două decenii, ştie aceste lucruri prea bine. Şi astfel, simte frica părăsind-o. Se linişteşte.

Se îndreaptă spre apariție şi, în timp ce merge, năluca pare să se agite şi să se recompună tot mai departe de pasul ei. O lasă să o conducă afară, unde copacii întunecați se îndoaie în vântul rece, apoi de-a lungul potecii, printre merele putrezite, către stăreție.

Licărul o conduce prin întuneric la pupitrul acoperit cu hârtii lăsate neterminate. Iar în lumina lunii, vede ceea ce ochii au omis odinioară; şi anume că rafturile sunt ticsite cu pergamente legate, conținând informații despre afacerile abației de-a lungul secolelor şi că atât de multe dintre aceste pagini au fost umplute cu scrisul lui Marie.

Însă atunci când se apropie de uşă, stareța se întoarce în timp şi în întuneric o viziune îi apare în fața ochilor. O vede pe Marie aşa cum o văzuse cândva, cu doar câteva luni înainte ca aceasta să fie aleasă stareță, la scurt timp după ce Tilde devenise novice şi îi luase locul de copistă în scriptoriu, neîndrăznind nici măcar să spere că regina avea să o desemneze priori. Chipul lui Marie îşi luase deja înfățişarea de austeritate frumoasă. Stătea în lumina piezişă şi portocalie de dimineață, zâmbind spre Tilde, care apăruse temătoare în prag şi atât de tânără, cu o întrebare de latină la care celelalte măicuțe nu reuşiseră să răspundă. Atunci când Tilde bătuse la uşă, stareța Marie ținea în mână matrița sigiliului abației şi o lipise deliberat pe o carte mică legată în piele. I-a spus Tilde, iar numele ei în gura stareței a înfiorat-o pe novice. Stareța i-a răspuns la întrebare fără nicio ezitare, doar cu un zâmbet cald.

Şi apoi amintirea se destramă şi stareța Tilde îşi aprinde lumânarea. Începe a scotoci printre cărți, până ce o găseşte pe cea mică pe care poposise sigiliul în acea amintire orbitoare.

Citeşte fără întrerupere în timpul Utreniei, al Laudelor şi al Rugăciunii de dimineață, iar atunci când termină cartea, îşi freacă tâmplele. Este un răsărit mohorât, idele lui noiembrie, iar lumina străluceşte slab pe pământul înghețat. Îngenunchează lângă cămin şi aprinde singură focul, căci a încuiat uşile ca să nu fie deranjată şi nu vrea să lase servitoarele înăuntru. Priveşte lung spre foc ca să-şi dea timp de gândire.

O cunoscuse pe stareța Marie ca o femeie strateg strălucită, care se ocupase inteligent, cu meticulozitate de treburile abației. O politiciană înțeleaptă, care avea spioni şi aliați peste tot, care era o prietenă a celor mari şi a celor mici şi o femeie bună şi rațională în propria credință. O văzuse cum desprindea un fluture dintr-o pânză de păianjen şi atât de emoționată de splendoarea unui apus, încât căzuse în genunchi. E adevărat, fuseseră zvonuri cum că ar fi fost vrăjitoare, dar asemenea zvonuri sunt de neoprit atunci când vine vorba despre femei puternice. Cu toate acestea, Tilde crezuse întotdeauna că viziunile oferite de Fecioară lui Marie nu erau adevărate, ci mai degrabă idei pe care ea le transforma în viziuni pentru a-şi convinge surorile să aibă încredere în proiectele ei de construcție. Tilde nu crezuse cu adevărat în misticismul stareței ei. Misticii sunt creaturi eterice, iar Marie era opusul etericului. Era masivă, corpolentă, guvernată de poftele sale.

Ceva o tulbură totodată pe Tilde în legătură cu viziunile lui Marie. E ca şi cum cuvântul lui Dumnezeu sună cu mai puțină autoritate în acestea decât în Biblie, parcă au ceva mai uman. Ceva care, poate, dacă e cu adevărat sinceră, nu pare un lucru care a fost dăruit, ci cu totul inventat.

Totuşi, trebuie să însemne ceva dacă fantoma stareței a vrut să-i vorbească.

Se gândeşte îndelung, disperată, dar nu ştie ce să facă.

Citeşte din nou din carte şi este iarăşi uimită, căci dacă asemenea viziuni ar fi ajuns în lume în timpul vieții ei, stareța Marie ar fi fost arsă pe rug ca eretică şi toate surorile din abație ar fi fost alungate. Averea strânsă de ele de-a lungul anilor ar fi fost pierdută în folosul superiorilor lacomi care le dădeau mereu târcoale, cu ochii pe averea abației.

În viziunile lui Marie, Eva şi Fecioara Maria se sărută; Dumnezeu este ca o găină colosală care depune ouăle lumii; însăşi Marie e o protectoare care are mult mai multă putere decât oricare altă femeie născută din femeie. Luate individual, fiecare dintre aceste viziuni nu pare a fi exagerat de eretică, dar împreună alcătuiesc o colecție de imagini atât de neobişnuită, încât îi taie respirația lui Tilde. Îi vine să-şi acopere ochii.

Ar fi cu neputință să publice această carte, ştie deja. S-ar descoperi cu uşurință cine a scris-o, iar pedepsirea surorilor rămase ar fi imediată şi aspră. Stareța Tilde deja se gândeşte că ar fi înțelept să nu mai țină liturghia şi să nu mai asculte spovedaniile fiicelor sale, să restituie acest drept fără să se împotrivească, fiindcă nici ei nu-i place ideea ca femeile să aibă asemenea autoritate în mâinile lor prea mici şi prea firave. Până şi simpla păstrare a cărții mistice a lui Marie la abație i se pare periculoasă.

Vrea să ascundă micul volum în spatele celorlalte, să rămână acolo până ce va fi suficient de înțeleaptă să ştie ce să facă cu el. Acum însă aude paşii apăsați ai ajutoarei de prioră Goda pe coridor, o aude cum încearcă mânerul uşii şi, într-un acces de panică necugetată, Tilde ia micul volum şi îl aruncă în foc. Priveşte cum scrisul atent al lui Marie se mototoleşte asemenea unor picioare de păianjen, în timp ce focul devorează pergamentul într-o flacără albastră, aprigă.

Tilde nu este binecuvântată cu clarviziune mistică, nu poate să înțeleagă cât de multe s-au pierdut în acest foc: urmele unei predecesoare, viziunile care ar fi putut arăta o nouă cale pentru noul mileniu. Butucul puternic pentru o nouă altoire, acum dispărut. Cât de lentă poate fi ultima înflorire a bunelor intenții, cea otrăvitoare având loc la câteva secole după orizonturile vieții autentice.

Abația ruinată, pământul care se încălzeşte, norii care abandonează acest ținut, tritonii şi păsările care dispar din aceste locuri. În noua secetă a lumii fierbinți, ruinele abației vechi şi moarte ies la suprafață în linii veştejite cafenii peste iarba acestui loc straniu, schimbat, fără femei sfinte. Culoarele labirintului sunt îngropate pe sub drumurile şi casele oamenilor veniți mai apoi, care se dovedesc a fi chiar mai nesățioşi.

Nu, noua stareță, atât de bună, atât de supusă, atât de pioasă simte cum o cuprinde doar un fel de teribilă bucurie întunecată, iar acest sentiment îi dă fiori, căci nu a cunoscut înainte plăcerea intensă a distrugerii.

Foarte tulburată, o să reflecteze mai târziu asupra acestei plăceri provocate de distrugere. E ceva fundamental şi profund uman, asta trebuie să-i fi şuierat şarpele la ureche Evei.

Până când intră Goda, orice urmă a viziunilor lui Marie dispare.

Goda răcneşte că stareța nu poate să încuie uşa şi să se izoleze de surorile ei, nu este permis, nici chiar în cazul unei starețe. Răcneşte pentru că este foarte bătrână şi e aproape surdă.

Tilde îi spune că se va spovedi şi va cere penitență. Îşi simte chipul arzând.

Bătrâna o săgetează cu privirea, după care se îndreaptă către pupitrul ei şi se aşază respirând greu. Oftează. Îşi împreunează mâinile. Oftează din nou, foarte solemn. Porcii.

Tilde o priveşte. Porcii?

Goda îi spune că trebuie s-o anunțe, cu mare tristețe, că trei dintre purcelele noi s-au născut cu spatele diform şi că vor fi ucise în această dimineață.

Stareța Tilde o priveşte pe buna sa ajutoare şi îşi impune să simtă dragoste tolerantă față de aceasta. Spune că e plină de recunoştință pentru faptul că Goda se pricepe atât de bine la îngrijirea animalelor abației.

Bătrâna o priveşte cu suspiciune ca să se asigure că femeia mai tânără nu o ia peste picior, dar în cele din urmă, încuviințează din cap şi buzele îi încremenesc aproape într-un zâmbet. Spune că a fost ajutoare de prioră mai mult timp decât a fost stareța în viață. De cincizeci şi şase de ani este ajutoare de prioră. Şi a văzut numărul vitelor crescând de la o viţică bolnavă la trei duzini sănătoase. De la patru găini la sute. Porci şi capre peste măsură. Nu este o femeie orgolioasă, dar crede că a făcut o treabă acceptabilă. Mai mult decât acceptabilă, poate, chiar dacă nimeni nu i-a mulțumit vreodată pentru munca depusă. Acum, şopteşte ea, ce este acest miros? E un miros urât. Stareței îi e cumva rău? Varza nu-i prieşte nici ei.

Stareța Tilde răspunde că tocmai a ars ceva, dar să nu se îngrijoreze, nu e nimic.

Şi nu minte, fiindcă s-a uitat în foc şi a văzut că întreaga carte a ars. Deşi a fost ceva cândva, acum a devenit nimic, nu mai era o carte, doar jar şi cenuşă. Nu mai trebuie să hotărască ce să facă în legătură cu viziunile stranii ale predecesoarei. Acum că au ars, viziunile lui Marie parcă nici n-au existat.

Fum din fum, îşi zice ea, şi simte o remuşcare pentru că a dezamăgit-o pe vechea ei prietenă, acum doar o fantomă.

Asemenea focuri, atât de mici în sine, vor încălzi pe nesimțite pământul, până când, peste câteva secole, va fi prea cald ca să mai poată sprijini omenirea.

În camera de studiu, novicele cântă indicativul imperfect, conjugarea a treia: *capiebar*, *capiebaris*, *capiebatur*, *capiebamur*, *capiebamini*, *capiebantur*; iar novicea Lucy, cea cu pistrui, o ciupeşte pe novicea Gwenllian, cea cu ochii mari, bovini, şi ambele fete râd acoperindu-şi gurile cu palma.

Jos, în bucătăria stăreției, bucătăreasa frământă aluat cu mânecile desfăcute, iar făina s-a ridicat şi pluteşte în aer ca o ceață. O servitoare mănâncă nuci pe care le sparge în mâinile puternice, aruncă în foc cojile şi bârfeşte despre noua stareță cum că, deşi are sânge regal şi experiență de multe decenii ca prioră, pare încă nesigură în rolul ei.

Servitoarea spune că, în realitate, Tilde e foarte diferită de vechea stareță. Oh, bătrâna stareță Marie a fost cea mai puternică femeie pe care a întâlnit-o în viața ei, se spune că mama ei se culcase cu un înger, aşa se explică înălțimea excesivă a acesteia şi lumina ce iradia din ea. Nu, vechea stareță nu tolera neghiobii. Atunci când intra într-o cameră, aerul din acea încăpere se încorda ca o tobă. Însă picioarele acelea uriaşe erau agile aidoma picioarelor de pisică, era sprintenă ca o copilă de zece ani chiar şi bolnavă, la bătrânețe. I-a speriat de moarte pe servitori de mai multe ori.

Ah, da, a fost şi cruciată, adaugă înțelept bucătăreasa. Se zice că zeci de necredincioşi au fost răpuşi de mâna măreței doamne în Ierusalim, chiar sute. A făcut sângele să curgă până la genunchi pe străzi. Grozavă, terifiantă a fost stăpâna măreață. Divină, divină. O sfântă.

Dar o nouă spălătoreasă se bagă în vorbă şi spune că ea a auzit că, de fapt, sub veşmintele acelea largi ale stareței nu se ascundea o femeie, absolut deloc, şi că fosta stareță Marie fusese fie o vrăjitoare, fie însuşi diavolul care luase forma unei măicuțe. I-a văzut vreodată cineva coarnele de sub acoperământ?

Bucătăreasa aruncă un făcăleț în fruntea fetei, țipând că îi va tăia limba, nimeni nu o blasfemiază pe sfânta ei Marie, care a scos-o atât pe ea, cât şi pe multe altele din noroi pe când erau doar nişte viermi, salvându-le din familiile lor înfometate. Pe lume nu a existat o femeie mai bună decât ea. Gâfâie.

Fata bombăne că nu a zis nimic, frecându-şi cucuiul.

Afară în livadă, micuța şi agila soră Petronilla o prinde din urmă pe sora Alix, aflată pe drumul spre stăreție cu un morman de rufe curate pe brațe. Aruncă o privire de jur împrejur ca să se asigure că nu le vede nimeni, apoi o sărută iute pe gură pe măicuța tânără şi îmbujorată şi fuge.

În țarcul oilor, tânăra soră Rohese fuge de treburile ei cu un miel în poală, plângând cu gândul la sora ei, care este bolnavă acasă şi care va fi în curând chemată în poala Fecioarei.

Peste puțin timp, o siluetă măruntă este văzută trăgând frânghia clopotului pentru a chema femeile sfinte la Terță. Măicuțele aud dangătul clopotului şi îşi lasă deoparte treburile, conjugările şi lacrimile vărsate pe ascuns. Se grăbesc spre capelă.

Pe drum, gândurile lor se îndreaptă către rugăciune.

Şi astfel se rânduiesc treburile şi trece timpul.

MULȚUMIRI

Îi mulțumesc doamnei Dr. Katie Bugyis, a cărei prelegere mi-a oferit prima scânteie pentru această poveste şi a cărei carte, *The Care of Nuns: The Ministries of Benedictine Women in England during the Central Middle Ages*, m-a inspirat şi mai mult. Atât inteligența, cât şi notele ei amănunțite mi-au îndreptat paşii pe calea cea bună în timpul scrierii acestei cărți; toate greşelile sunt, bineînțeles, ale mele.

Mulțumesc şi Institutului Radcliffe pentru Studii Avansate pentru extraordinarul dar al unei burse de studii care mi-a oferit timpul şi oportunitatea de a începe această carte. Îi mulțumesc şi asistentei mele de cercetare, Patricia Liu, pentru munca excelentă şi pentru prietenia sa.

Mulțumesc Fundației Guggenheim, pentru că mi-a oferit timp în plus.

Le mulțumesc prietenelor mele, măicuțele de la abația Regina Laudis din Connecticut, pentru faptul că m-au primit cu atât de multă grație în casa lor de oaspeți, la liturghii şi în timpul orelor de muncă şi pentru că au împărtăşit cu mine frumusețea uimitoare a vieții monastice. Mulțumiri speciale stareței Lucia şi maicii Angele pentru conversațiile noastre deschise. Îți mulțumesc, J. Courtney Sullivan, pentru recomandare.

Îi mulțumesc domnului Dr. Paul Rockwell din departamentul de franceză al Colegiului Amherst, împreună cu care, vreme de două semestre, am studiat franceza veche şi care mi-a făcut cunoştință cu preaiubita mea Marie de France.

Le mulțumesc cititorilor mei Laura van den Berg, Elliott Holt, T Kira Madden şi Jamie Quatro, care au deslușit cartea iar şi iar prin notițele lor.

Mulțumesc familiei mele de la Riverhead şi în special lui Sarah McGrath, Jynne Dilling Martin şi Claire McGinnis.

Le mulțumesc lui Bill Clegg şi Marion Duvert şi tuturor celorlalți de la Clegg Agency.

Le mulțumesc părinților mei pentru faptul că ne-au găzduit în micul lor spațiu utopic din New Hampshire în timp ce pandemia făcea ravagii în întreaga lume.

Îi mulțumesc Rebeccăi Ferdinand şi Mariei Clevenger pentru că au avut grijă de noi.

Le mulțumesc lui Clay, lui Beckett şi lui Heath.

Le mulțumesc cititorilor mei.

Această carte este pentru surorile mele, cele adevărate şi cele spirituale.

La preţul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.